

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN SUÇA
YÖNELMESİNDE KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARININ ROLÜ
(İSTANBUL İLİ BAĞCILAR İLÇESİ ÖRNEĞİ)**
(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan: **Şerife KOPTUR ŞEN**

İSTANBUL, 2008

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN SUÇA
YÖNELMESİNDE KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARININ ROLÜ
(İSTANBUL İLİ BAĞCILAR İLÇESİ ÖRNEĞİ)**
(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan:
Şerife KOPTUR ŞEN
Öğrenci No:
050712198

Danışman:
Yrd. Doç. Dr. Kenan GÖÇER

İSTANBUL, 2008

YEMİN METNİ

Sunduğum yüksek lisans tezimi, akademik etik ilkelerine bağlı kalarak hiç kimseden akademik ilkelere aykırı bir yardım almaksızın bizzat kendimin hazırladığına and içerim. 09.09.2008

Aday: Şerife KOPTUR ŞEN

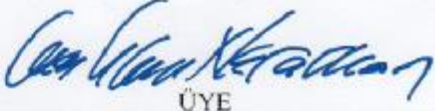
T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

30.10.2007

Enstitümüz *İşletme Yönetimi* Anabilim dalı *Eğitim Yönetimi ve Denetimi* Bilim dalı yüksek lisans öğrencilerinden 050712198 numaralı *Şerife Koptur Şen'in* "Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönetmeliği"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "**ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN SUÇA YÖNELMESİNDE KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARININ ROLÜ (İSTANBUL İLİ BAĞCILAR İLÇESİ ÖRNEĞİ)**" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 10.10.2008 tarih ve 2008/26 sayılı toplantısında seçilen ve Taksim Kampüsünde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (...⁴⁵) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi *oyçokluğu/oybirliği* ile *Kabul/Red veya Düzeltme* kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 7 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
YRD.DOÇ.DR. KENAN GÖÇER

ÜYE
YRD.DOÇ.DR. MAHMUT KARAMAN

PROF.DR. MEHMET FİKRET GEZGİN

ÖN SÖZ

Geniş insan kitlelerine ulaşmada radyo, gazete, kitap, televizyon, internet gibi araçlar en çok tanınan ve başvurulan kitle iletişim araçlarıdır. Günümüzde toplumsal varoluşu gerçekleştirerek ortaklık yaratmak, bu varoluşu ve ortaklığı sürdürürebilmek için kitle iletişimime, dolayısıyla kitle iletişim araçlarına, ihtiyaç vardır.

Haber verme, kamuoyu oluşturma, eğitime, eğlendirme gibi çeşitli işlevleri üstlenen bu araçların kişilerin yaşam biçimlerini, beğenilerini, tüketim konusundaki tercih ve alışkanlıklarını, gençlerin duyarlılık ve davranışlarını etkilediği bilinmektedir. Araştırmamızda, ortaöğretim öğrencilerinin suça yönelmesinde kitle iletişim araçlarının nasıl bir role sahip olduğuna dair sonuçlara ulaşılmaya çalışılmıştır.

Araştırma aşamasında bana yol gösteren, fikirlerini benimle paylaşan tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Kenan GÖÇER'e, eğitim hayatım boyunca beni her zaman destekleyen canım annem ve babam Sebahat KOPTUR ve Yaşar KOPTUR'a, ümitsizliğe kapıldığım anlarda "Sen yaparsın."diyerek bana güç veren ve yardımını hiçbir zaman esirgemeyen sevgili eşim Semih ŞEN'e, çalışmalarımın bu aşamaya gelmesi için emek harcayan herkese gönülden teşekkür ederim.

Şerife KOPTUR ŞEN

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN SUÇA YÖNELMESİNDE KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARININ ROLÜ (İSTANBUL İLİ BAĞCILAR İLÇESİ ÖRNEĞİ)

Şerife KOPTUR ŞEN

Özet

Kitle iletişimi, araştırmalarda üzerinde sıkça durulan konulardandır. Birçok ÷lkede kitle iletişim araçlarına sarf edilen zaman ve bu araçların üretim ve dağıtımını için ayrılan kaynakların miktarı düşün÷ldüğünde bu araştırmaların nedeni anlaşılabilir. Bir cevap oluşturmak için çok şey yazılmış ve araştırma yapılmışsa da konunun hem kitle iletişim araçlarının genel önemi hem de özelde kitle iletişiminin olası etkileri açısından tartışmalı olduğu kabul edilmelidir.

Kitle iletişim araçlarının gençleri suçta yöneltmesinde ve gençlerin suç işleme oranlarını artırmasında rolünün olup olmadığı da tartışılmakta ve araştırmalara konu olmaktadır. Kitle iletişim araçları kanalıyla kamuoyuna yansıtılan iletilerle gençlerin suçta yönelmesi arasındaki nedensellik, bu araştırmalarla ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Bu araştırmada da ortaöğretim öğrencilerinin suçta yönelmesiyle kitle iletişim araçları arasındaki ilişki ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: gençlik, suç, disiplin suçu, ortaöğretim, kitle iletişim araçları

**THE ROLE OF MASS MEDIA IN THE COERCION OF HIGH
SCHOOL STUDENTS TO CRIME
(CITY OF ISTANBUL, BAĞCILAR COUNTY SAMPLE)**

Şerife KOPTUR ŞEN

Abstract

Mass media is one of the issues which is emphasized frequently in researches. The reason for these researches can be understood when the time spent on mass media and the resources set aside for the production and distribution of media in many countries are considered. Although there has been much writing and research to form an answer about the issue, it should be acknowledged that the issue is controversial as far as the importance of mass media and the probable affects of private mass media are concerned.

Whether or not mass media play a role in the increase of the crime rate among youth and in encouraging youth to engage in crime is argued and remains a topic for researches. Researchers are trying to explain the connection between the messages channelled through mass media and the coercion of youth to crime in these researches. This particular research as well has attempted to explain the connection between mass media and the coercion of high school students to crime.

Key Words: youth, crime, disciplinary action, high school, mass media

İÇİNDEKİLER

Yemin Metni	
Jüri Sayfası	
Ön Söz	
Türkçe Özet ve Anahtar Kelimeler	
İngilizce Özet ve Anahtar Kelimeler (Abstract)	
Tablolar Listesi	VI
Kısaltmalar Listesi	IX
Giriş	1

I.BÖLÜM SUÇ TEORİLERİ

1.SUÇ KAVRAMI	4
1.1.Suçun Tanımlanması	5
1.2.Suç Kavramının Kaynağı ve Gelişmesi	6
1.3. Suç ve Suçluluk İlişkisi	7
2.BİYOLOJİK TEORİLER	8
2.1.Suçtu Beden Yapılarındaki Farklılıklara Dayandıran Teoriler	9
2.2.Genetik Teoriler	10
2.2.1.Aileler Üzerinde Yapılan Araştırmalar	10
2.2.2.İkizler Üzerinde Yapılan Araştırmalar	10
2.2.3.Kromozomlar Üzerinde Yapılan Araştırmalar	11
2.2.4.Evlat Edinme Çalışmaları	12
2.2.5.Beden Tipleri	12
2.2.6.Salgılar	13
3.PSİKOLOJİK TEORİLER	13
3.1.Psikanalitik Teoriler	14
3.2.Suçtu Psikopatiye Dayandıran Görüşler	14
3.3.Özel Düşünme Modeli Görüşü	14
4.SOSYOLOJİK TEORİLER	15
4.1.Yapısal Teoriler	15
4.1.1.Durkheim'in Teorisi	15
4.1.2.Aykırı Fırsatlar Teorisi	16
4.1.3.Tepki Teorisi	16

4.1.4.Çatışma Teorileri	17
4.2.Alt Kültür Teorileri	17
4.3.Şikago Okulu	18
5.SOSYOPSİKOLOJİK TEORİLER	19
5.1.Kontrol Teorileri	19
5.1.1.Hans Eysenck'in Görüşü	19
5.1.2.Sınırlama Teorisi	20
5.1.3.Kohlberg'in Gelişim Aşaması Teorisi	20
5.2.Doğrudan Doğruya Öğrenme Teorileri	21
5.2.1.Aykırılıkların Birleşmesi Teorisi	21
5.2.2.Sosyal Damgalanma Teorisi	21
6.SUÇLULUĞU ÇOK SAYIDA FAKTÖRE BAĞLAYAN TEORİLER	22

II. BÖLÜM

GENÇLİK VE SUÇ

1.GENÇLİK ÇAĞI	23
1.1.Gençliğin Tanımlanması	24
1.2.Gençlik Çağının Özellikleri	25
1.2.1.Sosyolojik Özellikler	26
1.2.2.Psikolojik Özellikler	27
1.2.3.Biyolojik ve Fiziksel Özellikler	29
2.GENÇLİK ÇAĞINDA GÖRÜLEN SORUNLAR	31
2.1.Ruhsal Sorunlar	31
2.2.ekonomik Sorunlar	33
2.3.İşsizlik	34
2.4.Alışkanlık ve Bağımlılık Yapan Maddeler	36
2.5.Boş Zamanlarını Değerlendirememesi Sorunu	38
2.6.Kuşak Çatışması	39
3.GENÇLİK SUÇLARI	41
3.1.Suç İşleyen Gençlerin Özellikleri	43
3.2.Gençleri Suça İten Etkenler	45
3.3.Gençlerin İşledikleri Suç Çeşitleri	46
3.4.Türkiye'de Suçlu Gençler	48
4.SUÇ VE DİSİPLİN SUÇLARI ARASINDAKİ İLİŞKİLER	49

III. BÖLÜM

GENÇLİĞE ETKİSİ YÖNÜNDEN KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARI

1.KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARI(MEDYA)	51
1.1.Yazılı Kitle İletişim Araçları	52
1.2.Görsel Kitle İletişim Araçları	54
1.3.İşitsel Kitle İletişim Araçları	55
1.4.İnternet	56
2.KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARININ İŞLEVLERİ	57
2.1.Haber Verme ve Bilgi Sağlama İşlevi	58
2.2.Eğitme İşlevi	59
2.3.Eğlendirme İşlevi	60
2.4.Toplumsallaştırma İşlevi	61
2.5.Kamuoyu Oluşturma İşlevi	62
3.KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARI VE GENÇLİK	62
3.1.Kitle İletişim Araçlarının Gençlik Üzerindeki Etkileri	63
3.1.1.Olumlu Etkileri	64
3.1.2.Olumsuz Etkileri	66
3.2.Kitle İletişim Araçları Eğitim İlişkisi	68
3.2.1. Okullarda Kitle İletişim Araçları Eğitimi	70
3.2.2.Türkiye’de Medya Okuryazarlığı Dersi	71

IV. BÖLÜM

İSTANBUL İLİ BAĞCILAR İLÇESİNDEKİ ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN DİSİPLİN SUÇU İŞLEMESİNDE KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARININ ROLÜNÜ BELİRLEMeye YÖNELİK UYGULAMA

1.YÖNTEM	75
1.1. Araştırmanın Amacı	75
1.2. Araştırmanın Yöntemi	76
1.3. Araştırma Modeli	76
1.4.Evren	76
1.5.Örnekleme	77
1.6.Veriler Kaynakları ve Verilerin Toplanması	77
1.7.Verilerin Analizi ve Yorumlanması	79

2. BULGULAR ve YORUMLAR	79
2.1.Araştırmaya Katılanların Sosyodemografik Özellikleri	79
2.2.Değişkenler Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular	86
2.2.1.Disiplin Suçu İşleyen ve İşlemeyen Öğrencilerin Sosyodemografik Özelliklerinin Karşılaştırılmasına Dair Bulgular	86
2.2.2.Disiplin Suçu İşleyen ve İşlemeyen Öğrencilerin Medya Algılarının Karşılaştırılmasına Dair Bulgular	89
2.2.3.Disiplin Suçu İşleyen Ve İşlemeyen Öğrencilerin Televizyonla İlgili Görüş ve Tercihlerinin Karşılaştırılmasına Dair Bulgular	92
2.2.4.Kız ve Erkek Öğrencilerin Şiddet İçerikli Filmlere Yönelik Düşüncelerinin Karşılaştırılmasına Dair Bulgular	111
2.2.5.Disiplin Suçu İşleyen ve İşlemeyen Öğrencilerin En Çok Beğenerek Dinledikleri Müziğin Karşılaştırılmasına Dair Bulgular	113
2.2.6.Disiplin Suçu İşleyen ve İşlemeyen Öğrencilerin Okuma Alışkanlıklarının Karşılaştırılmasına Dair Bulgular	115
2.2.7.Disiplin Suçu İşleyen ve İşlemeyen Öğrencilerin İnterneti Kullanma Amacının Karşılaştırılmasına Dair Bulgular	118
2.2.8.Disiplin Suçu İşleyen ve İşlemeyen Öğrencilerin Gençler Üzerindeki Etkili Unsurlar Hakkındaki Düşüncelerin Karşılaştırılmasına Dair Bulgular	120
2.2.9.Disiplin Suçu İşleyen ve İşlemeyen Öğrencilerin Millî ve Manevî Değerlere Yönelik Düşüncelerin Karşılaştırılmasına Dair Bulgular	121
2.2.10.Disiplin Suçu İşleyen ve İşlemeyen Öğrencilerin Okul Devamsızlığının Karşılaştırılmasına Dair Bulgular	123
2.2.11.Disiplin Suçu İşleyen ve İşlemeyen Öğrencilerin Zararlı Alışkanlıklarının Karşılaştırılmasına Dair Bulgular	124
2.2.12.Disiplin Suçu İşleyen ve İşlemeyen Öğrencilerin Şiddet Eğilimlerinin Karşılaştırılmasına Dair Bulgular	128
2.2.13.Disiplin Suçu İşleyen ve İşlemeyen Öğrencilerin Ailesinin Tutumuna Göre Medyaya Yönelik Düşüncelerinin Karşılaştırılmasına Dair Bulgular	133

2.2.14. Disiplin Suçu İşleyen ve İşlemeyen Öğrencilerin Anne Babasının Öğrenim Düzeyine Göre Son Bir Ay İçinde Kitap ya da Dergi Okuyup Okumamasının Karşılaştırılmasına Dair Bulgular	135
2.2.15. Disiplin Suçu İşleyen ve İşlemeyen Öğrencilerin Başarı Durumuna Göre Televizyonu İzleme Amacının Karşılaştırılmasına Dair Bulgular	137
SONUÇ ve GENEL DEĞERLENDİRME	139
KAYNAKÇA	145
EKLER	
EK 1: Resmi İzin ve Onay Yazısı	152
EK 2: Millî Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Kurumları Ödül ve Disiplin Yönetmeliği	153
EK 3: Veri Toplama Aracı Olarak Kullanılan Anket Formu	156
ÖZ GEÇMİŞ	166

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo Nu.</u>	<u>Sayfa</u>
1. İkizlerin Suçluluk Davranışlarındaki Uygunluk Derecesi	11
2. Beden Tipi ve Ruhi Yapı Arasındaki İlişki	13
3. Araştırma Evrenine Dahil Olan Okullardaki Öğrenci Sayısı	76
4. Araştırma Örnekleme Giren Okullarda Anket Uygulanan Kişi Sayısı	77
5. Deneklerin Disiplin Cezası Almalarına Göre Dağılımı	79
6. Deneklerin Cinsiyete Göre Dağılımı	80
7. Deneklerin Doğum Tarihine Göre Dağılımı	80
8. Deneklerin Okul Türlerine Göre Dağılımı	80
9. Deneklerin Sınıflarına Göre Dağılımı	81
10. Deneklerin Oturdıkları Evin Mülkiyet Durumuna Göre Dağılımı	81
11. Deneklerin Kendilerine Ait Odalarının Olmasına Göre Dağılımı	81
12. Deneklerin Kardeş Sayısına Göre Dağılımı	82
13. Deneklerin Ailesinin Aylık Gelirine Göre Dağılımı	82
14. Deneklerin Annelerinin Öğrenim Düzeylerine Göre Dağılımı	83
15. Deneklerin Babalarının Öğrenim Düzeylerine Göre Dağılımı	83
16. Deneklerin Aile Yapılarına Göre Dağılımı	84
17. Deneklerin Anne Babalarının Nasıl Geçindiğinin Dağılımı	84
18. Deneklerin Ailelerinin Deneğe Karşı Tutumlarına Göre Dağılımı	85
19: Deneklerin Gelir Getiren Bir İşte Çalışmasına Göre Dağılımı	85
20. Disiplin Suçu İşleme ile Cinsiyet Arasındaki İlişki	86
21. Disiplin Suçu İşleme ile Gelir Getiren Bir İşte Çalışma Arasındaki İlişki	87
22. Disiplin Suçu İşleme ile Aile Yapısı Arasındaki İlişki	88
23. Disiplin Suçu İşleme ile En Çok Güvenilen İletişim Aracı Arasındaki İlişki	89
24. Disiplin Suçu İşleme ile Medyanın Tutum ve Davranışlar Üzerinde Etkisinin Olması Düşüncesi Arasındaki İlişki	90
25. Disiplin Suçu İşleme ile En Çok Beğenerek Seyredilen Televizyon Kanalı Arasındaki İlişki	92
26. Disiplin Suçu İşleme ile Televizyon İzleme Amacı Arasındaki İlişki	94
27. Disiplin Suçu İşleme ile Televizyonda En Çok İzlenen Programlar Arasındaki İlişki	95

28. Disiplin Suçu İşleme ile Televizyonda En Çok Beğenerek Seyredilen Diziler Arasındaki İlişki	96
29. Disiplin Suçu İşleme ile Yerinde Olmak İstenen Kişi Arasındaki İlişki	99
30. Disiplin Suçu İşleme ile Şiddet İçerikli Filmler İzlemekten Hoşlanma Arasındaki İlişki	101
31. Disiplin Suçu İşleme ile Şiddet İçeren Filmlerin ve Programların Gençler İçin Kötü Örnek Olduğuna Dair Düşünceler Arasındaki İlişki	102
32. Disiplin Suçu İşleme ile Televizyonun Zararlı Yönlerinin Olup Olmadığına Dair Düşünceler Arasındaki İlişki	103
33. Disiplin Suçu İşleme ile Televizyonsuz Bir Hayat Hakkındaki Düşünceler Arasındaki İlişki	103
34. Disiplin Suçu İşleme ile Televizyonun Hangi Yönlerden Zararlı Olduğuna Dair Düşünceler Arasındaki İlişki	105
35. Disiplin Suçu İşleme ile Dizilerde Görülen Karakterlerin Davranışlarının Okuldan Öğrenilenlerle Çelişip Çelişmediğine Dair Düşünceler Arasındaki İlişki	107
36. Disiplin Suçu İşleme ile Genç İnsanların Televizyonda Gördükleri Kahramanların Yöntemleriyle Problemlerini Çözmek İstemeleri Arasındaki İlişki	109
37. Cinsiyet ile Şiddet İçeren Filmlerin ve Programların Gençler İçin Kötü Örnek Olduğuna Dair Düşünceler Arasındaki İlişki	111
38. Cinsiyet ile Şiddet İçerikli Filmler İzlemekten Hoşlanma Arasındaki İlişki	112
39. Disiplin Suçu İşleme ile En Çok Beğenerek Dinlenen Müzik Arasındaki İlişki	113
40. Disiplin Suçu İşleme ile En Çok Okuma Fırsatı Bulunan Gazete Arasındaki İlişki	115
41. Disiplin Suçu İşleme ile Son Bir Ay İçinde Kitap ya da Dergi Okuma Arasındaki İlişki	117
42. Disiplin Suçu İşleme ile İnterneti Kullanma Amacı Arasındaki İlişki	118
43. Disiplin Suçu İşleme ile Gençler Üzerinde Etkili Olan Unsura Dair Düşünceler Arasındaki İlişki	120
44. Disiplin Suçu İşleme ile Millî ve Manevî Değerlere Saldırıda Bulunulduğunda Müdahale Edilmesine Dair Düşünceler Arasındaki İlişki	121
45. Disiplin Suçu İşleme ile Okul Devamsızlığı Arasındaki İlişki	123
46. Disiplin Suçu İşleme ile Alkol Kullanma Arasındaki İlişki	124
47. Disiplin Suçu İşleme ile Sigara İçme Arasındaki İlişki	126
48. Disiplin Suçu İşleme ile Grup Hâlinde Kavgaya Karışma Arasındaki İlişki	128

49. Disiplin Suçu İşleme ile Arkadaşlarla Kavga Etme Arasındaki İlişki	129
50. Disiplin Suçu İşleme ile Şiddete Yönelme Nedeni Arasındaki İlişki	131
51. Ailenin Tutumu ile Medyanın Tutum ve Davranışlar Üzerinde Etkisinin Olması Düşüncesi Arasındaki İlişki	133
52. Annenin Öğrenim Düzeyi ile Televizyonsuz Bir Hayat Hakkındaki Düşünceler Arasındaki İlişki	135
53. Babanın Öğrenim Düzeyi ile Son Bir Ay İçinde Satın Alarak Kitap ya da Dergi Okuyup Okumama Durumu Arasındaki İlişki	136
54. Başarı Durumu ile Televizyonu En Çok İzleme Amacı Arasındaki İlişki	137

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.k.	Adı Geçen Kitap
a.g.m.	Adı Geçen Makale
a.g.t.	Adı Geçen Tez
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
BM	Birleşmiş Milletler
C	Cilt
cd	Compact Disc
cm	Santimetre
Çev.	Çeviren
Der.	Derleyen
LSD	Liserjik Asit Dietilamid
Nu.	Numara
RTÜK	Radyo Televizyon Üst Kurulu
S	Sayı
s.	Sayfa
ss	Sayfa Sayısı
sd	Serbestlik Derecesi
SAMAY	Sigara, Alkol, Madde, Araştırma, Yaygınlık
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences
TRT	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TUIK	Türkiye İstatistik Kurumu
TV	Televizyon
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü)
vb.	Ve Benzeri

GİRİŞ

Suç; yüzyıllardır insanlık var olduğundan bu yana, üzerinde konuşulan bir kavram olma özelliğine sahip olmuştur ve insanlık var olduğu müddetçe suç da varlığını sürdürmeye devam edecektir. Modern hayat ile birlikte bireyler, yeni yeni suç türleri icat ederken bir taraftan da bu suç türlerinin medyada geniş ölçülerde yer alması, suç oranının artması sonucunu doğurmuştur.

İletişim bilimcisi Mc Quail, kitle iletişim araçlarının içerik ve örgütlenme bakımından çok çeşitli olduğunu ve topluma etkide bulunabilecek niteliklere sahip olduğunu belirtir. Mc Quail'e göre etki, kitle iletişim araçlarının işleyişlerinin doğuracağı sonuçları gösterir. Örneğin 1960'ların sonlarında Amerika'nın bazı şehirlerinde ortaya çıkan yaygın şiddet olaylarının ve ayaklanmaların televizyon gibi çok etkili bir kitle iletişim aracı ile yayınlanmasının, başka bölgelerde de birtakım olayların patlak vermesine yol açacağı ileri sürülmekteydi.

Medyanın kitleler üzerindeki yönlendiriciliği, yanıltıcılığı gibi etkilerini, genelden özele doğru indirgemek yerinde olacaktır. Belli bir yaşa gelmiş ve gerçeğe ulaşabilmek için başka kaynaklara yönelebilen kesimler bir yana, medyanın tehdidi altındaki en önemli kesim, gençlerdir. Bugün, bilimsel araştırmalara baktığımızda kitle iletişim araçlarının, özellikle televizyonun, gençler arasındaki suç oranlarını artırdığı gerçeğiyle karşı karşıya olduğumuzu söyleyebiliriz.¹

Araştırma, ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin disiplin suçu işleminde kitle iletişim araçlarının rolünü ortaya koymaya yöneliktir. Kitle iletişim araçlarının gençler üzerindeki suç yönünden etkileri incelendiğinde, devamlı gündeme getirilen olayların gençler tarafından önceleri hayretle izlendiği, sonrasında örnek alınarak onları suçlu davranışa yönelttiği görülmektedir.

Araştırmanın birinci bölümünde suç kavramına ve suç teşkil eden davranışı açıklamaya yönelik olarak “Suç Teorileri”ne yer verilmiştir. Bu teorilerin tümü, suçlu davranışı açıklamaya, suçun nedenlerini ortaya koymaya yöneliktir; ancak suç olarak

¹ <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/savi57/cetinkaya.htm> (25.07.2008)

nitelendirdiğimiz davranışları, onların meydana gelişi içinde kapsamlı ve memnuniyet verici olarak açıklayan hiçbir teori yoktur. Bu yüzden, farklı suçlulukları açıklamada, farklı teorilere gidilmesi zorunludur. Her durumda, suçluluğu tek başına açıklayan bir teori yoktur. Araştırmada suçluluğu biyolojik, psikolojik, sosyolojik, sosyopsikolojik açılardan inceleyen teorilerle çok sayıda faktöre bağlayan teorilere yer verilmiştir.

Araştırmanın ikinci bölümünde “Gençlik ve Suç” ana başlığı altında gençlik çağının özelliklerinden, gençlik çağının özelliklerinden ve gençlik çağında görülen suçlardan bahsedilmiştir. Genel manada ele alınan suç kavramıyla beraber disiplin suçları da ele alınmış ve suç ve disiplin suçunun ayrıldıkları noktalar üzerinde durulmuştur.

Araştırmanın çıkış noktasını oluşturan kitle iletişim araçları ve gençlik ilişkisi araştırmanın üçüncü bölümünde “Gençliğe Etkisi Yönünden Kitle İletişim Araçları” başlığıyla ele alınmıştır. Bu bölümde kitle iletişim araçlarının çeşitleri, işlevleri ve bu araçların gençliğin eğitimindeki yeri üzerinde durulmuştur.

Araştırmada veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen bir anket kullanılmıştır. Anket İstanbul ili Bağcılar ilçesindeki ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilere uygulanmıştır. Denek olarak seçilen toplam 250 öğrencinin 100’ü disiplin suçu işleyerek ceza alan, 150’si ise herhangi bir disiplin suçu işlememiş ve not ortalaması 5.00 üzerinden en az 4.00 olan öğrencilerdir.

Anketlerin analizi ve yorumlanması “SPSS for Windows ver: 13.0” programında yapılmıştır. Verilerin analizinde frekans ve yüzde dağılımları kullanılmış, ayrıca, kitle iletişim araçlarının ortaöğretim öğrencilerinin suça yönelmesi üzerindeki etkisini belirleyebilmek için ki kare testi kullanılarak analizler yapılmış ve 0,05 düzeyinde anlamlılık aranmıştır.

Gazetelerde yer alan suç örneklerinin fazlalığının, denetimsiz televizyon yayıncılığının ve internetteki mevcut bilgileri kontrol eden bir sistemin olmayışının gençleri olumsuz manada etkilediği düşüncesinden hareketle, “Ortaöğretim gençliğinin suça yönelmesi ve disiplin suçu işleminde kitle iletişim araçlarının rolü vardır.” hipotezi, araştırmada test edilmiştir. Araştırma sonucunda, disiplin suçu işleyen ve

işlemeyen öğrencilerin kitle iletişim araçlarını algılamaları ve bu araçlardan etkilenmeleri hususunda farklılaşmanın olduğu ortaya çıkmıştır. Disiplin suçu işleyen öğrenciler, medyanın yapmış olduğu propagandadan, yayınlardan en çok etkilenen grubu oluşturmaktadır.

I.BÖLÜM SUÇ TEORİLERİ

1.SUÇ KAVRAMI

Suç her toplumda ve her dönemde var olmuş ve var olmaya devam edecek sosyal bir olgudur. Suçun niteliği ve niceliği toplumun yapısına göre farklılık göstermekle beraber aynı toplum yapısında da zaman içinde farklılık gösterebilir. Suçların nitelik ve niceliklerinde meydana gelen değişimler genel manada sosyal değişme süreciyle ilgilidir.¹

Dönmezer'e göre suç, topluma zarar verdiği ya da tehlikeli olduğu kanun koyucu tarafından kabul edilen ve belirtilen eylem, davranış, tavır ve harekettir. Tarihsel süreçte incelendiğinde, her dönemde topluma zarar verdiği ya da tehlikeli olduğu kabul edilen davranışlara kanun koyucular tarafından ceza yaptırımını uygulandığı görülmektedir.²

Her toplumda antisosyal davranışlarda bulunan, toplumsal ya da hukuksal yaptırımlara konu olan kişilerin varlığı düşünürleri, yöneticileri, hukukçuları, bilim adamlarını yüzyıllar boyu yakından ilgilendirmiştir. Yunan düşünürü Platon, suçu ruhun bir tür hastalığı olarak düşünmüştür. Bir başka Yunan düşünürü Aristoteles, suçluları toplum düşmanı olarak görmüş ve onların mutlaka cezalandırılmaları gerektiğini savunmuştur. Orta Çağ'da ise suç, şeytani bir davranış ve kötü ruhların teşvik ettiği bir eylem olarak kabul edilmiştir. Çağdaş bilim adamlarından Burt, suça yalnızca bir belirti gözüyle bakılabileceğini ve bunun kökeninin de zihin olduğunu söyler. Burt'a göre suçluluk, ruhsal bir sorun olarak ele alınmalıdır.³

Suç, sapmanın hukuk tarafından yaptırımla karşılanan boyutudur. Sapan davranışın bu boyuta ulaşması, toplum içinde belirlenen hoşgörü limitlerinin zorlanması ve oluşan bu davranışın toplum üyeleri ve dolayısıyla toplum isleyiş mekanizması için tehlikeli bir öge oluşturmasının sonucudur. Durkheim suç hakkında şunları belirtmiştir: Hiçbir toplum yoktur ki orada suçluluk olmasın. Suç biçim değiştirir. Suç olarak

¹ İçli, T.,Türkiye'de Suçlar,Sosyal ,Kültürel ve Ekonomik Özellikleri, Ankara, 1992, s.15.

² Dönmezer, S., Kriminoloji, İstanbul, 1994, s.48.

³ Yavuzer, H., Çocuk ve Suç, İstanbul, 2006, s.26.

nitelendirilen değerler her yerde ve her zaman aynı değildir; fakat her zaman ve her yerde cezai baskıyı üzerine çekecek davranışlar gösteren insanlar olmuştur. Bu dūřünceden hareketle Durkheim, suçu normal bir olgu olarak kabul eder. Ona göre içinde hiçbir kuralın ihlal edilmediği, kimsenin cezalandırılmadığı, yasaklanmış bir eylemin gerçekleştirilmediği bir toplum görülmemiştir.¹

Çağımızda; suç ve ceza, suçlunun yeniden topluma kazandırılması, suçun engellenmesi gibi konuları inceleyen kriminoloji adında özel bir bilim gelişmiştir. Bonder'e göre kriminoloji, tüm yönleri ile suçu inceleyen deneysel bir bilimdir. Sutherland'a göre kriminoloji, suçu sosyal bir fenomen olarak ele alır. İstenmeyen bazı hareketler, sosyal toplumlarda suç olarak belirlenir. Buna karşın bazı insanlar bu tip hareketleri yapmakta ve mevcut davranışlarını sürdürmekte ısrarcıdırlar. Bu durumda toplum bu insanlara; cezalandırma, iyi etme, engelleme gibi yollarla tepki gösterirler. Bu karşılıklı ilişkiler kriminolojinin konusunu oluşturmaktadır.² Suç, suçun nedenleri ve önlenmesi, suçla mücadele gibi konular kriminolojinin alanına girmektedir.

1.1.Suçun Tanımlanması

Suçun farklı disiplinler içerisinde yer alması onu farklı tanımlamayı zorunlu kılmaktadır. Ceza hukuku tanımlamalarına göre suç; yasanın cezalandırdığı harekettir.³

Bir eylemin suç sayılıp, failin cezalandırılabilmesi için, o eylemin suç olduğunun daha önce bir yasa ile açıklanmış ve failine uygulanacak cezanın öngörölmüş olması gerekir. Kanunda suç olduğu bildirilmemiş bir eylemden dolayı hiç kimse sorumlu tutulamaz. Bir eylemin suç olabilmesi için şu nitelikleri taşıması gerekir: Ortada bir eylem olmalıdır; eylem, kanuna aykırı olmalıdır; eylem, bilerek ya da kusurla işlenmiş olmalıdır.⁴

Paul Lutz, genç bir suçluyu, ceza yasasına göre, suça neden olan bir kabahat işlemiş birey, olarak açıklamaktadır. Lombroso'ya göre suç; doğum, ölüm gibi doğal bir olaydır. Hatta bitkiler ve hayvanlar âleminde bile suça rastlanır. Bir davranış ya da

¹ Durkheim, E., Sosyolojik Metodun Kuralları (ev. Aytekin, E.) , İstanbul, 1986, s.111.

² Yavuzer, a.g.k., s.28.

³ Ekrem, F., Türk Ceza Hukuku, Cilt I, Ankara, 1995, s.35.

⁴ Görğün, ř., Hukukun Temel Kavramları, Ankara, 1996, s.146.

eylem, belirli bir ülkenin veya dönemin adet, töre, gelenek ve düşünceleri ile çeliştiği takdirde suç niteliği oluşur.¹

Jhering'e göre suç, toplum halinde yaşama şartlarına yönelmiş her türlü saldırılara denir. Bu amaçla sosyolojik nitelikte tariflerin verilmesine de girişilmiştir. Durkheim suçu, kolektif bilincin kuvvetli ve belirilmiş tutumlarını ihlal eden eylemler olarak açıklamıştır. Thomas ve Znaniecky eserinde sosyal psikoloji yönünden meseleyi ele almış ve şöyle bir tarif vermişlerdir: "Suç, kişinin kendisini mensubu saydığı grupta varlığı toplum dayanışması ile çelişki gösteren fiildir."²

Türk hukuk sisteminde suça itilmiş çocuk, "Bir ceza hukuku normunu ihlal etmiş,18 yaşından küçük kimse." olarak adlandırılmaktadır.³ Hançerlioğlu suçu, ceza hukukunu karşılayan toplumsal dayanışmayı bozan eylem olarak adlandırmaktadır.⁴

Yasal bakış açısından suç, ceza yasalarını ihlal eden insan davranışı olarak tanımlanırken siyasal bakış açısından ise suç, yasaya güçlü gruplar tarafından yerleştirilen ve sonrasında davranışın istenmeyen seçilmiş biçimlerini yasadışı olarak etiketleyen bir ölçütün sonucudur. Sosyolojik bakış açısında suçun tanımı, tabiatıta var olan toplumsal sistemin korunması için baskılanması gereken antisosyal davranıştır. Psikolojik bakış açısına göre suç, sosyal olarak kötü uyumun bir şeklidir. Bu bağlamda suç bir davranış problemi'dir.⁵

1.2. Suç Kavramının Kaynağı ve Gelişmesi

Suç denilen olaya, yani belirli hareketlerin yasak eylemlerden sayılmaları ile suç işleyenlerin çeşitli tepkilere konu olmalarına, devlet müessesesi şeklinde gelişmiş insan toplumlarının meydana çıkışından çok önce bile rastlanmıştır. Tarihte hiçbir toplum yoktur ki orada belirli eylemler yasaklanmamış ve bunun karşılığı olarak ceza müeyyidesi uygulanmamış olsun. Suçlar toplumların sosyal, ekonomik ve manevi şartlarına göre şekillenmiştir.

¹ Yavuzer, a.g.k., s.27.

² www.kriminoloji.com/Krminolojide%20Suc.htm (21.01.2008)

³ Kaner, S., "Suça İtilmiş Çocuklara/Gençlere Genel Bir Bakış", Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Cilt 24, Sayı 1, Ankara, 1991, s.170.

⁴ Hançerlioğlu, O., Toplum Bilim Sözlüğü, İstanbul, 1986, s.358.

⁵ İçli, T., Kriminoloji, Ankara, 1994, s.23.

İnsanlar ilkel devirlerde her şeyde bir ruh ve canlılık görmüş ve belirli eylemlerin gerçekleştirilmemesine ilişkin emirleri, tabuların emri saymışlardır. Kötülük yapanların veya kötülük yapanları cezalandırmayanların sözü geçen kuvvetler ve tabular tarafından şiddetle cezalandırılmalarına, felakete uğrayacaklarına inanılmıştır. Fakat bazı hallerde ilahların, tabuları ihlal edenleri hemen cezalandırmadıkları görüldüğünden toplumun müdahale ile kuralı ihlal edeni cezalandırması zorunlu sayılmış ve böylece toplumun felaketlerden, kıtlıktan korunabileceği kabul edilmiştir.¹

Sonraki dönemlerde suç, dini esaslarla tanımlanmış, topluma zarar veren eylem ve hareketlerin aynı zamanda birer günah teşkil ettiği ve Allah'ın iradesine karşı olduğu kabul edilmiştir. 18. yüzyılın başlangıcından itibaren suç fikri laikleşmiş ve suçun zarar veren kişi ile toplum arasındaki ilişkileri ilgilendirdiği görüşüne varılmıştır. Bu düşünce kısa bir süre içinde yaygınlaşmıştır. Düşüncenin yaygınlaşması, bazı yazarlarca rasyonel suç kavramına yönelme olarak ifade edilmiştir.

Suç fikrinin rasyonelleşmesinin asıl anlamı başta devletin suçları belirlemek ve ceza vermek hakkını elinde tutmasıdır. Uzun yüzyıllar sonra rasyonel suç kavramına ulaşılrken ilkel esaslar daima etkisini göstermeye, varlıklarını hissettirmeye devam etmişlerdir. Bugün ceza kanunlarındaki bazı suç tariflerinin kökenini ilkel devirlerde bulmak mümkündür. Günümüzde kanun koyucular, ilkel devirlerden kalan âdet ve geleneklerle yetinmemekte ve çeşitli alanlardaki ilişkilere dayalı suçları ortaya koymaktadırlar.²

Görüldüğü üzere suç kavramı, insanlık tarihi kadar eskidir ve yüzyıllardır üzerinde önemle durulan, araştırılan bir kavram olma özelliğini sürdürmektedir.

1.3.Suç ve Suçluluk İlişkisi

Suçluluk sosyal bir olgudur. Her birey suçlu eğilim içerisinde olabilir. Her toplumun kendi hoşgörü sınırları vardır; ancak toplumların bazı sınırları değişken olup aşılması halinde suçlu olma riski ortaya çıkar.³

¹ www.kriminoloji.com/Suc%20kavrami.htm (22.05.2008)

² www.kriminoloji.com/Suc%20kavrami.htm (22.05.2008)

³ www.sucbilimi.org/?ana=kriminoloji&alt=sucluluk (25.05.2008)

Toplum, kimi zaman bireyin bütün ihtiyaçlarını karşılayan, kimi zaman ise bireyin suç işlemesine neden olan önemli bir faktördür. Sosyal ihtiyacını toplumda yerine getiren bireylerin sosyal süreç içerisinde yaşayarak öğrendiği kimi alt kültürel öğeleri ve örnek aldığı diğer modelleri benimsemeye çalışması onu potansiyel bir suçlu konumuna getirebilecektir.

Suç işleyen her bireyi doğuştan suçlu kabul etmek, bütün suçların sebebini ve suçu açıklamak için yeterli olmamaktadır. Yapılan bilimsel çalışmalar da, suçun sosyal bir fenomen olduğunu kabul etmiştir. Bu durum, suç ve suçluluğa karşı mücadelenin sosyal, kültürel ve ekonomik bir bütünlük içerisinde ele alınmasını zorunlu hâle getirmiştir.¹

Suç ve suçluluk günümüzde sadece hukuki bir problem değildir. Suç, insandan ve insanın sosyal özelliklerinden arındırılamaz. Suçun soyut bir eylem değil, sosyal bir olgu olduğu günümüzde kabul görmüş bir eylemdir. Bir davranış; ülkenin ve dönemin adet, töre, gelenek ve düşünceleriyle çelişki halinde bulunduğu durumlarda suç niteliği taşır. Suç, cemiyet içerisindeki sınıflar, meslek grupları, sosyal gruplar ve fertler arasındaki organizasyonu dağıtıcı bir hedefe yöneliktir.²

Suçluluk, salt bir gerçek olarak ele alınıp suçluya doğrudan yaptırım uygulama yoluna gidildiğinde, yaptırımdan beklenen amaca ulaşması zor olacaktır; çünkü suçlunun ıslahı, suç nedeninin ortadan kaldırılmasına bağlı olabilmektedir.³

2.BİYOLOJİK TEORİLER

Suçluluk teorisinin ortaya konulmasının en eski modellerine biyolojik açıklama modelleri örnek gösterilebilir. Bu teorilere göre suçlular, biyolojik ve genetik bakımdan genel nüfusa oranla daha aşağı durumdadırlar. Suçlu kişiler genetik, fizyolojik ve yapısal farklılıkları nedeniyle suç işlemeye yatkındırlar. Biyolojik görüşün ilk taraftarları ilk pozitivistlerdir. Onlara göre suçlu; biyolojik olarak anormal, doğuştan dejeneredir ve ilkelliğe dönüş göstermektedir.⁴

¹ Terzi, A., K., Kent Ölçeğinde Çocuk Suçluluğu Çankaya Örnek Araştırması (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2007, ss.30-31.

² www.rehberabi.net/Konu.asp?ID=740 (28.05.2008)

³ www.rehberabi.net/Konu.asp?ID=740 (28.05.2008)

⁴ Sokulu-Akıncı, R. F., Kriminoloji, İstanbul, 2007, s.150.

Daha sonra, Charles Goring, 1913 yılında yayınladığı “İngiliz Mahkum” adlı eserinde, suçlu tipin tanımının yalnızca kafatası ve beden yapısı incelemesi ile yapılamayacağını ortaya koymuştur.¹

Ernst Hooton ise “Suç ve İnsan” adlı eserinde, Goring’in görüşlerini eleştirmiştir. Hooton, farklı tip suçlularla suçlu ve suçlu olmayanları karşılaştırmış ve bunlar arasında ırk farklılıkları ve anatomik farklılıklar bulmaya çalışmıştır.²

2.1.Suçlu Beden Yapılarındaki Farklılıklara Dayandıran Teoriler

Tarihte, fiziki özelliklere ve şekil bozukluklarına bakılarak kişinin şeytani nitelikler gösterdiği söylenmiştir. Antik çağlarda dahi çirkin insanların bela ve kötülük getireceğine inanılır ve bunlardan kaçılırdı. Ortaçağda kanunlar, zanlılar arasında en çirkin olanın suçlu olma ihtimalinin yüksek olduğuna işaret etmekteydi. İlk defa Giambattista della Porta (1535-1615), insan fizyonomi okulunu kurmuş ve insan davranışları ile insanın yüz özellikleri arasındaki ilişkileri incelemiştir.³

Kişilik özellikleri ile beden yapısı arasında ilişki olduğu düşüncesini ilk sistemleştiren kişi Dr. Gall’dır. Dr. Gall’e göre, kişilik ile ilgili çeşitli fonksiyonların beyinde belirli merkezleri vardır. Beyindeki bu merkezler iyi gelişmişse, bu özellik ve fonksiyonlar kuvvetli olacaktır. Aynı zamanda kafatasındaki girinti ve çıkıntılar da kişilik özellikleri hakkında fikir verir.

Lombroso’nun öğretisi ise doğuştan suçluluk üzerine kuruludur ve bu öğretiyi ortaya koyan ilk kişi odur. Lombroso’ya göre doğuştan suçlu, genetik bakımdan belirlenmiş ve suç taşıyan hareketlerde bulunan kişidir. Suçlu, normal insanlara göre, en aşağı seviyede bulunan insandır. İlkel insanlar gibi duygusuzdur.⁴

“En ünlü kitabı, aynı zamanda bu kuramını geliştirdiği ‘Suçlu İnsan’da Lombroso, kafa biçimindeki sapmalar, yüzdeki asimetric gelişmeler, göz biçimindeki bozukluklar, burunda ve dişlerde bozukluklar gibi biçim bozukluğu taşıyan insanların

¹ Sokulu-Akıncı, a.g.k., s.150.

² Sokulu-Akıncı, a.g.k., s.151.

³ Demirbaş, T., Kriminoloji, Ankara, 2001, s.96.

⁴ Demirbaş, a.g.k., s.97.

doğuştan suçlu olabileceğini öne sürüyor. Yani Lombroso'ya göre Tanrı ya da doğa bize kimin suçlu olabileceğini önceden ortaya koyduğu biçim bozukluklarıyla gösteriyor.”¹

İngiliz Goring, Lombroso'nun tezini çürütme yönünde çalışmalarını sürdürdü. İngiliz cezaevlerindeki hükümlülerle asker, öğrenci ve işçilerden oluşan kontrol grubundan hareketle, kafatası ölçülerine dayanarak kişinin suçlu olup olamayacağına karar verilemeyeceğini ortaya koydu. Kişinin kafatasına bakarak ancak hangi halktan olduğunun anlaşılabilceğini belirten Goring, Lombroso'nun tezini çürüttü.²

2.2.Genetik Teoriler

Bu görüşe göre suçlu davranış soya çekimle yakından ilgilidir. Rosenthal'a göre soya çekime göre suç işleme potansiyeli olan kişiler; bedensel bakımdan suça yatkınlık gösterenler, beyin anormallikleri,, akıl zayıflığı ve genetik anormallikleri olanlardır.³

2.2.1.Aileler Üzerinde Yapılan Araştırmalar

Bu araştırmalar suçluların soy ağaçlarının incelenmesiyle yapılmıştır. “Dugdale'ın geneolojik aile araştırması (1877) kriminolojide, bu yönlü araştırmaya sebebiyet vermiştir.”⁴Bu araştırmaların en bilineni Henri Goddard'ın Kallikak ailesi üzerindeki araştırmasıdır. Bu ve bu düşünceye dayanan diğer araştırmalara göre suçlu davranışlar üzerinde soya çekim büyük önem taşımaktadır.

Bu düşünce ortaya çıktığı dönemde de eleştirilmiştir ve bugün de suçlu davranışı açıklama bakımından yeterli görülmediği için eleştirilmektedir.

2.2.2.İkizler Üzerinde Yapılan Araştırmalar

Bu araştırmalar, tek ve çift yumurta ikizlerinin ayrı ayrı incelenmesi esasından hareket eder. Çift yumurta ikizleri, ikiz olmayan normal kardeşler olarak kabul edilirken tek yumurta ikizlerinin aynı gen yapısını taşıdıkları kabul edilmiştir.Lange tarafından

¹ Radikal, “Lombroso'nun Hayaleti”, 6 Şubat 2005.

² Demirbaş, a.g.k., s.98.

³ Sokulu-Akıncı, a.g.k., s.158.

⁴ Demirbaş, a.g.k., s.99.

yapılan ilk araştırma tek yumurta ikizlerinin benzeşme oranının %77, çift yumurta ikizlerinin ise %12 olduğu sonucunu ortaya koymuştur. Bu sonuç, kalıtım yoluyla kazanılan eğilimlerin suç işleme oranını artırdığını düşündürmüştür.¹

Tablo 1: İkizlerin suçluluk davranışlarındaki uygunluk derecesi

Araştırma	Yıl	Ülke	Tek Yumurta İkizleri		Çift Yumurta İkizleri	
			Çiftlerin Sayısı	Uygunluk Oranı %	Çiftlerin Sayısı	Uygunluk Oranı %
Lange	1929	Almanya	13	77	17	12
Legras	1932	Fransa	4	100	5	0
Rosanoff	1934	ABD	37	68	60	10
Yoshimasu	1961	Japonya	28	61	18	11
Ortalama Uygunluk				62		19

Kaynak: Demirbaş, T., Kriminoloji, Ankara, 2001, s.101.

Tabloda Lange'in çalışmasından sonra yapılan çalışmalar görülmektedir. Yapılan çalışmalar Lange'in araştırmalarını destekler niteliktedir.

2.2.3.Kromozomlar Üzerinde Yapılan Araştırmalar

Bilimin ilerlemesiyle birlikte kişinin kromozom yapısı ve suç işlemesi arasında bir bağ olup olmadığı sorusu ortaya çıkmış ve bu görüş, insanların suç işlemelerinin nedenlerini kromozom yapısında aramıştır.²

Normal insan hücresinde 23 çift yani 46 kromozom bulunur. Yapılan araştırmalara göre fazladan X ya da Y kromozomunun bulunması, diğer bir deyişle kromozom anormallikleri suç işleme davranışını artırmaktadır.³

1960'lı yıllarda katillerin kromozomları incelenmiş ve kromozomlarının XXY olduğu belirlenmiştir. Fransa'da 1968 seks cinayeti işleyen Daniel Hugon ve 1966'da

¹ Sokulu-Akıncı, a.g.k., s.160.

² Sokulu-Akıncı, a.g.k., s.161.

³ Sokulu-Akıncı,a.g.k.,s.161.

Şikago’da sekiz hemşirelik öğrencisini öldüren Richard F.Speck’in kromozomlarının XXY olduğu görülmüştür.

2.2.4.Evlat Edinme Çalışmaları

İkizler üzerinde yapılan araştırmalardan sonra evlat edinme üzerine çalışmalar yapılmaya başlandı. Bu teoride küçüklüklerinde ayrılmış ve farklı ailelerin yanında yalnız büyümüş ikizlerin açıklanamayan farkları, sosyal olarak açıklanmaya çalışılmıştır.¹

1924–1947 tarihlerinde Danimarka’da 14.000 evlatlık üzerinde yapılan bir araştırma, evlatlıkların mahkûmiyet oranı ile biyolojik ebeveynin mahkûmiyet oranlarının, evlat edinen ebeveyne göre daha yüksek olduğunu göstermiştir. Mahkûm edilmiş biyolojik bir baba , evlatlığın suçlu olma ihtimalini yükseltir. Ne biyolojik baba ne de evlat edinen baba suçlu değilse, suçlu çocukların oranı % 10,4 bulunmuştur.²

2.2.5.Beden Tipleri

Bu görüş, Lombroso’nun düşünce yapısından hareketle ortaya atılmıştır. Bu görüşün temsilcisi Almanya’da Kretschmer ve ABD’de W.H.Sheldon idi. Kretschmer, davranış ve beden yapısı üzerine, leptosom (astenik tip), atletik, piknik ve dysplastik olmak üzere dört tip belirlemiştir. Her tipin belirli özellikleri ve ruh halleri vardır.³

Tablo 2: Beden tipi ve ruhi yapı arasındaki ilişki

Beden Tipleri	Mani-depressif	Şizofren
Leptosom	4	81
Atletik	3	31
Piknik	58	2
Dyplastik	-	34
Toplam	85	175

Kaynak: Demirbaş, T., Kriminoloji, Ankara, 2001, s.105.

¹ Demirbaş, a.g.k., s.102.

² Demirbaş, a.g.k., s.102.

³ Demirbaş, a.g.k., s.103.

Leptosomlar, hırsızlık ve dolandırıcılık suçlarında öne çıkarlar. Atletikler, şiddet suçlarında ağırlık gösterirler. Dayplastikler, daha çok genel adaba karşı suç işlerler. Piknik tipler ise dolandırıcılığa ve az derecede şiddete eğilimlidirler.¹

2.2.6.Salgılar

Lois Berman, iç saldı bezlerinin kişilik üzerinde etkili olduğu görüşünü savunur. Tiroid bezinin ve diğer iç saldı bezlerinin anormal çalışması, çeşitli davranış bozukluklarına neden olmaktadır. Berman'a göre normal insanlarda da kişiliği, iç saldı bezlerinin çalışması belirler. Bu teoride mala karşı işlenen suçlar, kundaklama, cinsel suçlar ve şiddet suçları kan şekeri eksikliği sendromuna dayandırılmıştır. Testosteron hormonuyla ilgili yapılan araştırmalarda, en azından hayvanlarda, bu hormon ile saldırgan davranış arasında bir ilişkinin olduğu saptanmıştır.²

Hukuki olarak suçluluk da suç da hastalık değildir; bununla birlikte, bazı hastalıklarla suçlar arasında tespit edilebilir bir ilişki bulunmaktadır. "Suç, hastalığın sonucu veya akışı olabilir. Suç, hareket olarak semptomun değeridir".³

3.PSİKOLOJİK TEORİLER

Suçun nedenlerini bulmaya çalışan araştırmacılar beden kadar ruhun da önemli olduğundan hareketle ruha yöneldiler. Bu teoriye göre akıl bozukluğu ile suç arasında ilişki vardır. Tüm insan davranışları bazı zihinsel süreçlerin bir fonksiyonudur. Buna göre pek çok suçlu davranışın nedeni de kişilik bozukluklarıyla ilişkilidir.⁴

Düşük zekâlı kişilerin suç oluşturan davranışları ve bu davranışların yaptırımlarını anlayacak düzeyde olmadıkları için suç işledikleri kabul edilmiştir.⁵

¹ Demirbaş, a.g.k., ss.105-106.

² Demirbaş, a.g.k., s.110.

³ Demirbaş, a.g.k., s.110.

⁴ İçli, T., Kriminoloji, Ankara, 1994, s.47.

⁵ Sokulu-Akıncı, a.g.k., s.165.

3.1.Psikanalitik Teoriler

Bu teoriye göre suç, kişinin ruhundaki çatışmadan kaynaklanmaktadır. Freudçu görüşe göre davranışlardaki sapmalar, temel dürtülerin baskı altında tutulmasından kaynaklanmaktadır. Bir insanın aklında çözümleyemediği travmalar, o kişide bazı bozukluklar meydana getirir. Çözümlememiş travmaların çoğu, çocukluk döneminde oluşur.¹

Freudçu yaklaşım kişinin anne ve babasıyla olan ilişkisi üzerinde durur. Erkek çocuğun annesine karşı duyduğu cinsel istek ve bu sebeple babaya karşı duyduğu nefret oedipus kompleksi olarak adlandırılır. Bu kompleks kişiyi anormal davranışlara iter.

3.2.Suçu Psikopatiye Dayandıran Görüşler

Psikopat kişilik, özellikle genç suçlularda önemli bir suç etkenidir. Psikopat kişiler, beyinlerindeki farklı işleyiş nedeniyle üzüntü, pişmanlık, suçluluk gibi insani duygulardan yoksundurlar. Psikopat kişilerde beynin ön lobununun çalışmaması, hafıza sorunlarına ve kendilerini kontrol edememelerine neden olur. Bu durum, psikopat kişileri çekinmeden suça yönlendirebilir.²

Bu görüşe göre anne babanın olmayışı ya da çocuğun anne baba tarafından istenmeyişi psikopatlığa yol açmaktadır. Soğuk ve mesafeli anne baba ile tutarsız anne baba da psikopatlığa neden olmaktadır.³

3.3.Özel Düşünme Modeli Görüşü

Yochelson ve Samenov, “Suçlu Kişilik” (Criminal Personality) adlı eserlerinde, suçluların kendilerine özgü özel bir “düşünme model”leri olduğunu, bunun kendi içinde tutarlı olmasına rağmen genele göre yanlış olduğunu ifade etmektedirler.⁴

¹ Sokulu-Akıncı, a.g.k., s.166.

² www.istanbul.edu.tr/iletim/75/haberler/saglik2.htm (12.03.2008)

³ Sokulu-Akıncı, a.g.k., s.171.

⁴ Sokulu-Akıncı, a.g.k., s.172.

Sorumluluk sahibi kişi, sorumluluklarını yerine getirir, başkalarını düşünür ve çalışkandır. Sorumsuz kişi ise sorumluluktan kaçır, başkalarını düşünmez, işten kaçır, yasalara ve toplumun koyduğu kurallara uymaya gerek duymaz.

Bu teoriye göre suçluların da özel “düşünme model”leri vardır ve bu model küçük yaşlarda oluşmuştur. Bu “düşünme modeli”nin sorumsuz kişilikle birleşmesi sonucunda kişi, suça yönelir. “Düşünme modeli” ortadan kalkmadıkça bu kişi zorunlu olarak suç işleyecektir. ¹

4.SOSYOLOJİK TEORİLER

Suç olgusuna sosyolojik yönden yaklaşım,19.yüzyılın başlarında ortaya çıkmıştır. Bilimsel bir disiplin olarak gelişen sosyolojiye bağlı olarak suç, insan davranışlarının sosyal kökenlerine dayandırılarak açıklanmaya çalışılmıştır. ²

Sosyolojik ekol suçu açıklarken sosyal yapı, değerler, normlar, kurumlar, sosyal değişme, aile, ekonomik özellikler, siyasal yapı gibi birçok faktörü dikkate alarak açıklama yoluna gitmiştir. ³

4.1.Yapısal Teoriler

Bu teorilere göre suçu yaratan unsur toplumsal yapıdır. Diğer bir ifadeyle toplumdaki sınıf farklılığı suça sebep olmaktadır.

4.1.1.Durkheim’ın Teorisi

İlk sosyolojik suçluluk teorisi olarak Emile Durkheim’in suçun yapısal fonksiyonel sınırlanması teorisinden söz edilir. Suçluluğun patolojik olarak açıklandığı dönemlerde Durkheim, suçluluğun tüm toplumlarda, her şekilde görünebileceğini söylemiştir.

¹ Sokulu-Akıncı, a.g.k., s.172.

² Ataseven, C., Suça Etki Eden Sosyal Faktörler (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, 2006, s.20.

³ Ataseven, a.g.t., .20.

Durkheim'e göre suçluluğun bulunmadığı hiçbir toplum yoktur. Her toplumda, her zaman insanların bazı davranışlarına tepki olarak ceza uygulanmıştır. Bu sebeple suçluluk normaldir. Suçun olmadığı bir toplumun tam olarak ve hiçbir yerde görülmesi mümkün değildir.¹

4.1.2.Aykırı Fırsatlar Teorisi

Durkheim'in analizleri üzerine kurulmuş ve Merton tarafından geliştirilmiş olan Anomi teorisi toplumsal yapıdan hareketle suçluluğu açıklar.²Aykırı fırsatlar teorisi de anomi teorisini kaynak almaktadır ve Cloward ve Ohlin tarafından geliştirilmiştir. Bu teoriye göre bireyin sınırlı sayıdaki araçlarıyla sayıca fazla olan amaçlarına ulaşmaları anomiye yol açar.³Merton'a göre gerçekleştirilemeyen arzular; sapıcı davranışa,ahlak kurallarının reddine sebebiyet verir.

Bu teori düşük gelir sınıflarının karşılaştığı engellerin üzerinde durmaktadır. Bu engellerin başlıcaları; kültürel farklılıklar, ekonomik güçlükler, eğitimde fırsat eşitsizliğidir. Cloward ve Ohlin'in bu teorisi, özellikle çocuk suçluluğunu açıklamak için kullanılmıştır.⁴

4.1.3.Tepki Teorisi

Bu teori Albert Cohen tarafından ortaya atılmıştır. Cohen'e göre suç, sosyal sınıf farklılıklarından ortaya çıkmaktadır. Örneğin düşük gelir sınıfına mensup bir gence orta sınıfın standartlarının kabul ettirmeye çalışılması, gencin orta sınıfa tepki olarak suç işlemesine neden olmaktadır.

Bu gençlerin işledikleri suçlar, genellikle bir amaca yönelik değildir; sadece orta sınıfın değerlerine karşı çıkmak istemektedirler. Tepki teorisine göre suç, yarar amacı gütmeyen ve gencin kendini ifade etmesi niteliğindedir.⁵

¹ www.kriminoloji.com/Sucun%20Nedenleri%20Sosyolojik.htm (18.03.2008)

² www.kriminoloji.com/Sucun%20Nedenleri%20Sosyolojik.htm (18.03.2008)

³ Sokulu-Akıncı, a.g.k., s.177.

⁴ Sokulu-Akıncı, a.g.k., s.177.

⁵ Sokulu-Akıncı, a.g.k., s.180.

4.1.4.Çatışma Teorileri

Çatışma teorileri, toplumun uyumlu bir varlık olduğu görüşüne karşı çıkar. Onlar göre toplum, birbiriyle çatışan ögelerden meydana gelir. Toplumsal bütünlük, ögeler arasındaki çatışmanın ortaya koyduğu birbirine zıt güçlerin dengelenmesi sonucunda ortaya çıkar.¹

Çatışma teorileri iki ayrı görüş üzerine temellendirilir. Birinci görüşe göre çatışma evrenseldir; çünkü kaynağı bireyin içgüdüleridir ve kaçınılmazdır. İkinci görüşe göreyse çatışma, toplumdaki çeşitli grupların çıkar çatışmasından meydana gelmektedir. Marx ve Dahrendorf bu görüşün temsilcileridir.²

Marx ve Dahrendorf'un temsil ettiği teoriye göre:

- Her toplumda her an değişme meydana gelir ve toplumsal değişme kaçınılmazdır.
- Her toplumda her an toplumsal çatışma olur, bu kaçınılmazdır.
- Toplum içindeki bir öge, toplumun değişmesine katkıda bulunur.
- Her toplumun bazı üyeleri diğerleri üzerinde sınırlamada bulunur.³

4.2.Alt Kültür Teorileri

Toplumsal sistem içerisinde kültür, her alana eşit olarak dağılmamıştır. Bunun için sosyologlar, toplumun alt kültürlerden oluştuğunu belirtmektedirler.⁴Alt kültürden kasıt, bir üst kültürün davranış ve değerler sisteminden farklı olarak varlık gösteren bir sosyal davranış ve değerler sistemidir.

Alt kültür teorileri gençlik, özellikle çete suçluluğunu, açıklama yoluna gitmişlerdir. Bu teori esaslı olarak Albert K. Cohen (1961) tarafından geliştirilmiştir. Cohen, çete alt kültürünü inceleyerek bunu yarar amacı olmayan, olumsuz, haince şeklinde ifade etmiştir.

¹ Kongar, E., Toplumsal Değişme Kuramları Türkiye Gerçeği, İstanbul, 1995, s.163.

² Kongar,E., a.g.k., s.186.

³ Sokulu-Akıncı, a.g.k., s.181.

⁴ Sokulu-Akıncı, a.g.k., s.190.

Suçun nedenlerini alt kültüre bağlayan teorilere göre alt kültüre mensup olmak, kişiyi belirli amaçlara yöneltir ve bu amaçlar da hukuka aykırı olabilir, suç niteliği taşıyabilir.

4.3.Şikago Okulu (Ekolojik Girişim)

Suçlu davranışın sosyolojik açıdan açıklanması denemelerine ekolojik girişim de dahildir. Bu teoriyle beraber suç coğrafyası oluşmuş ve şehirlerin yapısı ile suçluluk arasında bağlantı kurulmuştur.¹

Şikago Üniversitesi Sosyoloji Bölümü,1892 yılında kurulmuş ve 1940'lara kadar sosyoloji alanında en etkili kuruluşlardan birisi haline gelmiştir. Bu bölümde yapılan çalışmalar, hem sosyoloji hem de kriminoloji alanlarında önemli bir yere sahiptir.

Şikago Üniversitesi'nin araştırmacıları kişileri yaşadıkları çevre içinde incelemiştirler.²Buna göre insan davranışları, genetik yapıdan değil sosyal ve maddi çevreden etkilenecek oluşur. Kentler, insanın doğal çevresini oluşturmaktadır.³

Şikago Okulu araştırmalarında iki yöntem uygulamıştır: İlkinde suç istatistiklerinden ve nüfus sayımlarından yararlanarak yoksulluğun ve yüksek suç oranının bulunduğu bölgeler belirlenmiştir. Bu belirlemeler neticesinde yoksulluğun yaşandığı yerlerin suça daha elverişli olduğu ortaya çıkmıştır.⁴

İkincisinde ise yaşam öyküsü ve olay incelemesi metotları kullanılmıştır. Bunun için araştırmacılar suçluların arasına karışarak onlarla birlikte yaşamış ve suçluları kendi çevreleri içinde incelemiştirler. Bu incelemeyle "insan ekolojisi" kavramı ortaya çıkmıştır. Kullanılan metoda göre ekolojik bölgeler sosyal yaşam üzerinde etkilidir. Her suçlunun kendi ekolojisi içinde incelendiği araştırma, sosyal ilişkilerin zayıflamasının suçluluğa neden olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır.⁵

¹ Demirbaş, a.g.k., s.132.

² Demirbaş, a.g.k., s.132.

³ Sokulu-Akıncı, a.g.k., s.131.

⁴ Demirbaş, a.g.k., s.133.

⁵ Demirbaş, a.g.k., s.133.

5.SOSYO-PSİKOLOJİK TEORİLER

Bu teoriler suçu öğrenilmiş bir davranış olarak görürler. Suçu ne sosyolojik teoriler gibi sadece çevreyle ilişkilendirmekte ne de biyolojik ve psikolojik teoriler gibi sadece bireysel nedenlere bağlamaktadırlar. Bu teorilere göre sosyal etkileşim sebebiyle belirli suç biçimleri öğrenilir.¹

Sosyopsikolojik teoriler kontrol teorileri ve doğrudan doğruya öğrenme teorileri olmak üzere iki grupta incelenir.

5.1.Kontrol Teorileri

Bu teorilere göre insanlar, aksi bir davranış öğretilmediği sürece sürekli antisosyal davranışlar gösterirler.

5.1.1.Hans Eysenck'in Görüşleri

İngiliz psikolog Eysenck'e göre suçta soya çekimin önemli bir rolü vardır. Kişinin suça meyilli olması soyaçekim sebebiyledir. Davranışın benimsenmesi ortaya çıkardığı sonuçlara bağlıdır. Buna göre ödüllendirme ile ortaya çıkan davranışlar benimsenirken cezayı doğuran davranışlar daha az tekrarlanır.²

Eysenck'e göre cezaya bir alternatif bulunması gerekmektedir. Buna göre cezanın yerini "vicdan" almalıdır. Eysenck, "vicdan"ın oluşma sürecini şartlı refleks ile açıklamaktadır.

Çocuğun büyürken yaramaz, kötü ve ahlaksız olarak nitelendirilmemesi için kendisine haz verecek olsa da bazı davranışlardan kaçınması, dürtülerini kontrol altında tutması gerekmektedir. Bunu sağlamak için çocuğun yanlış bir davranışta bulunduğunu gören anne baba veya öğretmen çocuğu hemen cezalandırmalıdır. Cezayla yapılan

¹ Sokulu-Akinci, a.g.k., s.187.

² Sokulu-Akinci, a.g.k., s.188.

eylem arasında zaman farkı olabildiğince az olmalıdır. Böylelikle yanlış davranışın çocukta yarattığı haz, derhal uygulanan cezayla engellenebilir.¹

5.1.2.Sınırlama Teorisi

Walter Reckless'e göre sınırlamanın olmayışı nedeniyle Amerika'da suçluluk oranı yüksektir. Eşitsizlik, yoksulluk, işsizlik gibi suç nedenlerini reddeden Walter Reckless, suçu sadece sınırlamaların önleyebileceğini belirtmiştir.

Sınırlamalar iç sınırlamalar ve dış sınırlamalar olmak üzere ikiye ayrılır: Dış sınırlamalar, baskın olan kurallara uygun davranma konusundaki toplumsal baskıdır. İç sınırlamalar ise, psikologlar tarafından süperego olarak adlandırılır. Çocukluk dönemindeki utanç ve korku duyguları süperegonun geliştiğini gösterir.²

5.1.3.Kohlberg'in Gelişim Aşaması Teorisi

Lawrence Kohlberg'e göre ahlaki gelişim ve olgunlaşma altı aşamada gerçekleşir. Birinci aşamada, davranışları sonuçlarına ve otoriteye göre yargılama anlayışı; ikinci aşamada kişinin diğer kişilerle ilişkilerini sadece alışveriş mantığıyla sınırlandıran anlayış; üçüncü aşamada aile ve benzeri gruptaki kişilerle ilişkilere odaklanan, diğer kişileri memnun etmeyi hedefleyen anlayış; dördüncü aşamada toplumun genel işleyişini dikkate alan, yerleşik kuralları ve mevcut düzeni koruyucu ve destekleyici anlayış; beşinci aşamada sosyal çevreyi, toplum menfaati, insan haysiyeti ve saygınlığı gibi genel ilkelere göre yargılayan anlayış; çok az sayıda kişinin ulaştığı altıncı aşamada, sosyal düzenin kurallarından az çok bağımsız olan, vicdanın sesi olarak ifade edilen, genel ahâk ilkelerine dayanan ve evrensellik içeren bir ahlâk anlayışı söz konusudur.³

Kohlberg bu aşamaların ölçümlenebilmesi için bir cetvel geliştirmiştir. Bu cetvel bazı testlerden oluşmaktadır. Testlerde bazı kişilere ikilemler sunulmakta ve

¹ Sokulu-Akıncı, a.g.k., s.191.

² Sokulu-Akıncı, a.g.k., s.193.

³ www.saglikkutuphanesi.com/Ruh_Sa%C4%9Fl%C4%B1%C4%9F%C4%B1/Psikoloji/Kohlberg_Moral_Geli%C5%9Fim_i1379.htm (23.03.2008)

kişinin iki seçenektan birini seçmesi istenmektedir.¹Örneğin Heinz'ın karısı hastadır; tedavi için gerekli ilacı almaya yeterli parası da yoktur ve ilacı fahiş fiyatla satan eczacı da indirim yapmamaktadır. Heinz, karısının hayatını kurtarmak için eczacının laboratuvarına girer ve karısı için gerekli ilacı çalar. Görüşülen kişilere Heinz'ın haklı olup olmadığı sorulmuş ve bu kişilerden cevaplarını nedenleriyle birlikte açıklamaları istenmiştir.

5.2.Doğrudan Doğruya Öğrenme Teorileri

5.2.1.Aykırıların Birleşmesi Teorisi

Bu teori Edwin Sutherland ile başlamıştır. Bu teoriye göre suçlu davranış öğrenmenin bir ürünüdür. Sapıcı davranışlar soyaçekim veya psikolojik nedenlerle ortaya çıkmaz Suç, suçlunun icat ettiği bir şey değildir. Suç işleyecek kişi, suç modelleri ile yüz yüze gelerek bu modelleri öğrenir.

Bu teoriye göre suçluluğu öğrenmek küçük ve yakın gruplarda olur. Çocuk suç tanımlarını ailesinden öğrenir. Annesi ona hırsızlığın yanlış olduğunu öğretir; fakat çocuk, parasının üstünün fazla verildiğini gören annesinin bunu iade etmediğini de fark eder.²

5.2.2.Sosyal Damgalama Teorisi

Damgalama teorisini savunanlar suçun sosyal bir etkileşimin ürünü olduğunu savunurlar. Sosyal damgalama teorisini savunanlara göre insanlar; öğretmenleri, polis, komşuları, ebeveynleri ve arkadaşları tarafından bu şekilde damgalandıkları için suçlu olurlar.

Tannenbaum tarafından ortaya atılan ve Becker tarafından geliştirilen bu teoriye göre ilk kez suç işleyen bir kişi kişiliği ve sosyal yaşamı bakımından damgalanmakta ve buna tepki olarak da tekrar suç işlenmektedir. Diğer bir deyişle ilk mahkûmiyet suçluyu damgalamakta ve bu durum kişinin sosyal statüsüne, mesleğine, ailesine ve esaslı olarak

¹ Sokulu-Akıncı, a.g.k., s.194.

² Sokulu-Akıncı, a.g.k., s.195.

da topluma etki etmektedir. Bunun sonucunda da suçlu olarak damgalanan kişiler daima yeni suçlar işleyeceklerdir.¹

6.SUÇLULUĞU ÇOK SAYIDA FAKTÖRE BAĞLAYAN TEORİLER

Suçlu davranışın çok yönlü olması nedeniyle suçluluk teorileri suçlu davranışı tek başına açıklamada yetersiz kalmıştır. Bu durum suçlu davranışı, birçok faktörü dikkate alarak açıklama yoluna götürmüştür. Suçluluğu çok sayıda faktöre bağlayan teorisyenler, suçlunun kişiliği ve tüm çevre faktörlerini dikkate alarak suçun ortaya çıkışını açıklama yoluna gitmişlerdir.²

Suç teorileri genellikle sosyal faktörlerin bir kısmını içine almakta ve suçlu davranışı açıklamada sosyal faktörlerle bağlantı kurmaktadır. Birçok durumda bu teoriler suçluluğun açıklanmasında yetersiz kalmıştır.

Sonuç itibariyle suçlu davranışı kapsamlı olarak açıklayan hiçbir teori yoktur. Bu sebeple, farklı suçlu davranışları açıklamak için farklı teorilerin göz önünde bulundurulması gerekir.³

¹ Demirbaş, a.g.k., s.136.

² Demirbaş, a.g.k., s.139.

³ Demirbaş, a.g.k., s.141.

II. BÖLÜM

GENÇLİK VE SUÇ

1.GENÇLİK ÇAĞI

Kalkınma planları gençlik çağını 12–24 yaş dilimleri arasındaki nüfus olarak kabul etmiştir.¹ Hızlı bir fizyolojik ve psikolojik gelişimle beraber gencin ailesinin etkisinden çıkarak yaşatlarının etki alanına girmesi bu dönemi ayrıcalıklı kılmaktadır. Bu ayrıcalıklı dönemde birey; sigara, alkol, cinsellik gibi çeşitli davranış ve rolleri dener.²

Gençlik çağı birkaç döneme ayrılabilir: Hızlı büyüme ve cinsel uyanışın olduğu 12–25 yaşları arası ilk gençlik çağı olarak adlandırılır. Bu dönemde olumsuz davranış ve tepkiler yoğundur.15–17 yaşlar arasında çekingenlik ve kendine güvensizlik belirgin olarak görülür ve bu dönem delikanlılık evresidir.17–21 yaşlar arası kendine güven ve gösterişin ağır bastığı delikanlılık evresidir.21–25 yaş arası ise uzamış gençlik ya da yükseköğretim gençliği olarak adlandırılır.³

Refia Uğurel Şemin ise gençlik dönemini üçe ayırır:⁴

- Gençlik döneminin başlangıcı: Kızlarda 13–15 yaş; erkeklerde 15–17 yaş
- Gençlik döneminin ortaları: Kızlarda 15–18 yaş; erkeklerde 17–19 yaş
- Gençlik döneminin sonları: Kızlarda 18–21 yaş; erkeklerde 19–21 yaş

Gençlik kimine göre bir geçiş dönemi, kimine göre ise çocuklukla erişkinliği bağlayan bir köprü durumundadır. Bir diğer görüşe göreyse gelişme basamağı, erişkinliğe hazırlık dönemidir. Gencin topluma katılabilmesi için belli bilgi, deneyim ve becerileri kazanması gerekir. Gençlik çağının sonunda şu özelliklerin kazanılmış olması gerekir:

Genç; anne babası ve diğer erişkinlerden duygu, düşünce ve davranışta bağımsızlık göstermelidir.

¹ Köknel, Ö., Kimliğini Arayan Gençliğimiz, İstanbul, 2001, s.19.

² Baltaş, Z.-Baltaş, A., Gençlik Çağı ve Stres,Aile Yazıları 3, Derleyen: Dikeçligil, B.-Çiğdem,A., Ankara, 1990, s.300.

³ Yörükoğlu, A., Gençlik Çağı, İstanbul, 2004, s.20.

⁴ Uğurel-Şemin, R., Gençlik Psikolojisi, İstanbul, 1980, s.34.

Ailesi dışında, özellikle yaşlılarıyla, toplumsal ilişkilere girebilmelidir.

Karşı cinsle ilgilenmeli ve cinsel kimliğini benimseyerek evliliğe istekli olmalıdır.

Kendine özgü bir dünya görüşü oluşturmalı, bir amaca veya amaçlara yönelebilmelidir.¹

1.1.Gençliğin Tanımlanması

“Gençlik, çocuklukla erişkinlik arasında yer alan, gelişme, ruhsal olgunlaşma ve yaşama hazırlık dönemidir.”²Başka bir kaynağa göreyse gençlik, insan hayatının ergenlikle orta yaş arasındaki dönemidir.³Bu dönem 12–21 yaşları arasını kapsar, ergenliğin belirtileriyle başlar ve büyümenin durmasına kadar sürer.

Genç; bebeklik, çocukluk, olgunluk ve yaşlılık kategorilerinin sıralanmasında çocukluk ve olgunluk arasında yer alır. Genç, çocuk değildir; fakat olgun ve yetişkin olarak da adlandırılmaz.⁴

UNESCO’nun tanımına göre gençlik, yetişkinlik statüsünün getireceği maddi kazanç ve sorumluluklara hazırlanabilmek için gerekli becerilerin ve sosyal niteliklerin geliştirildiği dönemdir. Bu tanıma göre gençlik, kendine özel sosyal, ekonomik, psikolojik ve politik özellikleri olan bir yaşam dönemi olarak kabul edilir. UNESCO alt ve üst sınırların esnek tutulması halinde 16–25 yaş arasını genç kuşak olarak kabul eder.16–25 yaş arası genç kuşak, birçok ülkenin ortalama beşte bir nüfusunu içine almaktadır.⁵

Gençlik üzerine yapılan ilk çalışmalar 1940’lı yıllarda G.Stanley Harley tarafından yapılmıştır. Harley’e göre gençlik, yeniden doğuş dönemidir. İnsanların uygarlığa geçerken yaşadıkları sıkıntıların aynısı gençlik döneminde tekrar yaşanır. Hayvanlar dünyasının bir ferdi olarak ortaya çıkan ilk insan, uygarlaşma aşamasını

¹ Yörükoğlu, a.g.k., s.21.

² Yörükoğlu, a.g.k., s.13.

³ www.tdk.gov.tr/TR/SozBul.aspx?F6E10F8892433CFFAAAF6AA849816B2EF4376734BED947CDE&Kelimelime=gen%c3%a7lik (22.03.2008)

⁴ Çelebi, N., “Genç Sosyalleşmesi,Sosyal ve Kültürel Yapı”, Aile Yazıları 3, Ankara, 1990, s.295.

⁵ Erkan, N., Gençlik ve Demokrasi, Ankara, 1985, s.5.

tamamlandıktan sonra çeşitli iç çatışmalar yaşar. Gençlik, bahsedilen çatışmanın her insanda tekrar tekrar yaşandığı dönemdir.¹

Yüzyıllar öncesine dayanan gençliğin tanımlanması bugün de hemen her toplumda görülmektedir. Bununla beraber her toplumda ve yayında gençliğin algılanışı ve ifade edilişi farklılık göstermektedir.

1.2.Gençlik Çağının Özellikleri

Gençlik, özellikle günümüz toplumlarında veya modern dünyada kendine bakış açısı itibarıyla, çocukluk ile erişkinliği bağlayan bir köprüdür. Genç için çocukluk dönemi geride kalmıştır; fakat genç, henüz yetişkin toplumda belli bir noktaya ulaşamamıştır. Bu nedenle gençlik çağı bir belirsizlik ve arayış devresidir. Bu çağ, hayat için bir yön ve hedefin arandığı, meslek ve ailevi rollerin üstlenilmesi için gerekli kişilik özelliklerinin kazanıldığı, ferden daha bireysel ve problemlerle dolu bir kimse olarak hareket etmeye başladığı bir hazırlanma dönemi olarak adlandırılır.²

Çocukluk ve gençlik çağı, bedensel ve ruhsal özellikleriyle, bilgi, deney ve yaşantı birikimiyle insanın gelecek, erişkinlik ve olgunluk çağlarını etkiler. Gençlik çağı öncelikle bedensel değişim ve gelişimle başlar, sonrasında ruhsal ve toplumsal değişim ve gelişim meydana gelir.³

Türkiye, genç nüfuslu bir ülkedir. Bu genç nüfus 1950'li yıllara ve bir süre sonrasında kadar olduğu gibi sadece köy, kasaba ve kent ailesinin çekirdek aile ya da geleneksel büyük aile tipinde devam etmemiştir. Gençlik, yerleşim yerlerinin değişmesine bağlı olarak oluşan yeni aile tiplerinde, yeni problemler içinde filizlenmektedir.⁴ Günümüzde ise gençlik, farklı özellikler göstermektedir. Günümüz gençliği bugün, sosyal hayatta görülen bütün problemlerle mücadele etme zorunluluğu içersindedir.

¹ Özbey, H.-Öztürk, E., Gençlik, İstanbul, 1992, s.15.

² www.yeniiumit.com.tr/yazdir.php?konu_id=311 (24.03.2008)

³ Köknel, a.g.k., s.178.

⁴ Berkay, F., "Kültürel Değerlerin Taşıyıcısı Olarak Aile,Kitle İletişim Araçları ve Gelecek",III.Aile Şurası Bildirileri, Ankara, 1998, s.541.

1.2.1.Sosyolojik Özellikler

Genç, toplumda saygınlık kazanma ve statü sahibi olma ihtiyacı hisseder. Toplumsal uyum, büyük oranda bu gereksinimin karşılanmasına bağlıdır. Gençlik yılları, toplumsal gelişim ve uyum yılları olarak da adlandırılabilir. Akran gruplarının etkisi, gençlik yıllarında çocukluk yıllarına göre daha fazladır. Bu nedenle gençler, evden yavaş yavaş uzaklaşıp arkadaşları ile daha fazla zaman geçirerek ilk sosyal uyumlarını gerçekleştirirler.¹

Bir gruba ait olma duygusu sosyal gelişme için önemlidir. Genç de bir gruba ait olmak ister. Bu bir spor kulübü, siyasi bir örgüt, mahallesindeki veya okulundaki arkadaşlarından oluşan bir grup olabilir. Girmek istediği çevre tarafından benimsenmemek genci üzer.²

Ergenlik dönemindeki genç; tutum ve davranışlarını model alacağı, kendisini onlarla özdeşleştireceği uygun bireylere ihtiyaç duyar. Modelin kişiliği sosyal gelişme yönünden önemlidir. Genç için en etkili modeller anne ve babalardır. Anne ve babanın evdeki rollerindeki aksaklıklar, gencin uygun olmayan modelleri gözlemlemesine ve gelişiminde aksaklıklara neden olur.³

Genç, içinde birçok farklı alt kategoriler barındıran bir sosyal kategoridir. “Öğrenci genç, çalışan genç, ev içinde tüketici ya da ev hizmetlerinde üretime katılan genç, işsiz genç, köylü genç, kentli genç, metropolde yaşayan genç, yetiştirilmesine ailesi tarafından özen gösterilen genç, ailesi tarafından ihmal edilen genç, özürlü genç, sağlıklı genç vb. gibi. Bu listeyi çeşitli ölçütler temelinde daha da uzatmak mümkündür. Bu gençlerin hepsi aynı toplumun üyeleri olmakla beraber, yaşadıkları yere, ailesiyle ilişkilerine, üretime katılmalarına veya bireysel özelliklerine göre farklı alt kültür donanımlarına sahiptirler. Bu alt kültürel donanım farklılığı gençlerimiz arasında ilişki, etkileşim ve iletişimin kurulabilmesini engellemekte, bu kopukluk bir adım sonra farklı alt kültürel donanımlara sahip gençlerin bir diğerlerini farklı toplumların gençleriymiş

¹ Ömeroğlu, E.-Ulutaş, İ., Çocuk ve Ergen Gelişimi, İstanbul, 2007, s.146.

² Kulaksızoğlu, A., Ergenlik Psikolojisi, İstanbul, 2007, s.97.

³ Kulaksızoğlu, a.g.k., s.98.

gibi algılamalarına dahi yol açabilmektedir.”¹Başlangıçta farklı gibi görünseler de aynı toplumun sosyal değerlerini paylaşmalarından dolayı gençlerin ortak değerleri daha fazladır. Bu ortak değerler; aile, okul, arkadaş çevresi gibi sosyal ortamlarda gençlere verilmektedir.²

Sosyalleşme ömür boyu devam eden bir süreç olmakla beraber hızlı bir gelişmenin ardından gelişimde bir duraklama gözlemlenebilir. Sosyal olma hayatın ilk yıllarından itibaren öğrenilebilen bir özellik olmakla beraber dışa dönük kişilikte olanlar içe dönük kişilikte olanlara göre sosyal bakımdan daha uyumludurlar.³

1.2.2.Psikolojik Özellikler

Gençlik çağının en önemli ruhsal özelliği, gençlerin kişiliğinin gelişmesi ve oluşması aşamasında ortaya çıkan kimlik arayışıdır. Genç; içinde bulunduğu ailede, çevrede, grupta, toplumda amacını, duygu ve düşüncelerini, inançlarını, davranışlarını belirlemeye çalışır. Kim olduğunun, ne olacağını, ne yapacağını, kimlere ve nelere inanacağını, çeşitli sorunlar karşısında nasıl davranacağını arayışına girer. Bu arayış içinde başkalarıyla sürdürdüğü iletişim sürekli olarak etkilenir. Kimini evet diyerek kabul eder, kimini hayır diyerek reddeder. Buna rağmen başka insanlardan gelen mesajlar gençlerde iz bırakır. Gençin tutum ve davranışlarını olumlu ya da olumsuz yönde etkiler.⁴

Gençlik çağının karmaşık ruhsal özellikleri bir arada incelenince dengesiz ve sağlıksız bir görünüm ortaya çıkmaktadır. Sinirlilik, birden tepki gösterme, öfke patlamaları, çabuk sevinip çabuk üzüntüye kapılma, bencillik, kararsızlık bu dönemde görülen özelliklerdendir. Bu çağın uyumsuzluğu bir sağlık belirtisi olarak görülmelidir; çünkü çok uyumlu görünen gençler; kimlik arayışından korkan, değişimin sıkıntılarını göze alamayan kişiler olarak görülür.⁵Bu da istenen bir durum değildir.

¹ Çelebi, a.g.m., s.391.

² Kocadaş, B., Görsel Medya Ve Şiddet Kültürü (Ortaöğretim Çağı Gençliğinin Şiddet Eğiliminde Görsel Medyanın Etkisi)-Malatya Uygulaması- (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya ,2002, s.89.

³ Kulaksızoğlu, a.g.k., s.84.

⁴ Köknel, Ö., İnsanı Anlamak, İstanbul, 1997, s.316.

⁵ Yörükoğlu, a.g.k., s.125.

Ruh sağlığı insanın kendisi ve çevresi ile uyum ve denge içinde olmasdır. Gencin ruhsal dengesi çok değişkendir, dengeli dönemlerin ardından tedirgin dönemler yaşanabilir. Bu nedenle gençlerin uyumu, sadece tepkilerine ve belirtilere bakarak değerlendirilemez. Gencin kapsamlı şekilde incelenmesiyle doğruya yakın bir tanı konulabilir.¹

Kişilik, gençlik döneminde hızlı bir biçimde gelişme göstermektedir. Doğuştan gelen ve sonradan kazanılan davranışların dinamik bir örüntüsü ya da bireyi diğer bireylerden ayıran özelliklerin tümü olarak tanımlanabilen kişilik, ruh sağlığından bağımsız olarak düşünülemez. Bireylerin ruh sağlığı, onların kişilik gelişimlerinin tutarlı oluşuna bağlıdır.²

Bu dönemde genç, çevresinde model alabileceği bir benlik ve kişilik arayışına da girer ve yeri geldikçe öykünme yapar.³ Gençler bu dönemde anne baba etkisinden sıyrılırken kendilerine yeni örnekler seçer ve bu kişilere her yönden benzemek isterler. ykndkleri kişilerin yeteneklerinden kusurlarına kadar her şeyini beğerirler. Bir süre sonra ise kendine yeni bir model seçerek onunla özdeşim kurarlar. Gençlik ağı, kendini, öz kimliğini arayış çağıdır.

Ortaokul döneminde denk gelen ilk gençlik ya da ergenlik döneminde cinsel uyanışla birlikte yeni ruhsal tepkiler ve davranışlar belirmeye başlar. Dengeli ve uyumlu ilkokul çocuğunun yerine tedirgin, kuruntulu, zor beğerene ve çabuk tepki gösteren bir ergen gelir.⁴

Duygular abuk iniş çıkış gösterir, derslere ilgi azalır, kurallardan yakınılır, anne babanın uyarılarına ani tepkiler gösterilir, gelip geçici hevesler artar. Genç, bir yandan büyümek için sabırsızlanır bir yandan da çocuksu davranışlarından birden sıyrılamaz.

Gençlik ağı bağımsızlık duygularının ortaya çıktığı çağıdır. Genç evden kopar ve çevreye yönelir. Arkadaş grubu içinde bağlılığa ve dayanışmaya önem verir.

¹ Yörükoğlu, a.g.k., s.132.

² Gökçe ,B., Orta ğretim Gençliğinin Beklenti ve Sorunları, Ankara, 1984, s.23.

³ İnan, A. M., Toplum İdeoloji Gençlik, Ankara, 1989, s.179.

⁴ www.google.com.tr/search?hl=tr&q=gen%C3%A7likte+model+alma&meta= (23.03.2008)

Grubundan ayrı düşme kaygısı yaşar, kendini benimsetmek için kendine aykırı gelen davranışlara bile katlanabilir.

Gençlikte psikolojik alanda yaşanan çalkantının yanında pek çok olumlu gelişme de gözlemlenir. Gencin düşünme yeteneğinde önemli sıçramalar olur. Soyut kavramları daha iyi anlar ve kullanır; ilgi alanı genişler ve çeşitlilik kazanır. İleride seçeceği meslekle ilgili konulara eğilir. Gençlik çağı bir yandan da kendisiyle aşırı ilgilenme çağıdır.¹

1.2.3.Biyolojik ve Fiziksel Özellikler

Gençlik, bebeklik döneminden sonra fiziksel olarak en hızlı değişimin görüldüğü dönemdir. Özellikle gençlik döneminin ilk iki yılında fiziksel büyüme ve gelişimin oldukça hızlı olduğu görülür. Gençler, değişen bedenlerini başkalarıyla karşılaştırıp kendi bedenlerini gözden geçirirler.

Ergenlikteki fiziksel gelişime bakıldığında büyüme oranı, üreme organlarının hızlı gelişimi ve vücudun kılınması, kas gelişimi gibi ikincil cinsiyet özelliklerinin oluşumu dikkati çeker. Boy artışı, güç, dayanıklılık gibi bazı değişiklikler hem kızlarda hem erkeklerde görülürken birçok değişiklik de cinsiyete özgüdür.²

Gençliğin ilk yıllarında özellikle kol ve bacak gibi vücudun uzun kemiklerindeki büyüme dikkat çeker. Hormonların hızlı çalışması neticesinde birey, çocukluktan çıkıp fizyolojik ve anatomik yönden bir yetişkin niteliği kazanır. Bu nedenle gençlikteki gelişmelerin çoğu fizyolojik temele dayanır.³

Kızda ve erkekte cinsiyetle ilgili iç salgı bezlerinin çalışmaya başlamasıyla bedende ortaya çıkan değişim ve gelişmeler, gencin bedenine olan ilgisini artırır. Beden özellikleri ve yapısı, gencin ilgi alanının temelini oluşturmaktadır.⁴Genç, kendi bedensel

¹ www.google.com.tr/search?hl=tr&q=gen%C3%A7likte+model+alma&meta= (23.03.2008)

² Ömeroğlu-Ulutaş, a.g.k., s.109.

³ Baymur, F., Genel Psikoloji, İstanbul, 1990, s.58.

⁴ Köknel, Ö., Kimliğini Arayan Gençliğimiz, İstanbul, 2001, s.169.

gelişim seyrini anlamak ister ve kendi bedenini başkalarıyla kıyaslayarak genele uymayan özelliklerinden kaygı duyar.¹

Bu dönemde ayrıca cinsiyete bağlı rol örüntüleri benimsenir ve cinsel kimlik gelişimi büyük ölçüde tamamlanır; fakat gencin kısa bir zaman diliminde geçirdiği yoğun fiziksel gelişme bazı uyum sorunlarını da beraberinde getirir. Örneğin genç, bu dönemde çok sakarlaşır. Sonrasında uyumun sağlanmasıyla zihin ve kas koordinasyonu güçlenir. Bu düzelme gerçekleşene kadar yetişkinlerin gençlere hoşgörüsüyle yaklaşmaları, bazı konularda toleranslı davranıp onları geçirecekleri değişimler konusunda önceden bilgilendirmeleri gerekir.²

Kızlar erkeklerden 1–2 yıl önce gençlik çağına girer, büyüme ve cinsel olgunlaşmalarını erkeklere göre 1–2 yıl erken tamamlarlar. Gençlik dönemi her çocukta farklı yaşlarda başlayabilir. Bu nedenle ilkokulu birlikte bitiren çocukların bazıları erkenden boy atıp gençler arasına katılırken bazıları ise bir iki yıl beklemek zorunda kalır. İlk gençliğin(ergenliğin)bitişiyle gerçek gençlik, diğer bir ifadeyle delikanlılık, dönemi başlar. Gençlik döneminin fizyolojik değişiklikleri kızlarda ilk adet kanamasıyla, erkeklerde ise sperm yapımıyla doruğa ulaşır.³

Gençliğin ilk yıllarında büyüme hormonunun fazla çalışması dolayısıyla boy uzaması da fazladır. Kızlarda yıllık boy artışı 6–8 cm'dir. Erkeklerde boy uzaması kızlardan daha sonra başlar ve 13–14 yaşlarında yıllık boy artışı ortalama 7–8 cm'dir.

Kızlarda ağırlık artışı en çok cinsel olgunluğun ortaya çıktığı dönemlerde olmaktadır. Erkeklerde ise en çok 16 yaşında görülmektedir. Bu dönemde ağırlığın artmasının sebeplerinden biri vücuttaki yağlanmadır. Gençlik döneminde yağlanma nedeniyle şişmanlık eğilimi görülür. Boy uzadıkça şişmanlık eğilimi de ortadan kalkar.

Bu dönemde kemiklerin boyu uzar, iç yapıları ve biçimleri değişir. Kemik yapısı, kızlarda 17–18 yaşlarında, erkeklerde ise 19 yaş civarında son hâlini alır. Kas gelişimi,

¹ Kulaksızoğlu, a.g.k., s.42.

² Senemoğlu, N., Gelişim, Öğrenme ve Öğretim, Ankara, 1999, s.37.

³ Yörükoğlu, a.g.k., s.33.

kızlarda 12–13,erkeklerde 15–16 yaşlarında beden ağırlığının hemen hemen yarısını oluşturur.

Gençlikte büyüme hızı bedenin bütün uzuvlarında aynı oranda olmadığından vücutta orantısız bir görünüm meydana gelir. Vücut normal olarak gelişimini 4–5 yılda tamamlarken ayaklar gelişimini 3 yılda tamamlar. Bu nedenle ayaklar, vücudun diğer organlarına göre büyük görünürler.¹

Gençliğin ilk yıllarında görülen fiziksel değişiklikler gençlerde tedirginlik yaratabileceğinden bu değişimler yaşanmadan önce gençler ruhsal olarak hazırlanmalıdır. Gençlere vücutunda olacak değişikliklerin nedenlerinin açıklanması onların bu süreci daha sıkıntısız atlattıklarına yardımcı olacaktır.²

2.GENÇLİK ÇAĞINDA GÖRÜLEN SORUNLAR

Gençlik sorunlarının kaynağı üç grupta toplanabilir:

- Gençliğin biyolojik bir kavram olması nedeniyle ortaya çıkan sorunlar
- Toplumsal yapının özellikleri çerçevesinde ortaya çıkan sorunlar
- Gelişmekte olan ülkelerin ekonomik ve siyasal sisteminden kaynaklanan sorunlar³

Geçmişte olduğu gibi bugün de gençlik sorunları sürekliliğini korumakta ve sonuç olarak gençlik konusu çeşitli yönleriyle kronik bir toplum sorunu haline gelmektedir.

2.1.Ruhsal Sorunlar

Gençlik çağının ruhsal açıdan çalkantılı olduğu yolunda yaygın bir kanaat olmakla beraber bu dönemin sanıldığı gibi aksine, bütün gençler için fırtınalı bir dönem olmayıp sadece küçük bir grup için sarsıntı verici olduğu, çoğunluğu oluşturan gençlerin bu yılları kaygı verici olmayan büyüme ve gelişme krizleri ile atlattığı düşünülmektedir.

¹ Selçuk, Z., Eğitim Psikolojisi, Ankara, 2007, s.40.

² Ömeroğlu-Ulutaş, a.g.k., s.115.

³ Gökçe, a.g.k., s.7.

Büyüme ve cinsel gelişmenin getirdiği farklılıklara alışma ve yeni duruma uygun davranışlar ve tutumları öğrenme sırasında ortaya çıkan gerginlikler, genç yaştaki bir kısım bireyleri ruhsal bakımdan hassaslaştırır.¹

Gençlikte görülen davranış bozukluklarının birçoğunun altında yatan bir değersizlik, benlik kaygısında azalma ve yalnızlık duygularına bir tepki olarak geliştiği sık sık belirtilmiştir. Başkaldırma ve saldırgan davranışlar içindeki bir güçlük duygusunu örtme çabaları olarak nitelendirilmiştir. Genç, kendini güçsüz olmadığını kanıtlamaya çalışmakta ve depresyonla savaşmaktadır. Yalnızlık duygusundan kurtulmak için insanlardan kaçmak yerine onlara yaklaşmayı deneyebilir. Aile ilişkileri bozuk olan, evde istenilmediğini düşünen genç, kişisel yakınlığı evin dışında arayabilir.²

Gençler, anne babalar için sevinç ve mutluluk kaynağı olabileceği gibi üzüntü ve sıkıntı sebebi de olabilmektedir. Bazı gençlerin büyüdükçe sorunları da çoğalır. Çocuğun önemsenmeyen uyumsuzlukları, gençlik çağında birden alevlenerek ağır bunalımlara dönüşebilmektedir. Gençlik sorunları, çoğunlukla bu çağın bocalamalarından kaynaklanır ve genellikle geçicidir. Bazen de ağır ve kalıcı ruhsal hastalıkların habercisi olabilir. Bu nedenle, gençlerle anlaşmak kolay değildir ve gençlerin anne babalarıyla ilişkisi kopma noktasına gelebilir.³ Bu nedenle anne ve babaların çocuklarına göstereceği ilgi ve şefkat, onlara yalnız olmadıklarını hissettirerek güç verir.

Gençliğin başlangıcındaki önemli gelişim, gencin artık çocuklukta kendisine sevgi veren anne babalardan uzaklaşmasına, aile dışında yeni sevgi objeleri aramasına sebep olmaktadır. Bu arayış bir yandan anne baba otoritesinde zayıflama yaratır; diğer yandan genç, bu sevgi objesinin kaybı nedeniyle yalnızlık hisseder. Bu durum genellikle, içsel bocalama ve depresyon, hatta intihar eylemlerine yol açabilir. Genç; boşluk, keder, hüznün halleri hissedebilir. Bu dönemde matem ve âşık olma hali, gencin duygusal yaşamına hâkimdir.⁴

¹ Kulaksızoğlu, a.g.k., s.235.

² Yörükoğlu, a.g.k., s.250.

³ Balcıoğlu, İ., Şiddet ve Toplum, İstanbul, 2001, s.73

⁴ Ekşi, A., "Gençlik Döneminde Uyum ve Davranış Sorunları", Aile Yazıları 3(Der. Dikeçligil, B.-Çiğdem, A.), Ankara, 1990, s.286.

Gençlik çağının fırtınalı bir dönem olduğunu göz önünde bulundurmak gerekir. Gencin davranış özgürlüğünü yavaş yavaş artırmak gerekir. Örneğin arkadaşlarıyla birlikte gezmesi ve eve biraz geç gelmesi gibi haklar zamanla artırılmalıdır. Bununla birlikte gençten gelen her isteği karşılamak gibi bir kural yoktur. Gençler hem daha çok özgürlük arar hem de belli bir yerde dizginlenmeyi beklerler. Gence yaşına uygun sorumluluklar verilmeli ve belli konularda tercih hakkı sunulmalıdır.

2.2.Ekonomik Sorunlar

Araştırmalar, Türkiye’de gelir dağılımının çok dengesiz olduğunu, bireylerin millî kaynaklardan yararlanmalarında ve fırsat eşitliğinde adil bir dağılımın olmadığını göstermektedir. Böyle bir ortamda, gençlerin çalışma yaşamına ilişkin değerleri ve motivasyonları ile geleceğe bakış açıları büyük önem taşır. Eğer genç adil bir toplumsal yapının varlığına inanıyorsa, gelecekte içinde bulunacağı çalışma yaşamına olumlu bir motivasyon ile hazırlanır ve geleceğe daha mutlu ve iyimser bakar. Oysa gençlerin yaklaşık üçte ikisinin, çalışanların ise çoğunun emeğinin karşılığını almadıkları düşüncesini taşıdıkları görülmektedir. Bu tür bir düşünce, önce öğrenim sonra çalışma hayatlarına ilişkin tutum ve davranışlarında akılcı yaklaşım yerine ilgisizlik ve karamsarlık doğurabilir.¹ Gençlerin ekonomik ve sosyal anlamda karamsarlıklar yaşamaması için gençlere yönelik istihdam politikalarının oluşturulması gerekmektedir.

Ekonomik kriz ortamı, iş olanaklarının azalması ve gençlerin işe alınmalarında yeni ön şartların ortaya çıkması ile toplumun kültürel değerleri gibi sosyoekonomik yetersizlikleri belirgin hale getirmiştir. Kriz koşulları daha önce farkına varılmayan eğitim yetersizliklerinin ve beceri noksanlığının açıkça ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Toplumun kültürel değerleri konusundaki uyumsuzluğun kaynağı ise gençlerin beklentileri ile toplumun onlardan bekledikleri arasındaki çelişkilerdir. Gençler; iş hayatının kuralları, aile ve sosyal model gibi konularda mevcut kuralları benimsememektedirler. Onlar; daha çok adalet, fırsat eşitliği ve kuşaklar arası güvenli iş birliğini istemektedirler. Ayrıca gençler, toplumun kendilerine güven duymasını ve geleceği şekillendirecek her türlü atılımda, sorumluluğu paylaşmak istediklerini ortaya koymaktadırlar.²

¹ Ünver, Ö., 12-24 Yaş Gençliğinin Sosyo-Ekonomik Sorunları, Ankara, 1986, s.188.

² Erkan, N., Gençlik ve Demokrasi, Ankara, 1985, s.22.

Eğitim fırsatı yakalayan ve ekonomik sorunları olmayan gençlerin dışında doğrudan hayata vasıfsız eleman olarak atılan gençler psikolojik ve toplumsal baskı altında hayatını geçirmek durumunda kalmaktadır. Onlar için iş bulmak ve yeterli ekonomik güvence kazanabilmek oldukça zordur. Bu güçlük ve stres altında gelecek arayışı içinde olan gençler, bir de toplum tarafından yargılanmakta ve baskı altında tutulmaktadır.

Dünya lkelerinde nüfus oranı arttıca sorunlar da onunla birlikte büyümektedir. Bununla beraber teknolojik gelişme, insana duyulan ihtiyaı azaltmaktadır. Sayısal anlamda insana duyulan ihtiyaın azalması ortaya nitelikli ve kalifiye eleman olma mecburiyeti getirmiştir. Bunun için gerekli eğitim ve ğretim sonucunda bilgi ve beceriyi kazanan gençler; branşları ile ilgili olarak iş bulma, hayata dair ekonomik ihtiyaçlarını karşılama ve güvence altına alma şansına sahip olmaktadır.¹

2.3.İşsizlik

“Bir ekonomide, üretim faktörlerinin tam istihdamı ile gerçekleşen istihdam arasındaki farka işsizlik denir.”²İřsizlik, doğrudan toplumsal yapıların ortaya çıkardığı bir sorundur. Bugün işsizlik, diğer gelişmekte olan ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de sadece insanların kendilerinin eksikliklerinden kaynaklanan bir sorun değildir. Liberal ekonomistler bu sorun hakkında suçu bireylere yüklerken eksikliklerin bireyde olmadığını göstermek için basit bir örnek vermek gerekebilir: Aynı özelliklere sahip olan iki kişi aynı işe talip olsun. İşveren görüştüğü kişilerden ikisinin de aradığı özelliklere sahip olduğunu fark etsin. Bu işe girmek isteyen iki kişi arasından nasıl bir seçim yapacaktır? Liberal ekonomi politikalarına göre girdiyi düşürmek için emeğin daha ucuza alınması gerektiğinden bu iki kişiden daha düşük ücrete çalışacak olan kişi o işe kabul edilecektir. Bu örnekten de anlaşılacağı gibi işsiz kalmak yetersizliklerden değil, yapılacak işin ait olduğu yapıdan kaynaklanmaktadır.³

İşsizlik konusunda yaşanan krizin boyutları aslında işsizlik sorununu açıklamada yardımcı olan ek kavramlarla daha da anlaşılır bir hal almaktadır. Gizli işsiz statüsü ile

¹ www.sozsoze.com/?p=312 (12.04.2008)

² zgven, A., İktisat Bilimine Giriş, İstanbul, 1991, s.410.

³ www.genbilim.com/content/view/full/843/39/ (01.04.2008)

çalışan insanlarla birlikte günümüzde işsiz kişi sayısının 15 milyonu aştığı görülmektedir. Bunun yanı sıra vasıflı bir kesimden öte, var olan bilimsel ve teknolojik gelişmeleri pratiğe geçirebilecek olan insanların işsiz olması geleceğin tehlike altında olması anlamına gelir.¹

BM'nin küresel kalkınma ağı olan Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından yayımlanan “Türkiye’de Gençlik” başlıklı rapor, Türkiye’deki gençleri bekleyen gelecek konusunda karanlık bir tablo çizmektedir. Rapora göre 15–24 yaş arasındaki 12,4 milyon genç insandan (toplam nüfusun yaklaşık olarak % 18’i) yalnızca % 30’u okula gidiyor ve % 30’u çalışıyor. Bu, yaklaşık olarak % 40’ının, yani 5 milyon gencin düzgün bir eğitim görmediği ve işsiz olduğu anlamına geliyor. Raporun devamında şunlar yer almaktadır: “Bu gençlerin bir kısmı eğitim kurumları içinde yüksek kaliteli öğrenime erişme imkânı bulurken ve çalışanların bir kısmı yüksek nitelikli işlerde istihdam edilirken çok daha büyük bir kısmı bu olanaklardan yoksun.” UNDP raporuna göre, atıl durumdaki 5 milyon gençten 650 bini iş aramaktan vazgeçmiş durumda.²

Genç işsizliği olarak adlandırılan bu işsizlik, sosyal yönden önemli sorunları da beraberinde getirmektedir. Okulundan mezun olan ya da askerlikten terhis olan gençlerin iş bulamamaları onları toplumdan koparıcı ve olumsuz psikolojik ortama itici bir rol oynamaktadır. Bu durumun neticeleri, öğrenim kurumlarındaki gençlere kadar uzanmaktadır.³

Bugün, gençlerin gelecekle ilgili taşıdıkları kaygıların başında işsizlik gelmektedir. Bu kaygı ortaöğretimde okuyan gençlerde dahi görülmektedir.⁴

TUİK’in eylül-ekim-kasım dönemi hane halkı iş gücü anketi ile belirlediği Ekim 2007 dönemi iş gücü göstergeleri işsizliğin boyutlarını ortaya koymaktadır. Türkiye genelinde işsizlik oranı % 9,7’ye çıkmıştır. İşsiz sayısı 114 bin kişi artarak 2 milyon 458 bine yükselmiş ve kentsel yerlerde işsizlik oranı 0,5 puanlık artışla % 11,8, kırsal yerlerde ise 0,2 puanlık artışla % 6,6 olmuştur. Gençlerdeki işsizlik oranı da % 19,8’e

¹ www.genbilim.com/content/view/843/39/ (01.04.2008)

² www.wsws.org/tr/2008/jun2008/vout-j21.shtml (05.04.2008)

³ Tuna, O.-Yalçıntaş, N., Sosyal Siyaset, İstanbul, 1994, s.79.

⁴ Kocadaş, a.g.t., s.106.

ulaşmıştır. Genç nüfusta eksik istihdam oranı ise TÜİK tarafından % 3,1 olarak açıklanmıştır.¹

2.4. Alışkanlık ve Bağımlılık Yapan Maddeler

Sigara, alkol, uyuşturucu maddeler ve benzerleri gibi keyif verici olan, alışkanlık veya bağımlılık yaratan maddelerle ilk karşılaşma genellikle çocukluğun sonlarında ve gençlik döneminde olmaktadır.

Alışkanlık veya ruhsal bağımlılık; keyif verici bir maddeyi kullanmaya alışmak, maddenin olmadığı zamanlarda onu istemek, onun yokluğundan sıkılıp gerginlik ve kaygı duymaktır.

Tutsaklık veya fiziksel bağımlılık, keyif verici bir maddeye alışkanlığın ötesinde bağlanma durumudur. Maddenin olmadığı zaman; terleme, titreme, kasılma, gerginleşme, kusma gibi bazı fiziksel belirtilerin görülmesidir.²

Çağdaş gelişmeler, yeni yeni sorunlar yaratırken suçlu davranışlara da yenileri eklenmektedir. Özellikle gençler arasında son yılların yeni suç türü olarak, başta uyuşturucu madde kullanımı gelmektedir. Örneğin 1960'lerden sonra ABD ve Avrupa'da gençler arasında esrar ve eroin gibi uyuşturucu maddelerin yanı sıra, alışkanlık ve bağımlılık yaratan diğer sentetik maddelerin kullanımı ve elde edilmesi için başvurulan yasadışı yollar büyük yankılar uyandırmıştır.³ Alışkanlık yapan maddelerin ülkemizdeki gençler tarafından kullanılmasında 1990'ların başından itibaren bir artma görülmektedir. Bağımlılık, erkeklerde kızlara göre iki kat daha fazladır.

Gençlerin kullandıkları maddeler arasında sigara ve alkol ilk sıralarda yer almaktadır. Hatta sigara ve alkol o kadar yaygın kullanılmaktadır ki toplumsal olarak kabul görmektedir. Aynı kavram kargaşası esrar için de söz konusu olmaya başlamıştır. Sigara şirketlerinin sigaranın madde olmadığı yönündeki propagandasına karşın, sigaranın önlenabilir ölüm nedenlerinin başında geldiği ve bağımlılık yaptığı

¹ Sabah, "İşsizlik Oranı Yüzde 9.7'ye Çıktı", 15 Ocak 2008.

² Kulaksızoğlu, a.g.k., s.206.

³ Yavuzer, a.g.k., s.46.

1970'lerden beri bilinmektedir. Sigara ve esrar başlangıç maddesi niteliğindedir ve bu maddeleri kullanan gençlerin diğer maddeleri kullanma olasılıkları, madde kullanmayan gençlere göre daha fazladır.¹

Ülkemizde bağımlılık yapıcı maddelerin kullanımı her geçen gün artmaktadır. Bu maddeler arasında sigara ve alkol ilk sıralarda yer almaktadır. Diğer maddelerin kullanımı da önemli ölçüde artmıştır. Aşağıda yer alan çalışmaların sonuçları, örneklem grupları farklı olsa da yıllar içindeki bu artışın en belirgin göstergesidir. Samsun'da 1985 yılında yürütülen bir çalışmada öğrenciler arasında alkol kullanımı % 16,3, Gemlik'te 1993 yılında lise öğrencileri üzerinde gerçekleşen bir çalışmada alkollü içki kullanma oranı % 11,6, İstanbul'da 1995 yılında yürütülen başka bir çalışmada ise öğrenciler arasında alkol kullanma oranı % 23,5 olarak tespit edilmiştir. Sağlık Bakanlığının 1998 yılında 15–17 yaş grubu üzerinde, toplam on dört farklı ilde yürüttüğü SAMAY (sigara, alkol, madde yaygınlığı) çalışmasında, tüm illerde esrarın % 0,1 ile 0,3 arasında, kokainin % 0,2, ecstasynin % 0,5, LSD'nin % 0,2 oranda kullanıldığı saptanmıştır.

Türkiye'de 2001 yılında dokuz ilde yapılan bir çalışmada ise, ortaöğretim öğrencilerinde yaşamı boyunca en az bir kez tütün kullanımı % 55,9, alkol kullanımı % 45,0, esrar kullanımı % 4,0, uçucu madde kullanımı % 5,1, eroin ve ecstasy kullanımı % 2,5 olarak saptanmıştır.²

Her yıl yapılan SAMAY araştırmalarının 2001 sonuçlarına göre, esrar ve eroine başlama yaşının ortalama 13'e, sigara ve sarhoş olma yaşının da 11'e indiği görülmektedir. Dünya Sağlık Örgütü'nün ortak araştırma yöntemlerinin uygulandığı çalışma, Adana, Diyarbakır, Eskişehir, İzmir, İstanbul, Kocaeli, İçel, Sivas ve Trabzon illerinde 10 – 11 ve 15 – 17 yaş grubunu kapsayan 24.250 öğrenci arasında yapılmıştır. Araştırmaya göre, gençler arasında eroin kullanımında % 200, İstanbul'da ecstasy kullanımında % 100, sakinleştirici hap kullanımında % 120 artış olmuştur. Aynı

¹ Karatay, G., "Ergenlerde Madde Kullanımı ve İlgili Risk Faktörleri", Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi, Cilt 17, Sayı 2, İstanbul, 2008, s.15.

² Karatay, a.g.m., s.16.

araştırmanın üç yıl önceki sonuçlarına göre de uyuşturucu kullanımının iki kat arttığı ortaya çıkmıştır.¹

Bütün ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de gençleri uyuşturucu madde, alkol vb. gibi bağımlılık yapan zararlı etkilerden korumak için yapılacak üç anahtar işlevden birincisi dikkati artırmak, ikincisi çevrenin ilgisini ve işbirliğini sağlamak, üçüncüsü de eğitimi kamuoyunun bilgi düzeyi doğrultusunda yönlendirmektir.² Gençleri zararlı etkilerden korumak için ebeveynlerle birlikte örgün ve yaygın eğitim kurumlarının, sivil toplum örgütlerinin ve emniyet teşkilatının üzerine düşen görevleri yerine getirmesi gerekmektedir.

2.5.Boş Zamanlarını Değerlendirememesi Sorunu

Boş zamanların değerlendirilmemesi gençlik çağının önemli sorunlarından biridir. Genç, ailesinin sosyal ve ekonomik durumuna göre ya okula gitmekte ya da belirli bir işle meşgul olmaktadır. Bu nedenle belirli sosyal faaliyetleri gerçekleştirmek üzere harcanan zamanlar dışındaki zamanlar boş zamanlar olarak isimlendirilir. Bununla beraber gencin boş zamanı, okul veya meşgul olduğu işten arta kalan zamandan ibarettir. Genç, okula gitmiyor veya bir işle meşgul olmuyorsa bütün yaşamı boş zaman rejimi içinde geçmiş olur.³

Boş zamanların değerlendirilmesi gençlik çağının önemli sorunlarından biridir. Ruh sağlığının korunmasıyla beraber gencin kişiliğinin güvenli, dengeli, gerçekçi gelişmesi açılarından önemli rol oynar. Okul ya da iş dışındaki süre dışında genç; dinlenebilir, eğlenebilir, kendisini bir meslek alanında yetiştirebilir, mesleğini geliştirmek için çalışabilir ya da zihinsel ve bedensel gelişimin sağlamak için çaba gösterebilir.⁴

¹ Aydoğan, A., “Çocuklarımız da Zehirleniyor”, Milliyet, 20 Mart 2002.

² Kasatura, İ., “Gençlik ve Bağımlılık”, İstanbul, 1998, s.21.

³ Dönmezer, S., “Çocuk ve Gençlik Suçluluğunda Boş Zamanların Rolü”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt 30, İstanbul, 1964, s.341.

⁴ Köknel, Ö., “İnsanı Anlamak”, İstanbul, 1977, s.175.

Batı toplumlarında ve toplumumuz içindeki şehir toplumlarında gençler; boş zamanlarını oyun grupları içinde, eğlenceyle ve halka yönelik ticari eğlence araçlarından yararlanarak ve belirli yayınları okumak suretiyle geçirmektedirler.¹

Boş zamanlarını iyi ve olumlu uğraşlarla değerlendirememeleri sonucunda gençlerin uygunsuz arkadaş ortamına girmeleri, alkol ve uyuşturucu kullanmaları, suça itilmeleri, çeşitli ruhsal çöküntülere uğrayıp sağlıklarını kaybetmeleri gibi sorunlar ortaya çıkmaktadır.²

Ülke gerçekleri, kırsal ve kentsel bölge özellikleri göz önüne alınmalı ve gencin kişiliğinin gelişmesine yardımcı olacak, ona yeni uğraşlar sağlayacak, toplumla ilişki kurmasına ve topluma faydalı olmasına katkıda bulunacak, yeteneklerini, bilgi ve görgüsünü artıracak bir değerlendirme içinde soruna yaklaşmak gerekir.³

Ülkemizde boş zaman faaliyetlerinin genelde iyi değerlendirilemediği, okuma düzeyinin düşük olduğu, gençlere yeterince iyi alışkanlıklar kazandırılmadığı gerçeğiyle karşı karşıyayız. Gençlerin boş zamanlarını olumlu ve yapıcı bir biçimde değerlendirmesi için ebeveynlerin gençleri ilgi, istek ve kabiliyetleri doğrultusunda çeşitli sosyal ve kültürel faaliyetlere yönlendirmesi gerekir. Bununla birlikte eğitim kurumları ve devletin ilgili birimleri de bütün olanaklarını bu yönde kullanmalıdır.

2.6.Kuşak Çatışması

Kuşaklar arasındaki anlaşmazlık, zamanımıza has değildir. Eski çağlardan bu yana gençlerle anne ve babaları arasında anlaşmazlıklar çıkmıştır. Bir kuşak veya nesil demek, anne ve baba ile çocukları arasındaki yaklaşık yirmi beş yıllık zaman dilimi demektir.⁴

Günümüzdeki süratli gelişme ve bilgilenme, kuşaklar arasındaki zamanı kısaltmıştır. Değişen çevre koşulları ve yeni şartlar karşısında genç nesiller, yeni

¹ Dönmezer, a.g.m., s.342.

² İnan, a.g.k., s.168.

³ Köknel, Ö., Kimliğini Arayan Gençliğimiz,, İstanbul, 2001, s.274.

⁴ Kulaksızoğlu, a.g.k., s. 93.

davranışlar öğrenme konusunda bir kuşak öncekilere göre daha ataktırlar. Bu durumda gençler ve yetişkinler, yaşadıkları ortak çevreye aynı oranda uyum gösteremezler.¹

Kuşaklar arasındaki kopukluk, az ya da çok her toplumda ve her dönemde görülmüştür. Özellikle Batı toplumlarında, gençlerin zamanla daha bilgili, kendilerini açıkça ifade etme özgürlüğü içinde olmaları sebebiyle kuşak çatışması giderek artmaktadır. Gençlerle aile arasındaki anlaşmazlıkların kaynaklarının genellikle disiplin ve denetim özellikleri, cinselleme ilgili değerler, arkadaş ve sosyal etkinliklerin seçimi, para ile ilgili konular ve yol gösterme hususunda olduğu görülmektedir.²

Köknel, gençlerle aileler arasında ortaya çıkan ve kuşak çatışmasına yol açan durumları şu şekilde sınıflandırmaktadır:³

Biçimsel olarak kuşak çatışması yaratan durumlar, olaylar:

- Eve dönüş ve yemek saati,
- Çalışma, eğlence, gezme zamanı,
- Giyinme ve süslenme biçimi,
- Sözlü ya da sözsüz iletişim biçimi,
- Müzik dinlerken ya da iş yaparken gürültü çıkarmak,
- Kız-erkek arkadaşlığı,
- Büyüklere karşı saygı,
- Ekonomik olanaklar, para sorunu.

İçerik olarak kuşak çatışması yaratan durumlar, olaylar:

- Özdeşleşme, özerklik, sorumluluk süreçlerinden kaynaklanan düşünceler,
- Hak ve görev kavramı,
- Gelenek, görenek, din anlayışı ve yorumu,
- Geçerli değer yargıları,
- Dünya görüşü ve yaşam felsefesi,
- Ekonomik, ideolojik ve siyasal görüşler,
- Dinlenen radyo, izlenen televizyon ve program türü vb.

¹ Kulaksızoğlu, a.g.k., ss. 93-94.

² Ünver, a.g.k., s.282.

³ Köknel, a.g.k., s.345.

Yörükoğlu'na göre kuşaklar arası çatışma kaçınılmaz olduğu kadar sağlıklıdır da. Bilimde, sanatta, edebiyatta ve toplumsal alanda birçok devrim ve yenilik eskiyi yadsımakla başlayarak gerçekleşmiştir. Bunu da genellikle genç kuşaklar başarmıştır. Gençlerin yenilik tutkusu ve ilerici görüşleriyle eski kuşakların tecrübelerinin birleşmesi toplum için bir kazançtır.¹Bu nedenle gençlerin görüşlerine açık olmak ve bu görüşleri toplum menfaati açısından değerlendirmek gerekir.

3.GENÇLİK SUÇLARI

İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana gençlik çağında işlenen suçların gittikçe arttığı ve toplumsal bir sorun hâline geldiği gözlenmektedir. Sanayileşmeyle birlikte hızla büyüyen kentlerde gençler arasında çalma, soygun, yaralama, adam öldürme, vuruculuk, kırıcılık, evden kaçma, içki ve uyuşturucu kullanımı, cinsel sorumsuzluklar ve çeşitli yasak çiğnemeler yaygınlaşmaktadır.

Resmi sayılara bakarak ülkemizdeki gençlik suçluluğun gelişmiş ülkelerdeki oranlara varmadığı söylene de polis ve mahkeme kayıtlarına geçmeyen, gizli kalmış ya da kovuşturulmamış suç oranının yüksek olduğu bir gerçektir.²

Ülkemizde suçların yaklaşık olarak yarısını, 25 yaşın altındaki çocuklar ve gençler işlemektedir. İleri yaşlarda suç işleyen kimselerin yüzde doksanın çocukluk veya gençlik çağında da suç işledikleri saptanmıştır. Konuya bu açıdan bakıldığında, bu dönemlerde işlenen suçların nedenlerini bulmak ve bunların önlemini almak, toplumda işlenen suçların da azalmasını sağlayacaktır.³

Gençlerin suç sayılan davranışları aileye, çevreye, okula karşı suç işlemekle başlamakta ve sonrasında suçun niteliği değişerek yasaların suç saydığı davranış ve eylemlere dönüşmektedir.⁴

Türk hukuk sisteminde 15–18 yaşları arasındaki ergenlerin işledikleri suçun bilincinde ve sonuçlarını kavrayabilecek durumda olduğu kabul edilir. Bu yaş

¹ Yörükoğlu, a.g.k., s.223.

² Yörükoğlu, a.g.k., ss.301-302.

³ Köknel, a.g.k., s.356.

⁴ Köknel, a.g.k., s.356.

grubundakilerin “farik ve mümeyyiz” olup olmadıkları araştırılmaz. Suçluya ceza verilir; ancak suçtan belli bir oranda indirim uygulanır.18 yaşını doldurmuş olanlara herhangi bir indirim uygulanmaz.

1953 yılına kadar Ceza Yasamızda 18–21 yaşları arasındaki hükümlülerin cezalarında 1/6 oranında indirim uygulanmaktayken bugün bu uygulamaya son verilmiştir. Batı ülkelerinde suçluluğun bu yaşlar arasındaki artışı 18–21 yaşlarındaki gençlerin suça neden olan uyaranların etkisinde daha çok kalmasına bağlanmaktadır. Bu nedenle 18–21 yaşları arasında bulunan gençlerin, daha üst yaşlardaki gençlere göre suç ve ceza ile ilgili bazı özellikleri olduğu konusunda ortak bir görüş olduğu bildirilmekte ve 18–21 yaşlar arasında uygulanacak cezalara yumuşatıcı kurallar getirilmesinin doğru olacağı düşünülmektedir.¹

Suçluların aileleri ile suçlu olmayanların aileleri üzerinde yapılan incelemeler suçluların ailelerinin şu niteliklere sahip olduğunu ortaya koymuştur: Yerinde kullanılmayan anne baba disiplini, aşırı aile baskısı, anne babanın aşırı ilgisi ya da ilgisizliği, gayrimeşru yaşantı ve bunun sonucu ortaya çıkan çocuk, baba ya da annenin olmaması, ayrılmış anne baba, babanın alkolik olması, çalışma zorunluluğu yüzünden babanın uzun süre evden uzak kalması, işsizlik ve ekonomik güçsüzlük, sık sık çevre değiştirme vb.²

Gençlik suçluluğunu açıklamada ileri sürülen bir başka görüş “kültür çatışması” modelidir. Bu görüşe göre yüksek hareketliliğe sahip topluluk, kültürel bütünlüğü kaybetmekte ve genç bu kültürel karmaşa içine düşmekte, kendisinin bir parçası olduğunu düşünmediği sosyal kurumlara ve düzene karşı saygı duymamaktadır. Bu süreç içinde genç, hangi davranışın yanlış veya suç olarak nitelendirileceği konusunda farklı yaklaşımlarla karşılaşmakta ve karmaşaya düşmektedir.³

Yapılan birçok araştırmanın sonuçları da göstermektedir ki suçlu genç yoktur, suça itilmiş genç vardır. Bu gençler, özellikle sorunlu aile ortamı ve kendilerinin kişilik gelişimini aksatacak, ruhsal uyumunu bozacak çevresel faktörlerden etkilenecek suç işlemeye sevk edilmektedirler.

¹ Kulaksızoğlu, a.g.k., s.231.

² Köknel, a.g.k., s.356.

³ Kulaksızoğlu, a.g.k., s.226.

3.1.Suç İşleyen Gençlerin Özellikleri

Suçta eğilim gösteren gençlerde ortak kişilik özellikleri görülür. Bu özelliklerin bilinmesi, gençlere suç işlemeden yardımcı olma fırsatı verir. Bu gençlerde alabildiğince sınırsız bir özerklik eğilimi görülür. Her tür otoriteye karşı çıkarlar, tepki gösterirler. Fizik güce hayran olup bütün sorunların fizik gücüyle çözülebileceğine inanırlar. Maddi doyum peşindedirler. Cinsel yaşama ve bu yaşamın sapıklıklarına eğilimlidirler. Geniş düş dünyaları vardır ve sürekli yeni ve değişik serüvenlerin peşinde koşarlar. Gerçekler karşısında kolay ve çabuk hırçınlaşır, kriz geçirir ve olaylara ölçüsüz, gereksiz tepki gösterirler. Kendi başlarına güvenli ve yeterli olmadıklarını hissettikleri için daima ufak gruplar oluşturur, onlarla birlikte yaşar, birlikte bir eyleme girişirler. Alkol ve uyuşturucu madde kullanmaya büyük eğilim göstermektedirler.¹

Köknel, suç işleyen gençlerin ortak demografik özelliklere sahip olduğunu belirtmektedir. Bu ortak özellikler şöyledir:²

Yaş: 15–24 yaş arasında bulunan gençlerin suç işleme riski yüksek olup en çok suç işleyenler bu yaş dilimleri içinde bulunmaktadır. Yaş ilerledikçe suç işleme riski ve suç oranlarında düşme görülmektedir.

Yer: Suç işleyen gençlerin yaklaşık % 90'ı kentlerde, % 10'u kırsal bölgelerde oturmakta olup darp, dayak, dövme, vurma, yaralama, hırsızlık gibi suçlar daha çok kentlerde oturan gençler tarafından işlenmektedir.

Öğrenim: Suç işleyen gençlerin büyük çoğunluğunun öğrenim durumu ilkökul düzeyinde olup bunu ortaokul ve meslek okulunu bitirmiş olan gençler izlemektedir. Suç işleyenlerin % 43'ünün babaları, % 62'sinin anneleri okuryazar değildir.

Meslek: Özellikle büyük kentlerde serbest meslek yaptıklarını söyleyenler, geçici işi olan ya da işsizler arasında suç işleyenlere sıklıkla rastlanır.

¹ Köknel, a.g.k., s.357.

² Köknel, a.g.k., ss.359-361.

Ekonomik düzey: Ekonomik düzey önemli suç nedenleri arasında yer alır. Suçluların yaklaşık beşte biri ekonomik sıkıntı ve yoksulluk nedeniyle suç işlediklerini söylemişlerdir.

Göç: Suç işleyenlerin yaklaşık dörtte üçü suç işledikleri yerin yerlisidir; bunların yarısı suç işlemeyen önce kırsal bölgelerde, köyde, geri kalan dörtte biri kentte yaşamıştır. Suçluların % 43'ü suç işlemeyen önce kırsal bölgelerde; % 38'i kentte yaşamış olup % 73'ü bulunduğu yerin yerlisidir.

Alkol ve madde kullanımı: Gençler arasında kullanımı giderek yaygınlaşan alkol ve uyuşturucu maddenin de gençlerin suç işlemesini önemli oranlarda etkilediği görülmektedir.

Suçlu gençler üzerinde Türkiye'de yapılan araştırmalar, özellikle, suç işleyen gençlerin aile yapısının diğer gençlere göre farklılığını ortaya koymaktadır. Buna göre, suç işleyen gençlerin anne babalarının tutumları suç işlemeyen gençlerin anne babalarının tutumlarından farklıdır. Suçlu gençlerin aileleri, onlara daha az sevgi ve şefkat göstermektedir. Aynı zamanda, suçlu gençlerin önemli bir kısmının suçlu yetişkinlerin olduğu ailelerden gelmesi, suçun öğrenilebilen bir davranış olduğunu ortaya koymaktadır.¹

Suçlu gençler ya da suça itilmiş gençlerle ilgili pek çok araştırma yapılmıştır. Gençlerin davranışlarını saptırarak açıklayan nedenler bugün için yeterince aydınlanmış sayılır. Suça yönelmiş bir genç, ailesi ve yetiştiği toplumsal ortamla birlikte ele alınıp incelendiğinde hiçbir gencin sebepsiz suça yönelmediği anlaşılabilir. Gencin suç işlemesi; ruhsal, zihinsel, ailesel ve toplumsal tüm olumsuz etkenlerin bir sonucudur.²

Yapılan araştırmalar suç işleyen gençlerin bazı ortak özelliklere sahip olduğu bilgisini ortaya koymuş olmakla beraber suç işleyen her gencin diğer suç işleyen gençlere göre ayırt edici özellikleri belirlenmeli ve genç buna göre değerlendirilmelidir.

¹ Kulaksızoğlu, a.g.k., s.232.

² Yörükoğlu, a.g.k., s.303.

3.2.Gençleri Suça İten Etkenler

Gençlik suçluluğun nedenleri çok çeşitlidir. Gençlik suçluluğu, pek çok etkenin belirlediği bir davranış bozukluğudur. Gençleri suça iten etkenler üç ana kümede toplanabilir:

- Gencin yapısı, özellikleri ve yeteneklerine ilişkin etkenler,
- Gencin yetiştiği aile yapısı, aile düzensizliği ve ana-baba ilişkileri,
- Gencin ve ailenin içinde yaşadığı toplumsal ortam ve yaşam koşulları.

Bu etkenler birbiri ile sıkı sıkıya ilişkilidir. Kimi zaman bir etken, kimi zaman başka bir etken ağır basar; ancak tüm olumsuz etkenlerin bir bileşkesi olarak sonuç ortaya çıkar.¹

Gençlik döneminde suça yönelten etkenler hızlı bir bedensel ve ruhsal değişimden, kalıtsal nedenlerden, zekâdan kaynaklanacağı gibi yanlış eğitim, yetersiz sevgi ve şefkat de suç işlemeye neden olabilir. Değişen değer yargıları, ahlak kurallarının bozulması, düzensiz kentleşme ve sanayileşme, güçler ve ekonomik bunalımlar gibi sosyoekonomik nedenler de gençleri suça iten etkenler arasında sayılabilir.²

Özellikle büyük kentlerde sokak ve mahallelerde yetişen gençler kötü arkadaş örnekleriyle suça yönelirler. Sigara, alkol, kumar, uyuşturucu madde alışkanlıkları, yanlış ilişkiler onları adım adım çeşitli suçlara sürükler. Aileye, çevreye karşı kin, nefret, kıskançlık, saldırganlık duyguları beslerler. Bu duygular içindeki gençler; amaçsız, güvensiz, başıboş bir yaşam sürdürürler.³

Gençlerin ilk eğitimlerini aldıkları yer aile olduğundan anne babanın eğitim durumu, gençlerin eğitiminde birinci derece önemlidir. Yapılan araştırmalarda, suç işleme davranışında bulunan gençlerin kendilerinin ve ebeveynlerinin eğitim düzeyi düşük bulunmuştur.⁴

¹ Yörükoğlu, a.g.k., s.302.

² www.kahramanmaras.pol.tr/CocukveSuc.asp (30.05.2008)

³ Köknel, a.g.k., s.357.

⁴ Öztürk, Ö., İstanbul H Tipi Cezaevinde Kalan Ergenlerde Suçluluk-Utanç Duygusunun Değerlendirilmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Karaelmas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Zonguldak, 2005, s.14.

Ailede yaşanan olumsuzluklar eğitilmeyen ve güdülenmeyen gençlerde sosyal uyumsuzluklar yaratarak gençleri suça itebilir. Suçluların aileleri üzerinde yapılan incelemeler, suçluların ailelerinin aşağıdaki niteliklere sahip olduğunu ortaya çıkarmıştır.¹

Ailelerin Kalabalıklaşması: Aile kalabalıklaştıkça aile içinde birey başına düşen gelir azalır ve ekonomik olarak gerileme arttığı için suça yönelme de artar.

Ailelerin Parçalanması: Anne babadan yoksun olarak büyüyen çocuklar kendilerini bir boşlukta hissettikleri için suça daha fazla eğilim gösterirler.

Aile İçi Kavga ve Huzursuzluk: Ailede gerginliğin ve geçimsizliğin üst boyutta olması aile içi gerilimi artırır ve gençleri olumsuz etkiler.

Ailede Disiplin Yoksunluğu: Ailede anne babanın çok farklı disiplin anlayışına sahip ve tutarsız davranışlar içinde olması, gençlerin kuralları öğrenmekte zorlanmasına ve sapan davranışlar sergilemesine neden olmaktadır.

Yapılan araştırmalar da göstermektedir ki gençlerin işledikleri suçların tek bir neden gösterilerek açıklanması mümkün değildir. Suçun yanında suça iten nedenlerin ve suçun beslendiği ortamın analiz edilmesi daha sağlıklı değerlendirme yapılmasını sağlayacaktır.

3.3.Gençlerin İşledikleri Suç Çeşitleri

Gerek ülkemizdeki gerekse diğer ülkelerdeki gençlerin işledikleri suçların oranları birbirinden farklılık göstermekle beraber işlenen suçlar şu şekilde gruplandırılabilir:

Şahsa Karşı İşlenen Suçlar: Bu suç çeşidini kan davası, adam öldürme, adam öldürmeye teşebbüs ve yaralama, hayvan ve arazi anlaşmazlığı, namus temizleme gibi

¹ Kulaksızoğlu, a.g.k., s.226.

suçlar oluşturmaktadır. Şahsa karşı işlenen suçlar, diğer ülkelerin tersine, ülkemizde çocuk ve ergen suçluluğunda sık görülen suç çeşididir.¹

Kan davası suçlarının büyük bir bölümü yaş küçüklüğünün cezai sorumluluk üzerindeki etkisi dolayısıyla 18 yaşına gelmemiş, silah kullanabilen çocuklara ve ergenlere işletilmektedir. Şahsa karşı işlenen suçlar, kırsal bölgelerde, kentlere oranla daha fazla işlenmektedir. Karadeniz, Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu bölgelerinde kan davası nedeniyle işlenen suçların çoğunlukta olduğu görülür.²

Cinsel Suçlar: Bu suç çeşidini aynı cinse ya da karşı cinse karşı işlenen suçlar oluşturur. Ülkemizde, kız kaçırma, ırza geçme gibi cinsel suçlar işleyen gençlerin, cinsel arzularını tatminden çok evlenme amacıyla hareket ettikleri dikkat çekmektedir. Ülkemizin, özellikle Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde, bir genç kızla erkeğin birlikte görülmesi ayıplanmakta, kınanmakta ve yasaklanmaktadır. Bu toplumsal baskı içinde kız arkadaşı olmayan erkek gençler, zaman zaman eşcinselliğe ya da hayvanlarla cinsel ilişki kurmaya başvurmaktadırlar. Bunlarla beraber aile tarafından cinsel eğitimin verilmemesi ve konut yetersizliği nedeniyle çocuk ve gençlerin büyükler arasındaki cinsel ilişkiye şahit olmaları cinsel suçun oluşumundaki önemli etkenlerdir.³

Mala Karşı İşlenen Suçlar: Bu suç çeşidini hırsızlık, gasp ve soygun suçları oluşturmaktadır. Hırsızlık yapan kişi para ya da yiyecek çalarken sadece fizyolojik ihtiyaçlarını gidermek istemez, sevgi ihtiyacını da gidermek ister.⁴ Ülkemizde ise mala karşı işlenen suçların temelinde yoksulluğa bağlı olarak fizyolojik ihtiyaçlar yatmaktadır. Bu suç çeşidinin en önemli özelliği, kalabalık nüfuslu büyük kent merkezlerinde daha fazla görülüyor olmasıdır. Yapılan araştırmalar Türkiye’de de diğer ülkelerde olduğu gibi gençlerin en çok işlediği suçun hırsızlık olduğunu ortaya koymaktadır.⁵

¹ Öztürk, a.g.k., s.15.

² Yavuzer, a.g.k., s.59.

³ Yavuzer, a.g.k., ss.64-65.

⁴ Öztürk,a.g.k. ,s.16.

⁵ Yavuzer, a.g.k., ss.68-69.

3.4. Türkiye’de Suçlu Gençler

Resmi sayılara bakarak Türkiye’de çocuk ve genç suçluluğunun büyük boyutlarda olmadığı belirtilmektedir. Genç nüfusun erişkin nüfusa oranının yüksek olduğu ülkemizde, gençler arasındaki suç oranının düşük olduğu söylenebilir. İşleme konmayan, karakolda çözümlenerek mahkemelere yansımaya pek çok olayın var olduğu da bir gerçektir. Yine de ülkemizde genç suçluluğu oranı düşüktür.¹

Türkiye’de nüfusun yarısı yirmi yaşın altındadır, yine nüfusun % 75’i kırk ve daha aşağı yaştaki insanlardan oluşmaktadır. 65 yaş ve üstündekilerin toplam nüfus içerisindeki oranı ise sadece % 4,28’dir. O halde ülkemiz nüfusunun yarıya yakını okul çağındaki bireylerden oluşmaktadır. Mevcut eğitim sistemimiz eğitim problemlerini çözmekte yetersiz kalmakta, sokak kültürünün hâkim olduğu amaçsız ve bilinçsiz bir gençlik yetişmektedir. Ayrıca, Türkiye ekonomik sıkıntıların yanında sahip olduğu sınırlı kaynaklarla hem nüfus artışından hem de genç nüfusun isteklerinden kaynaklanan problem ve ihtiyaçlara cevap vermeye çalışmaktadır. Günümüz Türkiye’inde, eğitimsiz gençlerle birlikte çeteleşme ve toplumsal problemler de artmaktadır.²

Ülkemizde hızlı kentleşmeye paralel olarak gençlerin işledikleri suçlar artmaktadır, bu suçların daha da artması beklenmektedir. Köy kökenli gençlerin işlediği suçlar, ülkemizde daha fazla görülmektedir. 1976 istatistiklerine göre hükümlü olan 1186 çocuk ve gencin % 66’sı köy kökenlidir. Kasaba kökenlilerin oranı % 20, kentte oturanların oranı da % 14 dolayındadır. Bu durumda dikkati çeken unsur, kentte oturup da polisle başı derde giren gençlerin % 93’ünün de köyden kente göçmüş ailelerin çocukları olmasıdır. Diğer önemli bir özellik, suçlu gençlerin % 86’sının beş kişiden fazla üyesi bulunan kalabalık ailelerden gelmeleridir.

Gençler arasında toplu suç işleme eğilimi Batı ülkelerinde ülkemize oranla daha yüksektir; oysa ülkemizde bireysel suçlar başta gelmektedir. Türkiye’de kişilere yönelik yaralama, öldürme gibi suçlar ilk sırayı alırken ondan sonra cinsel suçlar, en sonra da mala karşı işlenen suçlar gelmektedir. Oysa Batı ülkelerinde genç suçluluğu denince akla ilk gelen hırsızlık ve soygundur. Bununla birlikte kentleşmenin hızlanması ile

¹ Yörükoğlu, a.g.k., s.325.

² www.eblacksea.com/medya/i100 (05.06.2008)

hırsızlık suçlarında artma, kan davası ve kız kaçırma gibi geleneksel suçlarda azalma beklenmektedir. Nitekim kentlerde işlenen suçların yarısı hırsızlık suçudur.¹

4.SUÇ VE DİSİPLİN SUÇU ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Suç, disiplin suçundan ayırmaya yarayacak kesin bir ölçü bulunamamıştır; fakat suçlar ve disiplin suçlarını doğuran ilişkiler incelenecek olursa, adı geçen iki çeşit eylemi birbirinden ayırmaya elverişli, sağlam bir ölçü bulmak mümkün olabilir.

Günümüz toplumlarında devlet adını alan en büyük siyasi kuruluşun yanında ve içinde büyüklü küçüklü organlar görülmektedir. İnsanlar, herhangi bir ülkede yaşamakta oluşları sebebiyle bazı kurallara uymak zorunda kalırlar. Hareketlerinde uygunluk olmaması durumunda eylemlerinden doğacak sonuçlara katlanmaları gerekir. Bu gerçeklerin bilinmesinden sonra suç ile disiplin suçu arasındaki farkın bulunması kolaylaşır. Böylece suç sayılan fiiller ile disiplin suçları arasındaki ilk ve ana fark ortaya çıkmaktadır. İhlali suç sayılan kurallar, ülkede yaşayan bütün kişilere seslenirler. Suçun herhangi bir kişi tarafından işlenmesi mümkündür. Hâlbuki disiplin suçları, belli bir durumda bulunan, belli bir sıfatı olan ve belli bir kuruluş ya da mesleğe bağlı bulunanlar tarafından işlenirler. Bunun nedeni, disiplin suçlarını yaratan kuralların, ceza hukuku kurallarının aksine, sınırlı bir düzeni korumak amacı ile konulmuş olmasıdır.²

Ceza hukuku temelde sosyal düzeni korumak amacıyla bu düzene aykırı hareketleri cezalandırırken, disiplin cezalarındaki amaç kurumun çalışma düzenini korumaktır. Ceza hukukundaki cezayı uygulama sadece devlete aittir, bu nedenle de ceza verebilmek için daima hâkim kararı gerekmektedir. Hâlbuki disiplin cezaları disiplin kurulları veya yetkili amirler tarafından verilebilir.³

Suçlarla disiplin suçları arasındaki diğer bir fark da bunlara uygulanacak yaptırımlarla ilgilidir. Ceza hukuku alanına giren suçlara uygulanan ceza, kanunlarda sayılmak suretiyle gösterilen ve hayat, kişi hürriyeti, mallar, aile hukukunda doğan haklar, oturma ve yerleşme hürriyeti ve diğer bazı haklarla ilgili, çok ağırdan hafife

¹ Yörükoğlu, a.g.k., s.328.

² Alacakaptan, U., Suçun Unsurları, Ankara, 1961, s.16.

³ www.internethukuk.com/idare-hukuku/73-devlet-memurlar-kanununda-duezenlenen-disiplin-suc-ve-cezalar.html?start=2 (11.06.2008)

doğru sıralanmış olan yaptırımlardır. Buna karşılık, disiplin cezaları, bir gruba bağlı olmaktan doğan bazı hak ve yetkilerin kullanılması ile ilgilidirler. Pozitif hukukta rastlanılan başlıca Őekilleri, ihtar, tevbih, uzaklaştırma, kurumla olan ilişini kesme gibi yaptırımlardır. Suçlar, ceza kanunlarında teker teker ve açıkça gösterdikleri halde disiplin suçları her zaman açık bir formüle bağlanamazlar. Yani, ceza hukukunda olduğu gibi, her suçun cezası ayrı ayrı gösterilmiş olmayıp disiplin komisyonları, fiilin ağırlığını gözönüne almak Őartıyla uygun gördükleri herhangi bir cezayı vermekte serbesttirler.¹

Suç ile disiplin suçlarının arasındaki belirgin farklar ortaya konulmuştur. Bu suçlara uygulanan cezai müeyyideler de farklılık göstermektedir. Ceza hukukundaki müeyyideler, disiplin cezalarına göre daha ağırdır. Bunun sebebi ceza hukukunun sosyal düzeni sağlamasından kaynaklanmaktadır.

¹ Alacakaptan, a.g.k., s.18.

III. BÖLÜM

GENÇLİĞE ETKİSİ YÖNÜNDEN KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARI

1.KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARI(MEDYA)

Bilgi edinme gereksinimi tarih boyunca iletişimi zorunlu kılmıştır. İletişim aracılığıyla bilgisinin ve egemenliğinin arttığını fark eden insanoğlu, iletişimin önündeki engelleri kaldırma çabası içine girmiştir. Çoğalan nüfus, toplu yaşama geçiş, karmaşıklaşan üretim ilişkileri sebebiyle toplumsal ve toplumlar arası eşitliğin yerini güç ve teknolojinin alması, iletişimde yeni araçların oluşmasını zorunlu hale getirmiştir. Yüz yüze ve sınırlı iletişimin yetersizliği insanoğlunu daha hızlı ve daha kolay iletişim kurmaya sevk etmiştir. Bu gereksinime cevap vermek için özel olarak geliştirilmiş araçlar kullanılmaya başlanmış ve bunun sonucunda kitle iletişim araçları ortaya çıkmıştır.¹

Kitle iletişiminin yapıldığı araçların tümüne kitle iletişim araçları denmektedir. Bu araçların en önemli özelliği verilen iletiyi çoğaltmalarıdır. Bu nedenle bu araçlara “mesaj çoğaltıcıları” (message multipliers) adı da verilmektedir.²

Kitle iletişimi diğer iletişim türlerinde olduğu gibi en temel olarak kaynak, ileti, araç ve hedef kitle arasında gerçekleşen bir süreçtir. Kitle iletişimi; geniş kitlelere yönelik yapılması, kitle iletişim araçlarıyla gerçekleştirilmesi ve yüz yüze iletişimin olmaması, mesajların kısa zamanlarda büyük kitlelere ulaşması yönleriyle diğer iletişim türlerinden temel olarak ayrılmaktadır.

Kitle iletişimini gerçekleştiren kitle iletişim araçlarına gazete, dergi, radyo, televizyon, kitap, film gibi basılı veya elektronik araçlar örnek gösterilebilir. Mesajların aynı anda birbirinden uzak mesafelerde bulunan çok sayıdaki alıcıya iletilmesi, kitlelilik kavramını karşılamaktadır. Başka bir ifadeyle, kitle iletişimin bu niteliği,

¹ Balcı, F.-Gergin, N., “Medya ve Çocuk:Medyadaki Şiddetin Çocuklara Etkisi”,Medya ve Gençlik Rehberi, Konya, 2008, ss.146-147.

² Aziz, A., Elektronik Yayıncılıkta Temel Bilgiler, Ankara, 1989, s.5.

yalnızca modern araçlarla yapılmasıyla ilgili değil, erişim alanının ve hedef kitlesinin geniş olmasıyla da ilgilidir.¹

Kitle iletişim aracı olarak kullanılan araçlar tarihsel gelişimine göre yazılı ve basılı araçlar, sinema, radyo ve televizyon olmak üzere sıralanabilir. Bu araçlar, kitle iletişim araçları olarak şu ortak özelliklere sahiptir:²

- Görüntü, ses ve sembollerle iletişim sağlarlar.
- Bir anda çok sayıda kişiye hitap ederler.
- İnsanları uzaktan etkileyebilirler.
- Tek yönlüdürler.
- Kitlelere hitap etmelerine rağmen bireysel öğretimde kullanılabilirler.

Araştırmacılar, kitle iletişim araçları konusunda genelde ortak bir görüşte birleşirler. Buna göre kitle iletişim araçları; bilgi, görüş ve düşüncelerin paylaşılmasını sağlayan, sosyal örgütlenmeyi güçlendiren, kamuoyu oluşturan, insanın anlama, anlatma, öğrenme ve eğitim görme gibi temel ihtiyaçlarını karşılayan, insan ilişkilerini değiştirip geliştiren, yeni davranış ve tutum kalıplarını, görüş ve düşünce akımlarını yaygınlaştıran en etkin iletişim araçlarıdır.

1.1.Yazılı Kitle İletişim Araçları

Yazılı kitle iletişim araçları gazete ve dergi yayıncılığını içerir. Gazete güncel olaylardan söz eden yazılı araçtır. Kitap gibi bir teması yoktur, radyo ve televizyon gibi anlık kesitler sunar. Gazeteler, günümüzde daha çok radyo ve televizyonun anında verdiği haberleri geniş ayrıntılarıyla ele alarak yorumlayan ve yol gösteren araçlar olarak tamamlayıcı bir rol üstlenmişlerdir.³ Dergi ise süreli yayınların gazete dışındaki en önemli türüdür. Türkiye’de dergi kavramı kitaba yakın olan ve yılda en çok üç dört kez yayımlanan yayınlardan, gazeteye yakın olan ve haftada ya da on beş günde bir yayımlanan “magazin”e kadar tüm süreli yayınları kapayacak şekilde algılanmaktadır.⁴

¹ Oktay, M., İletişimciler İçin Davranış Bilimlerine Giriş, İstanbul, 2000, s.222.

² Çilenti, K., “Kitle İletişimi ve Eğitim”, Kitle İletişim Araçları ve Eğitim Sempozyumu, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, Nu:137, Ankara, 1985, s.75.

³ Aydede, C., Profesyonel Bir İlişki- Medya ve Halkla İlişkiler, İstanbul, 2004, s.36.

⁴ Göktürk, G., Medyanın Çocuk Eğitimindeki Rolü ve “Türkiye Çocuk Dergisi Örneği” (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2001,ss.52-53.

Yazılı medya istatistikleri; ülkemizde ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde yayımlanan gazetelerin ve dergilerin genel yapısını kurumsal ve içerik yönünden değerlendirmek, sunulan hizmetin niteliği, süresi, sıklığı ile ilgili bilgileri derlemek ve karşılaştırmak amacıyla ilk kez 2007 yılında, 2005 yılı verilerini içeren sonuçlar yayımlanmıştır.

Yazılı medya istatistiklerine ilişkin anket sonuçlarını içeren TUİK'e ait haber bülteninde 2007 yılı sonuçlarına yer verilmiştir.¹ Buna göre:

2007 yılında gazete ve dergilerin sayısı 2006 yılına göre % 22,2 artmıştır. 2007 yılında 5674 gazete ve dergi yayımlanmıştır. Bu yayınların % 58,8'ini dergiler oluşturmaktadır.

Ülkemizde 2007 yılında yayımlanan gazetelerin % 91,6'sı yerel, % 2,5'i bölgesel ve % 5,9'u ise ulusal yayın yapmaktadır. Dergilerin ise % 42,1'i yerel, % 6,9'u bölgesel iken, % 51,1'i ulusal yayın yapmaktadır.

Genel olarak bakıldığında ise gazete ve dergilerin % 62,5'i yerel, % 5,1'i bölgesel,% 32,5'i ise ulusal yayın yapmaktadır.

Afyon Bolvadin'de 16–22 yaş arası gençler üzerinde yapılan bir araştırmada, gazete okuma oranı kitap okuma oranına nispeten yüksek olsa da, düzenli gazete okuma alışkanlığının gençlerin sadece %25,2'sinde olduğu saptanmıştır. Her gün gazete okuma oranlarının gençlerin okudukları ya da mezun oldukları lise türüne göre dağılımı ise şöyledir: Anadolu öğretmen lisesinde okuyan öğrencilerde düzenli gazete okuma oranı % 41,17, anadolu lisesinde bu oran % 26,2, genel lisede % 19,75 ve meslek lisesinde okuyan öğrencilerde ise % 17,28 olarak saptanmıştır.²

Gençler üzerinde yapılan bir gazete araştırmasının sonuçları ise şu şekildedir: Gençlerin büyük çoğunluğu gazete okumamakla beraber iyi birer televizyon izleyicisi konumundadır. Gençlerin ancak üçte biri düzenli gazete okuyucusudur. Gençlerin % 76'sı düzenli olarak televizyon izlemekte ve bu oran en az gazete okuyucusu olan 15–17 grubunda % 81'e ulaşmaktadır. Ülke gündemini televizyon izleyenlerin % 93,1'i

¹ TUİK, Haber Bülteni, Sayı 101, Ankara, 2008, ss.1-2.

² www.artidusunce.org/basin/basinaciklamasi2006-01.doc (22.06.2008)

ekrandan, gazete okuyanların % 64,5'i ise gazete sayfalarından takip etmektedir. Gençler arasında erkekler ve 21- 22 yaş grubu diğer yaş gruplarına kıyasla daha iyi birer gazete okuyucudur. Gençlerin % 37'si düzenli olarak her gün gazete okuduklarını söylemektedir. Bu oran kızlarda % 33,6, erkeklerde % 40,6'dır; ancak 21–22 yaş grubunda gazete okuma oranı % 44,2'ye, üniversite öğrencileri arasında ise % 50'ye ulaşmaktadır. Gazete okuma oranının en düşük olduğu grubu % 28,5 oranıyla 15–17 yaş grubundaki gençler oluşturmaktadır.

Gençlerin dergi okuma alışkanlıklarına gelince yüzde 44'ü en az ayda bir ve daha sık dergi almakta ve kızlar tercihlerini moda ve güzellik, erkekler spor ve oto dergilerinden yana kullanmaktadır.¹

Sonuçlar da göstermektedir ki Türkiye'deki gençler arasında düzenli gazete ve dergi okuma alışkanlığı yaygın değildir; ancak eğitim seviyesi ve yaş arttıkça okuma oranı da artmaktadır. Yine de bu artış, gençlik adına istenen düzeyde değildir.

1.2.Görsel Kitle İletişim Araçları

Görsel kitle iletişim araçları televizyonu içerir. Kesintisiz bir haber ve eğlence kaynağı olan televizyon diğer kitle iletişim araçlarını oldukça geride bıraktığı için günlük hayatta ezici bir güç kazanmıştır. Radyonun hızını ve sesle sağlanan sıcak iletişimi uydu teknolojilerinin de yardımıyla hareketli ve renkli görüntüyle birleştiren televizyon yüksek maliyetli bir araçtır.²

Yaşantımızın önemli bir alanına giren ve evin vazgeçilmez bir parçası olan televizyon; tutum oluşumu ve gelişiminde, aile, arkadaş, okul gibi çevresel değişkenler arasında üst sıralarda yer almaktadır. Erken yaşlarda öğrenildiği, geliştiği bilinen tutumlar ve bunları izleyen davranışlar arasında, başta televizyon olmak üzere pek çok kitle iletişim aracının varlığından söz etmek mümkündür.³

¹ Kaplan, P., "En Çok Cinayet Haberleri Okunuyor", Sabah, 29 Ekim 2006.

² Aydede, a.g.k., s.37.

³ Ertürk, Y., D.-Gül, A., A., Çocuğunuzu Televizyona Teslim Etmeyin, Ankara, 2006, s.1.

Televizyon, gençlerin tutum ve davranışlarına günümüzde giderek daha fazla oranda şekil vermekte ve onların dünya görüşlerini doğrudan etkilemektedir. Bu bakımdan denilebilir ki bazı durumlarda televizyon yayınları gençler üzerinde aileden ve eğitim kurumlarından bile daha belirleyici olmaktadır. Televizyonu belirli bir süre izleyen gençler, orada duydukları ya da gördükleri bütün olay ve olguları “doğru” ve “kabul edilebilir” olarak düşünmektedirler. Televizyonda her şeyin iyi sonla bittiği filmleri seyreden gençlerin, hayatın da aynı filmlerdeki gibi akıp gittiğine inanma riski mevcuttur.

Televizyonun bireylerde önyargı oluşturacak tarzda yayın yapması da gençleri etkiler. Bu önyargı; belirli bir ülke, etnik topluluk, bir inanış veya bir meslek grubu hakkında olabilir. Benzer konularda taraflı bir yayıncılık, özellikle genç izleyicileri çok daha kolay inandırır ve gençlerde önyargı oluşturabilir. ¹

1.3.İşitsel Kitle İletişim Araçları

Radyo, işitsel bir kitle iletişim aracıdır ve insan sesinin iletişim gücü üzerine kuruludur. Taşınabilir olmasının kolaylığı sebebiyle yaşamın her alanına nüfuz eden radyo; kitle iletişim araçları arasında en demokratik, en ucuz ve popüler olanıdır.² Diğer kitle iletişim araçları gibi radyo da dünyada belirli ihtiyaçlar, toplumsal gelişmeler sonucunda ortaya çıkmıştır; ancak ülkemiz için durum farklıdır. Türkiye’de 1926’da başlayan radyo yayıncılığı toplumsal bir gelişmenin sonucu olarak ortaya çıkmamıştır.

Teknolojinin gerçekleştirileceği alt yapının eksikliği sebebiyle radyo Türkiye’de geniş kitlelerle hemen buluşmamıştır. Geniş kitlelerle hemen buluşmasa da radyo, dünyadaki başka ülkelerle aynı zamanlarda Türkiye’de de gündeme gelmiştir. Radyo başka ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de önce amatör kişiler tarafından denenmiştir. Telsiz telefonun Türkiye’ye girişi telsiz telgrafın türevi biçiminde olmuş ve telsiz telgraf, Kurtuluş Savaşı sırasında haberleşme ihtiyacının karşılanması için kullanılmıştır.³

¹ Kulaksızoğlu, a.g.k., s.164.

² Aydede, a.g.k., s.37.

³ Kocabaşoğlu, U., Şirket Telsizinden Devlet Radyoculuğuna, Ankara, 1989, s.9.

Gazete ve dergiye göre radyo, daha fazla insana ulaşabilme olanağına sahiptir. Radyo, mesajın ses ve müzik aracılığıyla iletilebildiği bir kitle iletişim aracı olarak tanımlanmaktadır. Bireyin tek duyusuna seslenen ve sıcak bir araç olan radyo, her an her yerde kullanılabilme özelliğine sahiptir. Bu özelliği sayesinde kişilerle birebir ilişki kurarak daha etkili bir kitle iletişim aracı olabilmektedir.¹

Radyo 1920'li yıllardan 1950'li yıllarla kadar en gözde kitle iletişim aracı olmuştur; fakat 1950'lerden sonra yerini televizyona bırakmak durumunda kalmıştır.²

1.4.İnternet

İnternet medyacılığı haber portallarını ve haber sitelerini içerir. İnternet teknolojisi ile ortaya çıkan bu portallar henüz gelişme aşamasını tamamlamamış ve halen hızlı bir değişim sürecinde olan yapılardır.³

1990'lı yıllarla birlikte tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de bilgisayar teknolojisinde hızlı gelişim yaşanmıştır. Bu gelişme 90'lı yılların sonuna doğru geniş kitleleri yeni bir iletişim ortamıyla, internetle tanıştırmıştır. İnternet sözcüğü Türkçeye İngilizceden olduğu gibi geçmiş bir birleşik sözcüktür ve bu sözcüğün parçalarından biri olan "net" sözcüğü bilgisayar ağı anlamına gelmektedir. Bilgisayar ağı sanılanın aksine karmaşık bir sistemi anlatmamaktadır. İki bilgisayar arasındaki bilgi alışverişini sağlamak için kablolar aracılığıyla kurulmuş bir sistem bile bir bilgisayar ağıdır. Bu sistemin en basit ve en sık rastlanan örneği bir ofisteki bilgisayarların birbirine bağlanmasıdır. Bu ağlar yerel ağ olarak nitelenmektedir ve uluslar arası literatürdeki adı LAN (local area network)'dir.⁴

İnternet gençlere dünyanın hemen her köşesinden haberdar olma, oldukça hızlı bir şekilde bilgiye ulaşma, arkadaşlarıyla ilişki kurma gibi birçok olanak sunmaktadır; ancak her yeni teknolojik gelişmede olduğu gibi internetin nasıl ve ne kadar kullanıldığı ile bağlantılı olarak zarar verici etkileri de olabilmektedir. İnternet bağımlısı kavramına günlük yaşamımızda sıkça rastlanmaktadır. İnternet ortamında giderek daha fazla

¹ Uztuğ, F., Siyasal İletişim Yönetimi, İstanbul, 2004, ss.346-347.

² Göktürk, a.g.t., s.69.

³ Aydede, a.g.k., s.37.

⁴ Köksal, A., T.- Oktay, D.-Eser, S., İnternet, İstanbul, ss.16-17.

zaman harcayan, farklı sosyal aktivitelerden uzaklaşmış, arkadaş ilişkilerinden kendisini geri çekmiş ya da arkadaş ilişkilerinde sorun yaşayan ve internet bağlantısının engellendiği durumlarda yoğun tepkiler gösteren ya da çatışmaya giren gençlerin sayısı her geçen gün artmaktadır.

İnternette mevcut olan bilgileri denetleyen, kontrol eden bir düzen yoktur. Dolayısıyla 18 yaşın altındaki çocuk ve gençlerin girmesinin sakıncalı olduğu sitelere yönelik kısıtlamalar da yeterli değildir. Gençler pornografi, kumar ya da şiddet içerikli sitelere rahatlıkla girebilmektedirler.¹

Burada ebeveynlere ve eğitimcilere düşen görev; gençleri internet kullanımı ile ilgili bilinçlendirmek, gençlerin ihtiyaçlarının ve meraklarının farkında olmak ve onları ilgi, bilgi ve merakları doğrultusunda çeşitli alanlara yönlendirmek olmalıdır.

2.KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARININ İŞLEVLERİ

Kitle iletişim araçlarının en temel özelliği; gündemi belirleyerek toplumu etkilemek, yönlendirmek ve buna bağlı olarak güç sahibi olmaktır. Bu nedenle kitle iletişim araçları gündemi takip eder, istediği konuları seçer ve topluma sunar. Böylece güç sahibi olanları kayırıp rakiplerini engelleyebilir, insanları etkileyip inandırabilir, statü ve istediği grupların oluşmasını sağlayabilir.² Kitle iletişim araçları, gündeme aldığı konuları sunarken farklı teknikler kullanır ve insanların ilgisini canlı tutmaya çalışır. İlginin canlı tutulmasında görüntünün daha etkili olmasından dolayı televizyonlar ön plana çıkmış, gazetelerde büyük ve renkli resimler kullanılmaya başlanmıştır.³

Kitle iletişim araçlarının işlevleri ile ilgili ilk görüş C. W. Mills'in öncülüğünü yaptığı görüştür. Mills'e göre, kitle iletişim araçları modern toplumların aynasıdır. Bu görüş "kültürün yansması" görüşü olarak da tanımlanabilir. Daha sonraları B.Berelson, bazı kitle iletişim araçlarının bazı koşullar altında, bazı insanlara, bazı etkilerinin olabileceği görüşünü ortaya atmıştır. E. Katz'ın bu konudaki yaklaşımı ise "uyarı- tepki-

¹ www.sosyalhizmetuzmani.org/cocukinternet.htm (15.06.2008)

² Anık, C., Siyasal İknâ, Ankara, 2000, s.70.

³ Yıldız, N., Türkiye'de Siyasetin Yeni Biçimi - Liderler, İmajlar, Medya, Ankara, 2002, s.96.

etki” yaklaşımı olarak açıklanır. Bu yaklaşıma göre kitle iletişim araçları ile yapılan iletişim adeta dev bir şırınga ile bireylere verilmekte ve bunun sonucunda bireyler savunmasız olarak verilen bu iletileri almaktadırlar. Yapılan araştırmalar bu yaklaşımın zayıf yanlarını ortaya çıkarmıştır. Bu nedenle P. Lazarsfeld ve daha sonra H. D. Lasswell'in “toplumsal denetim” yaklaşımları önem kazanmıştır. Bu yaklaşıma göre kitle iletişim araçları kamu görüşünü güçlendirme hizmeti görmektedirler.¹

Günümüzde toplumsal yaşam ile kitle iletişim araçları birbirinden bağımsız düşünülemez durumdadır. Modernleşme sürecine girmiş toplumlarda kitle iletişim araçları çeşitli işlevleri yerine getirmektedir.

2.1.Haber Verme ve Bilgi Sağlama İşlevi

Kitle iletişim araçlarının temel işlevi haber vermek ve bilgi sağlamaktır. Bunun sonucunda kitle iletişim araçları, izler kitlenin yakın ve uzak çevre hakkında bir vizyon edinmesine katkıda bulunur. Bunun için medyanın doğru ve tarafsız olarak gerçekleri duyurması gerekmektedir. Zaman zaman uygulamada farklılıklar görülmektedir. Medya mülkiyeti, siyasi ve ekonomik çıkar ilişkileri, yayın politikası, ulusal çıkarlar, uluslar arası ilişkiler, hedef kitlenin sosyodemokratik özellikleri, haber kaynaklarının mesleki ve kişisel çıkarları gibi nedenlerden dolayı haber, “yanlış bilgi” (disinformation), “eksik bilgi” (missinformation) ve “yönlendirme” (manipulation) şeklinde “dolayım olarak” “dünyasal gerçek”, “medyatik gerçeğe” dönüştürülür. Bu nedenle medyada haberin dolayımlanması, kaynaktan itibaren başlayan, muhabirin ve haberin yayımlanacağı kurumun özelliğine göre formatlanarak kitleye sunulmasına kadar çeşitli aşamalarda ve farklı nedenlerle gelişen bir süreçtir.²

Bugün tüm dünyada olup biten gelişmelere ulaşmada ve haberdar olmada kitle iletişim araçları kilit rol oynamaktadır. İnsanlar bugün, ulaşmak istedikleri bir bilgiye, habere kitle iletişim araçları aracılığıyla sahip olabilmektedir. Kitle iletişim araçları; olaylar ve koşullar hakkında haber ve bilgi aktararak ulusal ve uluslar arası koşulların

¹ Aziz, A., Radyo Televizyona Giriş, Ankara, 1982, s.3.

² www.dorduncukuvvetmedya.com/dkm/article.php?sid=8582 (19.07.2008)

anlaşılmasını, bilerek tepkide bulunulmasını sağlayabilirler. Bu işlev, haberlerin, verilerin, imgelerin, görüş ve yorumların toplanmasını ve işlem görmesini içerir.¹

Yaşadığımız dönemin bilgi/bilişim çağı olarak nitelendirilmesinin temel nedenlerinden biri de teknolojinin insan yaşamındaki belirleyiciliğidir. İnsanoğlu bu dönemde bilgiye adeta ışık hızıyla ulaşılabilir hale gelmiştir.² Bilgi alışverişinin yoğun olarak yapıldığı ortamda kitle iletişim araçları oldukça belirleyici bir yere sahiptir. Toplumun, gerek çevresinde olup bitenlerden gerekse hem kendini, hem de sevdiklerini ilgilendiren konulardan haberdar olma isteğinden doğan habere olan ihtiyaç, günümüzde yoğun olarak görselleşen haberler aracılığıyla süregitmektedir.

2.2.Eğitme İşlevi

Modern çağın simgesi haline gelen kitle iletişim araçlarının önemi, eğitim öğretim yönünden de zamanla artmaktadır. Örgün eğitimde kitle iletişim araçlarının kullanılmasını zorunlu kılan nedenler arasında eğitim talebinin giderek artması, eğitim görececek öğrenci sayısının sürekli artışı, eğitim amaç ve niteliğinin değişmesi olarak sıralanabilir.³

Medyanın eğitime yönelik elinde bulundurduğu bu güç; özellikle çocuklar ve gençler açısından olumlu ve olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Bu gücün olumsuz etkilere yol açmaması için özellikle ticari medya kuruluşlarının bilinçli bir çaba içerisinde olması gerekmektedir; çünkü kitle iletişim araçları ile sunulan mesajlar çocuklar ve gençler üzerinde yüksek etkiye sahiptir.

Kitle iletişim araçları verdiği mesajlarla, çocukların ve gençlerin neyi nasıl düşüneceğini, nerede nasıl davranacağını, kendini nasıl görüp değerlendireceğini, diğer insanları nasıl görüp değerlendireceğini, adalet, özgürlük, kadın, erkek, gelecek, namus, töre, insan onuru, insan hakkı gibi birçok kavramı öğrenmesinde doğrudan etkilidir. Bu nedenle, çocukların ve gençlerin olumlu ve olumsuz kavramları doğru algılamalarını

¹ Kaya, R. A., Kitle İletişim Sistemleri, Ankara, 1985, s.15.

² www.belgeselfotograf.com/aid=99.phtml (19.07.2008)

³ Celkan, H. Y., Eğitim Sosyolojisi, Erzurum, 1991, s.102.

sağlamak için kitle iletişim araçlarından eleştirel bakış açısı ile yararlanmaları sağlanmalıdır.¹

2.3.Eğlendirme İşlevi

Medyanın en önemli işlevlerinden biri de insanları eğlendirerek onların rahatlamasını ve daha mutlu olmalarını sağlamaktır. Gündelik hayatın rutin işleyişi içinde yorulan insanlar; ciddi haberlerden çok eğlendirici haber ya da programlarla vakit geçirmeyi yeğlemektedirler. Özellikle televizyon, günümüzde yaygın kullanımını da göz önünde bulundurursak, tam anlamıyla bir eğlence merkezi hâline gelmiştir. Televizyonda yer alan programlar, kitlelere gündelik hayatın rutin ve sıkıcı ortamından kaçış olanağı sağlamaktadır. Eğlence ihtiyacı, kitlelerin televizyona olan bağımlılığını arttırmış ve bu durumda televizyon yöneticileri de durmaksızın eğlendirici programları halka arz etme yoluna gitmişlerdir. Özellikle müzik, mizah, drama ve spor programları; kitlelere verdiği rahatlama ve kaçış duygusuyla televizyon yöneticilerinin en çok önem verdiği alanların başında gelmektedir. Aynı şekilde internet de, önemli bir eğlence kaynağı görünümündedir.²

Eğlence ögesi haber içerikli programların içinde de yer almaktadır. Haber içeriğinde bilgi ile karışan eğlence ögesi anlamına gelen “infotainment“ sözcüğü Türkçede, tam olarak karşılanmasa da, "haber eğlence" olarak nitelendirilmektedir. Bu anlamda haber içeriklerinin eğlence yoluyla boşaltılması, hafifletilmesi söz konusudur. Televizyon haberlerinde bilginin eğlence içeriğine bürünmesi, bilgi içeriğinde de yanılma habere yol açmaktadır. Televizyon yayın akışında; derinlikli, entelektüel programlar yerine yüzeysel, çarpıcı, dramatize edilmiş programlar yer almaktadır.

Bireylerin eğlenme ve stres atma bağlamında başvurduğu en önemli kaynak kitle iletişim araçlarıdır. Kitle iletişim araçları, toplumsal yaşamın baskıcı temposunda bunalan bireylere, hoşça zaman geçirtme, dinlendirme olanaklarını daha ucuz ve çeşitlilik içinde sunabilirler.³ Birey yaşama mücadelesinden etkilenir, bunalır.

¹ www.dorduncukuvvetmedya.com/dkm/article.php?sid=8582 (19.07.2008)

² www.medyaokuryazarligi.com/index.php?topic=25.0 (30.06.2008)

³ Kaya, R. A., a.g.k., s.16.

Eğlenceyle bu bunalımdan uzaklaşma, rahatlama çabası içine girer. Kitle iletişim araçları, insanı kendi gerçeklik alanından alır ve eğlendirir.¹

Televizyonun bilgilendirme işlevi yerine eğlendirme işlevi öncelik kazanmıştır. Bunun somut örneği magazin el ögelerin televizyon haberlerinde sıklıkla kullanılmasıdır. Magazin programları da gençlerin izlemeyi tercih ettiği programlar arasındadır.

2.4. Toplumsallaştırma İşlevi

İnsan doğduğu, büyüdüğu çevreyle birlikte yaşadığı topluma ayak uydurma sürecini, toplumsallaşma evresini, yaşar. Bireylerin toplumları hakkında genel bilgi ve değerleri edinebilmeleri ve toplumsal yaşamın bir parçası haline gelmelerinde kitle iletişim araçlarının önemli bir rolü bulunmaktadır.²

Toplumsallaştırma işlevi ise, günümüzün heterojen yapılı toplumlarında bireylerin bir arada yaşamalarının sağlanabilmesi için toplumsal değerlerin yani kültürün, yayınlar aracılığı ile alıcılara iletilmesidir. Toplumsallaştırma işlevine bağlı olarak kitle iletişim araçları toplumun amaçlarını belirterek çeşitli değerleri canlı tutar, yüceltir ve motivasyon işlevini gerçekleştirir. Bağımsızlık, özgürlük, insan hakları gibi değerler buna örnek verilebilir.³

Medya toplumdan, toplumsal gruplar arasında etkileşimlerden örnekler sunarak toplumsallaşmayı sağlar, bireyin anlama düzeyini ve uyarlanma becerisini örgün – yaygın eğitimle ve diğer içerikleriyle yükseltebilir.⁴

Çağdaş insan, içinde bulunduğu dünyaya ister yazılı ister görsel kitle iletişim araçlarından baksın, modern toplumun kitle iletişim araçları diğer bir adıyla medyası, dünyayı çağdaş insan adına kategorize eder, bir sıraya dizer, nelerin önemli nelerin önemsiz olduğunu saptar. Kısacası modern toplumun insanı dünyayı medyanın istediği şekilde algılar.

¹ Özdemir, S., Medya Emperyalizmi ve Küreselleşme, İstanbul, 1998, s.35.

² Kaya, R. A., a.g.k., s.15.

³ www.68aksaray.gen.tr/forum/medyanin_toplum_uzerindekit7305.html?s=04dd3fba4c2c5cdcb7fd0443a675f8ca&t=7305 (22.07.2008)

⁴ Özdemir, a.g.k., s.36.

2.5.Kamuoyu Oluşturma

Kitleleri karar almaya katma, diğer bir ifadeyle kamuoyu oluşturma, kitle iletişim araçlarının en önemli görevlerinden biridir. Kitle iletişim araçları; kitlelerin düşüncelerini doğrudan etkileme gücüne sahip olmamakla birlikte bu araçların dolaylı etkisi çok büyük olabilmektedir. Bu göreviyle kitle iletişim araçları kalkınmaya da büyük etkide bulunabilmektedir; fakat bunun ekonomik ve sosyal kalkınmayla uyum içinde olması gerekmektedir.¹

Kitle iletişim araçları, toplumda meydana gelen olayları, ülke sorunlarını hedef kitlesine ulaştırarak kamuoyunu bilgilendirir,bireylerin aynı konular hakkında bilgi sahibi olmasını, ülke ile ilgili benzer duygu ve düşüncelerin paylaşılmasını sağlar.²

Sözlük tanımı ile kamuoyu, toplumda oluşan görüşlerin belirli doğrultulara yönelmesidir. Milyonlarca bireyden oluşan toplumların tek doğrultuya yönelmesi mümkün olmadığından yönelme fiilini yönlendirme olarak değiştirmek daha doğru olacaktır. “Kamuoyu oluşturma” deyiimi de bu anlamda kullanılmaktadır.³

Buğun Yasama, Yürütme ve Yargı’dan sonra dördüncü güç olarak nitelendirilen medyanın en önemli misyonu, kamuoyu oluşturma’dır. Bütün demokratik rejimlerce yönetilen ülkelerde medyanın ilk işlevi budur. Basın yayın organlarına birçok kaynaktan yüzlerce haber ulaşır. Burada medyanın görevi; objektif ve etik kurallar çerçevesinde kamuoyunu birçok konuda bilgilendirmektir. Bu bilgilendirme kitleleri belli bir görüşe endekslemekten ziyade, olguları ve olayları tüm çıplaklığıyla sunup bireylerin bunlar hakkında hr iradeleriyle bir kanıya varmaları amacına yönelik olmalıdır.

3.KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARI VE GENÇLİK

Her geçen gün bilim ve teknik alanlarında daha fazla gelişme meydana gelmekte ve bu gelişmelere paralel olarak kitle iletişim araçları da alabildiğine gelişme

¹ Tokgöz, O., Türkiye ve Ortadoğu lkelerinde, Radyo-Televizyon Sistemleri, Ankara, 1972, s.39.

² Gz, N.,“Türk Basınında Gündem Oluşturma”, Yeni Türkiye Dergisi Medya zel Sayısı, Cilt 2, Sayı 12,Ankara,1996,s.982.

³ Asna, A.,“Kamuoyunun Oluşumunda Kitle iletişim Araçları”, Yeni Türkiye Medya zel Sayısı, Cilt 2, Sayı 11, Ankara,1996, s.854.

göstermektedir. Kitle iletişim araçları; kapalı toplumları ortadan kaldırmıştır denilebilir. Bütün toplumlar bu sayede birbirlerinden etkilenmektedirler.

Günümüzde, gençlerin eğitiminde de kitle iletişim araçlarının etkisi çok büyüktür. Geçmişte gençler için iki bilgi-haber kaynağı (etkileme kaynağı) vardı: Ana-babalar ve eğitimciler. Günümüzde buna üçüncü ve çok önemli bir kaynak eklenmiştir: Kitle iletişim araçları. Gençler sürekli olarak bu araçların etkisi altındadır. Bu konuda eğitim sistemine düşen görev; meraklı, araştırmacı, düşünen, uyanık ve eleştirel yönü kuvvetli bireyler yetiştirmektir. Bunun için bu araçların etkilerinin olumlu yönde olmasına özen gösterilmesi gerekmektedir.¹

Kitle iletişim araçları, bütün insanları ve toplumları etkisi altına almaktadır. Bu araçların etkilerini toplumun her kesiminde görmek mümkündür. Bununla birlikte bu araçlar, popüler kültürün birçok özelliğini ortaya koyması sebebiyle özellikle gençler üzerinde etkili olmaktadır.

3.1.Kitle İletişim Araçlarının Gençlik Üzerindeki Etkileri

Kitle iletişim araçları ile eğitim ve dolayısıyla gençlik arasında bir ilişki olduğu bilinmektedir. Önemli olan bu ilişkinin boyutu ve ne yönde geliştiğidir. Kocadaş tarafından yapılan bir araştırmada gençliğe kendilerini etkileyen en önemli kurumun hangisi olduğu sorulmuş, aile ilk sırada, medya ikinci sırada ve okul, yani eğitim kurumları, üçüncü sırada yer almıştır. Bu da göstermektedir ki, kitle iletişim araçlarının bugün gençlik üzerindeki etkisi eğitimden önce gelmektedir. Kitle iletişim araçlarının eğitim kurumları üzerindeki etkisi de göz önünde bulundurulduğunda, bu araçların ön plana çıktığı görülmektedir.²

Kitle iletişim araçları, çeşitli konularda haber verme özelliğiyle insanlar, özellikle de gençler, üzerinde etkili olabilmektedir. Bilgi edinmek ve özellikle de boş zamanları değerlendirmek üzere kitle iletişim araçlarına yönelen gençler, yoğun bir yönlendirme ile karşı karşıya kalmaktadır. Eğitim, kültür, coğrafya, ekonomik durum

¹ Öztürk, H., Eğitim Sosyolojisi , Ankara, 1985, s.23.

² Kocadaş, B.,“Kitle İletişim Araçları Eğitim İlişkisi”, Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi IV, Sayı 2,Samsun,2004, s.129.

veya diğerk faktörlerin etkisiyle, çoğru kez alternatifsiz bir araç olan kitle iletişim araçları, gençler üzerindeki etkisini daha da artırabilmektedir.¹

Kitle iletişim araçlarının gençler üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkisi söz konusudur. Etki; bireyin içinde bulunacağı duruma göre değişmektedir. Kitle iletişim araçlarının etkisi; bu araçlardan gelen iletiler gencin değerleri ile örtüştüğü sürece fazla olmaktadır. Eğer bu örtüşme yoksa genç, kitle iletişim araçlarından gelen iletilere karşı kapalı olacağından iletiler tam yerine ulaşmayabilir veya beklenen etki olmayabilir.

3.1.1.Olumlu Etkileri

Kitle iletişim araçları olan yazılı basın, radyo, televizyon, sinema, tiyatro,internet bugün artık toplumların yaşamlarına girmiş, bir parçası olmuştur. Bu araçlar; toplumların eğitim, haber alma, eğlenme gibi çeşitli gereksinimlerini ya doğrudan karşılamakta ya da destekleyici olmaktadır. Gerek gelişmiş, gerekse gelişmekte olan, hatta birçok bakımdan geri kalmış ülkeler bile artık bu araçları yönetmekte, yönlendirmektedir. Bu araçlar içerisinde internet, kamu yararına sunulan en son kitlesel haberleşme aracıdır.²

İnternetin çok hızlı ve kolayca birçok bilgiye ulaşma sağladığı bir gerçektir. Hatta birçok dergi ya da gazeteye ulaşma imkânı sunabilmesi bireyin bir konuyla ilgili bütüncül ve karşılaştırmalı bir senteze ulaşabilmesini sağlar. Eğitimde medyanın yararını savunanlara göre kitle iletişim araçları ahlaksızlığı, düzenbazlığı, günahkârlığı teşhir eden, ifade özgürlüğünün bekçisi gibi çalışan, milyonlarca insanın kültürel seviyelerini yükselten, halka günlük zararsız eğlence sunan, dünya olayları hakkında insanları aydınlatan, ekonomik örgütlerin gelişmesi için ürünlerini satın alan ve tüketimi bıkmadan ısrarla tekrarlayarak yaşama düzeyini geliştiren sadık birer hizmetkâr ve kurtarıcıdır.³

¹www.sosyalbil.selcuk.edu.tr/sos_mak/makaleler%5CHasan%20C5%9EAHAN%20%20Vedat%20C3%87INAR%5C312-321.pdf (10.07.2008)

²www.sosyalbil.selcuk.edu.tr/sos_mak/makaleler%5CHasan%20C5%9EAHAN%20%20Vedat%20C3%87INAR%5C312-321.pdf (10.07.2008)

³yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi57/cetinkaya.htm (25.07.2008)

Gençlerin dünyasında önemli bir yere sahip olan bir diğer kitle iletişim aracı ise televizyondur. Televizyon doğru kullanıldığında genci olumlu yönde biçimlendirebilir. Örneğin genç, yapılan yayınlarla, içinde yaşadığı dünyanın başkalarının öğrettiğinden çok daha farklı bir yer olduğunu öğrenebilir. Televizyon bu yönüyle gencin sosyalleşmesi için de önemli bir araç olarak kullanılabilir. Toplumca yaşaması arzu edilen ortak değerlerin yayın yolu ile gençlere kazandırılması mümkün olmaktadır. Böylelikle televizyon toplumu ayakta tutan ahlaki değerlerin devamlılığına da yardım edebilir.¹

Televizyonun olumlu fonksiyonlarının olduğu yönünde görüş belirtenler, onu toplumun aynası olarak görürler. Bununla birlikte, bir toplumun sıkıntıları, özlemleri, beklentileri, alışkanlıkları, öncelikleri, genel beğeni düzeyi ve yaşama bakış tarzı o toplumun izlediği televizyon program yapısından anlaşılabilir. Barrat'a göre, kitle iletişim araçları içinde en son teknik buluşlardan biri olan televizyon, günümüzde gerek gelişmiş, gerekse gelişmekte olan ülkelerde eğlence, haber, eğitim, kültür gibi çeşitli gereksinimlerin karşılanmasında yoğun olarak kullanılan bir araçtır.²

Bireyin dil kullanma becerisinin gelişmesinde de dergiler önemli bir işleve sahiptir. Dergilerin içinde yer alan bulmaca ve bilmeceler, hedef kitlenin yaş durumu dikkate alınarak hazırlanırsa bireyin zekâ gelişimine ve entelektüel açıdan gelişimine katkıda bulunabilir. Tüm bu yararların gazeteler için de geçerli olduğu söylenebilir.³ Bunun yanında başta TRT olmak üzere radyolar, gençlere yönelik hedefler belirleyerek bu hedefler doğrultusunda yayın yaparlar. Bu yayınlar, radyonun gençlere yönelik doğrudan eğitim işlevi gören yayınlarını oluşturur.

Televizyon, radyo, gazete, dergi, internet gibi kitle iletişim araçları, iki tarafı keskin bıçak gibidir. İyiye kullanıldığında iyi sonuçlar, kötüye kullanıldığında kötü sonuçlar doğurur. Önemli olan bu araçların hangi amaçla kullanıldığıdır. Kitle eğitim araçları, yerinde ve bilinçli olarak kullanıldığında oldukça verimli bir eğitimci rolünü üstlenirler. Bunlar, bireyin dünyayı tanımaya, iyilikleri öğrenmesine büyük ölçüde katkı sağlayabilir.

¹ Kulaksızoğlu, a.g.k., s.165.

² www.insanbilimleri.com/ojs/index.php/uiib/article/viewFile/86/84 (28.07.2008)

³ Göktürk, a.g.t., s.63.

3.1.2.Olumsuz Etkileri

Araştırmacılar, kitle iletişim araçlarının etkisi konusunda genellikle olumsuz yargılara sahiptir; çünkü kitle iletişim araçları, gençlerimizin doğru bilgi kaynaklarına yönelmesini engelleyici bir fonksiyona sahiptir. Bilgi kaynaklarını kendisi önermekte, böylece öğrenme ve gelişme çağındaki gençlerin ufkunu daraltmaktadır. Bu da, gençlerimizin giderek yozlaşmasına yol açmaktadır. Bugün, bilimsel araştırmalara baktığımızda, televizyonlarda yayımlanan filmlerin, gençler arasındaki suç oranlarını artırdığı gibi acı ve üzücü bir gerçekle karşı karşıya olduğumuzu söyleyebiliriz.¹

Televizyon, bütün insanlığı etkileyen ve yönlendiren en güçlü kitle iletişim araçlarının başında gelmektedir. Televizyondan yetişkinlere oranla çocuklar ve gençler daha çok etkilenmektedirler. Televizyon olumlu bir uyarı kaynağı olmasının yanında, aile içi ve dışı toplumsal etkileşimi en alt düzeye indirgediğinden gençlerin sosyal ve ahlaki gelişimine olumsuz etkisi vardır. Televizyonun olumsuz etkilerinden bazıları; yorgunluğa, şiddete, saldırganlığa ve zamanın boşa geçirilmesine sebebiyet vermesidir. Televizyon tutsaklığının, okuma ve özgür düşünme yeteneğini kısıtlayıp beğenileri köreltmek gibi sakıncaları vardır.²

Televizyonun halka diğer iletişim araçlarından daha fazla ulaştığı bilinen bir gerçektir. Televizyonun gücünün kabul edilmesine rağmen, eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirildiğinde televizyonu en sert eleştirenlerden biri olan Cerdan'a göre televizyon, bireylerin "aptallaşmasına", "köleleşmesine", "seçimlerde şartlanmasına" ve "yeryüzünün Amerikalılaşmasına" sebep olmuştur. Televizyon özellikle, çocukların ve gençlerin çeşitli sosyal faaliyetlere ayıracağı zamanı gasp ettiği için de sıkça eleştirilmektedir.³

Bazı film ve diziler ise içki, sigara gibi kötü alışkanlıklar ve şiddete özendirici unsurlar barındırmaktadır. Film kahramanları kötü alışkanlıkları, ahlaka uygun olmayan davranışlarıyla gençlere olumsuz anlamda model olmaktadır.

¹ yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi57/cetinkaya.htm (25.07.2008)

² Aydın, M. Z., "Çocuklar Kitle İletişim Araçlarının Zararlarından Korunmalıdır", Somuncu Baba Dergisi, Ankara,2006, Sayı 71, s.15.

³ www.insanbilimleri.com/ojs/index.php/uib/article/viewFile/86/84 (28.07.2008)

Dünyanın birçok ülkesinde, kötü edebiyatın, eserlerin, suça yol açan bir etken olduğu, kanlı katilleri hikâye eden, müstehcen öykü ve resimleri içeren yayınların, polis hikâye ve romanları arasında suçluların tavır ve hareketlerini öven yayınların suç işlemede önemli rol oynadığı ileri sürülmüş; bu konuda özellikle cinsel merakları uyarmak suretiyle gençleri kötü yola sürükleyen müstehcen yayınların etkisi üzerinde durulmuştur.

Gazete ve dergilerin ise suçluluğu yaygınlaştırma konusundaki etkileri şunlardır: suç tekniğini öğretmek; suçu olağan, çekici, hatta heyecanlı, yararlı bir faaliyet olarak göstermek, suçluya saygın bir kişilik vermek; suçluyu cana yakın, sempatik bir kişi olarak sunmak; adaletten kurtulmanın kolay olduğunu telkin etmek; adalet mekanizmasını ve polisi gülünç şekillerde göstermek; suçun adeta reklamını yapmak ve ücret aracı haline getirmek vb.¹

Bilgisayar ve internet kullanımı son yıllarda toplumsal yaşamın hemen her alanına girmiştir; ancak internetin bilgiye hızlı ve kolay ulaşım sağlaması, özellikle çocukların psikolojik ve bilişsel gelişimlerinin henüz anlamlandırılmayacağı bilgilerle karşılaşma riskini de beraberinde getirmektedir. Örneğin ergenlik döneminde cinsellikle ilgili birçok merakı olan bir gencin, bu konuda yaptığı araştırmalarda ihtiyacı olanın çok ötesinde ve yanlış bilgiler edinme, hatta travmatik sayılabilecek görüntülerle karşılaşma, riski vardır. İnternette mevcut olan bilgileri denetleyen, kontrol eden bir düzen yoktur. Dolayısıyla 18 yaşın altındaki çocuk ve gençlerin girmesinin sakıncalı olduğu sitelere yönelik bir kısıtlama da yoktur. Gençler pornografi, kumar ya da şiddet içerikli sitelere girebilmektedirler.²

Radyoların da kitleler üzerinde etkisi bulunmaktadır. Radyoda toplumun ilgisini çekebilecek dramatik haberlere yer verilebilmektedir. Bunun dışında radyo programları şiddet unsurlarına yer verilebilmekte ve halkta panik yaratabilmektedir.³ Radyonun dilin yanlış kullanımı yoluyla sebep olunabilecek olumsuz etkisinin yanında diğer bir

¹ Yavuzer, a.g.k., s.243.

² www.sosyalhizmetuzmani.org/cocukinternet.htm (15.06.2008)

³ Buharalı, M., “Elektronik İletişim Araçlarının Şiddetin Yaygınlaşmasındaki Rolü”, Hürriyet Vakfı Eğitim Yayınları 8:Kitle İletişim Araçları ve Şiddet, İstanbul, 1985, s.86.

olumsuz etkisi ise eğitim ve güldürü adına yapılan yayınlarda, çocuğa küfür, ahlâksızlık, şiddet konularında model oluşturmaktadır.¹

Medyanın gençleri olumsuz anlamda etkilediği bir başka boyutu da, reklamlardır. Reklamın dili, görsel malzemeleri tüketime yönelik kışkırtıcılığı ile gençleri zihinsel olarak etkilemektedir. Reklamdaki görsel ve yazınsal mesajlar, özellikle yoksul genç kesimlerde büyük bir özentiye yol açmakta ve gençlerin içinde bulunduğu ekonomik şartları, olumsuz yöntemlerle zorlamalarına varacak kadar, yine olumsuz sebepler oluşturmaktadır.²

Burada zararlı olan, kitle iletişim araçlarının; anne baba ve çocuk ilişkisinin, kitap okumanın, ders çalışmanın önüne geçmesidir. İşte bu durum gereği anne babalar mümkün olduğu ölçüde çocuklarının bu tür araç gereçlerle geçirdiği zamanda onlarla birlikte olmalıdır. Böylece onları hem kontrol etmiş hem de birlikte zaman geçirmiş olurlar.

3.2.Kitle İletişim Araçları Eğitim İlişkisi

Kitle iletişim araçları, eğitimde önemli bir role sahiptir. Özellikle ekonomik kaynakların sınırlılığı nedeniyle, toplumun her kesiminin eğitim sunusundan yararlanması, istenilen ölçüde olanaklı olamamaktadır. Ulaşım, nüfus ve coğrafi koşullar da eğitimin yeterli ölçüde sağlanmasını engelleyen etmenler arasında yer almaktadır. Bu bağlamda, toplumun belli konularda aydınlatılmasında ve eğitsel yayınlarla bilgi sahibi olmasında kitle iletişim araçlarının önemi göz ardı edilemez.³

Gerek gelişmiş, gerekse gelişmekte olan ülkelerde kitle iletişim araçları bugün ülke sorunlarının çözümünde yararlanılan araçlar olmuşlardır. Özellikle gelişmekte olan ülkeler, toplumsal gelişmede ve ona bağlı olarak eğitimde ilerlemeler sağlamak amacıyla bu araçlardan yararlanmaya özen göstermektedirler. Araçların geniş kitlelere yayılabilme ve her türlü yöntemle göze kulağa seslenebilme özellikleri, bu araçlarla verilen mesajları daha da etkili kılmaktadır. Sinema, radyo, televizyon, video, teyp, bilgisayar, internet, plak, cd, gibi araçlar bugün klasik eğitime yeni boyutlar

¹ Göktürk, a.g.t., s.78.

² yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi57/cetinkaya.htm (25.07.2008)

³ www.merkezforum.biz/showthread.php?t=106922 (15.06.2008)

kazandırmış, bunların özellikle halk eğitiminde etkin olarak kullanılması çabalarına girişilmiştir.¹

Kitle iletişim araçlarından eğitimde özellikle yetişkin eğitiminde yararlanılmaktadır. Özellikle gelişmiş ülkelerde, bu durum olağan hale gelmiştir. Önceleri yazılı basın kanalı, radyonun bulunuşu ile radyo kanalı, sinema ve film tekniklerinin gelişmesiyle sinema kanalı, son teknik buluşlardan biri olan televizyonun kamu yararına sunuluşuyla televizyon kanalı ve bilgisayar (ve dolayısıyla internet) eğitim faaliyetlerinde kullanılmıştır.² Bugün, eğitimin amaçlarına ve fonksiyonuna göre bu araçlara duyulan ihtiyaç daha da fazlalaşmıştır. Bu araçlar gün geçtikçe eğitimin vazgeçilmez unsurları arasına girmeye başlamıştır.

Çok özel durumlar olmadıkça, kitle iletişim araçları eğitim içerikli yayınlarını, toplumda var olan eğitim siyasetine paralel olarak yürütür. Bir toplumdaki eğitim siyaseti ise, çok genel olarak ya örgütlenmiş kurumlar ile çocukluktan başlayarak yapılmakta (temel eğitim, genel kültür ve mesleki eğitim olarak “örgün eğitim” adı altında) ya da örgütlenmiş eğitimin dışında kalan bireylerin her tür eğitimini içine almaktadır.³

Teknolojinin oldukça geliştiği toplumlarda, bu teknolojinin kitle iletişiminde kullanılmasıyla birlikte okullar, giderek daha büyük oranda bilgisayar, televizyon, film, video ve ses bantları kullanma durumunda kalmaktadır. Günümüzde bütün eğitim kurumları özellikle bilgisayarlarla donatılmaktadır. Bunun amacı da, son on ile on beş yıla damgasını vuran internetten, dolayısıyla da onun eğitim alanında kullanılmasına sıcak bakılmasından kaynaklanmaktadır. Gerçekten internet, eğitim alanında yeni bir çığır açmıştır ve yüzyılımıza damgasını vurmaya aday en güçlü kitle iletişim araçlarından birisidir.

Her geçen gün daha da hızla gelişen teknoloji, okullar ve öğrenme biçimlerimiz üzerinde çok derin etkiler meydana getirmiştir ve getirmeye de devam etmektedir. Örneğin, televizyon ile eğitim, aynı zamanda öğretmenler için de bir okul sayılmaktadır.

¹ Oskay, Ü., Toplumsal Gelişmede Radyo ve Televizyon, Ankara, 1978, s.10.

² Aziz, A., Televizyonun Yetişkin Eğitimindeki Yeri ve Önemi, Ankara, 1975, s.29.

³ Aziz, A., Radyo ve Televizyonla Eğitim, Ankara, 1982, s.34.

Zira bilgilerini tazelerler ve yeni bilgilerle donanırlar. Kitle iletişim araçları ile eğitimin en önemli faydalarından biri de kırsal kesimdeki gençlerin mevcut koşullara göre yetiştirilmesini de sağlamaktadır. Böylece, işsizlik, göç gibi bazı sorunlar da çözümlenebilir. Belki de, kitle iletişim araçlarının en önemli faydası, okulların çevre ile ilişkilerinin daha sağlıklı bir hale gelmesinde etkili olmasıdır.¹

Modern çağın simgesi haline gelen kitle iletişim araçlarının önemi, eğitim öğretim yönünden gittikçe artmakta ve böylelikle günümüzde okulların tek bilgi kaynağı olma özelliği de gittikçe azalmaktadır.

3.2.1. Okullarda Kitle İletişim Araçları Eğitimi

20. yüzyılda birçok derin değişiklik aynı anda, farklı alanlarda ve birbirleri ile ilişkili olarak gerçekleşmiştir. Bunlar arasında, dünyanın yeni teknolojiler ve medya araçları yolu ile değiştirilmesi sayılabilir. Bu değişimlere uyum sağlamak, yeni yeteneklerin geliştirilmesini gerektirmiştir. Bu yeteneklerin geliştirilmesinde eğitim, belirleyici unsurdur.²

21. yüzyılda, modern çağdan kalma aydınlanma döneminin çocuğu olan okul kurumu eleştiri altındadır. Günümüzde oluşmuş bir öğrenme piyasası bulunmakta olup normal eğitim sisteminin dışında okula rakip olabilecek birçok kurum vardır. Bunlardan bir tanesi de medyadır. Okul kendisine ait bir sıra görevi medyaya vermeye başlamıştır.³

1980'li yıllarda, kitle iletişim araçlarının eğitime baş kaldırma rolüne soyunduğuna dair görüşler doğmuştur. Buna önlem olarak da kitle iletişim araçlarının eğitimde kullanılması kavramı (iletişimsel eğitim) ortaya atılmıştır. Kitle iletişiminin yaygınlaşmasıyla değişen koşullar göz önünde bulundurulduğunda, okuldaki eğitim programlarının çocuk için psikolojik, fiziksel ve duygusal açıdan doyuruculuk sağlayabilmesi de gereklidir.⁴

¹ Kocadaş, a.g.m., ss.134-135.

² Hesapçoğlu, M., "Postmodern / Küresel Toplumda Eğitim, Okul ve İnsan Hakları", 21. Yüzyılda Eğitim ve Türk Eğitim Sistemi, İstanbul, 2001, s.41.

³ Hesapçoğlu, a.g.m., ss.7-14.

⁴ Budak, Y., "Kitle İletişim Araçları: Okula Tehdit Mi Destek Mi?", Eğitim Araştırmaları Dergisi, Sayı 9, Ankara, 2002, ss.18-23.

Okul; medyayı kullanma, kontrol etme, medyadan gelen bilgiyi araştırma ve yorumlama ve medyaya eleştirel bakabilme yetenekleri kazandırmalıdır. Medya aşinalığı kazanan birey, mesajların neden verildiğine eleştirel bir gözle bakabilmeyi öğrenir.¹

Medyayı eleştirel gözle takip edebilmek amacıyla, medyanın içinde yaşadığımız toplumu ve çeşitli grupları nasıl ve neden belli yönleriyle yansıttığını çocuklarımıza öğretmeliyiz, ilkesinden hareket edilmiş ve “medya okuryazarlığı” kavramı ortaya atılmıştır. Medya okuryazarlığının okullarda ders olarak okutulması sürecinde, öğrencilerin, medyayı nasıl kullanacakları konusunda bilinçlendirilmeleri amaçlanmaktadır. Dersin amacına ne oranda ulaştığı konusunda elde henüz yeterli veri yoktur.

3.2.2. Türkiye’de Medya Okuryazarlığı Dersi

Kitle iletişim araçlarının gelişimine paralel olarak iletişim kanallarının çeşitliliğinin artması, bir yandan içerik doldurma sorununu beraberinde getirmiş, diğer taraftan bu “bilgi” ve “enformasyon” bolluğunda “doğru bilgi”ye nasıl ulaşılacağına ilişkin sorunsalı da ortaya çıkarmıştır. Çocukların görsel, işitsel ve yazılı medya karşısında savunmasız bir alıcı durumunda buldukları ve medya karşısında bilinçlendirilmeleri gerektiği görülmektedir. Medya okuryazarlığı dersi bu bilinci sağlama görevini üstlenmelidir. İlköğretimden başlayarak çocuk; medya okuryazarlığı dersi sayesinde medya karşısında pasif bir alıcı olmak yerine, medyayı okuyabilecek, medyanın dilini çözebilecek bilinç düzeyine ulaşarak iletişim olgusunda aktif bir birey olarak yer alabilecektir.

Türkiye’de öğrencilere bu yeterlilikleri kazandırmak amacıyla müfredata alınan medya okuryazarlığı dersinin 2006–2007 eğitim-öğretim yılında pilot uygulaması yapılmış ve bu ders 2007–2008 eğitim-öğretim yılında da seçmeli ders olarak okutulmuştur. Milli Eğitim Bakanlığı ve RTÜK tarafından ortak hazırlanan “ İlköğretim Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu”nda programın temel yaklaşımı, programın yapısı ve bu çerçevede programın amaçları, öğrencilere kazandırılmak istenen değerler ve beceriler ortaya konulmuştur.

¹ Erdoğan, İ., “Bilgi Toplumu Olmanın Gerektirdiği Eğitim Paradigması”, Yeni Türkiye Dergisi, Sayı 19, Ankara, 1998, s.874.

Çağımızda tartışılmaz üstünlük bilgiyi üreten ve bilgiyi kullananlarıdır. Kalkınma plânları ve milli eğitim şuralarında öğrencilerin bilgiye ulaşma yollarını öğrenmelerine, sorun çözme ve karar verme becerilerini geliştirmelerine olanak verilecek şekilde öğretim programlarının yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Böylesi gerekçelere dayanarak medya okuryazarlığı dersi ile etkinlik merkezli, öğrencinin bireysel farklılıklarını ve kendi yaşantısını dikkate alan, çevresi ile etkileşim halinde yeni bir anlayış yaşama geçirilmeye çalışılmıştır.¹

Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretim Programı:²

- Bilgi, beceri ve değerlerin gelişmesini sağlayarak öğrenmeyi öğrenmenin gerçekleşmesini ön planda tutar.
- Öğrencileri gözlem, araştırma yapmaya ve çevresine yapıcı eleştirel gözle bakmaya özendirir.
- Öğrencilerin fiziksel ve duygusal açıdan sağlıklı ve mutlu bireyler olarak yetişmesini amaçlar.
- Öğrencilerin ruhsal, ahlakî, sosyal ve kültürel yönlerden gelişmesini hedefler.
- Öğrencilerin öğrenme sürecinde deneyimlerini kullanmasına ve çevreyle etkileşim kurmasına olanak sağlar.
- Her öğrenciye ulaşabilmek için çoklu zekâ kuramını, öğrenme=öğretme yöntem ve tekniklerindeki çeşitliliği dikkate alır.
- Oluşturulacak öğrenci çalışma dosyalarına bakılarak öğrenme ve öğretme süreçlerinin akışı içerisinde değerlendirmeye olanak sağlar.

Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretim Programı oluşturmacı yaklaşımla hazırlanmıştır. Bu yaklaşıma göre öğrenciler çevresinde ya da okulda gözlemlendiği ve bilgiye dönüştürdüğü veriler ile bu derste elde edeceği verileri ve edineceği bilgileri birbiri ile ilişkilendirecektir. Böylelikle öğretmenin de rehberliğinde öğrenci yepyeni bazı beceri ve değerlere ulaşacaktır. Programda, genel amaç ve kazanımların yanı sıra bazı temel beceri ve değerlerin verilmesi, öğrencilerin kazanımlar yoluyla bu beceri ve değerleri elde etmeleri amaçlanmıştır.

¹ www.ttkb.meb.gov.tr/ogretmen/module4s.php?name=downloads&d_op=getit&lid=1056 (30.07.2008)

² www.ttkb.meb.gov.tr/ogretmen/modules.php?name=downloads&d_op=getit&lid=1056 (30.07.2008)

Genel amaçlar çerçevesinde medya okuryazarlığı dersi programını başarı ile tamamlayan öğrenci:¹

- Medyayı farklı açılardan okuyarak yaşadığı çevreye duyarlı, ülkesinin problemlerini bilen, medyada gördüklerini aklın süzgecinden geçirecek bilinç kazanır.
- Televizyon, video, sinema, reklamlar, yazılı basın, internet gibi ortamlardaki mesajlara ulaşarak bunları çözümleme, değerlendirme ve iletme yeteneği elde eder,
- Yazılı, görsel, işitsel medyaya yönelik eleştirel bakış açısı kazanır.
- Mesajların oluşturulmasına ve analizine dönük olarak cevap bulmaktan soru sorma sürecine doğru bir değişimi gündeme getirir.
- Bilinçli bir medya okuryazarı olur.
- Toplumsal yaşama daha aktif ve yapıcı şekilde katılır.
- Kamu ve özel yayıncılığın daha olumlu noktalara taşınması noktasında duyarlılık oluşturulmasına katkı sağlar.

Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretim Programı, ilköğretim düzeyinde diğer derslerle birlikte verilen 8 beceriyi kazandırmanın yanında, kendine özgü 2 beceriyi de kazandırmayı amaçlamaktadır. Bu beceriler şöyle sıralanabilir:²

- Gözlem becerisi
- Araştırma becerisi
- Eleştirel düşünme becerisi
- Yaratıcı düşünme becerisi
- İletişim becerisi
- Problem çözme becerisi
- Bilgi teknolojilerini kullanma becerisi
- Girişimcilik becerisi
- Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisi
- Sosyal ve kültürel katılım becerisi

Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretim Programı ile öğrencilere kazandırılmak istenilen değerler şunlardır:³

- Özel yaşamın gizliliğine saygı

¹ www.ttkb.meb.gov.tr/ogretmen/modules.php?name=downloads&d_op=getit&lid=1056 (30.07.2008)

² www.ttkb.meb.gov.tr/ogretmen/modules.php?name=downloads&d_op=getit&lid=1056 (30.07.2008)

³ www.ttkb.meb.gov.tr/ogretmen/modules.php?name=downloads&d_op=getit&lid=1056 (30.07.2008)

- Estetik duyarlılık
- Dürüstlük
- Sorumluluk
- Etik kurallara bağlılık
- Farklılıklara saygı duyma
- Kültürel mirası yaşatmaya duyarlılık
- Aile içi iletişime önem verme
- Bilinçli tüketim
- Toplumsal hayata aktif katılım
- Bilimsellik
- Eşitlik
- Yardımlaşma
- Dayanışma
- Paylaşma

Kitle iletişim araçlarından etkin bir şekilde yararlanabilme, bilinçli kullanım biçimleri geliştirebilme, medyanın olası olumsuz etkilerinden korunmada aileye, eğitimcilere ve medyaya büyük görev düşmektedir. Bu konuda velilerin ve öğretmenlerin ilgisiz kalması, çocuklarda, kişilik ve davranış bozukluklarına kadar varan zararlı sonuçlar doğurur. Bilinçli bir medya okuryazarlığı dersi ile okullar, bu alandaki görevlerini büyük oranda yerine getirecektir.

IV. BÖLÜM

İSTANBUL İLİ BAĞCILAR İLÇESİNDEKİ ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN DİSİPLİN SUÇU İŞLEMESİNDE KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARININ ROLÜNÜ BELİRLEMeye YÖNELİK UYGULAMA

1.YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın amacına ulaşabilmek için hangi yöntemin izlendiğine dair bilgiler yer almaktadır. Araştırma modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve verilerin yorumlanması alt başlıklarında izlenen yöntem ortaya çıkmaktadır.

1.1.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, İstanbul ili Bağcılar ilçesi örneğinden yola çıkarak ortaöğretim çağı gençliğini suç işlemeye iten sebepler arasında kitle iletişim araçlarının rolünü ortaya koymaktır.

Araştırmanın genel amacı çerçevesinde şu sorulara cevap aranmıştır:

- Disiplin suçu işleme ile öğrencilerin kitle iletişim araçlarından etkilenmeleri arasında ilişki var mıdır?
- Cinsiyet ile öğrencilerin kitle iletişim araçlarından etkilenmeleri arasında ilişki var mıdır?
- Okul başarısı ile öğrencilerin kitle iletişim araçlarından etkilenmeleri arasında ilişki var mıdır?
- Anne ve babanın eğitim durumu ile öğrencilerin kitle iletişim araçlarından etkilenmeleri arasında ilişki var mıdır?
- Anne ve babanın tutum ve davranışları ile öğrencilerin kitle iletişim araçlarından etkilenmeleri arasında ilişki var mıdır?
- İzlenen diziler ve filmler ile öğrencilerin kitle iletişim araçlarından etkilenmeleri arasında ilişki var mıdır?

1.2.Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada anket uygulama yöntemi kullanılmıştır. Çoğunluğunu ankete dayalı verilerin oluşturduğu araştırmada, disiplin kurulu karar defterlerinden bilgi edinilmiştir.

1.3. Araştırma Modeli

Bu araştırmada ortaöğretim öğrencilerinin disiplin suçu işleminde kitle iletişim araçlarının rolü, disiplin suçu işlemiş öğrencilerle disiplin suçu işlememiş ve not ortalaması 5.00 üzerinden en az 4.00 olan başarılı öğrencilerin karşılaştırılması esasına dayalı olarak “tarama modeli” ile araştırılmıştır. Araştırmada başarılı ad edilen öğrencilerin disiplin suçu işlememiş olması gerekmektedir.

1.4.Evren

Araştırmanın evrenini 2006–2007 Eğitim-Öğretim Yılı içerisinde İstanbul Bağcılar’daki Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmî ortaöğretim kurumlarında eğitim öğretim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Özel okullar araştırma kapsamı dışındadır.

Evrene dâhil olan okullar şunlardır: Akşemsettin Anadolu Lisesi, Dr.Kemal Naci Ekşi Anadolu Lisesi, Mehmet Niyazı Altuğ Anadolu Lisesi, Ahi Evren Lisesi, Bağcılar Lisesi, Barbaros Lisesi, Dünder Uçar Lisesi, Gazi Lisesi, İbni Sina Lisesi, Mahmutbey Lisesi, Orhangazi Lisesi, Osmangazi Lisesi, Abdurrahman Nermin Bilimli Anadolu Teknik Lisesi ve Anadolu Meslek Lisesi, Bağcılar Anadolu Teknik Lisesi Teknik Lise ve Endüstri Meslek Lisesi, Hikmet Nazif Kurşunoğlu Anadolu Meslek Lisesi ve Meslek Lisesi, Alaattin Nilüfer Kadayıfçioğlu Kız Meslek Lisesi, Bağcılar Ticaret Meslek Lisesi, Yunus Emre Ticaret Meslek Lisesi.

Tablo 3:Araştırma Evrenine Dâhil Olan Okullardaki Öğrenci Sayısı

Kurum Türü	Erkek Öğrenci	Kız Öğrenci	Toplam
Anadolu Liseleri	623	531	1.154
Genel Lise	7.824	6.545	14.369
Meslek Liseleri	4.474	2.968	7.442
Genel Toplam	12.921	10.044	22.965

1.5.Örnekleme

Araştırmanın örnekleme iki gruptan oluşmaktadır. Araştırma kapsamındaki liselerden Orhangazi Lisesi, Bağcılar Lisesi, Mahmutbey Lisesi, İbni Sina Lisesi, Bağcılar Ticaret Meslek Lisesi, Yunus Emre Ticaret Meslek Lisesi, Ahi Evren Lisesi, Akşemsettin Anadolu Lisesi, Mehmet Niyazi Altuğ Anadolu Lisesi, Abdurrahman Nermin Bilimli Anadolu Meslek Lisesi, Bağcılar Anadolu Teknik Lisesi Teknik Lise ve Endüstri Meslek Lisesi ,Barbaros Lisesi'ndeki toplam 250 öğrenci (disiplin suçu işlemiş 100 öğrenci ile disiplin suçu işlememiş ve not ortalaması 5.00 üzerinden en az 4.00 olan 150 başarılı öğrenci) araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Anketin hangi okulda kaç kişiye uygulandığı tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4: Araştırma Örneklemine Giren Okullarda Anket Uygulanan Kişi Sayısı

Okul Adı	Disiplin suçu işleyen öğrenciler	Not ortalaması 5.00 üzerinden 4.00 olup disiplin suçu işlemeyen öğrenciler
Akşemsettin Anadolu Lisesi	-	10
Mehmet Niyazi Altuğ Anadolu Lisesi	3	3
Orhangazi Lisesi	30	78
Bağcılar Lisesi	7	15
Mahmutbey Lisesi	4	-
İbni Sina Lisesi	4	-
Ahi Evren Lisesi	20	-
Barbaros Lisesi	-	10
Bağcılar Ticaret Meslek Lisesi	4	10
Yunus Emre Ticaret Meslek Lisesi	7	14
Abdurrahman Nermin Bilimli Anadolu Teknik Lisesi ve Anadolu Meslek Lisesi	8	10
Bağcılar Anadolu Teknik Lisesi Teknik Lise ve Endüstri Meslek Lisesi	13	-
TOPLAM	100	150 = 250

1.6. Veri Kaynakları ve Verilerin Toplanması

Araştırmanın örneklemini oluşturan öğrencilere ait veriler anket aracılığıyla toplanmıştır.2006–2007 Eğitim-Öğretim Yılı içerisinde İstanbul ili Bağcılar ilçesindeki

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmî ortaöğretim kurumlarında anket yapılabilmesi için gerekli yasal izinler İstanbul Valiliğinden Beykent Üniversitesi kanalıyla alınmıştır. (EK 1)

Anketlerin uygulanmasından önce örnekleme oluşturan okullara gidilerek okul yöneticileriyle ön görüşme yapılmış ve okul yöneticileriyle beraber anketlerin uygulanabilmesi için en uygun zaman belirlenmiştir.

Araştırmada veri kaynağı olarak sözü edilen ortaöğretim kurumlarındaki disiplin kurulu karar defterlerine ve öğrencilerin bir önceki karne döneminde elde ettikleri not ortalamalarına başvurulmuştur. Bazı okullarda disiplin kurulu karar defterlerinde disiplin cezası almış öğrenciye rastlanmamıştır. Bazı okullarda ise disiplin cezası almış bazı öğrencilere ulaşılamamıştır. Disiplin suçu işleyerek ceza almış öğrencilerin hangi koşullarda hangi cezayı alacakları “Milli Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Kurumları Ödül Ve Disiplin Yönetmeliği”nde belirtilmiştir.(EK 2)

Anket soruları; suç, şiddet, gençlik ve kitle iletişim araçları ile ilgili uygulamalı ve teorik araştırmalardan konuyla ilgili soruların dökümü yapılarak hazırlanmıştır. Anketin hazırlanmasında Kocadaş¹ ve Kahraman’ın² anketlerinden yararlanılmıştır. Tezin amacına uygun olarak anket formunun düzenlemesi yapılmıştır. Geliştirilen anketin örneklem grubuna uygulamada daha sağlıklı sonuç vermesi amacıyla Orhangazi Lisesi’nde 20 öğrenci üzerinde ön denemesi yapılmıştır. Neticede ankete son şekli verilmiştir. (EK 3)

Anketler uygulanmadan önce soruların doğru ve içten cevaplanması için deneklere ortaöğretim öğrencilerinin suça yönelmesinde kitle iletişim araçlarının nasıl bir rolü olduğu konusunda akademik bir çalışma yapıldığı söylenmiş ve araştırmanın öneminden bahsedilmiştir. Anket sonuçlarının gizli kalacağı konusunda gerekli açıklama yapılmış, ayrıca anketi cevaplayan kişinin isminin alınmayacağı belirtilmiştir. Anket çoğaltılmak suretiyle araştırmayı yürüten kişi tarafından deneklere bizzat uygulanmış, anketle ilgili sorular uygulama esnasında cevaplandırılmıştır. Öğrencilerin

¹ Kocadaş, a.g.t., Malatya, 2002.

² Kahraman, H., Aile Yaşamlarında Şiddet Olan Ergenlerin Ana-Babalarıyla Olan İlişkilerini ve Kendilerini Değerlendirmeleri (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2000.

anketleri yaklaşık 15–20 dakika arasında tamamladıkları gözlenmiştir. Araştırmada kullanılan anketler “2006–2007 Eğitim-Öğretim Yılı” nisan, mayıs, haziran ayları içerisinde uygulanmıştır.

1.7.Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Anketin uygulanmasından sonra deneklerin verdiği cevaplar kontrol edilmiş, anketi standartların dışında cevaplayan deneklerin anketleri değerlendirmeye tabi tutulmamıştır. Toplanan veriler bilgisayar ortamında SPSS 13.00 istatistik programına aktarılmış ve verilerin değerlendirilmesi aşamasına geçilmiştir. Gruplar arası karşılaştırmalarda ki-kare testi kullanılmış ve analiz sonuçları % 95 güven aralığında değerlendirilmiştir.

2.BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmada kullanılan anketlerin istatistiksel çözümlenmeleri sonucunda elde edilen bulgulara ve bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

2.1. Araştırmaya Katılanların Sosyodemografik Özellikleri

Araştırmanın bu bölümünde öğrencilerin sosyodemografik özellikleri, verilen cevapların frekans ve yüzdeler oranlarına göre değerlendirilmiştir.

Tablo 5:Deneklerin Disiplin Cezası Almalarına Göre Dağılımı

Ceza Alma Durumu	Kişi Sayısı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Ceza alan	100	40,0	40,0	40,0
Ceza almayan	150	60,0	60,0	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Tabloda da görüldüğü gibi örnekleme oluşturan 250 öğrencinin % 40 oranıyla 100’ü disiplin suçu işleyerek ceza almış, % 60 oranıyla 150’si herhangi bir suç işlememiş ve disiplin cezası almamıştır. Disiplin suçu işlemeyen öğrencilerin not

ortalaması 5.00 üzerinden en az 4.00'tür. Bu not ortalamasına sahip olmayan öğrenciler araştırma kapsamı dışında tutulmuştur.

Tablo 6:Deneklerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Kişi Sayısı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kız	100	40,0	40,0	40,0
Erkek	150	60,0	60,0	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Tabloda da görüldüğü gibi örneklemini oluşturan 250 öğrencinin % 40 oranıyla 100'ü kız, % 60 oranıyla 150'si erkektir.

Tablo 7:Deneklerin Doğum Tarihine Göre Dağılımı

Doğum Tarihi	Kişi Sayısı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
1987,00	1	,4	,4	,4
1988,00	6	2,4	2,4	2,8
1989,00	20	8,0	8,0	10,8
1990,00	79	31,6	31,6	42,4
1991,00	105	42,0	42,0	84,4
1992,00	34	13,6	13,6	98,0
1993,00	5	2,0	2,0	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Tabloda da görüldüğü gibi örneklemini oluşturan 250 öğrencinin % 42 oranıyla 105'i 1991 doğumlu, % 31,6 oranıyla 79'u 1990 doğumlu, % 13,6 oranıyla 34'ü 1992 doğumlu, % 8 oranıyla 20'si 1989 doğumlu, % 2,4 oranıyla 6'sı 1988 doğumlu, % 2 oranıyla 5'i 1993 doğumlu, % 0,4 oranıyla 1'i 1987 doğumludur.

Tablo 8:Deneklerin Okul Türlerine Göre Dağılımı

Okul Türü	Kişi Sayısı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Genel lise	141	56,4	56,4	56,4
Yabancı dil ağırlıklı lise	14	5,6	5,6	62,0
Meslek lisesi	52	20,8	20,8	82,8
Anadolu lisesi	35	14,0	14,0	96,8
Anadolu teknik lisesi	8	3,2	3,2	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Tabloda da görüldüğü gibi örnekleme oluşturan öğrencilerin % 56,4 oranıyla 141'i genel lise, % 20,8 oranıyla 52'si meslek lisesi , % 14 oranıyla 35'i anadolu lisesi, % 5,6 oranıyla 14'ü yabancı dil ağırlıklı lise, % 3,2 oranıyla 8'i anadolu teknik lisesi öğrencisidir.

Tablo 9:Deneklerin Sınıflarına Göre Dağılımı

Devam Edilen Sınıf	Kişi Sayısı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
1,00	81	32,4	32,4	32,4
2,00	98	39,2	39,2	71,6
3,00	71	28,4	28,4	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Tabloda da görüldüğü gibi örnekleme oluşturan öğrencilerin % 39,2 oranıyla 98'i 1. sınıf, % 32,4 oranıyla 81'i 2. sınıf, % 28,4 oranıyla 71'i 3. sınıf öğrencisidir.

Tablo 10:Deneklerin Oturdukları Evin Mülkiyet Durumuna Göre Dağılımı

Evin Mülkiyet Durumu	Kişi Sayısı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kira	57	22,8	22,8	22,8
Kendi eviniz	193	77,2	77,2	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Tabloda da görüldüğü gibi örnekleme oluşturan öğrencilerin % 77,2 oranıyla 193'ünün evi kendilerine aittir. % 22,8 oranıyla 57'si ise kiracıdır.

Tablo 11:Deneklerin Kendilerine Ait Odalarının Olmasına Göre Dağılımı

Kendilerine Ait Oda	Kişi Sayısı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Hayir	109	43,6	43,6	43,6
Evet	141	56,4	56,4	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Tabloda da görüldüğü gibi örnekleme oluşturan öğrencilerin % 56,4 oranıyla 141'inin kendisine ait odası varken % 43,6 oranıyla 109'unun kendisine ait odası bulunmamaktadır.

Tablo 12:Deneklerin Kardeş Sayısına Göre Dağılımı

Kardeş Sayısı	Kişi Sayısı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
1,00	5	2,0	2,0	2,0
2,00	61	24,4	24,4	26,4
3,00	88	35,2	35,2	61,6
4,00	41	16,4	16,4	78,0
5,00	25	10,0	10,0	88,0
6,00	14	5,6	5,6	93,6
7,00	5	2,0	2,0	95,6
8,00	6	2,4	2,4	98,0
9,00	2	,8	,8	98,8
11,00	2	,8	,8	99,6
14,00	1	,4	,4	100,0
Total	250	100,0	100,0	

Tabloda da görüldüğü gibi örnekleme oluşturan öğrencilerin % 35,2 oranıyla 88'inin kardeş sayısı 3,% 24,4 oranıyla 61'inin kardeş sayısı 2,% 2 oranıyla 5'inin kardeş sayısı 1'dir. % 38,4 oranıyla 96'sının kardeş sayısı 4 ve 4'ün üzerindedir.

Tablo 13:Deneklerin Ailesinin Aylık Gelirine Göre Dağılımı

Aylık Gelir Durumu	Kişi Sayısı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
500-1000 YTL	87	34,8	34,8	34,8
1000-1500 YTL	97	38,8	38,8	73,6
1500-2000 YTL	46	18,4	18,4	92,0
2000-2500 YTL	10	4,0	4,0	96,0
2500 ve üstü	10	4,0	4,0	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Tabloda da görüldüğü gibi örnekleme oluşturan öğrencilerin % 38,8 oranıyla 97'sinin ailesinin aylık toplam geliri 1000–1500 YTL arasında,% 34,8 oranıyla 87'sinin ailesinin aylık toplam geliri 500–1000 YTL arasında,% 18,4 oranıyla 46'sının ailesinin aylık toplam geliri 1500–2000 YTL arasında,% 4 oranıyla 10'unun ailesinin aylık

toplam geliri 2000–2500 YTL arasında, yine % 4 oranıyla 10’unun ailesinin aylık toplam geliri 2500 YTL ve üstündedir.

Bu durum deneklerin ailelerinin aylık toplam gelirlerinin 500-1500 YTL arasında yoğunlaştığını göstermektedir.

Tablo 14:Deneklerin Annelerinin Öğrenim Düzeylerine Göre Dağılımı

Annenin Öğrenim Düzeyi	Kişi Sayısı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Okuma yazması yok	34	13,6	13,6	13,6
Okuma yazması var	34	13,6	13,6	27,2
İlkokul	125	50,0	50,0	77,2
Ortaokul	32	12,8	12,8	90,0
Lise	21	8,4	8,4	98,4
Yüksekokul	3	1,2	1,2	99,6
Üniversite	1	,4	,4	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Tabloda da görüldüğü gibi örnekleme oluşturan öğrencilerin % 50 oranıyla 125’inin annesi ilkokul mezunu,%1 12,8 oranıyla 32’sinin annesi ortaokul mezunu,% 8,4 oranıyla 21’inin annesi lise mezunu,% 1,2 oranıyla 3’ünün annesi yüksekokul mezunu,% 0,4 oranıyla 1’inin annesi üniversite mezunudur.

% 13,6 oranıyla 34’ünün annesinin okuma yazması yokken yine % 13,6 oranıyla 34’ünün annesi okuma yazma bilgisine sahiptir; fakat diploma sahibi değildir.

Tablo 15:Deneklerin Babalarının Öğrenim Düzeylerine Göre Dağılımı

Babanın Öğrenim Düzeyi	Kişi Sayısı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Okuma yazması yok	5	2,0	2,0	2,0
Okuma yazması var	13	5,2	5,2	7,2
İlkokul	111	44,4	44,4	51,6
Ortaokul	66	26,4	26,4	78,0
Lise	46	18,4	18,4	96,4
Yüksekokul	1	,4	,4	96,8
Üniversite	8	3,2	3,2	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Tabloda da görüldüğü gibi örnekleme oluşturan öğrencilerin % 44,4 oranıyla 111’inin babası ilkokul mezunu,% 26,4 oranıyla 66’sının babası ortaokul mezunu, ,%

18,4 oranıyla 46'sının babası lise mezunu,% 0,4 oranıyla 1'inin babası yüksekokul mezunu,% 3,2 oranıyla 8'inin babası üniversite mezunudur.

% 2,0 oranıyla 5'inin babasının okuma yazması yokken % 5,2 oranıyla 13'ünün babası okuma yazma bilgisine sahiptir; fakat diploma sahibi değildir.

Tablo 16:Deneklerin Aile Yapılarına Göre Dağılımı

Aile Yapısı	Kişi Sayısı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Çekirdek aile	206	82,4	82,4	82,4
Geleneksel aile	25	10,0	10,0	92,4
Boşanma sonucu dağılmış aile	8	3,2	3,2	95,6
Anne vefat etmiş aile	4	1,6	1,6	97,2
Baba vefat etmiş aile	6	2,4	2,4	99,6
Annem ve babam şehir dışında	1	,4	,4	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Tabloda da görüldüğü gibi “Nasıl bir aile yapınız var?” sorusuna örneklemi oluşturan öğrencilerin % 82,4 oranıyla 206'sı çekirdek aile(anne,baba ve çocuklardan oluşan aile),% 10 oranıyla 25'i geleneksel aile(anne,baba,çocuklar ve aile büyükleri),% 3,2 oranıyla 8'i boşanma sonucu dağılmış aile,% 2,4 oranıyla 6'sı baba vefat etmiş aile,% 1,6 oranıyla 4'ü anne vefat etmiş aile,% 0,4 oranıyla 1'i annem ve babam şehir dışında cevabını vermiştir.

Tablo 17:Deneklerin Anne Babalarının Nasıl Geçindiğinin Dağılımı

Anne Babanın Nasıl Geçindiği Durumu	Kişi Sayısı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
İyi geçinirler	197	78,8	78,8	78,8
Zaman zaman birbirlerine sözlü hakaret ederler	43	17,2	17,2	96,0
Bazen babam annemi döver	7	2,8	2,8	98,8
Birbirlerine soğuk davranırlar	3	1,2	1,2	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Tabloda da görüldüğü gibi “Size göre anne ve babanız nasıl geçinir?” sorusuna örnekleme oluşturan öğrencilerin % 78,8 oranıyla 197’si iyi geçinirler,% 17,2 oranıyla 43’ü zaman zaman birbirlerine sözlü hakaret ederler,% 2,8 oranıyla 7’si bazen babam annemi döver,% 1,2 oranıyla 3’ü birbirlerine soğuk davranırlar cevabını vermiştir.

Örnekleme oluşturan öğrencilerin büyük çoğunluğu anne babasının iyi geçindiğini düşünmektedir.

Tablo 18:Deneklerin Ailelerinin Deneğe Karşı Tutumlarına Göre Dağılımı

Ailenin Deneğe Karşı Tutumu	Kişi Sayısı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Baskıcı	38	15,2	15,2	15,2
İlgili	119	47,6	47,6	62,8
Anlayışlı ve demokrat	72	28,8	28,8	91,6
İlgisiz	15	6,0	6,0	97,6
Tutumları bazen değişiklik gösterir	4	1,6	1,6	99,2
Sevgisiz ve güvensiz	1	,4	,4	99,6
Anlayışsız	1	,4	,4	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Tabloda da görüldüğü gibi örnekleme oluşturan öğrencilerin % 47,6 oranıyla 119’u ailelerinin kendilerine karşı ilgili olduğu cevabını vermiştir.

Tablo 19:Deneklerin Gelir Getiren Bir İşte Çalışmasına Göre Dağılımı

Gelir Getiren Bir İşte Çalışma Durumu	Kişi Sayısı	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet çalışıyorum	27	10,8	10,8	10,8
Hayır çalışmıyorum	223	89,2	89,2	100,0
Toplam	250	100,0	100,0	

Tabloda da görüldüğü gibi “Şu anda gelir getiren bir işte çalışıyor musunuz?” sorusuna örnekleme oluşturan öğrencilerin % 89,2 oranıyla 223’ü “Evet çalışıyorum.”,% 10,8 oranıyla “Hayır çalışmıyorum.”cevabını vermiştir.

2.2.Değişkenler Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular

Bu bölümde örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin anket sorularına verdikleri cevapların cinsiyet, disiplin suçu işleyip işlememe, anne babanın eğitim durumu gibi değişkenlere bağımlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılmış ki kare (Chi-Square) analizleri sonuçları araştırmanın amaçları doğrultusunda tablolar halinde sunulmuştur. Yapılan analizlerde 0,05 düzeyinde anlamlılık aranmıştır.

2.2.1.Disiplin Suçu İşleyen ve İşlemeyen Öğrencilerin Sosyodemografik Özelliklerinin Karşılaştırılmasına Dair Bulgular

Tablo 20: Disiplin Suçu İşleme ile Cinsiyet Arasındaki İlişki

		Cinsiyetiniz		Toplam
		Kız	Erkek	
Grup	Disiplin Suçu İşleyen	13 13,0%	87 87,0%	100 100,0%
	Disiplin Suçu İşlemeyen	87 58,0%	63 42,0%	150 100,0%
		87,0%	42,0%	60,0%
Toplam		100 40,0%	150 60,0%	250 100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

χ^2 : 50,625

sd:1

p: 0,000

Tabloda da görüldüğü gibi disiplin suçu işleyen öğrencilerin % 13'ü kız, % 87'si erkektir. Okullardaki disiplin kurulu karar defterlerine bakıldığında da disiplin suçu işlemiş öğrencilerin çoğunluğunu erkek öğrencilerin oluşturduğu görülmektedir. Hesaplanan p değeri $0,000 < 0,05$ olduğu için kız öğrencilerle erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık vardır. Suç oranı, erkek öğrencilerde daha yüksektir

Kadın ve erkek suçluluğu karşılaştırıldığında, erkek suçluluğunda kadın suçluluğuna göre, kadın erkekten daha aza saldırgandır. Böyle olunca suçlu kadının psikolojik yönden atipik olması gerekir. Cinsiyet ve suç ilişkisi göz önüne alındığında bütün toplumlarda kadınların suç işleme oranlarının erkeklerden düşük olduğu görülmektedir.¹

¹ www.kriminoloji.com/Suc_ve_Kadin.Balcioglu.htm (02.08.2008)

Cinsiyete göre suçluluğun genel karakteristikleri ile ilgili çalışmalar kadın ve erkek suçluluğunun gerek işlenen suçun türü, gerek suça iten sebepler gerekse suç işleme şekli açısından farklılıklar gösterdiğini ortaya koymuştur. Bu çalışmalardan bazıları iki cins arasındaki farklılığı kadın ve erkeğin biyolojik özelliklerine bağlarken diğer bir kısmı bu farklılığa psikolojik izahlar getirmeye çalışmışlardır.¹

Tablo 21: Disiplin Suçu İşleme ile Gelir Getiren Bir İşte Çalışma Arasındaki İlişki

		Su anda gelir getiren bir işte çalışıyor musunuz?		Toplam
		Evet çalışıyorum	Hayır çalışmıyorum	
Grup	Disiplin Suçu işleyen	25 25,0% 92,6%	75 75,0% 33,6%	100 100,0% 40,0%
	Disiplin Suçu işlemeyen	2 1,3% 7,4%	148 98,7% 66,4%	150 100,0% 60,0%
Toplam		27 10,8% 100,0%	223 89,2% 100,0%	250 100,0% 100,0%

χ^2 : 34,885 sd:1 p: 0,000

Tabloda da görüldüğü gibi “Şu anda gelir getiren bir işte çalışıyor musunuz?” sorusuna örnekleme oluşturan disiplin suçu işlemiş 100 öğrenciden % 98,7 oranıyla 148’i, disiplin suçu işlememiş 150 öğrenciden % 75 oranıyla 75’i “Hayır çalışmıyorum.” cevabını vermiştir.

Disiplin suçu işlememiş 150 öğrenciden % 1,3 oranıyla 2’si, disiplin suçu işlemiş 100 öğrenciden % 25 oranıyla 25’i ise gelir getiren bir işte çalışmaktadır.

H₀: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile gelir getiren bir işte çalışması arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile gelir getiren bir işte çalışması arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 34,885, sd =1 ve 1’in tablo değeri 3,84’tür
34,885>3,84 olduğundan farklılaşma anlamlıdır ve H₀ reddedilmiştir.

¹ İçli, T.-Öğün, A., “Sosyal Değişme Süreci İçinde Kadın Suçluluğu”, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Cilt 5, Sayı 2, Aralık 1988, s.29.

Bu durum iki grup arasında anlamlı bir fark olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Disiplin suçu işleyen öğrenciler arasında staj zorunluluğundan dolayı çalışanlar bulunmaktadır. Öğrenciler staj gibi zorunlu haller dışında; kahvehane, konfeksiyon, lokanta, oto tamirhanesi gibi yerlerde, okuldan arta kalan zamanlarında, düşük ücretler karşılığında çalışmaktadırlar. Köknel'e göre suça eğilim gösteren gençler, maddi doyum peşinde koşarlar.¹Araştırma kapsamına giren gençlerin yaşadığı sosyal çevre ve sahip oldukları aile yapısı düşünüldüğünde, bu gençlerin yaşanan maddi problemler sebebiyle ailesine destek olma amacını taşıyarak gelir getiren bir işte çalıştığı söylenebilmektedir. İstatistiksel veriler, suçlu davranışla yoksulluk ve onun getirdiği koşullar arasında dikkate değer bir ilişkinin bulunduğunu ve bu ilişkinin önemli sayılacak derecede yüksek olduğunu göstermektedir.²

Tablo 22: Disiplin Suçu İşleme ile Aile Yapısı Arasındaki İlişki

	Nasıl bir aile yapınız var?						Toplam
	Çekirdek aile(anne,baba ve çocuklar)	Geleneksel aile(anne,baba, çocuklar ve aile büyükleri)	Bosanma sonucu dağılmis aile	Anne vefat etmis aile	Baba vefat etmis aile	Annem ve babam sehir disinda	
Grup							
Disiplin Suçu İşleyen	77 77,0% 37,4%	11 11,0% 44,0%	5 5,0% 62,5%	3 3,0% 75,0%	4 4,0% 66,7%	0 ,0% ,0%	100 100,0% 40,0%
Disiplin Suçu İşlemeyen	129 86,0% 62,6%	14 9,3% 56,0%	3 2,0% 37,5%	1 ,7% 25,0%	2 1,3% 33,3%	1 ,7% 100,0%	150 100,0% 60,0%
Toplam	206 82,4% 100,0%	25 10,0% 100,0%	8 3,2% 100,0%	4 1,6% 100,0%	6 2,4% 100,0%	1 ,4% 100,0%	250 100,0% 100,0%

χ^2 : 6,930

sd:5

p: 0,226

Disiplin suçu işleyen öğrencilerin % 77'si, disiplin suçu işlemeyen öğrencilerin % 86'sı çekirdek aile yapısına sahiptir. Geleneksel aile yapısına sahip öğrencilerin oranı disiplin suçu işleyenlerde % 11, işlemeyenlerde % 9,3'tür.Boşanma sonucu dağılmış aile oranı her iki grupta da düşüktür: Disiplin suçu işleyenlerde % 5, işlemeyenlerde ise bu oran % 3'tür.

H₀:Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile aile yapıları arasında anlamlı bir fark yoktur.

¹ Köknel, a.g.k., s.357.

² www.akader.info/KHUKA/2_98_ekim/suc_cocuk_ve.htm (02.08.2008)

H₁:Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile aile yapıları arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 6,930, sd =5 ve 5'in tablo değeri 11,07'dir.

6,930<11,07 olduğundan farklılaşma anlamlı değildir ve H₁ reddedilmiştir.

Aile; toplumun temel yapı taşı olmakla birlikte, insanın da ilk temel özelliklerinin atıldığı bir kurumdur. Sonraki bütün öğrenmelerin bu temel üzerinde oluşacağı düşünüldüğünde kurumun önemi daha da artmaktadır. Ailenin mevcut birey sayısı, anne ve/veya babanın yokluğu, ayrılığı, çocuğun davranış ve düşüncelerini çok yakından ilgilendirmekte ve etkilemektedir. Bu yönlerden problem yaşayan ailelerin çocuklarında sorunlu davranışın, örneğin suçlu davranış gibi, görülme olasılığı daha yüksektir.¹

Bununla birlikte araştırma kapsamına giren iki gruptaki öğrencilerin aile yapılarıyla ilgili anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Bu durum, disiplin suçu işleyen öğrencilerin suça yönelmesinde diğer unsurların daha etkili olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.

2.2.2. Disiplin Suçu İşleyen ve İşlemeyen Öğrencilerin Medya Algılarının Karşılaştırılmasına Dair Bulgular

Tablo 23: Disiplin Suçu İşleme ile En Çok Güvenilen İletişim Aracı Arasındaki İlişki

		Aşağıdaki iletişim araçlarından en çok hangisine güveniyorsunuz?						Toplam
		internet	Gazete	Radyo	Kitap ve Dergi	Televizyon	Hiçbiri	
Grup	Disiplin Suçu işleyen	62 62,0%	4 4,0%	0 ,0%	4 4,0%	11 11,0%	19 19,0%	100 100,0%
	Disiplin Suçu işlemeyen	38 25,3%	17 11,3%	4 2,7%	38 25,3%	28 18,7%	25 16,7%	150 100,0%
Toplam		100 40,0%	21 8,4%	4 1,6%	42 16,8%	39 15,6%	44 17,6%	250 100,0%

χ^2 : 45,375

sd:5

p: 0,000

Örnekleme oluşturan disiplin suçu işlemiş 100 öğrencinin en çok güvendikleri iletişim araçlarına bakıldığında öğrencilerin % 62 oranıyla internet cevabını verdikleri

¹ www.akader.info/KHUKA/2_98_ekim/suc_cocuk_ve.htm (02.08.2008)

görülmektedir. İnternet cevabını % 11 oranıyla televizyon takip etmektedir. Örneklemi oluşturan disiplin suçu işlememiş 150 öğrencinin en çok güvendikleri iletişim araçlarına bakıldığında ise öğrenciler % 25,3 oranıyla internet ve aynı oranda kitap ve dergi cevabını vermişlerdir

Ho:Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile güvendikleri iletişim araçları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H1:Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile güvendikleri iletişim araçları arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 45,375, sd =5 ve 5'in tablo değeri 11,07'dir.

45,375>11,07 olduğundan farklılaşma anlamlıdır ve Ho reddedilmiştir.

Her iki grupta toplamda % 17,6 oranıyla hiçbir iletişim aracına güvenilmediği cevabı verilmiştir. Bu durum, gençlerin kitle iletişim araçlarına olan güvenlerini sorgulamaya başladıklarını göstermektedir.

Tablo 24:Disiplin Suçu İşleme ile Medyanın Tutum ve Davranışlar Üzerinde Etkisinin Olması Düşüncesi Arasındaki İlişki

		Medyanın sizin tutum ve davranışlarınızın üzerinde etkili olduğuna inanıyor musunuz?					Toplam
		Çok etkili	Biraz etkili	Kararsizim	Etkili değil	Hiç etkili değil	
Grup	Disiplin Suçu işleyen	10 10,0%	22 22,0%	27 27,0%	11 11,0%	30 30,0%	100 100,0%
	Disiplin Suçu işlemeyen	40 40,0%	25 25,9%	60 60,0%	25 25,6%	57 57,7%	40 40,0%
Toplam		15 10,0%	63 42,0%	18 12,0%	32 21,3%	22 14,7%	150 100,0%
		60 60,0%	74 74,1%	40 40,0%	74 74,4%	42 42,3%	60 60,0%
Toplam		25 10,0%	85 34,0%	45 18,0%	43 17,2%	52 20,8%	250 100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

χ^2 : 25,066

sd:4

p: 0,000

Örneklemi oluşturan disiplin suçu işlemiş 100 öğrencinin “Medyanın sizin tutum ve davranışlarınızın üzerinde etkili olduğuna inanıyor musunuz ?” sorusuna % 30 oranıyla “Hiç etkili değil.” cevabını verdiği görülmektedir.% 27 oranında “Kararsızım.” cevabı verilmiştir. Örneklemi oluşturan disiplin suçu işlememiş 150 öğrenci ise % 42

oranında medyanın tutum ve davranışlar üzerinde biraz etkili olduğunu,% 21,3 oranında etkili olmadığını düşünmektedir.

H₀:Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile medyanın davranışlar üzerinde etkili olduğu düşüncesi arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile medyanın davranışlar üzerinde etkili olduğu düşüncesi arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 25,066, sd =4 ve 4'ün tablo değeri 9,49'dur.

25,066>9,49 olduğundan farklılaşma anlamlıdır ve H₀ reddedilmiştir.

Günümüz toplumlarını etkileyen en önemli güçlerden biri medyadır. Sosyolojik açıdan medya; dinleyici/izleyici üzerinde zihinsel, tutumsal ve davranışsal etkiler yaratmaktadır. Medya bu etkileri yaparken içinde bulunduğu toplumdan bağımsız değildir; ancak günümüzde medya – toplum etkileşiminde medyanın daha belirleyici olduğu gözlemlenmektedir. Bu durum, özellikle görsel ve işitsel özelliklere sahip olan televizyon için daha doğru bir saptamadır. Medyanın önemli bir formu olan televizyon, bireylerin davranışlarını şekillendirme, bireylere model sunma, bilgi ve bilinç sağlama gibi konularda en çok dikkati çeken bir iletişim aracıdır.¹

Kitle iletişim araçlarının, özellikle televizyonun, etkili olduğu en önemli kesim gençlerdir. Gençler, iyi bir televizyon izleyicisidirler. Televizyonun çocuk ve gençler üzerindeki etkisi, toplumun diğer kesimlerine oranla daha fazladır. Bu etki, televizyonun sadece bilgi aktarma yoluyla olmayıp daha ziyade belli davranış ve modelleri sunmasıyla cereyan etmektedir. Yapılan araştırmalara göre televizyon; gençlerin sigara içme davranışını edinmelerinde, cinsellik konusunda olumlu ve olumsuz bilgilenmelerinde, suç ve şiddete yönelmelerinde etkilidir.²

Televizyonlarda işlenen şiddetin çocuklar ve gençler üzerindeki etkisi konusunda yapılan araştırmalar çarpıcı sonuçlar ortaya koymaktadır. Amerika'da yapılan araştırmalarda televizyon dramlarının % 80'inde saat başına 7,5 şiddet olayı

¹ Erjem, Y.-Çağlayandereli, M., "Televizyon ve Gençlik: Yerli Dizilerin Gençlerin Model Alma Davranışı Üzerindeki Etkisi", Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 30, Nu:1, Sivas, Mayıs 2006, s.15.

² Erjem, Y.-Çağlayandereli, M., a.g.m., s.17.

oranıyla, şiddet içerdiği tespit edilmiştir.¹ Şiddetin bu kadar kısa zamanda bu derece sık tekrarlanması, gençlerin şiddete yönelmesinde tek sebep olmasa da gençleri şiddeti kanıksama gibi bir sonuca götürebilir. Tekrarın algılama üzerindeki etkisi düşünüldüğünde bu riskin yüksekliğinin göz ardı edilmemesi gerekir.

2.2.3. Disiplin Suçu İşleyen Ve İşlemeyen Öğrencilerin Televizyonla İlgili Görüş ve Tercihlerinin Karşılaştırılmasına Dair Bulgular

Tablo 25: Disiplin Suçu İşleme ile En Çok Beğenerek Seyredilen Televizyon Kanalı Arasındaki İlişki

		Grup		Toplam
		Disiplin Suçu İşleyen	Disiplin Suçu İşlemeyen	
En çok beğenerek seyrettığınız TV kanalı hangisidir?	ATV	5 20,8% 5,0%	19 79,2% 12,7%	24 100,0% 9,6%
	KANAL D	25 32,5% 25,0%	52 67,5% 34,7%	77 100,0% 30,8%
	CNBESE	3 33,3% 3,0%	6 66,7% 4,0%	9 100,0% 3,6%
	CNN TÜRK	2 40,0% 2,0%	3 60,0% 2,0%	5 100,0% 2,0%
	KANAL 7	0 ,0% ,0%	8 100,0% 5,3%	8 100,0% 3,2%
	NTV	11 61,1% 11,0%	7 38,9% 4,7%	18 100,0% 7,2%
	SAMANYOLU TV	6 22,2% 5,0%	21 77,8% 14,0%	27 100,0% 10,8%
	SHOW TV	32 64,0% 32,0%	18 36,0% 12,0%	50 100,0% 20,0%
	STAR TV	11 84,6% 11,0%	2 15,4% 1,3%	13 100,0% 5,2%
	FOKS TV	0 ,0% ,0%	3 100,0% 2,0%	3 100,0% 1,2%
	TRT	1 25,0% 1,0%	3 75,0% 2,0%	4 100,0% 1,6%
	E2	0 ,0% ,0%	1 100,0% ,7%	1 100,0% ,4%
	ROJ TV	2 66,7% 2,0%	1 33,3% ,7%	3 100,0% 1,2%
	MTV	0 ,0% ,0%	1 100,0% ,7%	1 100,0% ,4%
	POWER TURK	0 ,0% ,0%	1 100,0% ,7%	1 100,0% ,4%
	AVRASYA TV	0 ,0% ,0%	1 100,0% ,7%	1 100,0% ,4%
	DISCOVERY CHANNEL	1 33,3% 1,0%	2 66,7% 1,3%	3 100,0% 1,2%
	KRAL TV	1 100,0% 1,0%	0 ,0% ,0%	1 100,0% ,4%
	KANAL TÜRK	0 ,0% ,0%	1 100,0% ,7%	1 100,0% ,4%
	Toplam	100 40,0% 100,0%	150 60,0% 100,0%	250 100,0% 100,0%

$\chi^2: 48,827$

sd:18

p:0,000

Tablo 25'te de görüldüğü gibi öğrencilerin en çok beğenerek seyrettikleri televizyon kanalları farklılık göstermektedir. Disiplin suçu işleyen öğrenciler arasında % 32 oranıyla Show TV birinci sırada yer alırken Show TV'yi % 25 oranıyla Kanal

¹ Millî Gazete, "Medyatik Kirlenme, Medyatik Şiddet, Televizyon ve Mağdurları Üzerine Bir Deneme", 19 Ekim 2005.

D'nin takip ettiği görülmektedir. NTV ve Star TV % 11'lik oranla 3.sırada yer almaktadırlar.

Disiplin suçu işlemeyen öğrenciler arasında ise Kanal D, % 34,7 oranıyla birinci sırada yer almaktadır. % 14 oranıyla Samanyolu TV'nin ikinci sırada, % 12,7 oranıyla ATV'nin üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir.

H₀:Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile en çok beğenerek seyrettikleri televizyon kanalı arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁:Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile en çok beğenerek seyrettikleri televizyon kanalı arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 48,827, sd =18 ve 18'in tablo değeri 28,87
48,827>28,87 olduğundan farklılaşma anlamlıdır ve H₀ reddedilmiştir.

Disiplin suçu işleyen ve işlemeyen öğrencilerin farklı televizyon kanallarını tercih etmesinde izledikleri program türleri etkili olmaktadır. Daha orta sınıfa hitap eden, dolayısıyla da nicel olarak daha geniş izler kitlesi olan Show TV'nin¹ disiplin suçu işleyen öğrenciler arasında birinci sırada yer almasında "Kurtlar Vadisi" dizisinin etkisi fazladır. Kurtlar Vadisi dizisinin RTÜK tarafından yayından kaldırıldığı bir dönemde, Show TV'ye izleyiciler tarafından gelen mesajların kanalın sitesinde yayımlandığı görülmektedir. Sitede yer alan mesajlardan birçoğu dizinin yayından kaldırılmasına itiraz etmektedir.

Show TV'ye gençler tarafından gönderilen mesajlardan biri şöyledir: "Kurtlar Vadisi dizisini kaldırmakla sizler kendiniz kaybettiniz, ben ve birçok arkadaşım bundan sonra Show TV izlememeye karar verdik ve birçok arkadaşım bu konuda aynı şeyleri etrafımıza iletiyoruz: 'Show TV izlemeyin!' Bizler Kurtlar Vadisi dizisinin yayımlanmasını istiyoruz."²

Disiplin suçu işlemeyen öğrenciler arasında Samanyolu TV'nin izlenme oranının diğer gruba göre yüksek olması, disiplin suçu işlemeyen öğrencilerin dinî içerikli programları izleme sıklığından kaynaklanmaktadır.

¹ Tanrıöver, H. U., a.g.m., s.66.

² www.showtvnet.com/yardim/izlevicitemsilcisinden_2.asp (04.08.2008)

Tablo 26:Disiplin Suçu İşleme ile Televizyon İzleme Amacı Arasındaki İlişki

		Televizyonu en çok hangi amaçla izliyorsunuz?				Toplam	
		Dinlenmek ve eğlenmek için	Haber almak ve bir şeyler öğrenmek için	Hem eğlenmek hem de öğrenmek için	Zaman geçirmek için		Hepsi için
Grup	Disiplin Suçu isleyen	18 18,0% 47,4%	17 17,0% 42,5%	26 26,0% 26,0%	23 23,0% 79,3%	16 16,0% 37,2%	100 100,0% 40,0%
	Disiplin Suçu işlemeyen	20 13,3% 52,6%	23 15,3% 57,5%	74 49,3% 74,0%	6 4,0% 20,7%	27 18,0% 62,8%	150 100,0% 60,0%
Toplam		38 15,2% 100,0%	40 16,0% 100,0%	100 40,0% 100,0%	29 11,6% 100,0%	43 17,2% 100,0%	250 100,0% 100,0%

$\chi^2:27,942$

sd:4

p:0,000

Örnekleme oluşturan disiplin suçu işlemiş 100 öğrenci “Televizyonu en çok hangi amaçla izliyorsunuz? sorusuna en çok % 26 oranıyla “Hem eğlenmek, hem de öğrenmek için” cevabını vermiştir.% 23 oranıyla “Zaman geçirmek için” cevabı verilmiştir. Örnekleme oluşturan disiplin suçu işlememiş 150 öğrenci ise % 49,3 oranında “Hem eğlenmek, hem de öğrenmek için” cevabını vermiştir. Disiplin suçu işlemeyen öğrencilerin sadece % 4’ü televizyonu zaman geçirmek için izlemektedir.

H₀: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile televizyon izleme amacı arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile televizyon izleme amacı arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 27,942, sd =4 ve 4’ün tablo değeri 9,49’ dur.

27,942>9,49 olduğundan farklılaşma anlamlıdır ve H₀ reddedilmiştir.

Türkiye’de olduğu gibi başka ülkelerde de televizyon, gençlerin farklı amaçlarla ilgisini çekmekte ve değerli zamanlarını çalmaktadır. Kanada, Brezilya, Angola, Tacikistan da yapılan anketlerde televizyonun rolü doğrulanmıştır. Bu anketlere göre elektriğin olduğu bölgelerde oturan öğrencilerin %93’ü günde 3 saat televizyon seyretmektedir. Bu süre öğrencilerin arkadaşlarıyla vakit geçirmek ve ödev yapmak için harcadıkları zamandan en az %50 daha fazla bir zamana denk düşmektedir. Bu da yüz yüze etkileşimin yanı sıra bilgi ve eğlence açısından en güçlü kaynağın televizyon olduğunu göstermiştir.¹

¹ www.freewebtown.com/havalperdesi/library/document/g_rsel_medyan_305_n_etkileri.pdf (04.08.2008)

Tablo 27:Disiplin Suçu İşleme ile Televizyonda En Çok İzlenen Programlar Arasındaki İlişki

Grup	Televizyonda en çok hangi programları izliyorsunuz?												Toplam
	İzlemiyorum	Haber	Belgesel	Dizi	Spor	Magazin	Yarışma	Talk show	Dini içerikli programlar	Müzik	Çizgi film	Film	
Disiplin Suçu işleyen	3 3,0% 60,0%	7 7,0% 18,9%	18 18,0% 41,9%	37 37,0% 37,8%	31 31,0% 67,4%	1 1,0% 50,0%	1 1,0% 8,3%	0 .0% .0%	0 .0% .0%	2 2,0% 66,7%	0 .0% .0%	0 .0% .0%	100 100,0% 40,0%
Disiplin Suçu işlemeyen	2 1,3% 40,0%	30 20,0% 81,1%	25 16,7% 58,1%	61 40,7% 62,2%	15 10,0% 32,6%	1 .7% 50,0%	11 7,3% 91,7%	1 .7% 100,0%	1 .7% 100,0%	1 .7% 33,3%	1 .7% 100,0%	1 .7% 100,0%	150 100,0% 60,0%
Toplam	5 2,0% 100,0%	37 14,8% 100,0%	43 17,2% 100,0%	98 39,2% 100,0%	46 18,4% 100,0%	2 .8% 100,0%	12 4,8% 100,0%	1 .4% 100,0%	1 .4% 100,0%	3 1,2% 100,0%	1 .4% 100,0%	1 .4% 100,0%	250 100,0% 100,0%

χ^2 : 30,986

sd:11

p:0,001

Örnekleme oluşturan disiplin suçu işlemiş 100 öğrenci % 37 oranıyla, disiplin suçu işlememiş 150 öğrenci ise % 40,7 oranıyla televizyonda en çok dizi izlemektedir. Bu durum dizi izleme kültürünün gençler arasında yaygın olduğunu göstermektedir. İki grup arasında dizi izleme oranlarında anlamlı bir fark yoktur.

Disiplin suçu işlemiş öğrenciler % 31 oranında spor programlarını izlediğine dair cevap vermiştir. Bu durum disiplin suçu işlemiş öğrencilerin büyük bir yüzdesinin erkek öğrencilerden oluşmasından kaynaklanmaktadır.

Disiplin suçu işlememiş öğrencilerin % 20'si, disiplin suçu işlemiş öğrencilerinse sadece % 7'si haber programı izlemektedirler.

H₀: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile televizyonda en çok izledikleri programlar arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile televizyonda en çok izledikleri programlar arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 30,986, sd =11 ve 11'in tablo değeri 19,68'dir.

30,986>19,68 olduğundan farklılaşma anlamlıdır ve H₀ reddedilmiştir. Bununla birlikte her iki grupta da dizi izleme oranı diğer program türlerine göre yüksektir.

Ankara Genç İşadamları Derneği tarafından yapılan bir araştırmaya göre de gençlerin en fazla izlediği programlar arasında ilk sırada % 21 ile magazin ve spor programları yer almaktadır.

Tablo 28:Disiplin Suçu İşleme ile Televizyonda En Çok Beğenerek Seyredilen Diziler Arasındaki İlişki

	Grup	Grup		Toplam
		Disiplin Cezası Alan	Disiplin Cezası Almayan	
En çok beğenerek seyrettiginiz yeni dizi hangisidir?	Dizi izlemem	3 18,8%	13 81,3%	16 100,0%
	Sagır Oda	5 55,6%	4 44,4%	9 100,0%
	Kaybolan Yıllar	4 44,4%	5 55,6%	9 100,0%
	Arka Sokaklar	10 35,7%	18 64,3%	28 100,0%
	Avrupa Yakası	16 30,8%	36 69,2%	52 100,0%
	Yabancı Damat	2 40,0%	3 60,0%	5 100,0%
	Kurtlar Vadisi	39 52,7%	35 47,3%	74 100,0%
	Acı Hayat	13 68,4%	6 31,6%	19 100,0%
	Ezo Gelin	0 ,0%	1 100,0%	1 100,0%
	Besinci Boyut	0 ,0%	2 100,0%	2 100,0%
	Doktorlar	0 ,0%	5 100,0%	5 100,0%
	Yaprak Dökümü	2 16,7%	10 83,3%	12 100,0%
	İhlamlar Altında	1 50,0%	1 50,0%	2 100,0%
	Elveda Derken	0 ,0%	1 100,0%	1 100,0%
	Bin Bir Gece	2 66,7%	1 33,3%	3 100,0%
	Sıla	1 100,0%	0 ,0%	1 100,0%
	Yalancı Yarım	2 66,7%	1 33,3%	3 100,0%
	Acemi Cadi	0 ,0%	1 100,0%	1 100,0%
	Fırtına	0 ,0%	1 100,0%	1 100,0%
	Yagmurdan Sonra	0 ,0%	3 100,0%	3 100,0%
	Hatırla Sevgili	0 ,0%	2 100,0%	2 100,0%
	24,00	0 ,0%	1 100,0%	1 100,0%
	Toplam	100 40,0%	150 60,0%	250 100,0%

χ^2 : 34,839

sd:21

p:0,029

Örnekleme oluşturan disiplin suçu işlemiş 100 öğrenciden 3'ü % 3 oranıyla, disiplin suçu işlememiş 150 öğrenciden ise 13'ü % 8,7 oranıyla dizi izlemediğini söylemiştir.

Kurtlar Vadisi, diziler arasında izlenme oranı en yüksek olanıdır. Disiplin suçu işleyen öğrencilerin % 39'u, disiplin suçu işlememiş öğrencilerin % 23,3'ü Kurtlar Vadisi'ni izlemektedir. Bu diziyi her iki grupta da izlenme oranının yüksekliğiyle

Avrupa Yakası takip etmektedir. Polisiye bir dizi olan Arka Sokaklar ve intikam duygusu üzerine kurulu olan Acı Hayat da deneklerin izledikleri diziler arasında ilk sıralarda yer almaktadır.

Çetinkaya'ya göre ülkemizde gençlerin önemli bir kısmı, iyi bir televizyon izleyicisidir. Özellikle “popstar” türü yarışma ve eğlence programları, aksiyon filmleri, birbirine benzeyen dizi filmler, gençlerimizin ilgiyle izledikleri program türlerindedir. Bu programların da gençlerin gelişimine katkı sağlayabilecek bir özelliği bulunmamaktadır.¹

Günlük yaşamın seyirlik bir olguya dönüştüğü televizyonun program akışında, televizyon dizileri önemli bir yer tutar. Uluslararası pazarda alınıp satılabilen, kitle kültürünün bir ürünü olarak kabul edilen televizyon dizileri; estetik değerlerine göre değil, kendi kullanım değerlerine göre ölçülür, günlük olarak kullanılır ve diğer gündelik olaylar gibi tartışılırlar. Kitle iletişim araçları, insanların kendi dünyalarından çıkan ve oraya sürekli göndermelerde bulunan öyküler aracılığı ile sahtenin gerçeğin yerine geçtiği bir kültür üretirler. Televizyonda yayımlanan dizilerde yer alan oyuncular dizideki adıyla çağrılır, öyle tanınır.²

H₀: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile televizyonda en çok izledikleri diziler arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile televizyonda en çok izledikleri diziler arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 34,839, sd =21 ve 21'in tablo değeri 32,67'dir.

34,839>32,67 olduğundan farklılaşma anlamlıdır ve H₀ reddedilmiştir.

Her iki grubun izlediği dizilerin ki kare analizlerine bakıldığında, grupların televizyonda en çok izledikleri diziler arasında anlamlı bir fark vardır sonucuna ulaşılmakla beraber, Kurtlar Vadisi dizisinin izlenme oranı her iki grupta da yüksektir. Yayımlandığı günden bu yana izlenme rekorları kıran ve pek çok tartışmaya sebep olan dizi, akademik araştırmalara konu olacak kadar toplumda yankı uyandırmıştır.

¹ yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi57/cetinkaya.htm (05.08.2008)

² Oktay, A..., Kültür ve İdeoloji, İstanbul, 1987, ss.64-65.

Kurtlar Vadisi, 2003 yılında ilk yayımlanmaya başladığından itibaren, özellikle de içeriksel ve söylemsel özellikleriyle dikkat çekmiştir. Kendisinden önce 1999-2001 yılları arasında yayımlanan ve büyük beğeni toplayan Deli Yürek dizisinin oluşturduğu “macera-polisiye” alt kültürünü geliştirerek başlı başına yeni bir kulvar yaratmıştır. Genel olarak gençlerin, özel olarak da genç erkeklerin en önemli özelliğini oluşturan “hız/ritm” ögesini kullanmak ve gelişkin teknolojik aygıtlar sunmak, Kurtlar Vadisi’nin izlenme oranını pekiştirir.¹

Kurtlar Vadisi dizisinde her türlü şiddet uygulaması, yaşamın vazgeçilmez ya da ayrılmaz bir parçasıymışçasına sorgulanmaksızın gündeme gelir. Güç araçlarını ele geçirmek, elde bulundurmamak ve düzenlemek isteyen insanlar toplu şiddete başvururlar. Ezilenler adalet adına, ayrıcalık sahipleri düzen adına, arada kalanlar da korkudan şiddete başvururlar.² Dizinin çocukları ve gençleri şiddete, dolayısıyla suç işlemeye, yönelttiği yolundaki rapor Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği tarafından hazırlanarak RTÜK’e sunulmuş ve raporda, canlı ve hazırlıklı şiddet gösteriminin, model alma açısından etkili olabileceği, çocuk ve gençlerin bundan fazlasıyla etkilenebileceği kaydedilmiştir.

Tablo 29’da da görüleceği gibi gençlerin izledikleri dizilerde yerinde olmak istedikleri kişiler arasında ilk sırayı Kurtlar Vadisi dizisinin başkahramanı Polat Alemdar almaktadır. Yine dizinin kahramanlarından Memati de yerinde olmak istenen kişiler arasındadır.

İzlenme oranıyla Kurtlar Vadisi’nden sonra ikinci sırayı alan Avrupa Yakası ise bir durum komedisidir. Beş sezondur oynayan dizi, Nişantaşı’nda, elit bir kesimde yaşayan ailenin içinde bulunduğu durumları anlatır. Dizi aynı zamanda "eleştiri komedisi" olma özelliğini de taşımaktadır. Dizideki Selin, Burhan Altıntop, Sacit vb. kahramanlarla toplumdaki uç karakterlere göndermeler yapılmakta ve dikkat çekilmektedir. Örneğin Selin, bir dönem yurtdışında kalmış olması sebebiyle Türkçeyi kurallara uygun olarak konuşmakta problem yaşayan bir karakterdir. “Oha falan oldum yani!”, “Kal geldi!” gibi adaba uygun olmayan cümleler kullanması, gençlerin Türkçeyi kullanımını olumsuz yönde etkilemesi sebebiyle eleştirilmiştir.

¹ Tanrıöver, H. U., a.g.m., ss.65-69.

² Büker, S.-Kıran, A., Televizyon Reklamlarında Kadına Yönelik Şiddet, İstanbul, 1999, ss.24-25.

Tablo 29: Disiplin Suçu İşleme ile Yerinde Olmak İstenen Kişi Arasındaki İlişki

		Grup		Toplam
		Disiplin Cezası Alan	Disiplin Cezası Almayan	
İzlediğiniz dizide en çok kimin yerinde olmak istersiniz?	Dizi izlemem	2 16,7% 2,0%	10 83,3% 6,7%	12 100,0% 4,8%
	Kimsenin yerinde olmak istemem	71 38,4% 71,0%	114 61,6% 76,0%	185 100,0% 74,0%
	Kurtlar Vadisi'ndeki Polat Alemdar'ın	15 78,9% 15,0%	4 21,1% 2,7%	19 100,0% 7,6%
	Besinci Boyut'taki Salih'in	0 .0% .0%	1 100,0% .7%	1 100,0% .4%
	Kaybolan Yıllar'daki Ezafin	0 .0% .0%	2 100,0% 1,3%	2 100,0% .8%
	Doktorlar'daki Zenan'in	0 .0% .0%	2 100,0% 1,3%	2 100,0% .8%
	Duvar'daki Ege'nin	0 .0% .0%	1 100,0% .7%	1 100,0% .4%
	Acemi Cadi'daki Aysegül'ün	0 .0% .0%	1 100,0% .7%	1 100,0% .4%
	Firtına'daki Zeynep'in	0 .0% .0%	1 100,0% .7%	1 100,0% .4%
	Arka Sokaklar'daki Zeynep'in	0 .0% .0%	3 100,0% 2,0%	3 100,0% 1,2%
	Kurtlar Vadisi'ndeki Memati'nin	3 60,0% 3,0%	2 40,0% 1,3%	5 100,0% 2,0%
	Avrupa Yakası'ndaki Gaffur'un	1 100,0% 1,0%	0 .0% .0%	1 100,0% .4%
	Acı Hayat'taki Mehmet	3 50,0% 3,0%	3 50,0% 2,0%	6 100,0% 2,4%
	Arka Sokaklar'daki Rıza Baba'nın	1 100,0% 1,0%	0 .0% .0%	1 100,0% .4%
	Arka Sokaklar'daki Mesut'un	1 100,0% 1,0%	0 .0% .0%	1 100,0% .4%
	Yaprak Dökümü'ndeki Ferhunde'nin	1 100,0% 1,0%	0 .0% .0%	1 100,0% .4%
	Kurtlar Vadisi'ndeki Abdüley'in	1 100,0% 1,0%	0 .0% .0%	1 100,0% .4%
	Sagır Oda'daki Aras'ın	1 100,0% 1,0%	0 .0% .0%	1 100,0% .4%
	Avrupa Yakası'ndaki Kubilay'ın	0 .0% .0%	1 100,0% .7%	1 100,0% .4%
	Hatırla Sevgili'deki Yasemin'in	0 .0% .0%	2 100,0% 1,3%	2 100,0% .8%
	Avrupa Yakası'ndaki Burhan Altıntop'un	0 .0% .0%	1 100,0% .7%	1 100,0% .4%
	Avrupa Yakası'ndaki Makbule'nin	0 .0% .0%	2 100,0% 1,3%	2 100,0% .8%
Toplam		100 40,0% 100,0%	150 60,0% 100,0%	250 100,0% 100,0%

χ^2 : 36,350

sd:21

p:0,020

“İzlediğini dizide en çok kimin yerinde olmak istersiniz?” sorusuna örnekleme oluşturan disiplin suçu işlemiş 100 öğrenciden 15’i % 15 oranıyla, disiplin suçu işlememiş 150 öğrenciden ise 4’ü % 2,7 oranıyla Kurtlar Vadisi’ndeki Polat Alemdar cevabını vermiştir. Denekler toplamda % 2,4 oranıyla Acı Hayat’taki Mehmet’in, % 2 oranıyla ise Kurtlar Vadisi’ndeki Memati’nin yerinde olmak istedikleri cevabını vermişlerdir.

Ho: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile izledikleri dizilerde yerinde olmak istedikleri kişiler arasında anlamlı bir fark yoktur.

H1: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile izledikleri dizilerde yerinde olmak istedikleri kişiler arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 36,350, sd =21 ve 21'in tablo değeri 32,67'dir.

36,350>32,67 olduğundan farklılaşma anlamlıdır ve Ho reddedilmiştir.

Yerinde olunmak istenen karakterler, gerçek anlamda “sokaktaki adam” izlenimini verirler. Karakterlerin iktidarları her zaman yakışıklı olmasalar da “karizma”larından gelir. Söz konusu karizmayı oluşturmada kişilik özelliklerinin yanı sıra giyim tarzı,duruş,bakış gibi vücut dili öğeleri de kullanılır.¹

Sosyal öğrenme kuramına göre, konuşma, cinsiyet rolleri, giyim, yeme, içme ve başka birçok konuda, örnek kişi ve davranışlar taklit edilir. Medya ve özellikle televizyon bağlamında modelleme; televizyon programlarında, özellikle dizi ve filmlerde başrol oyuncusu gibi önemli rolleri oynayan kişilik ve karakterlerin, izleyiciler tarafından örnek alınması, o modele uygun davranış ve tutumların sergilenmesi ve modele benzeme çabası olarak tanımlanabilir.²

Gençlerin sosyalleşmenin kritik evrelerinde bulunması, bu konuda televizyonun etkisini daha da artırmaktadır. Yapılan araştırmalara göre televizyon; gençlerin sigara içme davranışını edinmelerinde, cinsellik konusunda olumlu veya olumsuz bilgilenmelerinde, suç ve şiddete yönelmelerinde etkili oluyor.³

Radyo Televizyon Üst Kurulu Başkanı Zahid Akman, özellikle televizyon yayınlarının gençler ve çocukları çok fazla etkilediğini belirtmektedir. Akman'a göre, yapılan araştırmalar gençlerin en çok 'Kurtlar Vadisi' dizisindeki Polat Alemdar'ı örnek aldığını, onun gibi olmak istediğini göstermektedir. Televizyonda yayınlanan bir kesit gerçek hayata dönüşebilmekte ve gençler, kendine uyan rolleri örnek almaktadırlar.⁴

¹ Tanrıöver, H. U., a.g.m., s.70.

² Yeni Şafak, “ Gençlerin Modeli Dizi Kahramanları”, 08 Şubat 2007.

³ Yeni Şafak, “ Gençlerin Modeli Dizi Kahramanları”, 08 Şubat 2007.

⁴ www.kv-pusu.info/2008/05/rtk-bakan-genler-en-ok-polat-alemdar.html (12.07.2008)

Yerinde olmak istenen kişilerdeki çeşitliliğin fazla oluşu, deneklerin kendi hayat tarzı, bakış açısı ve ihtiyaçlarına göre model oluşturdukları sonucunu ortaya koymaktadır.

Tablo 30:Disiplin Suçu İşleme ile Şiddet İçerikli Filmler İzlemekten Hoşlanma Arasındaki İlişki

		Şiddet içerikli filmleri izlemekten hoşlanıyor musunuz?		Toplam
		Evet hoşlanıyorum	Hayir hoşlanmıyorum	
Grup	Disiplin Suçu işleyen	78 78,0%	22 22,0%	100 100,0%
	Disiplin Suçu işlemeyen	51,3%	22,4%	40,0%
Toplam	Disiplin Suçu işlemeyen	74 49,3%	76 50,7%	150 100,0%
		48,7%	77,6%	60,0%
		152 60,8%	98 39,2%	250 100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

χ^2 : 20,688 sd:1 p:0,000

“Şiddet içerikli filmleri izlemekten hoşlanıyor musunuz?” sorusuna disiplin suçu işleyen öğrencilerin % 78’i, disiplin suçu işlemeyen öğrencilerinse % 49,3’ü “Evet hoşlanıyorum.” cevabını vermiştir.

H₀: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile şiddet içerikli film izlemekten hoşlanması arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁:Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile şiddet içerikli film izlemekten hoşlanması arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 20,688, sd =1 ve 1’in tablo değeri 3,84’tür.

20,688>3,84 olduğundan farklılaşma anlamlıdır ve H₀ reddedilmiştir.

G. Comstack 30 yıl gibi bir sürede televizyondaki şiddetin etkisi üzerine yapılmış birçok araştırmayı gözden geçirmiş ve şiddet içeren bölümleri seyretmekle çocuklardaki antisosyal davranışlar arasında güçlü bir ilişki bulmuştur. Bu ilişkinin sadece çocukluk döneminde değil gençlik ve yetişkinlik döneminde de etkili olduğu saptanmıştır. 20 yıllık bir izleme çalışmasında televizyonda şiddet içerikli film seyretmekle, şiddet içerikli suç işlenmesi arasında da anlamlı bir ilişki bulunmuştur.¹

¹ Palabıykoğlu, R., “Medya ve Şiddet”, Kriz Dergisi, Sayı 5, Ankara, 1997, s.124.

Tablo 31:Disiplin Suçu İşleme ile Şiddet İçeren Filmlerin ve Programların Gençler İçin Kötü Örnek Olduğuna Dair Düşünceler Arasındaki İlişki

		Şiddet içeren filmler ve programlar gençler için kötü örnek olur					Toplam
		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	
Grup	Disiplin Suçu İşleyen	37 37,0% 30,3%	25 25,0% 41,7%	14 14,0% 53,8%	14 14,0% 50,0%	10 10,0% 71,4%	100 100,0% 40,0%
	Disiplin Suçu İşlemeyen	85 56,7% 69,7%	35 23,3% 58,3%	12 8,0% 46,2%	14 9,3% 50,0%	4 2,7% 28,6%	150 100,0% 60,0%
Toplam		122 48,8% 100,0%	60 24,0% 100,0%	26 10,4% 100,0%	28 11,2% 100,0%	14 5,6% 100,0%	250 100,0% 100,0%

$\chi^2:13,830$

sd:4

p:0,008

“Şiddet içeren filmler ve programlar gençler için kötü örnek olur.” yargısına disiplin suçu işleyen öğrencilerden % 37’si “Kesinlikle katılıyorum.”, % 25’i “Katılıyorum.”, % 14’ü “Kararsızım.”, % 14’ü “Katılmıyorum.”, % 10’u ise “Kesinlikle katılmıyorum.” cevabını vermişlerdir.

Disiplin suçu işlemeyen öğrencilerinse % 56,7’si “Kesinlikle katılıyorum.”, % 23,3’ü “Katılıyorum.”, % 8’i “Kararsızım.”, % 9,3’ü “Katılmıyorum.”, % 2,7’si ise “Kesinlikle katılmıyorum.” cevabını vermişlerdir.

Ho: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile şiddet içeren filmlerin ve programların gençler için kötü örnek olduğuna dair düşünceleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

H1: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile şiddet içeren filmlerin ve programların gençler için kötü örnek olduğuna dair düşünceleri arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 13,830, sd =4 ve 4’ün tablo değeri 9,49’ dur.

13,830>9,49 olduğundan farklılaşma anlamlıdır ve Ho reddedilmiştir.

Tablodan da anlaşılacağı gibi disiplin suçu işleyen öğrenciler, şiddet içeren filmler ve programların gençlere kötü örnek olacağı düşüncesine disiplin suçu işlemeyen öğrencilere göre daha az oranda katılmaktadırlar. Disiplin suçu işleyen öğrencilerin şiddet içerikli programlara olan ilgisi, bu görüşe sahip olmalarında etkilidir.

Tablo 32: Disiplin Suçu İşleme ile Televizyonun Zararlı Yönlerinin Olup Olmadığına Dair Düşünceler Arasındaki İlişki

		Size göre televizyonun zararlı yönleri var mı?		Toplam
		Evet var	Hayır yok	
Grup	Disiplin Suçu İşleyen	78 78,0%	22 22,0%	100 100,0%
	Disiplin Suçu İşlemeyen	147 98,0%	3 2,0%	150 100,0%
Toplam		225 90,0%	25 10,0%	250 100,0%

$\chi^2: 26,667$ $sd:1$ $p:0,000$

Tabloda da görüldüğü gibi, disiplin suçu işleyen öğrencilerin % 21'ine, disiplin suçu işlemeyen öğrencilerinse % 3'üne göre televizyonun zararlı bir yönü yoktur.

H₀: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile televizyonun zararlı yönlerinin olup olmadığına dair düşünceleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile televizyonun zararlı yönlerinin olup olmadığına dair düşünceleri arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 26,667, $sd = 1$ ve 1'in tablo değeri 3,84'tür.

26,667 > 3,84 olduğundan farklılaşma anlamlıdır ve H₀ reddedilmiştir.

Disiplin suçu işleyen öğrenciler, disiplin suçu işlemeyen öğrencilere göre daha fazla oranda televizyonun zararlı yönleri olmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu durum, bu gruptaki öğrencilerin televizyonun zararlı yönleri konusunda yeterli bilgiye ve bilince sahip olmadığı sonucunu ortaya koymaktadır.

Tablo 33: Disiplin Suçu İşleme ile Televizyonsuz Bir Hayat Hakkındaki Düşünceler Arasındaki İlişki

		Televizyonsuz bir hayat hakkında ne düşünüyorsunuz?				Toplam
		Televizyonsuz bir hayat düşünmüyorum	Televizyon olmasa da olur	Televizyon olmasa daha iyi olurdu	Televizyon vazgeçilmez bir araçtır	
Grup	Disiplin Suçu İşleyen	29 29,0%	39 39,0%	8 8,0%	24 24,0%	100 100,0%
	Disiplin Suçu İşlemeyen	50,9%	38,2%	18,6%	50,0%	40,0%
Toplam		28 49,1%	63 61,8%	35 81,4%	24 50,0%	150 60,0%
Toplam		57 22,8%	102 40,8%	43 17,2%	48 19,2%	250 100,0%

$\chi^2: 13,144$ $sd:3$ $p:0,004$

Tabloda da görüldüğü gibi, disiplin suçu işleyen öğrencilerin % 29'u televizyonsuz bir hayat düşünemediğini, % 39'u televizyonun olmasa da olacağını,% 8'i televizyonun olmasa daha iyi olacağını, % 24'ü televizyonun vazgeçilmez bir araç olduğunu ifade etmiştir.

Disiplin suçu işlememiş öğrencilerinse % 18,7'si televizyonsuz bir hayat düşünemediğini, % 42'si televizyonun olmasa da olacağını,% 23,3'ü televizyonun olmasa daha iyi olacağını, % 16'sı televizyonun vazgeçilmez bir araç olduğunu ifade etmiştir.

H₀: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile televizyonsuz bir hayat hakkındaki düşünceleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile televizyonsuz bir hayat hakkındaki düşünceleri arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 13,144, sd =3 ve 3'ün tablo değeri 7,82'dir.

13,144 >7,82 olduğundan farklılaşma anlamlıdır ve H₀ reddedilmiştir. Bu durum iki grubun televizyonsuz bir hayat hakkındaki düşünceleri arasında anlamlı bir fark olduğu sonucunu ortaya koymuştur.

Televizyon, gençlerin vazgeçilmez eğlence araçlarından biridir. Bilgilenme, öğrenme ve eğlenme amacının dışına taşan televizyon seyretme süresi, insan hayatının dokuz yılını işgal etmektedir. Yapılan araştırmalar, ülkemizin ABD'den sonra en çok TV izleyen ikinci ülke olduğunu göstermektedir. Şiddet, pornografi ve manipülatif görüntülerin çokça kullanıldığı televizyon programları, bir süre sonra "kolik"lik oluşturmakta, insanlar televizyonun esiri haline dönüşmekte, TV kumandası, insana egemen olmaktadır.¹ Örnekleme oluşturan gençlerin televizyonsuz bir hayat düşünememeleri ve televizyonun vazgeçilmez bir araç olduğunu düşünmelerinin temelinde bu sebepler yatmaktadır.

Artık hemen hemen her evde bulunan televizyon, kitle iletişim araçlarından etki alanı en geniş olanıdır. Özellikle aileler arasında vazgeçilmezlik niteliği kazanan bu aracın aile yapısına zarar verici değil, yarar sağlayan bir araç haline getirilmesi amacıyla bilimsel çalışmaların yapılması ihtiyaç halini almıştır. Televizyonun gençler

¹ Fakihoğlu, B., "Televizyonsuz Bir Hayat Mümkünmüş", Türkiye, 30 Nisan 2008.

üzerinde psikolojik, fizyolojik ve toplumsal açıdan olumlu olduğu kadar olumsuz etkileri de bulunmaktadır.

Tabloda da görüldüğü gibi televizyonun olmamasının daha iyi olacağı düşüncesinin oranı, disiplin suçu işlemeyen öğrencilerde disiplin suçu işleyen öğrencilere göre daha yüksektir. Bu durum, disiplin suçu işlemeyen öğrencilerin televizyonun zararları konusunda disiplin suçu işleyen öğrencilere göre daha bilinçli olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Televizyonun etkileri hususunda belli bir bilince ulaşmış öğrenci, televizyonun olmamasının daha iyi olacağını düşünmektedir.

Tablo 34: Disiplin Suçu İşleme ile Televizyonun Hangi Yönlerden Zararlı Olduğuna Dair Düşünceler Arasındaki İlişki

	Zararı değildir	Grup		Toplam
		Disiplin Suçu İşleyen	Disiplin Suçu İşlemeyen	
Eğer zararı ise hangi yönlerden zararlıdır?		22	3	25
		88,0%	12,0%	100,0%
		22,0%	2,0%	10,0%
Ders çalışmayı engelliyor	15	34	49	
	30,6%	69,4%	100,0%	
	15,0%	22,7%	19,6%	
Dini ve ahlaki açıdan zararlı	16	25	41	
	39,0%	61,0%	100,0%	
	16,0%	16,7%	16,4%	
İnsanları kendine bağımlı hale getirir	15	49	64	
	23,4%	76,6%	100,0%	
	15,0%	32,7%	25,6%	
Örf ve adetleri zayıflatıyor	7	11	18	
	38,9%	61,1%	100,0%	
	7,0%	7,3%	7,2%	
Davranış bozukluğu yaratıyor	22	20	42	
	52,4%	47,6%	100,0%	
	22,0%	13,3%	16,8%	
Millî değerlerimizi zayıflatıyor	0	1	1	
	,0%	100,0%	100,0%	
	,0%	,7%	,4%	
İnsanların en güzel zamanlarını alıyor	0	2	2	
	,0%	100,0%	100,0%	
	,0%	1,3%	,8%	
İnsanların birbirleriyle konuşmasını engelliyor	0	3	3	
	,0%	100,0%	100,0%	
	,0%	2,0%	1,2%	
Gözleri bozuyor	1	0	1	
	100,0%	,0%	100,0%	
	1,0%	,0%	,4%	
Kötü örnek oluyor	1	1	2	
	50,0%	50,0%	100,0%	
	1,0%	,7%	,8%	
İnsanları birbirine düşürüyor	1	0	1	
	100,0%	,0%	100,0%	
	1,0%	,0%	,4%	
Hepsi	0	1	1	
	,0%	100,0%	100,0%	
	,0%	,7%	,4%	
Toplam	100	150	250	
	40,0%	60,0%	100,0%	
	100,0%	100,0%	100,0%	

χ^2 : 43,572 sd:12 p:0,00

Tabloda da görüldüğü gibi disiplin suçu işleyen öğrencilerin % 22'si televizyonun zararlı yönleri olmadığını, % 15'i televizyonun ders çalışmayı engellediğini, % 16'sı televizyonun dinî ve ahlaki açıdan zararları olduğunu, % 15'i televizyonun insanları kendine bağımlı hâle getirdiğini, % 7'si televizyonun örf ve

âdetleri zayıflattığını, % 22'si televizyonun davranış bozukluğu yarattığını düşünmektedir.

Disiplin suçu işlemeyen öğrencilerinse% 2'si televizyonun zararlı yönleri olmadığını, % 22,7'si televizyonun ders çalışmayı engellediğini, % 16,7'si televizyonun dinî ve ahlaki açıdan zararları olduğunu, % 32,7'si televizyonun insanları kendine bağımlı hâle getirdiğini, % 7,3'ü televizyonun örf ve âdetleri zayıflattığını, % 13,3'ü televizyonun davranış bozukluğu yarattığını düşünmektedir.

Ho: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile televizyonun zararlı yönlerine dair düşünceleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

H1: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile televizyonun zararlı yönlerine dair düşünceleri arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 43,572, sd =12 ve 12'nin tablo değeri 21,03'tür.

43,572 >21,03 olduğundan farklılaşma anlamlıdır ve Ho reddedilmiştir. Bu durum, disiplin suçu işleyen ve işlemeyen öğrencilerin televizyonun zararları yönlerine dair düşüncelerinde anlamlı bir fark olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.

1980'li yıllardan itibaren televizyonun toplumumuzda gittikçe yaygınlaşması, özel televizyonların artan egemenliği, genç nüfusu bu bağlamda daha çok etkilemektedir. Ülkemizde gençler televizyona yoğun ilgi göstermektedir. Özellikle 'popstar' türü yarışma ve eğlence programları, aksiyon filmleri, birbirine benzeyen dizi filmler, gençlerin ilgiyle izledikleri program türleridir Bu programların sosyalleşme ve kişilik gelişimi sürecinin kritik döneminde bulunan gençleri birçok açıdan (tutum ve değerler edinme, davranış örüntüleri kazanma, rol modellerini gözlemleme, taklit etme gibi) etkilediği ileri sürülebilir.¹

Çocuklar ve gençler yetişkinlere göre daha fazla öğrenmeyi arzulayan, değişikliklilere daha açık bir çağda olduklarından, TV yayınları çocuk ve gençleri daha çok etkilemektedir. Bu açıdan bakıldığında, TV programlarının kalitesi çok önemlidir. Yayın yolu ile verilecek mesajların, toplumca kabul edilen doğru davranışlarla çelişki

¹ Erjem, Y.-Çağlayandereli, M., a.g.m., s.17.

içinde olmaması gerekir; çünkü gençler, öğrenme sırasında daha az seçicidirler ve gözlem yolu ile öğrendiklerini daha çabuk benimseyebilirler.¹

Tablo 35:Disiplin Suçu İşleme ile Dizilerde Görülen Karakterlerin Davranışlarının Okuldan Öğrenilenlerle Çelişip Çelişmediğine Dair Düşünceler Arasındaki İlişki

		Dizilerde gördüğünüz karakterlerin davranışları okuldan öğrendiklerinizle çelişiyor mu?			Toplam
		Hayir hiç çelişmiyor	Evet ara sıra çelişiyor	Evet çoğu zaman çelişiyor	
Grup	Disiplin Suçu İşleyen	26 26,0%	65 65,0%	9 9,0%	100 100,0%
	Disiplin Suçu İşlemeyen	18 12,0%	99 66,0%	33 22,0%	150 100,0%
		40,9%	60,4%	78,6%	60,0%
Toplam		44 17,6%	164 65,6%	42 16,8%	250 100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$\chi^2:12,727$

sd:2

p:0,002

Örnekleme oluşturan öğrencilerden disiplin suçu işleyenler “Dizilerde gördüğünüz karakterlerin davranışları okuldan ve çevrenizden öğrendiklerinizle çelişiyor mu?” sorusuna % 26 oranında “Hayır, hiç çelişmiyor.”, % 65 oranında “Evet, ara sıra çelişiyor.”, % 9 oranında “Evet, çoğu zaman çelişiyor.” cevabını vermiştir.

Disiplin suçu işlemeyenlerse % 12 oranında “Hayır, hiç çelişmiyor.”, % 66 oranında “Evet, ara sıra çelişiyor.”, % 22 oranında “Evet, çoğu zaman çelişiyor.” cevabını vermiştir.

H₀: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile dizilerde görülen karakterlerin davranışlarının okuldan ve çevreden öğrenilenlerle çelişip çelişmediğine dair düşünceleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile dizilerde görülen karakterlerin davranışlarının okuldan ve çevreden öğrenilenlerle çelişip çelişmediğine dair düşünceleri arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 12,727, sd =2 ve 2’ nin tablo değeri 5,99’ dur.

¹ Kulaksızoğlu, a.g.k., s.165.

12,727>5,99 olduğundan farklılaşma anlamlıdır ve Ho reddedilmiştir. Bu durum, iki grubun dizilerde görülen karakterlerin davranışlarının okuldan ve çevreden öğrenilenlerle çelişip çelişmediğine dair düşünceleri arasında anlamlı bir fark olduğu sonucunu ortaya koymuştur.

Dizilerde görülen karakterlerin davranışları, özellikle ortaöğretim seviyesindeki öğrenciler tarafından gözlemlenmekte ve model alınmaktadır. Gençlerin, televizyon dizilerindeki kahramanları örnek almaları, davranış, düşünce ve biçim olarak bu kahramanlara benzemeye çalışmalarının dikkat çekici olduğunu belirten Erjem, bu konuda Türk televizyonlarında oldukça popüler olan "Deli Yürek, Yılan Hikayesi ve Kurtlar Vadisi" gibi bazı dizilerin özellikle gençler tarafından daha fazla izlendiğine işaret etmektedir.¹

NTV-MSNBC'nin haberine göre, medya davranış kodları temin etme aşamasında devreye giriyor; dizi karakterleri gençler tarafından kolaylıkla özümseiyor. Dizilerin 'kabadayılık' gibi toplumda mevcut davranış kalıplarını suistimal ettiğine dikkati çeken haberde, Dr. Şatır şöyle diyor: "TV'deki diziler salt olarak şiddet ve kan içerdikleri için değil, gençlere topluma alternatif tarzları bir hayat felsefesi olarak sunduğu için sakıncalı. Bu furya ilk Kenan İmirzalıoğlu'nun oynadığı 'Deli Yürek' dizisiyle başladı, şimdi 'Kurtlar Vadisi' ile sürüyor. Dizilerde mesele adaletin güç yoluyla kazanılmasını meşrulaştıran yaşam felsefesine yer verilmesidir."²

Kitle iletişim araçları, bireyin psiko-sosyal gelişiminde önemli değişim oluşturabilir. Son zamanlarda TV kanallarında oldukça fazla dizi yayınlanmaktadır. Bu dizilerdeki belirgin karakterlerin çocuk ve gençler üzerindeki etkisi hep tartışılmış ve araştırılmıştır. Bu araştırmalarda okullarda şiddetin artmasında TV kanallarında yayımlanan bazı dizilerdeki karakterlerin etkisi olduğu, benlik gelişimi sorunlu olan gençlerin aitlik duygusunun o karakter ile biçimlendiği belirtilmiştir.

Okuldan adaletin ancak yasalarla sağlanabileceğini öğrenen çocuk, dizilerdeki karakterlerin adaleti güç yoluyla, çoğu zaman silahla, sağladığını görünce okuldan öğrendiklerinin karşılığını izlediklerinde bulamamaktadır.

¹ Yeni Şafak, "Gençlerin Modeli Dizi Kahramanları", 08 Şubat 2007.

² www.ntvmsnbc.com/news/366867.asp (07.08.2008)

Tablo 36: Disiplin Suçu İşleme ile Genç İnsanların Televizyonda Gördükleri Kahramanların Yöntemleriyle Problemlerini Çözmek İstemeleri Arasındaki İlişki

Grup	Disiplin Suçu İşleyen	Genç insanlar televizyonda gördükleri kahramanların kullandığı yöntemlerle kendi problemlerini çözmek ister					Toplam
		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	
		36	20	24	11	9	100
		36,0%	20,0%	24,0%	11,0%	9,0%	100,0%
		55,4%	28,6%	39,3%	39,3%	34,6%	40,0%
	Disiplin Suçu İşlemeyen	29	50	37	17	17	150
		19,3%	33,3%	24,7%	11,3%	11,3%	100,0%
		44,6%	71,4%	60,7%	60,7%	65,4%	60,0%
Toplam		65	70	61	28	26	250
		26,0%	28,0%	24,4%	11,2%	10,4%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$\chi^2:10,551$

sd:4

p:0,032

Tabloda da görüldüğü gibi “Genç insanlar, televizyonda gördükleri kahramanların kullandığı yöntemlerle kendi problemlerini çözmek ister.” yargısına disiplin suçu işleyen öğrencilerin % 36’sı “Kesinlikle katılıyorum.”, % 20’si “Katılıyorum.”, % 24’ü “Kararsızım.”, % 11’i “Katılmıyorum.”, % 9’u “Kesinlikle katılmıyorum.” cevabını vermiştir.

Disiplin suçu işlemeyen öğrencilerinse % 19,3’ü “Kesinlikle katılıyorum.”, % 33,3’ü “Katılıyorum.”, % 24,7’si “Kararsızım.”, % 11,3’ü “Katılmıyorum.”, % 11,3’ü “Kesinlikle katılmıyorum.” cevabını vermiştir.

H₀: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile genç insanların televizyonda gördükleri kahramanların kullandığı yöntemlerle kendi problemlerini çözmek isteyip istemediklerine dair düşünceleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile genç insanların televizyonda gördükleri kahramanların kullandığı yöntemlerle kendi problemlerini çözmek isteyip istemediklerine dair düşünceleri arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 10,551, sd =4 ve 4’ün tablo değeri 9,49’ dur.

10,551 >9,49 olduğundan farklılaşma anlamlıdır ve H₀ reddedilmiştir.

Evrenini İstanbul’da yer alan Kadıköy-Fenerbahçe Lisesi, Bağcılar-Barbaros Lisesi, Beşiktaş-Etiler Lisesi, Küçükçekmece-Ticaret Meslek Lisesi ve Gaziosmanpaşa-Habibler Lisesi’nde öğrenim gören gençlerin oluşturduğu bir araştırmaya göre, liseli

gençlerin yerli dizilerdeki kahramanları fiziki olarak algılamalarıyla kişilik olarak algılamaları birbirine paraleldir. Gençler, fiziki olarak beğendiklerini kişilik olarak da beğenmektedirler. Bunun tersi de geçerli olabilir; ancak dizilerdeki kahramanlar ve özellikleri göz önüne alındığında, bazı dizilerde yer alan ve fiziki görünüm olarak beğenilebileceği düşünülen kahramanların, kişilik olarak beğenilmemesi gençlerde kişiliğe göre algılamamanın ön planda olduğu şeklinde yorumlanabilir.¹Televizyondaki tiplerin kişiliğini, davranışlarını beğenen gençler; bu kişilerle kendilerini özdeşleştirmektedir.

Özdeşleşilen kahramanların davranışları, bir süre sonra gençlerin yapmak istedikleri şeyler haline gelir; çünkü televizyondaki kahramanların kitlesel bir buluşma alanı olan televizyonda boy göstermeleri bile onları meşrulaştırmaya yetmektedir. Kendisine toplumda yeni bir yer, muteber bir kimlik arayan genç, ekranda gördüğü o muteber kimlikle kolaylıkla bütünleşip onu ve onun davranışlarını kendisine model olarak seçebilmektedir.²

Şiddet içeren programların çocuklar ve gençler üzerindeki etkilerine ilişkin son dönemde yapılan araştırmalarda, sadece fiziksel saldırganlık değil, ayrı bir kategoride tanımlanan ilişkisel saldırganlık da ele alınmaktadır. İlişkisel saldırganlık, vurma-kırmanın ötesinde, dedikodu yapmaya, akranları dışlamaya ve ilişkilere zarar vermeye yönelik saldırganlıktır.³

Bu konudaki araştırma sonuçları, okuldaki ilk yıllarda daha fazla şiddet içeren film seyreden çocukların, daha sonraki yıllarda daha fazla sözel, ilişkisel ve fiziksel saldırganlık gösterdiklerini, olaylara anlam yüklemeye yanı sıra davranışlarını ve daha az olumlu sosyal davranışlarda bulduklarını göstermiştir.⁴

Bu durum, medyanın sunduğu rol modellerin davranışlarının gençler tarafından sahiplenildiğini ortaya koymaktadır.

¹ Erjem, Y.-Çağlayandereli, M., a.g.m., s.24.

² www.dosyaroportaj.blogspot.com/2008/02/rolmodelini-syle-kim-olduunu-syleyeyim.html (08.08.2008)

³ www.dosyaroportaj.blogspot.com/2008/02/rolmodelini-syle-kim-olduunu-syleyeyim.html (08.08.2008)

⁴ www.dosyaroportaj.blogspot.com/2008/02/rolmodelini-syle-kim-olduunu-syleyeyim.html (08.08.2008)

2.2.4.Kız ve Erkek Öğrencilerin Şiddet İçerikli Filmlere Yönelik Düşüncelerinin Karşılaştırılmasına Dair Bulgular

Tablo 37:Cinsiyet ile Şiddet İçeren Filmlerin ve Programların Gençler İçin Kötü Örnek Olduğuna Dair Düşünceler Arasındaki İlişki

	Şiddet içeren filmler ve programlar gençler için kötü örnek olur					Toplam
	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	
Cinsiyet Kız	64	21	5	9	1	100
	64,0%	21,0%	5,0%	9,0%	1,0%	100,0%
	52,5%	35,0%	19,2%	32,1%	7,1%	40,0%
Erkek	58	39	21	19	13	150
	38,7%	26,0%	14,0%	12,7%	8,7%	100,0%
	47,5%	65,0%	80,8%	67,9%	92,9%	60,0%
Toplam	122	60	26	28	14	250
	48,8%	24,0%	10,4%	11,2%	5,6%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$\chi^2:20,207$

sd:4

p:0,000

“Şiddet içeren filmler ve programlar gençler için kötü örnek olur.” yargısına kız öğrencilerden % 64’ü “Kesinlikle katılıyorum.”, % 21’i “Katılıyorum.”, % 5’i “Kararsızım.”, % 9’u “Katılmıyorum.”, % 1’i ise “Kesinlikle katılmıyorum.” cevabını vermişlerdir.

Erkek öğrencilerinse % 38,7’si “Kesinlikle katılıyorum.”, % 26’sı “Katılıyorum.”, % 14’ü “Kararsızım.”, % 12,7’si “Katılmıyorum.”, % 8,7’si ise “Kesinlikle katılmıyorum.” cevabını vermişlerdir.

H₀: Öğrencilerin cinsiyeti ile şiddet içeren filmlerin ve programların gençler için kötü örnek olduğuna dair düşünceleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Öğrencilerin cinsiyeti ile şiddet içeren filmlerin ve programların gençler için kötü örnek olduğuna dair düşünceleri arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 20,207, sd =4 ve 4’ün tablo değeri 9,49’ dur.

20,207>9,49 olduğundan farklılaşma anlamlıdır ve H₀ reddedilmiştir. Bu durum, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre şiddet içerikli programların ve filmlerin gençlere kötü örnek olduğu görüşüne daha az katıldığı sonucunu ortaya koymaktadır.

Araştırmalar, Şiddet içeren filmleri seyreden ve oyunlarđ oynayan çocukların sözel ve fiziksel saldırganlık düzeyini artırdđđđnđ göstermektedir. Çocukların ve gençlerin bu programların etkisi altında Şiddeti bir "problem zme aracı" olarak gördükleri ve gittikçe daha normal karşılamaya bařladđklarđ gözlenmektedir. TV kanalları reyting alma uğruna Şiddet içeren sahnelere bir kısıtlama getirmemektedir.¹

Tablo 38:Cinsiyet ile Şiddet içerikli Filmler izlemekten Hoşlanma Arasındaki İlişki

		Şiddet içerikli filmleri izlemekten hoşlanıyor musunuz?		Toplam
		Evet hoşlanıyorum	Hayir hoşlanmıyorum	
Cinsiyet	Kız	37 37,0% 24,3%	63 63,0% 64,3%	100 100,0% 40,0%
	Erkek	115 76,7% 75,7%	35 23,3% 35,7%	150 100,0% 60,0%
Toplam		152 60,8% 100,0%	98 39,2% 100,0%	250 100,0% 100,0%

χ^2 : 39,611 sd:1 p:0,000

Tabloda da grldđđ gibi "Şiddet içerikli filmler izlemekten hoşlanıyor musunuz?" sorusuna kızlar % 37 oranında, erkekler % 76,7 oranında "Evet hoşlanıyorum." cevabını vermişlerdir.

H₀: Öğrencilerin cinsiyeti ile Şiddet içerikli film izlemekten hoşlanması arasında anlamlđ bir fark yoktur.

H₁: Öğrencilerin cinsiyeti ile Şiddet içerikli film izlemekten hoşlanması arasında anlamlđ bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 39,611, sd =1 ve 1'in tablo değeri 3,84'tür.

39,611>3,84 olduğundan farklılaşma anlamlđdır ve H₀ reddedilmiştir.

Erkek ğrenciler, kız öğrencilere göre Şiddet içerikli filmleri izlemekten daha fazla hořlandđđ yönünde cevap vermiştir. Bu durumun erkeklerin toplumda Şiddeti kadđnlara göre daha fazla uygulayan taraf olarak yer almasıyla ilişkisi vardır.

¹ www.egitimvadis.net/forum/tvsiddet-ve-cocuklarimiz-t855.0.html;wap= (05.08.2008)

2.2.5. Disiplin Suçu İşleyen ve İşlemeyen Öğrencilerin En Çok Beğenerek Dinledikleri Müziğin Karşılaştırılmasına Dair Bulgular

Tablo 39: Disiplin Suçu İşleme ile En Çok Beğenerek Dinlenen Müzik Arasındaki İlişki

		Grup		Toplam
		Disiplin Suçu İşleyen	Disiplin Suçu İşlemeyen	
En çok beğenerek dinlediğiniz müzik türü hangisidir?	Arabesk müzik	35 72,9%	13 27,1%	48 100,0%
	Özgün müzik	9 37,5%	15 62,5%	24 100,0%
	Pop müzik	23 28,0%	59 72,0%	82 100,0%
	Rock müzik	14 40,0%	21 60,0%	35 100,0%
	Rap müzik	13 59,1%	9 40,9%	22 100,0%
	Türk halk müziği	4 17,4%	19 82,6%	23 100,0%
	Türk sanat müziği	0 0,0%	2 100,0%	2 100,0%
	Kulaga hos gelen her tür müzik	1 33,3%	2 66,7%	3 100,0%
	Flamenco	0 0,0%	1 100,0%	1 100,0%
	Hiphop	0 0,0%	1 100,0%	1 100,0%
	Dini müzik	0 0,0%	4 100,0%	4 100,0%
	Metal müzik	1 50,0%	1 50,0%	2 100,0%
	Karadeniz müziği	0 0,0%	1 100,0%	1 100,0%
	Klasik müzik	0 0,0%	2 100,0%	2 100,0%
Toplam		100 40,0%	150 60,0%	250 100,0%

$\chi^2: 42,324$

sd:13

p:0,000

“En çok beğenerek dinlediğiniz müzik türü hangisidir?” sorusuna disiplin suçu işleyen öğrencilerden % 35’i arabesk müzik, % 23’ü pop müzik, % 14’ü rock müzik, % 13’ü rap müzik, % 9’u özgün müzik, % 6’sı Türk halk müziği cevabını vermiştir.

Disiplin suçu işlemeyen öğrencilerinse % 39,3’ü pop müzik, % 14’ü rock müzik, % 12,7’si Türk halk müziği, % 10’u özgün müzik, % 8,7’si arabesk müzik, % 6’sı rap müzik cevabını vermiştir.

Ho: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile en çok beğenerek dinledikleri müzik arasında anlamlı bir fark yoktur.

H1: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile en çok beğenerek dinledikleri müzik arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 42,324, sd =13 ve 13'ün tablo değeri 22,36'dır.

42,324>22,36 olduğundan farklılaşma anlamlıdır ve Ho reddedilmiştir. Bu durum, iki gruptaki öğrencilerin dinledikleri müzik türlerinde anlamlı bir fark olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Disiplin suçu işleyen öğrencilerin en çok beğenerek dinlediği müzik türünün arabesk, disiplin suçu işlemeyen öğrencilerinse pop müzik olduğu görülmektedir.

Müzik, değişik form ve şekillerde insanoğlunun yaşamında yer almaktadır. Müziğin evrensel yönü olmakla birlikte her toplum yapısal özelliklerine göre özgün müzik türlerini geliştirebilmektedir. Arabesk ve pop müzik, Türkiye'de son otuz yılda yaşanan sosyokültürel ve ekonomik değişimler sonucunda ortaya çıkmıştır. Arabesk müzik, daha çok toplumun alt ve orta sosyoekonomik düzeyindeki bireyler tarafından dinlenmektedir. Bu müzik türünde müziğin ritminden çok sözlerinin içeriğine ağırlık verilmektedir. İçeriği ise çoğunlukla hüznün, keder, karamsarlık ve ümitsizlik, çaresizlik yüküdüdür. Arabesk müzikte aşk, felek, kader, sevgili en sık işlenen ana temalardır. Türkiye'de sıklıkla dinlenen bir diğer müzik türü pop müziktir. Pop müzik; arabesk müzikten farklı olarak daha ritmik ve hareketlidir, aşk ve sevgi pop müzikte işlenen genel temalar olarak görülmektedir.

Arabesk müzik içeriğindeki bilişsel çarpıtmalar, ağır duygusal tonu ve söyleniş tarzı ile birlikte değerlendirildiğinde, uzun süre bu tür müzikleri dinlemenin bireylerin duygu durumunu ve davranışlarını olumsuz yönde etkileyebileceği düşünülmektedir. Bu konuda gençler üzerinde yapılan bir araştırmada arabesk müzik dinleyen gençlerin depresyon düzeyleri heavy metal ve klasik müzik dinleyen gençlere göre daha yüksek bulunmuştur. Bazı arabesk müzik konserlerinde de bireylerin kendilerine saldırgan davranışlarda buldukları gözlenmektedir.¹ Disiplin suçu işleyen öğrencilerin en çok beğenerek dinledikleri müziğin arabesk olması, bu müzik türünün olumsuz davranışlara zemin hazırlayabileceğini düşündürmektedir.

¹ www.usluer.com/turk_pop_arabesk_muzik_arastirma.doc (10.08.2008)

2.2.6. Disiplin Suçu İşleyen ve İşlemeyen Öğrencilerin Okuma Alışkanlıklarının Karşılaştırılmasına Dair Bulgular

Tablo 40: Disiplin Suçu İşleme ile En Çok Okuma Fırsatı Bulunan Gazete Arasındaki İlişki

	Gazete okunam	Grup		Toplam
		Disiplin Suçu İşleyen	Disiplin Suçu İşlemeyen	
Satın almasanız da en çok okuma fırsatı bulduğunuz ve beğendiğiniz gazete hangisidir?		12	8	20
Gazete okunam	60,0%	40,0%	100,0%	8,0%
Sabah	12,0%	5,3%	100,0%	17,6%
Hürriyet	19	25	44	8
Miliyet	43,2%	56,8%	100,0%	3,2%
Cumhuriyet	19,0%	16,7%	100,0%	6,0%
Aksam	2	6	8	2,0%
Posta	25,0%	75,0%	100,0%	1,2%
Yeni Safak	2,0%	4,0%	6,0%	2,0%
Zaman	4	11	15	2,0%
Ortadoğu	26,7%	73,3%	100,0%	2,0%
Özgür Gündem	4,0%	7,3%	11,7%	3,0%
Star	2	3	5	2,0%
Takvim	40,0%	60,0%	100,0%	2,0%
Vatan	0	3	3	1,2%
Gündem	0	100,0%	100,0%	1,2%
Fanatik	22	35	57	22,8%
Fotomaç	38,6%	61,4%	100,0%	2,0%
Güneş	22,0%	23,3%	45,3%	2,0%
Yeniçağ	0	2	2	2,0%
Vakit	0	100,0%	100,0%	0,8%
Rastgele	12	41	53	21,2%
Toplam	22,6%	77,4%	100,0%	2,0%
	12,0%	27,3%	39,3%	5,0%
	1	50,0%	51,0%	0,8%
	4	2	6	2,0%
	66,7%	33,3%	100,0%	2,4%
	4,0%	1,3%	5,3%	0,4%
	0	1	1	0,4%
	0	2	2	0,8%
	0	100,0%	100,0%	0,8%
	0	1	1	0,4%
	0	100,0%	100,0%	0,4%
	0	1	1	0,4%
	0	0	0	0,4%
	100,0%	0	100,0%	0,4%
	1,0%	0	1,0%	0,4%
	8	0	8	0,8%
	100,0%	0	100,0%	0,8%
	8,0%	0	8,0%	0,8%
	7	0	7	0,8%
	100,0%	0	100,0%	0,8%
	7,0%	0	7,0%	0,8%
	1	1	2	0,8%
	50,0%	50,0%	100,0%	0,8%
	1,0%	0	1,0%	0,8%
	100,0%	0	100,0%	0,8%
	1,0%	0	1,0%	0,8%
	0	1	1	0,8%
	0	100,0%	100,0%	0,8%
	0	7	7	0,8%
	36,4%	63,6%	100,0%	0,8%
	4,0%	4,7%	8,7%	0,8%
	100	150	250	0,8%
	40,0%	60,0%	100,0%	0,8%
	100,0%	100,0%	100,0%	0,8%

χ^2 : 46,253

sd:20

p:0,001

“Satın almasanız da en çok okuma fırsatı bulduğunuz ve beğendiğiniz gazete hangisidir?” sorusuna örneklemi oluşturan gençlerden disiplin cezası alanların % 12’si “Gazete okumam.” cevabını vermiştir. % 22’si Posta gazetesini, % 19’u Sabah gazetesini, % 12’si Zaman gazetesini okuduğunu söylemiştir.

Disiplin cezası almayan öğrencilerin % 5,3'ü "Gazete okumam."cevabını vermiştir. % 27,3'ü Zaman gazetesini , % 23,3'ü Posta gazetesini, % 16,7'si Sabah gazetesini okuduğunu söylemiştir.

Ho: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile satın almasalar da en çok okuma fırsatı buldukları ve beğendikleri gazeteler arasında anlamlı bir fark yoktur.

H1: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile satın almasalar da en çok okuma fırsatı buldukları ve beğendikleri gazeteler arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 46,253, sd =20 ve 20'nin tablo değeri 31,41'dir.

46,253>31,41 olduğundan farklılaşma anlamlıdır ve Ho reddedilmiştir. Bu durum, iki gruptaki öğrencilerin satın almasalar da en çok okuma fırsatı buldukları ve beğendikleri gazeteler arasında anlamlı bir fark olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.

Disiplin suçu işleyen öğrencilerin en çok okuma fırsatı bulduğu ve beğendiği gazetenin Posta gazetesi olduğu görülmektedir. Posta gazetesinin okunma oranı disiplin suçu işlemeyen gruptaki öğrenciler arasında da yüksektir. Bu durum, Posta gazetesinde cinsel konularda bilgi veren bölümlerin yer almasından kaynaklanmaktadır. Anne, baba ve öğretmenlerinden cinsellikle ilgili edinemedikleri bilgileri öğrenciler, bu yolla edinmeye çalışmaktadırlar.

Disiplin suçu işlemeyen öğrenciler arasında en çok okuma fırsatı bulunan ve beğenilen gazetenin Zaman gazetesi olduğu görülmektedir. Bu durum, muhafazakâr görüşe sahip öğrencilerin özellikle Zaman gazetesini okumayı tercih etmesi kadar, gazetenin satış politikasından kaynaklanmaktadır. Zaman gazetesi diğer gazetelerden farklı olarak hem gazete bayilerinde satılmakta hem de abonelik sistemiyle evlere ve iş yerlerine ulaşmaktadır.

Her iki grubun toplamında, % 8 oranında "Gazete okumam." cevabı verilmiştir. Bu oran, gençlerin gazete okuma alışkanlığının, kitap okuma alışkanlığına kıyasla, daha fazla olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.

Tablo 41:Disiplin Suçu İşleme ile Son Bir Ay İçinde Kitap ya da Dergi Okuma Arasındaki İlişki

Grup	Son bir ay içinde kitap ya da dergi okudunuz mu?		Toplam
	Evet okudum	Hayır okumadım	
Disiplin Suçu İşleyen	30 30,0%	70 70,0%	100 100,0%
Disiplin Suçu İşlemeyen	21,4% 110	63,6% 40	40,0% 150
	73,3% 78,6%	26,7% 36,4%	100,0% 60,0%
Toplam	140 56,0% 100,0%	110 44,0% 100,0%	250 100,0% 100,0%

$\chi^2: 45,725$

sd:1

p:0,000

Tabloda da görüldüğü gibi disiplin suçu işleyen öğrencilerin okuma oranı disiplin suçu işlemeyen öğrencilere göre oldukça düşüktür. Disiplin suçu işleyen öğrencilerin % 30'u son bir ay içinde kitap ya da dergi okuduğunu söylerken disiplin suçu işlememiş öğrencilerin % 73,3'ü son bir ay içinde kitap ya da dergi okuduğunu belirtmiştir. Bu durum disiplin suçu işleyen öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmada eksiklikleri olduğunu ortaya koymaktadır.

H₀: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile son bir ay içinde kitap ya da dergi okuması arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile son bir ay içinde kitap ya da dergi okuması arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 45,725, sd =1 ve 1'in tablo değeri 3,84'tür.

45,725>3,84 olduğundan farklılaşma anlamlıdır ve H₀ reddedilmiştir.

Araştırmamızda disiplin suçu işlemeyen öğrencilerde okuma oranının yüksek çıkması, deneklerin okuldaki not ortalamalarının da yüksek oluşundan kaynaklanmaktadır. Not ortalamaları 5.00 üzerinden en az 4.00 olan deneklerin okuma oranlarındaki yükseklik dikkat çekmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından okuma alışkanlığı üzerine yapılan bir araştırmanın sonuçları şu şekildedir: Türkiye'de gençlerin % 70'inin kitap okuma

alışkanlığı yok. Yetişkin nüfusun yüzde %'i yalnızca televizyon izlerken, % 5'i televizyon seyretmenin yanı sıra kitap okuyor.¹

Ankara Genç İşadamları Derneği'nin "Gençlik 2005 Araştırması"na göre, kitap okumayı sevmeyen Türk genci aynı zamanda sıkı bir televizyon izleyicisi. Gençlerin en fazla izlediği programlar arasında ilk sırada % 21 ile magazin ve spor programları geliyor. Gençlerin % 31.70'i ise okul kitapları dışında kitap okumadığını itiraf ediyor.²

Araştırmalar, kitap okuma alışkanlığına sahip öğrencilerin sayısının fazla olduğu okullarda disiplin suçu işleme oranının azaldığını ortaya koymuştur. Bu durum, okuma alışkanlığı kazanmanın suç oranını azalttığını göstermektedir.

2.2.7. Disiplin Suçu İşleyen ve İşlemeyen Öğrencilerin İnterneti Kullanma Amacının Karşılaştırılmasına Dair Bulgular

Tablo 42: Disiplin Suçu İşleme ile İnterneti Kullanma Amacı Arasındaki İlişki

		Grup		Toplam
		Disiplin Suçu işleyen	Disiplin Suçu işlemeyen	
İnternet en çok ne amaçla kullanıyorsunuz?	Kullanmıyorum	6 20.7%	23 79.3%	29 100.0%
	Chat(sohbet) için	64 68.1%	30 31.9%	94 100.0%
	Derslerim için	5 7.0%	66 93.0%	71 100.0%
	Gazete okumak için	0 .0%	8 100.0%	8 100.0%
	Oyun oynamak için	17 65.4%	9 34.6%	26 100.0%
	Sorti yapmak için	3 25.0%	9 75.0%	12 100.0%
	Bilgi yarışmalarına katılmak için	0 .0%	1 100.0%	1 100.0%
	Haber almak için	0 .0%	1 100.0%	1 100.0%
	Bir şeyler öğrenmek için	2 50.0%	2 50.0%	4 100.0%
	Nota indirmek için	1 2.0%	0 1.3%	1 1.6%
	Merak ettiklerimi öğrenmek için	1 100.0%	0 0%	1 100.0%
	Photoshop ve webdesing öğrenmek için	1 100.0%	0 0%	1 100.0%
	Sarkı indirmek için	0 0%	1 100.0%	1 100.0%
	Toplam	100 40.0%	150 60.0%	250 100.0%

$\chi^2: 87,639$

sd:12

p:0,000

Tabloda da görüldüğü gibi örnekleme oluşturan deneklerden disiplin suçu işleyenler, interneti en çok % 64 oranında chat(sohbet) amacıyla kullanmaktadırlar.

¹ Türkiye, "Gençlik Okumuyor", 20 Aralık 2006.

² Yeni Şafak, "Gençler Kitap Okumuyor", 20 Mayıs 2005.

Disiplin suçu işlemeyenlerde ise bu oran % 31,9'dur. Disiplin suçu işlemeyen denekler ise interneti en çok % 44 oranında dersleri için kullanmaktadırlar. Disiplin suçu işleyen öğrencilerde bu oran % 7'dir.

H₀: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile interneti kullanma amaçları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile interneti kullanma amaçları arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 87,639, sd =12 ve 12'in tablo değeri 21,03'tür.

87,639>21,03 olduğundan farklılaşma anlamlıdır ve H₀ reddedilmiştir. Bu durum, disiplin suçu işleyen ve işlemeyen öğrencilerin interneti kullanma amacı arasında anlamlı bir fark olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.

Disiplin suçu işleyen öğrencilerin % 64'ü interneti chat amaçlı kullanırken disiplin suçu işlemeyen öğrencilerin % 44'ü interneti dersleri için kullandığını belirtmiştir. İki grubun, interneti kullanmadaki amacını bu sonuçlar ortaya koymaktadır.

Sabah gazetesinde yer alan habere göre gençlerin internet kullanmaktaki ilk amacı chat, ikinci sırayı ise oyun sitelerine girmek alıyor. En çok ziyaret edilen siteler oyun, film ve müzik indirme siteleri oluyor. Gençlerin ortalama % 71,4'ü bilgisayar kullanıyor. Bu oran erkeklerde % 79,3, kızlarda % 63,4'tür. Bilgisayar kullanımının en yoğun gerçekleştiği yer erkekler için % 53, kızlar için % 30,9 oranı ile internet kafeler. İkinci sırada ise % 31,3 oranı ile evler geliyor. Evde bilgisayar kullananların % 54'ünün kendine ait bir bilgisayarı bulunuyor. Gençlerin % 17'sinin şahsına ait bilgisayarı bulunurken % 14'ünün evinde başkaları ile paylaştığı bilgisayarı var. Toplamda 15–22 yaş grubundaki gençlerin % 31'inin evinde bilgisayar bulunuyor. Evlerde internet erişim oranı % 21.¹

İnternet, amacına uygun olarak kullanılmadığı takdirde gençlerin sağlıksız mesajlar alması konusunda uygun bir ortam olmaktadır. İnternet ortamında herhangi bir denetimden geçmeksizin her türlü bilgiye yazılı ve görsel olarak ulaşmak mümkün olabilmektedir. Bu ortam 15–17 yaş grubundaki henüz reşit olmamış, gördüğü olayları doğru, sağlıklı değerlendirme yetisine sahip olmayan, dürtüleri ile hareket etme

¹ Kaplan, P., "Evde Gençler İnterneti Chat İçin Kullanıyor", Sabah, 28 Ekim 2006.

eğiliminde olan gençlere, dürtülerini doyurabileceği bir zemin hazırlamaktadır. İsteddiği her türlü bilgiye hemen sahip olabilen gençler, gerçek hayatta da istediği her şeye hemen sahip olabileceğini düşünebilmektedir. Gençlerde, kontrol mekanizmasının zayıflaması, istediği şeye hemen sahip olabileceği düşüncesinin ön plana çıkması, şiddeti ortaya çıkaran faktörler olarak düşünülebilir. Ayrıca cinselliğe ilgi duyduğu yaş diliminde porno sitelere çabuk ulaşabilmesi, sağlıksız cinsel bakış açısı verebilmektedir.¹

Bu gibi sorunlarla karşılaşmamak için gençlerin internet kullanımını konusunda anne, baba ve öğretmenleri tarafından bilinçlendirilmesi gerekmektedir. İhtiyaçlarının ve meraklarının neler olduğu belirlenerek gençler, uygun kaynaklara yönlendirilmelidirler.

2.2.8. Disiplin Suçu İşleyen ve İşlemeyen Öğrencilerin Gençler Üzerindeki Etkili Unsurlar Hakkındaki Düşüncelerin Karşılaştırılmasına Dair Bulgular

Tablo 43: Disiplin Suçu İşleme ile Gençler Üzerinde Etkili Olan Unsura Dair Düşünceler Arasındaki İlişki

Grup	Sizce gençler üzerinde aşağıdakilerden hangisi daha etkilidir?				Toplam
	Aile	Okul	Medya	Arkadaşlar	
Disiplin Suçu İşleyen	34 34,0%	9 9,0%	6 6,0%	51 51,0%	100 100,0%
Disiplin Suçu İşlemeyen	48,6%	56,3%	30,0%	35,4%	40,0%
	36	7	14	93	150
	24,0%	4,7%	9,3%	62,0%	100,0%
	51,4%	43,8%	70,0%	64,6%	60,0%
Toplam	70 28,0%	16 6,4%	20 8,0%	144 57,6%	250 100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

$\chi^2: 5,997$

sd:3

p:0,112

Tabloda da görüldüğü gibi disiplin suçu işleyen öğrencilerin, “Sizce gençler üzerinde aşağıdakilerden hangisi daha etkilidir?” sorusuna % 51’i arkadaşlar, % 34’ü aile, % 9’u okul, % 6’sı medya cevabını vermiştir.

Disiplin suçu işlemeyen öğrencilerse, % 62’si arkadaşlar, % 24’ü aile, % 9,3’ü medya, % 4,7’si okul cevabını vermiştir.

¹ www.anadolucinar.net/ekim_2006/analiz.htm (10.08.2008)

H₀: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile gençler üzerinde etkili olan unsura dair düşünceleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile gençler üzerinde etkili olan unsura dair düşünceleri arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 5,997, sd =3 ve 3'ün tablo değeri 7,81'dir.

5,997<7,81 olduğundan farklılaşma anlamlı değildir ve H₁ reddedilmiştir.

Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile kendileri üzerinde etkili olan unsura dair düşünceleri arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Öğrenciler, medyanın gençler üzerinde ne derece etkili olduğunun farkında değildir. Doğru kullanıldığında iyi bir eğitim aracı olan, kişilik gelişimine katkısı olan medya, amacına uygun olarak kullanılmadığında gençlerde istenmeyen davranışların oluşmasına neden olmaktadır.

2.2.9. Disiplin Suçu İşleyen ve İşlemeyen Öğrencilerin Millî ve Manevî Değerlere Yönelik Düşüncelerin Karşılaştırılmasına Dair Bulgular

Tablo 44:Disiplin Suçu İşleme ile Millî ve Manevî Değerlere Saldırıda Bulunduğunda Müdahale Edilmesine Dair Düşünceler Arasındaki İlişki

Grup	Disiplin Suçu İşleyen	Millî ve manevî değerlerimize(din,dil,bayrak vs.)bir saldırıda bulunduğunu görürsem kendim müdahale ederim.				Toplam	
		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum		
Grup	Disiplin Suçu İşleyen	41 41,0%	30 30,0%	12 12,0%	11 11,0%	6 6,0%	100,0%
	Disiplin Suçu İşlemeyen	39,4%	36,6%	40,0%	52,4%	46,2%	40,0%
Grup	Disiplin Suçu İşleyen	63 42,0%	52 34,7%	18 12,0%	10 6,7%	7 4,7%	150 100,0%
	Disiplin Suçu İşlemeyen	60,6%	63,4%	60,0%	47,6%	53,8%	60,0%
Toplam	Disiplin Suçu İşleyen	104 41,6%	82 32,8%	30 12,0%	21 8,4%	13 5,2%	250 100,0%
	Disiplin Suçu İşlemeyen	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

χ^2 : 1,959

sd:4

p:0,743

“Millî ve manevî değerlerimize (din,dil,bayrak vs.) bir saldırıda bulunduğunu görürsem kendim müdahale ederim.” yargısına, disiplin suçu işleyen öğrencilerin % 41'i “Kesinlikle katılıyorum.”, % 30'u “Katılıyorum.”, % 12'si “Kararsızım.”, % 11'i “Katılmıyorum.”, % 6'sı “Kesinlikle katılmıyorum.” cevabını vermiştir.

Disiplin suçu işlemeyen öğrencilerinse % 42'si “Kesinlikle katılıyorum.”, % 34,7'si “Katılıyorum.”, % 12'si “Kararsızım.”, % 6,7'si “Katılmıyorum.”, % 4,7'si “Kesinlikle katılmıyorum.” cevabını vermiştir.

H₀: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile millî ve manevî değerlere saldırıda bulunulduğunda müdahale edilmesine dair düşünceler arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile millî ve manevî değerlere saldırıda bulunulduğunda müdahale edilmesine dair düşünceler arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 1,959, sd =4 ve 4'ün tablo değeri 9,49'dur.

1,959<9,49 olduğundan farklılaşma anlamlı değildir ve H₁ reddedilmiştir.

Her iki gruptaki öğrenci de soruya, yüksek oranda, millî ve manevi değerlere bir saldırıda bulunulduğunu gördüğü takdirde müdahale edeceği yönünde cevap vermiştir. Bu nedenle iki grubun cevapları arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Gençlerin millî ve manevi değerlere sahip çıkmasının altında, sahip oldukları milliyetçilik duyguları yatmaktadır; ancak gençlerin milliyetçilik kavramından ne anladığı tartışma konusudur. Gençler tarafından ilgiyle izlenen Kurtlar Vadisi dizisinin aktif milliyetçi kahramanlarından Polat Alemdar, gençliğin bu anlamda rol modeli olmuştur.

Polat Alemdar'ın kimliği ve karşı karşıya kaldığı yabancı düşmanlar aracılığıyla, Türk tarihinden hatırlatmalar yapılmakta ve “Türk”ün nitelikleri milliyetçilikle ilgili olarak yeniden üretilerek pekiştirilmektedir. Özellikle hilal, harita ve bayrak gibi simgelerin kullanımı dizide doğrudan milliyetçi ideolojiyle bağlantı kurulmasına olanak tanımaktadır. İntikam, yiğitlik, millet severlik, üstün millet, Türklük, kahramanlık, delikanlılık gibi kavramlar çevresinde gelişen dizide milliyetçiliğin simgeleri görsel öğelerde de kullanılır; konuşmaların ve olayların geçtiği mekânlarda harita, Türk bayrağı sürekli kullanılır.¹Dizideki aydınlatma, çekim ölçekleri, renkler, açılar, kamera hareketleri milliyetçiliğin sunumuna ve yeniden üretilmesine hizmet eden araçlar olarak karsımıza çıkar.²

¹ Gültekin, Z., Bir Popüler Kültür Ürünü Olarak Mafya Dizileri: Kurtlar Vadisi Örneği (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2006, ss.129-134.

² Gültekin, a.g.t., s.134.

2.2.10. Disiplin Suçu İşleyen ve İşlemeyen Öğrencilerin Okul Devamsızlığının Karşılaştırılmasına Dair Bulgular

Tablo 45: Disiplin Suçu İşleme ile Okul Devamsızlığı Arasındaki İlişki

		Okul devamsızlığınız tahminen kaç gündür?					Toplam
		0-5 gün	6-10 gün	11-15 gün	16-20 gün	20 günden fazla	
Grup	Disiplin Suçu İşleyen	13 13,0%	17 17,0%	18 18,0%	48 48,0%	4 4,0%	100 100,0%
	Disiplin Suçu İşlemeyen	11,7% 98 65,3%	30,4% 39 26,0%	62,1% 11 7,3%	96,0% 2 1,3%	100,0% 0 ,0%	40,0% 150 100,0%
Toplam		88,3% 111 44,4% 100,0%	69,6% 56 22,4% 100,0%	37,9% 29 11,6% 100,0%	4,0% 50 20,0% 100,0%	,0% 4 1,6% 100,0%	60,0% 250 100,0% 100,0%

χ^2 : 116,399 sd:4 p:0,000

“Okul devamsızlığınız tahminen kaç gündür?” sorusuna disiplin suçu işleyen öğrencilerin % 48’i “16-20 gün”, % 18’i “11-15 gün” cevabını vermiştir. Disiplin suçu işlemeyen öğrencilerse % 65,3’ü “0-5 gün”, % 26’sı “6-10 gün” cevabını vermiştir.

H₀: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile okul devamsızlığı arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile okul devamsızlığı arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 116,399, sd =4 ve 4’ün tablo değeri 9,49’ dur.

116,399>9,49 olduğundan farklılaşma anlamlıdır ve H₀ reddedilmiştir. Bu durum, disiplin suçu işleyen ve işlemeyen öğrencilerin okul devamsızlıkları arasında anlamlı bir fark olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.

“Millî Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Kurumları Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliği”ne göre ders yılı içinde toplam 20 gün okula özürsüz olarak devam etmeyen öğrenciler, notları ne olursa olsun başarısız sayılmaktadır. Yönetmeliğin devam-devamsızlıkla ilgili maddesinin öğrenciler tarafından bilinmesine rağmen, bazı öğrenciler başarısız sayılma riskini göze alarak devamsızlık haklarını son günlerine kadar kullanmaktadırlar.

Yavuzer, suç işlemiş çocuklar üzerinde yapmış olduğu çalışmada, bu çocukların %52,8'inin eğitim gördüğü yıllarda sınıfta kaldıklarını ve %50,7'sinin okula devamsızlık ettiğini saptamıştır.¹ Anti-sosyal çocuklarda kendini gösterme eğilimi normal çocuklara nazaran daha fazla olduğundan okulda başarılı olan çocuğun kendisini gösterme gereksinimini kolaylıkla giderebilmesine karşılık, başarısız çocuk kendisini okulda gösterememekte, bu da sonuçta çocuğun sokağa itilmesine neden olmakta ve sosyal yaşama uyum şansını azaltmaktadır.²

Bu bağlamda okul ortamı yanı sıra sosyal hayatta kendine belirli bir konum elde edemeyen genç, bu boşluğu okula gitmeme, arkadaş tercihlerindeki yanlışlıklar, sigara, uyuşturucu vb. kötü alışkanlıklarla doldurup kendini bu yolla göstermeye çalışmaktadır.

2.2.11. Disiplin Suçu İşleyen ve İşlemeyen Öğrencilerin Zararlı Alışkanlıklarının Karşılaştırılmasına Dair Bulgular

Tablo 46: Disiplin Suçu İşleme ile Alkol Kullanma Arasındaki İlişki

Grup	Alkol kullanıyor musunuz?				Toplam
	Hayır kullanmıyorum	Bir kez kullandım	Bazen kullanıyorum	Çoğu zaman kullanıyorum	
Disiplin Suçu İşleyen	48	13	29	10	100
	48,0%	13,0%	29,0%	10,0%	100,0%
Disiplin Suçu İşlemeyen	138	9	3	0	150
	92,0%	6,0%	2,0%	,0%	100,0%
	74,2%	40,9%	9,4%	,0%	60,0%
Toplam	186	22	32	10	250
	74,4%	8,8%	12,8%	4,0%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

χ^2 : 68,126

sd:3

p:0,000

“Alkol kullanıyor musunuz?” sorusuna disiplin suçu işleyen öğrencilerin % 48’i “Hayır kullanmıyorum.”, % 29’u “Bazen kullanıyorum.”, % 13’ü “Bir kez kullandım.”, % 10’u “Çoğu zaman kullanıyorum.” cevabını vermiştir.

¹ Yavuzer, a.g.k., ss.164-167.

² Duman, N., “Çeteye Katılma Potansiyeli Olan ve Olmayan Liseli Gençlerin Arkadaş Grupları İle İlişkileri: Çeteye Katılma Potansiyeli Olan Gençlerin Grup Dinamikleri”, 1.Ulusal Çocuk ve Suç: Nedenler ve Önleme Çalışmaları Sempozyumu, Ankara, 2001, s.166.

Disiplin suçu işlemeyen öğrencilerinse % 92'si "Hayır kullanmıyorum.", % 6'sı "Bir kez kullandım.", % 2'si "Bazen kullanıyorum."cevabını vermiştir.

H₀: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile alkol kullanması arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile alkol kullanması arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 68,126, sd =3 ve 3'ün tablo değeri 7,81'dir.

68,126>7,81 olduğundan farklılaşma anlamlıdır ve H₀ reddedilmiştir. Bu durum, iki grubu oluşturan öğrencilerin alkol kullanması arasında anlamlı bir fark olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.

Alkol kullanma alışkanlığı ve sıklığı, gençliği ciddi biçimde tehdit etmektedir. Alkole başlama yaşı, ortaöğretim, hatta ilköğretim, düzeyine kadar inmiş ve alkol kullanımı ortaöğretim öğrencileri arasında yayılmaya ve yaygınlaşmaya başlamıştır.

Doğrudan, yaş ortalaması 15 olan, üç ayrı liseye mensup, 427'si erkek ve 552'si kız, toplam 979 öğrenci üzerinde yapılan bir saha araştırmasının sonuçlarına göre:¹

Öğrencilerin % 33,7'sinin sigara içmeyi denedikleri ve bunların % 31,2'sinin sigara içmeye devam ettikleri, yine öğrencilerin % 19,5'inin alkollü içki içtikleri, % 2,3'ünün yatıştırıcı ve sakinleştirici ilaç, % 3,2'sinin esrarı denedikleri saptanmıştır.

Öğrencilerin % 68,7'sine göre toplumdaki madde kullanımında riskli yaş grubu 15-18 yaş olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin % 65'i eğitim / bilgi eksikliğini, % 43,4'ü değişen aile yapısını madde kullanımının yaygınlaşmasının nedenleri olarak görmektedir.

Öğrencilerin % 85,9'unun çeşitli maddelerin zararları ve korunma yollarının eğitim politikaları / programları içinde yer almasını istedikleri saptanmıştır.

¹ Akın, M., "Lise Öğrencilerinin Madde Kullanımının Zararlarına İlişkin Sağlık Eğitim Gereksinimleri", Bağlılık, Cilt 1, Sayı 1, İstanbul, Mart 2000, s.17.

Tablo 47: Disiplin Suçu İşleme ile Sigara İçme Arasındaki İlişki

Grup	Disiplin Suçu İşleyen	Sigara içiyor musunuz?		Toplam
		Evet	Hayır	
		51 51,0% 94,4%	49 49,0% 25,0%	100 100,0% 40,0%
	Disiplin Suçu İşlemeyen	3 2,0% 5,6%	147 98,0% 75,0%	150 100,0% 60,0%
Toplam		54 21,6% 100,0%	196 78,4% 100,0%	250 100,0% 100,0%

χ^2 : 85,069 sd:1 p:0,000

Tabloda da görüldüğü gibi disiplin suçu işleyen öğrencilerin % 51'i "Sigara içiyor musunuz?" sorusuna evet cevabını vermiştir. Bu oran disiplin suçu işlemeyen öğrencilerde % 2'dir.

Tabloda da görüldüğü gibi disiplin suçu işleyen öğrencilerin % 51'i "Sigara içiyor musunuz?" sorusuna evet cevabını vermiştir. Bu oran disiplin suçu işlemeyen öğrencilerde % 2'dir.

H₀: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile sigara içmesi arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile sigara içmesi arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 85,069, sd =1 ve 1'in tablo değeri 3,84'tür.

85,069>3,84 olduğundan farklılaşma anlamlıdır ve H₀ reddedilmiştir. Bu durum, disiplin suçu işleyen ve işlemeyen öğrencilerin sigara içme alışkanlıkları arasında anlamlı bir fark olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.

İstanbul Sağlık Müdürlüğü'nün internet sitesinde yer alan bilgilere göre, sigara kullanan gençlerin büyük bir kısmı içki de içmeye başlamaktadırlar. Sigara içmeyen gençlere göre sekiz kat daha fazla uyuşturucu kullanma riski taşımaktadırlar. Sigara içen gençlerde davranış bozukluğu da görülmektedir. Bunlar; kavgacılık, belli bir çeteye girme ya da dikkatsiz ve tedbirsiz cinsel ilişkiler olarak ortaya çıkmaktadır. Sigaraya alışan gençler, başka bir uyuşturucu kullanmasa bile, sigara bağımlısı yetişkinler haline

gelmekte ve sağlıklarını tehdit eden kimyasal maddelere bir ömür boyu maruz kalmaktadırlar.¹

Amerikan resmi kaynaklarınca verilen rapor da İstanbul Sağlık Müdürlüğünün araştırma sonuçlarını doğrulamaktadır. Amerikan resmi kaynaklarına göre ortaokul ve lise çağındaki gençlerde, sigara içtikleri takdirde, diğer tehlikeli alışkanlıkları kazanma riski çok daha fazladır. Yaşları 12-21 arasında değişen 10.645 kişilik büyük bir gençlik kitlesi üzerinde yapılan araştırmada gençlerin sigara içmesinin bugüne kadar bilinenden daha fazla bir tehlikeye yol atığı ortaya çıkmıştır. Milli Sağlık İstatistikleri Merkezinden C. Schoen, bu tehlikeyi haber vererek, “Sigara içen gençler kendilerini iki misli tehlikeye sokarak gerçek bir zarara giriyorlar.”demektedir.

Araştırma sonuçlarına göre, sigara içmeyen gençlerin % 23’, sigara içenlerin ise % 74’ alkol kullanmaktadır. Sigara içmeyen gençlerin % 1.5’i, sigara içenlerin ise % 26,5’i esrar kullanmaktadır. Yani sigara alkol kullanımını iki misli, esrar kullanımını ise 17 misli artırmaktadır. Diğer taraftan, sigara içen gençlerin silah, bıçak veya sopa taşması ihtimali, içmeyenlere nazaran iki mislinden daha fazladır. Sigara içen kızlarda bu oran % 11 iken içmeyenlerde % 2,6’dır. Sigara içen gençlerin % 54,7’si kavga ederken bu oran sigara içmeyenlerde % 29’dur.²

Yapılan araştırmalar, disiplin suçu işleyen öğrencilerde sigara içme oranının neden yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Suç işlemeye yatkın olan gençler, okulda sigara içmenin suç olduğunu bilmesine rağmen kural dışı hareket etmektedirler. Gençler, özgürlüklerini bir sembolle ortaya koyma eğilimindedirler. Yetişkinlikle özdeşleştirmeleri ve yetişkinler tarafından yasaklanması sebebiyle de gençler için en önemli özgürlük sembolü sigaradır.

Araştırmamızdaki disiplin suçu işlemiş öğrencilerin bir kısmı, okul içinde sigara içmeleri sebebiyle ceza almışlardır. Gençlerin sigaraya alışmasında arkadaş, aile, yakın çevrenin etkisi olmakla birlikte sigaraya kolay ulaşılabilirliğin de etkisi bulunmaktadır. Sigaranın satışı konusundaki yasal düzenlemeler ve uygulamalarla gençlerin sigaraya ulaşabilirliği azaltılmaya çalışılsa da netice istenen düzeyde değildir.

¹ www.istanbulsağlik.gov.tr/w/sigara/sigara.asp (10.08.2008)

² www.sizinti.com.tr/konular.php?KONUID=3188 (10.08.2008)

2.2.12. Disiplin Suçu İşleyen ve İşlemeyen Öğrencilerin Şiddet Eğilimlerinin Karşılaştırılmasına Dair Bulgular

Tablo 48: Disiplin Suçu İşleme ile Grup Hâlinde Kavgaya Karışma Arasındaki İlişki

		Grup halinde hiç kavgaya karıştınız mı?		Toplam
		Evet karıştım	Hayır karışmadım	
Grup	Disiplin Suçu İşleyen	80 80,0%	20 20,0%	100 100,0%
	Disiplin Suçu İşlemeyen	74,1%	14,1%	40,0%
Toplam	Disiplin Suçu İşleyen	28 18,7%	122 81,3%	150 100,0%
	Disiplin Suçu İşlemeyen	25,9%	85,9%	60,0%
Toplam		108 43,2%	142 56,8%	250 100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

χ^2 : 91,984 sd:1 p:0,000

Tabloda da görüldüğü gibi disiplin suçu işleyen öğrencilerin % 80'i, disiplin suçu işlemeyen öğrencilerinse % 18,7'si grup hâlinde kavgaya karıştığını ifade etmiştir.

H₀: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile grup hâlinde kavgaya karışması arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile grup hâlinde kavgaya karışması arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 91,984, sd =1 ve 1'in tablo değeri 3,84'tür.

91,984>3,84 olduğundan farklılaşma anlamlıdır ve H₀ reddedilmiştir. Bu durum, disiplin suçu işleyen ve işlemeyen öğrencilerin grup hâlinde kavgaya karışmalarında anlamlı bir fark olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.

Gençler bu dönemde güçlü olmak için gruplaşmaya ihtiyaç duyarlar. Öncelikle aynı yaştan kişilerle bir arada bulunmak, aynı yiyecekleri paylaşmak, sır ortaklığı yapmak, bazı eşyalara sahip olmaktan hoşlanırlar. Bazı gençler de suç işlemeyi, kurallara aykırı davranmayı amaç edinirler. Gençlik döneminde işlenen suçlarda, gençlerin dörtte üçü suçu yalnız işlememiştir. Grup hâlinde işlenen suçlar çoğunluktadır. Bu durum gençlerdeki aidiyet duygusu ile ilgilidir. Bir gruba ait olma, paylaşım içinde

olma gençliğin doğasında vardır. Gencin önünde olumlu, tatmin edici grup seçenekleri yoksa genç, sadece hoşuna giden gruba katılacaktır.¹

Bu noktada anne babaya düşen en önemli görev çocuğuna fark ettirmeden onun kimlerle arkadaşlık ettiğine dikkat etmek, yanlış arkadaşlarla ilişki kurmasını önlemeye çalışmaktır. Aksi halde gencin yanlış kişilere, gruplara, akımlara kapılması kaçınılmaz olacaktır.

Tablo 49:Disiplin Suçu İşleme ile Arkadaşlarla Kavga Etme Arasındaki İlişki

		Arkadaşlarınızla kavga eder misiniz?					Toplam
		Her zaman	Sık sık	Arada bir	Bir kez	Hiç	
Grup	Disiplin Suçu İşleyen	4 4,0% 100,0%	7 7,0% 100,0%	52 52,0% 58,4%	17 17,0% 42,5%	20 20,0% 18,2%	100 100,0% 40,0%
	Disiplin Suçu İşlemeyen	0 ,0% ,0%	0 ,0% ,0%	37 24,7% 41,6%	23 15,3% 57,5%	90 60,0% 81,8%	150 100,0% 60,0%
Toplam		4 1,6% 100,0%	7 2,8% 100,0%	89 35,6% 100,0%	40 16,0% 100,0%	110 44,0% 100,0%	250 100,0% 100,0%

χ^2 : 51,014 sd:4 p:0,000

“Arkadaşlarınızla kavga eder misiniz?” sorusuna disiplin suçu işleyen öğrencilerin % 4’ü “Her zaman”, % 7’si “Sık sık”, % 52’si “Arada bir”, % 17’si “Bir kez”, % 20’si “Hiç” cevabını vermiştir.

Disiplin suçu işlemeyen öğrencilerin % 24,7’si “Arada bir”, % 15,3’ü “Bir kez”, % 60’ı “Hiç” cevabını vermiştir.

H₀: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile arkadaşlarıyla kavga etmesi arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile arkadaşlarıyla kavga etmesi arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 51,014, sd =4 ve 4’ün tablo değeri 9,49’ dur.

¹ Kaykılar, D. , “Sancılı Dönem Ergenlik”, Akşam, 18 Ekim 2005.

51,014>9,49 olduğundan farklılaşma anlamlıdır ve Ho reddedilmiştir. Bu durum, disiplin suçu işleyen ve işlemeyen öğrencilerin arkadaşlarıyla kavga etmeleri arasında anlamlı bir fark olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.

ABD’de Okullarda Şiddeti Önleme Merkezi’ne göre okulda şiddet; okulun eğitim misyonunu ihlal eden, güven ortamını ve okuldaki kişilerin canlarını ve mallarını tehdit eden, okuldaki kişilerin canlarını ve mallarını hedef alan her tür yıkıcı ve bozucu saldırganca eylemlerdir. Bu tür eylemler; birini küçük düşürmek, birine lakap takmak veya biriyle alay etmek gibi sözel olabileceği gibi kavga, ateşli silah kullanarak birini öldürme gibi fiziksel de olabilir.¹

Haber bültenlerinde ve gazete sayfalarında sıklıkla yer almaya başlayan şiddet olaylarının yoğunluğu, olayların genellikle gençler arasında yaşanması sebebiyle, kaygı verici bir hâl almaktadır. Uzmanlar, bu tür davranışların ortaya çıkma nedeninin bireysel sorunlardan kaynaklanabileceği gibi toplumsal sorunlardan da kaynaklanabileceğinin göz ardı edilmemesi gerektiğini savunmaktalar.

Yeniden Sağlık ve Eğitim Derneği'nin liselerde yaptığı son araştırmanın istatistikleri şu şekildedir: Bir yıl içinde en az bir kez fiziksel kavgada bulunan erkeklerin oranı % 68,8'dir, kızlarda ise bu oran % 29,7'dir. Fiziksel kavga sonucu yaralandığını belirtenlerin oranı ise % 15,4'tür. Hayatı boyunca en az bir kez bir başkasını yaralayanların oranı % 26,3 olarak bulunmuştur. Erkeklerde kavga sonucu birisini yaralama riskinin kız öğrencilere göre 3,2 kat daha fazla olduğu saptanmıştır. Şiddet olayları sonucunda bir başkasını yaraladığını belirtenlerin yarıya yakını bunu ilk kez 13-15 yaşları arasında yaptıklarını belirtmiştir. Hayatı boyunca en az bir kez bıçak, çakı ya da benzeri kesici alet taşıyanların oranı % 22,6 olarak bulunmuştur. Erkeklerin kesici alet taşıma oranının kızlara göre 4,2 kat daha fazla olduğu saptanmıştır. Ateşli silah taşıyanların oranının % 9,8 olduğu saptanmıştır.²

Son dönemlerde okullarda yaşanan olaylar, Yeniden Sağlık ve Eğitim Derneği'nin istatistiklerini doğrular niteliktedir. Bu nedenle, bu tür şiddet olaylarının

¹ Öğülmüş, S., “Okullarda Şiddet ve Alınabilecek Önlemler”, Eğitime Bakış, Sayı 7, Ankara, 2006, s.17.

² Bir Gün, “ ‘Genç Şiddet’ Aldı Başını Gidiyor”, 1 Haziran 2006.

önüne geçmek için çok ciddi önlemlerin alınması gerekmektedir. Aksi takdirde bu davranışlar her geçen gün artmaya devam edecektir.

Tablo 50:Disiplin Suçu İşleme ile Şiddete Yönelme Nedeni Arasındaki İlişki

		Grup		Toplam
		Disiplin Suçu İşleyen	Disiplin Suçu İşlemeyen	
Hangi durumlarda şiddete yönelirsiniz?	Siddete yönelmem	1 2,6%	37 97,4%	38 100,0%
	Siddete maruz kaldığımda	30 38,0%	49 62,0%	79 100,0%
	Baskı altındayken	2 66,7%	1 33,3%	3 100,0%
	Haksızlığa uğradığımda	40 55,6%	32 44,4%	72 100,0%
	Sinirliyken	24 45,3%	29 54,7%	53 100,0%
	Uykusuzken/yorgunken	1 50,0%	1 50,0%	2 100,0%
	Arkadaşım ya da yakınım kavga ya girdiğinde	1 100,0%	0 ,0%	1 100,0%
	Sahsımın ya da yakınlarımın kişiliğine zarar verdiğinde	1 100,0%	0 ,0%	1 100,0%
	İnsanlık dışı harekette bulunduğunda	0 ,0%	1 100,0%	1 100,0%
Toplam		100 40,0%	150 60,0%	250 100,0%

χ^2 : 34,759

sd:8

p:0,000

“Hangi durumlarda şiddete yönelirsiniz?” sorusuna disiplin suçu işleyen öğrencilerin % 1’i, “Şiddete yönelmem.” , % 40’ı “Haksızlığa uğradığımda”, % 30’u “Şiddete maruz kaldığımda”, % 24’ü “Sinirliyken” cevabını vermiştir.

Disiplin suçu işlemeyen öğrencilerin % 24,7’si “Şiddete yönelmem.” , % 32,7’si “Şiddete maruz kaldığımda”, % 21,3’ü “Haksızlığa uğradığımda”, % 19,3’ü “Sinirliyken” cevabını vermiştir.

H₀: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile şiddete yönelme nedenleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Öğrencilerin disiplin suçu işlemesi ile şiddete yönelme nedenleri arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 34,759, sd =8 ve 8’in tablo değeri 15,51’dir.

34,759>15,51 olduğundan farklılaşma anlamlıdır ve H₀ reddedilmiştir. Bu durum, disiplin suçu işleyen ve işlemeyen öğrencilerin şiddete yönelme nedenleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.

Şiddet davranışının ortaya çıkmasında birçok faktör etkilidir. Aile içi etkileşimin ve iletişimin bozulması ergenlerde şiddet davranışını artırmaktadır. Çocuk istismarı ve ihmali önemli bir risk faktörüdür. Yetersiz gözetim ve yönlendirme, uygunsuz, tutarsız aile disiplini gençleri şiddet davranışına ve suça iten etkenler arasındadır. Özellikle ergenlerin şiddet davranışına tanık olması veya medya aracılığıyla sürekli gösterilmesi ergenlerin şiddete karşı duyarsızlaşmasına neden olmaktadır.

Şiddete karşı duyarsızlaşan ergen, yaşadığı sorunlarla baş edebilmek için bu tür davranış bozuklukları sergileyebilmektedir. Şiddet davranışını bir çözüm yolu olarak gören ergen, şiddet davranışını normalleştirmektedir. Bu ergenlerin çoğunluğunun ailesel ve çevresel destek mekanizmaları zayıftır. Eğitim yetersizliği ve şiddet unsurlarına kolay ulaşılabilir olmasının da artan olaylarda etkisi bulunmaktadır. Toplumsal düzensizliğin ve gençlerin işsizlik sorunu yaşamaları da şiddet davranışlarını tetiklemektedir.¹

Güvenli eğitim ortamı sağlayacak yönetim süreçlerinin işletilmesi açısından Millî Eğitim Bakanlığının 2006/26 numaralı “Okullarda Şiddetin Önlenmesi” konulu genelgesinde okulda şiddet, saldırganlık, zorbalık ve diğer risk faktörlerini önleme ve müdahale hizmetleriyle ilgili görev ve sorumluluklar belirtilmiştir. Öğrencilerin güven ortamı içinde eğitim kurumlarına devam edebilmelerini sağlamak ve eğitim sisteminden istenilen başarıyı elde edebilmek amacıyla, bu genelge doğrultusunda il milli eğitim müdürlüklerine, rehberlik ve araştırma merkezi müdürlüklerine, okul/kurum müdürlüklerine, rehber öğretmenler/psikolojik danışmanlara ve öğretmenlere koruyucu ve önleyici çalışmaların yapılmasına yönelik görev ve sorumluluklar verilmiştir.

Suç ve şiddete eğilimli gençlere öncelikle şiddetten korunma yollarını öğretmek gerekir. Bunun için de gençlere şiddetle başa çıkabilmelerini sağlayacak beceriler kazandırılmalı, iyi rol modelleri sunulmalıdır. Önleme çalışmasında atılacak en acil adım, gençlerin şiddet karşıtı tutumlar takınmalarını sağlamak amacıyla hem kendilerine hem de ailelerine yönelik müdahale programları uygulamaktır.

¹ Bir Gün, “ ‘Genç Şiddet’ Aldı Başını Gidiyor”, 1 Haziran 2006.

2.2.13. Disiplin Suçu İşleyen ve İşlemeyen Öğrencilerin Ailesinin Tutumuna Göre Medyaya Yönelik Düşüncelerinin Karşılaştırılmasına Dair Bulgular

Tablo 51: Ailenin Tutumu ile Medyanın Tutum ve Davranışlar Üzerinde Etkisinin Olması Düşüncesi Arasındaki İlişki

		Medyanın sizin tutum ve davranışlarınızın üzerinde etkili olduğuna inanıyor musunuz?					Toplam
		Çok etkili	Biraz etkili	Kararsızım	Etkili değil	Hiç etkili değil	
Ailenizin size karşı tutumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?	Baskıcı	4 10,5% 16,0%	9 23,7% 10,6%	3 23,7% 20,0%	4 10,5% 9,3%	12 31,6% 23,1%	38 100,0% 15,2%
	İlgili	9 7,6% 36,0%	45 37,8% 52,9%	24 20,2% 53,3%	22 18,5% 51,2%	19 16,0% 36,5%	119 100,0% 47,6%
	Anlayışlı ve demokrat	9 12,5% 36,0%	25 34,7% 29,4%	10 13,9% 22,2%	15 20,8% 34,9%	13 18,1% 25,0%	72 100,0% 28,8%
	İlgisiz	2 13,3% 8,0%	4 26,7% 4,7%	0 0,0% 0,0%	2 13,3% 4,7%	7 46,7% 13,5%	15 100,0% 6,0%
	Tutumları zaman zaman değişiklik gösterir	1 25,0% 4,0%	1 25,0% 1,2%	2 50,0% 4,4%	0 0,0% 0,0%	0 0,0% 1,9%	4 100,0% 1,6%
	Sevgisiz ve güvensiz	0 0,0% 0,0%	0 0,0% 0,0%	0 0,0% 0,0%	0 0,0% 0,0%	1 100,0% 1,9%	1 100,0% 4%
	Anlayışsız	0 0,0% 0,0%	1 100,0% 1,2%	0 0,0% 0,0%	0 0,0% 0,0%	0 0,0% 0,0%	1 100,0% 4%
	Toplam	25 100,0% 100,0%	85 100,0% 100,0%	45 100,0% 100,0%	43 100,0% 100,0%	52 100,0% 100,0%	250 100,0% 100,0%

χ^2 : 28,516 sd:24 p:0,239

“Medyanın sizin tutum ve davranışlarınızın üzerinde etkili olduğuna inanıyor musunuz?” sorusuna ailesinin tutumunu “baskıcı” olarak nitelendiren öğrencilerin % 10,5’i “çok etkili”, % 31,6’sı “hiç etkili değil” cevabını vermiştir.

Ailesinin tutumunu “ilgili” olarak nitelendiren öğrencilerin % 7,6’sı “çok etkili”, % 16’sı “hiç etkili değil” cevabını vermiştir.

Ailesinin tutumunu “anlayışlı ve demokrat” olarak değerlendiren öğrenciler % 12,5 oranında “çok etkili”, % 18,1 oranında “hiç etkili değil” cevabını vermiştir.

Ailesinin tutumunu “ilgisiz” olarak değerlendiren öğrencilerinse % 13,3’ü “çok etkili”, % 46,7’si “hiç etkili değil” cevabını vermiştir.

H₀: Öğrencilerin ailesinin tutumu ile medyanın davranışlar üzerinde etkili olduğu düşüncesi arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Öğrencilerin ailesinin tutumu ile medyanın davranışlar üzerinde etkili olduğu düşüncesi arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 28,516, sd =24 ve 24’ün tablo değeri 36,42’dir.

28,516<36,42 olduğundan farklılaşma anlamlı değildir ve H₀ reddedilmiştir. Bu durum, ailelerin öğrencilere karşı tutumuyla öğrencilerin medyanın davranışlar üzerinde etkili olduğu düşüncesi arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını göstermektedir.

Tabloda da görüldüğü gibi genel olarak öğrencilerin % 10'u medyanın tutum ve davranışlar üzerinde çok etkili olduğunu, % 34'ü biraz etkili olduğunu, % 8'i kararsız olduğunu, % 17,2'si etkili olmadığını, % 20,8'i hiç etkili olmadığını savunmaktadır. Medyanın tutum ve davranışlar üzerinde etkili olduğuna inananların toplam oranıysa % 44'tür.

Medya, günlük yaşamın vazgeçilmez bir parçası hâline gelmiş durumdadır. Araştırmalar, medyanın, özellikle gençler üzerinde, olumsuz etkileri olduğunu ortaya koymaktadır. Televizyonda izlenen şiddet görüntüleri, gençleri şiddete karşı duyarsızlaştırmakta gençlerin saldırgan davranışları artırarak okul başarısını etkilemektedir.

Son yıllarda yapılan araştırmalar şiddet ve cinsellik içeren filmleri izleyen ortaokul ve lise çağı öğrencilerinin sigara ve içki kullanma eğiliminin arttığını ortaya koymaktadır. Medyanın ergenlik dönemindeki gençleri çok fazla etkilemesinin bir nedeni de, bu yaştaki gençlerin medyayla daha fazla içi içe olmasıdır. Araştırmalar bir hafta içerisinde 8–18 yaş arasındaki çocukların günde altı saatten fazla bir süreyi televizyon izleyerek, video oyunları oynayarak, video filmleri izleyerek, bilgisayar kullanarak ve müzik dinleyerek geçirdiklerini ortaya koyuyor. Bu süre ise neredeyse tam zamanlı bir işte geçirilen süreye eşittir.¹

Kitle iletişim araçlarının bireyler, kurumlar ile toplum ve kültür üzerinde önemli etkileri olduğu bilinen bir gerçektir. Özellikle Kanadalı iletişim bilimci Marshall Mc Luhan, bu konuda iletişim araçlarına olağanüstü bir önem ve öncelik atfetmektedir. Mc Luhan'a göre, dünyada görülen toplumsal, siyasal ve iktisadi değişimlerin motoru; yazı, baskı, radyo ve televizyon gibi iletişim araçlarıdır.²

¹ saglik.corlu.org/2008/07/16/s202-medyanin-ergenlik-cagindaki-gencler-uzerindeki-etkileri.html
(16.08.2008)

² www.benimblog.com/ozdilekgorgulu/193157/MEDYANIN+YARARLARI+VE+ZARARLARI.html
(12.07.2008)

2.2.14. Disiplin Suçu İşleyen ve İşlemeyen Öğrencilerin Anne Babasının Öğrenim Düzeyine Göre Son Bir Ay İçinde Kitap ya da Dergi Okuyup Okumamasının Karşılaştırılmasına Dair Bulgular

Tablo 52: Annenin Öğrenim Düzeyi ile Televizyonsuz Bir Hayat Hakkındaki Düşünceler Arasındaki İlişki

	Televizyonsuz bir hayat hakkında ne düşünüyorsunuz?				Toplam	
	Televizyonsuz bir hayat düşünemiyorum	Televizyon olmasa da olur	Televizyon olmasa daha iyi olurdu	Televizyon vazgeçilmez bir araçtır		
Annenizin öğrenim düzeyi nedir?	Okuma yazması yok	6 17,6% 10,5%	14 41,2% 13,7%	10 29,4% 23,3%	4 11,8% 8,3%	34 100,0% 13,6%
	Okuma yazması var	8 23,5% 14,0%	13 38,2% 12,7%	6 17,6% 14,0%	7 20,6% 14,6%	34 100,0% 13,6%
İlkokul mezunu		32 25,6% 56,1%	53 42,4% 52,0%	17 13,6% 39,5%	23 18,4% 47,9%	125 100,0% 50,0%
	Ortaokul mezunu	4 12,5% 7,0%	16 50,0% 15,7%	6 18,8% 14,0%	6 18,8% 12,5%	32 100,0% 12,8%
Lise mezunu		6 28,6% 10,5%	5 23,8% 4,9%	4 19,0% 9,3%	6 28,6% 12,5%	21 100,0% 8,4%
	Yüksekokul mezunu	1 33,3% 1,8%	0 .0% .0%	0 .0% .0%	2 66,7% 4,2%	3 100,0% 1,2%
Üniversite mezunu		0 .0% .0%	1 100,0% 1,0%	0 .0% .0%	0 .0% .0%	1 100,0% .4%
	Toplam	57 22,8% 100,0%	102 40,8% 100,0%	43 17,2% 100,0%	48 19,2% 100,0%	250 100,0% 100,0%

χ^2 : 17,770

sd:18

p:0,471

“Televizyonsuz bir hayat hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna annesi okuma yazma bilmeyen öğrencilerin % 17,6’sı, annesi okuma yazma bilen öğrencilerin % 23,5’i, annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin % 25,6’sı, annesi ortaokul mezunu olan öğrencilerin % 12,5’i, annesi lise mezunu olan öğrencilerin % 28,6’sı, annesi yüksekokul mezunu olan öğrencilerin % 33,3’ü “Televizyonsuz bir hayat düşünemiyorum.” cevabını vermiştir.

Annesi okuma yazma bilmeyen öğrencilerin % 29,4’ü, annesi okuma yazma bilen öğrencilerin % 17,6’sı, annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin % 13,6’sı, annesi ortaokul mezunu olan öğrencilerin % 18,8’i, annesi lise mezunu olan öğrencilerin % 19’u ise “Televizyon olmasa daha iyi olurdu.” cevabını vermiştir.

H₀: Öğrencilerin annesinin öğrenim düzeyi ile televizyonsuz bir hayat hakkındaki düşünceleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Öğrencilerin annesinin öğrenim düzeyi ile televizyonsuz bir hayat hakkındaki düşünceleri arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 17,770, sd =18 ve 18'in tablo değeri 28,87'dir.

17,770<28,87 olduğundan farklılaşma anlamlı değildir ve H_0 reddedilmiştir. Bu durum, öğrencilerin annesinin öğrenim düzeyi ile televizyonsuz bir hayat hakkındaki düşünceleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı sonucunu ortaya koymaktadır.

Tanımlayıcı tipte olan bir arařtırmada¹, RTÜK tarafından 23 Nisan 2006 tarihinde ebeveynleri bilgilendirmek amacıyla başlattığı “Akıllı İşaretler” uygulamasını annelerin yeterli düzeyde bilmedikleri ve akıllı işaretlerden yeterince faydalanmadıkları görülmüştür. Annelerin televizyonun çocuklar için zararlı etkileri ve “Akıllı İşaretler” konusunda bilgilendirilmesi, çocuklarını televizyonun etkilerinden korumak için yararlı olacaktır. Anne ve babalar çocuklar için en önemli rol modelleridir. Annesi daha fazla televizyon izleyen çocukların daha fazla televizyon izledikleri görülmüştür. Ebeveynlerin çocukları televizyonun zararlarından korumaları için eğitilmeleri yararlı olacaktır. Bu nedenle anneler televizyonun etkileri konusunda bilinçlendirilmelidir.

Tablo 53: Babanın Öğrenim Düzeyi ile Son Bir Ay İçinde Satın Alarak Kitap ya da Dergi Okuyup Okumama Durumu Arasındaki İlişki

	Son bir ay içinde satın alarak kitap ya da dergi okudunuz mu?		Toplam	
	Evet okudum	Hayir okumadım		
Babanızın öğrenim düzeyi nedir?	Okuma yazması yok	3 60,0% 2,1%	2 40,0% 1,8%	5 100,0% 2,0%
	Okuma yazması var	3 23,1% 2,1%	10 76,9% 9,1%	13 100,0% 5,2%
İlkokul mezunu	61 55,0% 43,6%	50 45,0% 45,5%	111 100,0% 44,4%	
	Ortaokul mezunu	39 59,1% 27,9%	27 40,9% 24,5%	66 100,0% 26,4%
Lise mezunu	29 63,0% 20,7%	17 37,0% 15,5%	46 100,0% 18,4%	
	Yüksekokul mezunu	0 ,0% ,0%	1 100,0% ,9%	1 100,0% ,4%
Üniversite mezunu	5 62,5% 3,6%	3 37,5% 2,7%	8 100,0% 3,2%	
	Toplam	140 56,0% 100,0%	110 44,0% 100,0%	250 100,0% 100,0%

χ^2 : 8,392

sd:6

p:0,221

“Son bir ay içinde satın alarak kitap ya da dergi okudunuz mu?” sorusuna babası okuma yazma bilmeyen öğrencilerin % 60’i, babası okuma yazma bilen öğrencilerin % 23,1’i, babası ilkokul mezunu olan öğrencilerin % 55’i, babası ortaokul mezunu olan

¹ www.korhek.org/khb/khb_007_03-191.pdf (15.08.2008)

öğrencilerin % 59,1'i, babası lise mezunu olan öğrencilerin % 63'ü, babası üniversite mezunu olan öğrencilerin % 62,5'i “Evet okudum.” cevabını vermiştir. Genel olarak öğrencilerin % 56'sı son bir ay içinde satın alarak kitap ya da dergi okuduğunu belirtmiştir.

H₀: Öğrencilerin babasının öğrenim düzeyi ile son bir ay içinde satın alarak kitap ya da dergi okumaları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H₁: Öğrencilerin babasının öğrenim düzeyi ile son bir ay içinde satın alarak kitap ya da dergi okumaları arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 8,392, sd =6 ve 6'nın tablo değeri 12,59'dur.

8,392<12,59 olduğundan farklılaşma anlamlı değildir ve H₀ reddedilmiştir. Bu durum, öğrencilerin babasının öğrenim düzeyiyle son bir ay içinde satın alarak kitap ya da dergi okumaları arasında anlamlı bir farkın olmadığı sonucunu ortaya koymaktadır.

2.2.15. Disiplin Suçu İşleyen ve İşlemeyen Öğrencilerin Başarı Durumuna Göre Televizyonu İzleme Amacının Karşılaştırılmasına Dair Bulgular

Tablo 54: Başarı Durumu ile Televizyonu En Çok İzleme Amacı Arasındaki İlişki

		Televizyonu en çok hangi amaçla izliyorsunuz?					Toplam
		Dinlenmek ve eğlenmek için	Haber almak ve bir şeyler öğrenmek için	Hem eğlenmek hem de öğrenmek için	Zaman geçirmek için	Hepsi için	
Derslerdeki başarı durumunuz nedir?	Çok iyi	6 13,6% 15,8%	4 9,1% 10,0%	21 47,7% 21,0%	2 4,5% 6,9%	11 25,0% 25,6%	44 100,0% 17,6%
	İyi	17 14,0% 44,7%	22 18,2% 55,0%	57 47,1% 57,0%	6 5,0% 20,7%	19 15,7% 44,2%	121 100,0% 48,4%
	Orta	8 14,3% 21,1%	11 19,6% 27,5%	16 28,6% 16,0%	14 25,0% 48,3%	7 12,5% 16,3%	56 100,0% 22,4%
	Zayıf	5 20,8% 13,2%	3 12,5% 7,5%	5 20,8% 5,0%	6 25,0% 20,7%	5 20,8% 11,6%	24 100,0% 9,6%
	Çok zayıf	2 40,0% 5,3%	0 ,0% 0,0%	1 20,0% 1,0%	1 20,0% 3,4%	1 20,0% 2,3%	5 100,0% 2,0%
	Toplam	38 15,2% 100,0%	40 16,0% 100,0%	100 40,0% 100,0%	29 11,6% 100,0%	43 17,2% 100,0%	250 100,0% 100,0%

χ^2 : 34,386

sd:16

p:0,005

“Televizyonu en çok hangi amaçla izliyorsunuz?” sorusuna derslerdeki başarı durumu çok iyi olan öğrencilerin % 47,7'si, derslerdeki başarı durumu iyi olan öğrencilerin % 47,1'i, derslerdeki başarı durumu orta olan öğrencilerin % 28,6'sı, derslerdeki başarı durumu zayıf olan öğrencilerin % 20,8'i, derslerdeki başarı durumu

çok zayıf olan öğrencilerin % 20'si “hem eğlenmek hem öğrenmek için” cevabını vermiştir.

Derslerdeki başarı durumu çok iyi olan öğrencilerin % 4,5'i, derslerdeki başarı durumu iyi olan öğrencilerin % 5'i, derslerdeki başarı durumu orta olan öğrencilerin % 25'i, derslerdeki başarı durumu zayıf olan öğrencilerin % 25'i, derslerdeki başarı durumu çok zayıf olan öğrencilerin % 20'si “Zaman geçirmek için” cevabını vermiştir.

Ho: Öğrencilerin başarı durumu ile televizyonu izleme amaçları arasında anlamlı bir fark yoktur.

H1: Öğrencilerin başarı durumu ile televizyonu izleme amaçları arasında anlamlı bir fark vardır.

SPSS sonucunda χ^2 değeri 34,386, sd =16 ve 16'nın tablo değeri 26,30'dur.

34,386>26,30 olduğundan farklılaşma anlamlıdır ve Ho reddedilmiştir.

Tabloda da görüldüğü gibi ders başarısı “orta, kötü, çok kötü” olan öğrencilerin televizyonu sadece zaman geçirmek amacıyla izleme oranları ders başarısı “çok iyi, iyi” olan öğrencilere göre yüksektir.

Araştırmalar günde 3 saat ve daha fazla TV izleyen çocukların okul başarısının daha düşük, sınıf tekrarlama oranının daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Bilinçsiz televizyon seyretme alışkanlığı; çocukların derslere karşı ilgisiz olmalarına, okulu ve ders çalışmayı sevmemelerine ve derslerde başarısız olmalarına yol açmaktadır. Araştırmamızın sonuçları da bu konuyla ilgili yapılan diğer araştırmaları destekler niteliktedir. Ders başarısı düştükçe televizyonu bilinçsizce, sadece zaman geçirmek için, seyreden öğrencilerin oranı artmaktadır.

SONUÇ VE GENEL DEĞERLENDİRME

Kitle iletişim araçları; haber ve bilgi verme amacı başta olmak üzere, eğitmek ve eğlendirmek gibi amaçlar taşıyan, belirli bir okuyucu kitlesine, belirli aralıklarla ya da sürekli olarak ulaşan araçlardır. Gazete, dergi, radyo, televizyon, sinema gibi kitlelere ulaşan ve iletişimi sağlayan araçlara kitle iletişim araçları denilmektedir. Kitle iletişim araçlarının amacı düşünce, fikir, haberleri çok kısa zamanda geniş kitlelere ulaştırabilmektir. Daha geniş kitlelere, çevrelere seslenebilmek, onlarla iletişim kurmak için gerçekleştirilen elektromanyetik dalgaların ve bunların alıcılarının kullanımı ile tüm kitleye seslenebilme olanağına sahiptir.

Kitle iletişim araçları her türlü iletişime olanak sağlamak üzere kurulmuş olan sosyal yapıları ve bu yapılar için gerekli araçları ifade eder ve kültürel, ekonomik, eğitim, siyasi, eğlence, haber, gündem gibi birçok kamusal görevi yerine getirerek toplumda bir güç unsuru olmuştur. Bazı batı ülkeleri kitle iletişim araçlarını dördüncü güç olarak kabul etmektedir. En az yasama, yürütme, yargı gibi halkı ilgilendiren ve kamuoyu oluşturabilen bir güç unsuru niteliğindedir.

Teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte kitle iletişim araçları bireyleri, grupları, toplumları ve kültürleri etkilemekte ve vazgeçilmez bir konuma gelmektedir. Artık kitle iletişim araçları toplum yaşantısının önemli bir parçası olmuştur. Hayatın her kesiminde yer almaktadır. İletişim teknolojilerinin hızla gelişmesi, toplumda bazı sorunların çıkmasına sebep olmaktadır. Kitle iletişim araçlarından en çok etkilenen kesim, özellikle genç kesimdir. Toplumun temel yapı taşlarından biri olan gençliğin sağlıklı yetiştirilmesinde aile ve okul kadar önemli bir rolü olan medya, bugün gençlerin sağlıklı bireyler olarak yetiştirilmesinden daha çok doğru bilgi kaynaklarına yönelmesini engelleyici bir fonksiyon üstlenmiş durumdadır. Bilgi kaynaklarını kendisi öneren medya, böylece öğrenme ve gelişme çağındaki gençlerin ufkunu daraltarak gençlerin giderek yozlaşmasına yol açmaktadır. Buna rağmen gençler, medya hakkında genellikle kuşkucu değil, tam tersine onun bilgilendirici ve zaman zaman eğlendirici olduğuna dair kanaatlere sahiptir.

Bugün, bilimsel araştırmalara bakıldığında, televizyonlarda yayımlanan filmlerin ve dizilerin gençler arasındaki suç oranlarını artırdığı gerçeğiyle karşılaşılmaktadır.

Kitle iletişim araçlarının suçluluk konusundaki etkileri; suç tekniğini öğretmek, suçu olağan, çekici, hatta heyecanlı, yararlı bir faaliyet olarak göstermek, suçluya saygın bir kişilik vermek, adaletten kurtulmanın kolaylığını telkin etmek, kısaca suçun reklamını yapmak şeklinde özetlenebilir.

Türkiye, genç nüfus oranı fazla bir ülkedir. Son yıllarda genç nüfus arasında, özellikle ortaöğretim çağındaki gençlerde, gözlenen suç oranlarındaki artış, araştırmamızın ortaöğretim okullarındaki öğrencilerin suça yönelme sebepleri üzerine odaklanmasına sebep olmuştur. Araştırma varsayımlarımızın sınanmasında elde edilen bulgular şu şekildedir:

Disiplin suçu işleme ile cinsiyet arasında bir ilişki vardır. Disiplin suçu işleyen öğrencilerin % 13'ü kız, % 87'si erkektir. Bu durum disiplin suçu işlemiş öğrencilerin çoğunluğunu erkek öğrencilerin oluşturduğu göstermektedir. Suç oranı, erkek öğrencilerde daha yüksektir.

Disiplin suçu işleme ile en çok güvenilen iletişim aracı arasında ilişki vardır. Disiplin suçu işlemiş 100 öğrencinin en çok güvendikleri iletişim araçlarına bakıldığında öğrencilerin % 62 oranıyla internet cevabını verdikleri görülmektedir. Örnekleme oluşturan disiplin suçu işlememiş 150 öğrencinin en çok güvendikleri iletişim araçlarına bakıldığında ise öğrenciler % 25,3 oranıyla internet ve aynı oranda kitap ve dergi cevabını vermişlerdir. Disiplin suçu işleyen öğrencilerin verdikleri internet cevabının oranının yüksek olması, bu gruptaki öğrencilerin interneti kullanma sıklığının ve amacının diğer gruptaki öğrencilerden farklı olmasıdır.

Disiplin suçu işleme ile medyanın tutum ve davranışlar üzerinde etkisinin olması düşüncesi arasında ilişki vardır. Örnekleme oluşturan disiplin suçu işlemiş 100 öğrencinin “Medyanın sizin tutum ve davranışlarınızın üzerinde etkili olduğuna inanıyor musunuz ?” sorusuna % 30 oranıyla “Hiç etkili değil.” cevabını verdiği görülmektedir. % 27 oranında “Kararsızım.” cevabı verilmiştir. Disiplin suçu işleyen gençlerin medyanın etkileri konusunda yeterli bilinç düzeyine sahip olmadığı görülmektedir.

Disiplin suçu işleme ile en çok beğenerek seyredilen televizyon kanalı arasında ilişki vardır. Tablo 25’te görüldüğü gibi disiplin suçu işleyen öğrenciler arasında % 32 oranıyla Show TV birinci sırada ,% 25 oranıyla Kanal D ikinci sırada yer almaktadır. Disiplin suçu işleyen öğrencilerin en çok beğenerek seyrettikleri televizyon kanalının Show TV olmasında, tablo 28’de de görüldüğü gibi, bu grubu oluşturan öğrencilerin en çok beğenerek seyrettikleri dizinin Kurtlar Vadisi olmasının etkisi vardır. Kurtlar Vadisi, disiplin suçu işleyen öğrenciler arasında Show TV’nin izlenme oranını artırmaktadır.

Disiplin suçu işleme ile televizyon izleme amacı arasında ilişki tespit edilmiştir. Disiplin suçu işleyen 100 öğrenci “Televizyonu en çok hangi amaçla izliyorsunuz?” sorusuna en çok % 26 oranıyla “Hem eğlenmek, hem de öğrenmek için” cevabını vermiştir.% 23 oranıyla “Zaman geçirmek için” cevabı verilmiştir. Disiplin suçu işlemeyen 150 öğrenci ise % 49,3 oranında “Hem eğlenmek, hem de öğrenmek için” cevabını vermiştir. Disiplin suçu işlemeyen öğrencilerin sadece % 4’ü televizyonu zaman geçirmek için izlemektedir. Disiplin suçu işleyen öğrencilerin % 23 oranında televizyonu zaman geçirmek amacıyla izlemesi, bu öğrencilerin televizyonu sadece zaman öldürme aracı olarak gördüğünü göstermektedir.

Disiplin suçu işleme ile televizyonda en çok izlenen programlar arasında ilişki vardır. Disiplin suçu işlemiş öğrencilerin % 37 oranıyla, disiplin suçu işlememiş öğrencilerin ise % 40,7 oranıyla televizyonda en çok dizi izlediği saptanmıştır. Dizi izleme kültürü, gençler arasında yaygın durumdadır. Disiplin suçu işlemiş öğrenciler % 31 oranında spor programlarını, % 7 oranında haber programlarını izlemektedirler. Disiplin suçu işlememiş öğrenciler % 20 oranında haber programı izlemektedirler.

Disiplin suçu işleme ile televizyonda en çok beğenerek seyredilen diziler arasında ilişki bulunmuştur. Kurtlar Vadisi, diziler arasında izlenme oranı en yüksek olanıdır. Disiplin suçu işleyen öğrencilerin % 39’u, disiplin suçu işlememiş öğrencilerin % 23,3’ü Kurtlar Vadisi’ni izlediğini söylemiştir. Disiplin suçu işleyen öğrencilerin beğenerek seyrettikleri dizilerin genelini polisiye ya da mafya dizilerinin oluşturduğu görülmektedir.

Disiplin suçu işleme ile deneklerin yerinde olmak istedikleri kişi arasında ilişki tespit edilmiştir. “İzlediğini dizide en çok kimin yerinde olmak istersiniz?” sorusuna disiplin suçu işlemiş öğrenciler % 15 oranıyla, disiplin suçu işlememiş öğrenciler ise % 2,7 oranıyla “Kurtlar Vadisi’ndeki Polat Alemdar” cevabını vermiştir. Yerli dizilerdeki karakterlerin, disiplin suçu işleyen öğrencilerin model alma davranışı üzerinde etkili olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Disiplin suçu işleme ve cinsiyet ile şiddet içerikli filmler izlemekten hoşlanma arasında ilişki bulunmuştur. Disiplin suçu işleyen öğrencilerin % 78’i, erkek öğrencilerin % 76,7’si şiddet içerikli film izlemekten hoşlandıklarını belirtmişlerdir. Disiplin suçu işleyen öğrencilerin çoğunluğunu erkekler oluşturmaktadır. Disiplin suçu işlemeyle şiddet içerikli filmler izlemekten hoşlanma arasında ilişki bulunmasının bir sebebi de budur.

Disiplin suçu işleme ile televizyonun zararlı yönlerinin olup olmadığına dair düşünceler arasında ilişki tespit edilmiştir. Disiplin suçu işleyen öğrencilerin % 21’i, disiplin suçu işlemeyen öğrencilerinse % 3’ü televizyonun zararlı yönleri olmadığını düşünmektedir. Disiplin suçu işleyen gençlerin televizyonun zararları konusunda bilgi sahibi olmadığı görülmektedir.

“En çok beğenerek dinlediğiniz müzik türü hangisidir?” sorusuna disiplin suçu işleyen öğrencilerden % 35’i arabesk müzik, disiplin suçu işlemeyen öğrencilerinse % 39,3’ü pop müzik cevabını vermiştir. Araştırmacılar tarafından kişiyi duygusal olarak kötüleştiren ve toplumdan iten müzik olarak nitelendirilen arabesk müzik, disiplin suçu işleyen öğrenciler arasında yüksek dinlenme oranına sahiptir.

Disiplin suçu işleme ile interneti kullanma amacı arasında ilişki vardır. Disiplin suçu işleyen öğrencilerin % 64 oranında, disiplin suçu işlemeyenlerinse % 31,9 oranında interneti en çok chat(sohbet) amacıyla kullandıkları görülmüştür. Disiplin suçu işlemeyen öğrenciler interneti en çok % 44 oranında dersleri için kullanmaktadırlar. Disiplin suçu işleyen öğrencilerde bu oran % 7’dir. Zamanının büyük kısmını internette ders dışı amaçlarla, özellikle chat için, harcayan öğrenciler harcamayan öğrencilere göre daha yalnız ve depresiftirler. Bu durum, öğrencilerin suça yönelmesinde önemli bir etkidir.

Disiplin suçu işleme ile son bir ay içinde kitap ya da dergi okuma arasında ilişki tespit edilmiştir. Disiplin suçu işleyen öğrencilerin okuma oranı disiplin suçu işlemeyen öğrencilere göre oldukça düşüktür. Disiplin suçu işleyen öğrencilerin % 30'u, disiplin suçu işlememiş öğrencilerin % 73,3'ü son bir ay içinde kitap ya da dergi okuduğunu söylemiştir. Disiplin suçu işleyen öğrencilerin okumaktan daha çok televizyon izleyip internette chat yaptıkları görülmektedir.

Günümüzde kitle iletişim araçları, gençliğe olumsuz etkileri yönünde eleştirilerin merkezinde yer almaktadır. Gençlerin suç işlemesi yönünde kitle iletişim araçlarının etkisi araştırmamızda da ortaya konulmuştur. Kitle iletişim araçları içinde televizyon yaygın olarak kullanılmakta ve dolayısıyla da insanları etkisi altına alma hususunda televizyon ilk sırayı almaktadır. İnternet kullanımındaki sıklık da internetin gençleri en az televizyon kadar etkisi altına aldığı sonucunu ortaya koymaktadır.

Kitle iletişim araçları konusunda çalışanların üzerinde hemfikir olduğu konu, bu araçların insanlar üzerinde mutlak bir etkisi olduğu yönündedir. Yapılan araştırmalar bu etkinin çoğu zaman olumsuz yönde olduğunu göstermiştir. Kitle iletişim araçlarında yer alan pek çok malzeme, hedef kitle olarak gençleri almakta ve gençlerin tüketim kalıplarından, duygusal ilişkilerine kadar olan yaşam pratikleri üzerinde olumsuz etki yapmaktadır. Kitle iletişim araçlarının uzun dönemli etkileri ise tamamen görmezden gelinmektedir.

Araştırmamızın amacı doğrultusunda varsayımlarımızın sınanmasından sonra gençlerin suça itilmesi konusunda kitle iletişim araçlarının etkin sebep olduğunu söylemek yerinde olacaktır. Medyada görülen şiddet unsurunun gençler arasında görülen şiddet davranışını ve suç işleme potansiyelini tetiklediği unutulmamalıdır. Son olarak suçluluk konusunda söylenilmesi gereken, ortaöğretim çağındaki her gencin, her insanın olduğu gibi, suç işleme potansiyeline sahip olduğudur. Önemli olan gençlerin suça yönelme nedenlerini bulmak, bunların önlemini almak, bir anlamda toplumda işlenen suçların da azalmasını sağlamaktır.

Çalışmanın ortaya koyduğu sonuçlara göre aşağıda belirtilen hususların gerçekleştirilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

Ebeveynlere kitle iletişim araçlarının etkileri konusunda eğitim vermeye çaba gösterilmelidir.

Öğrencilere eleştirel TV izleme becerisi kazandırmalı, ebeveynler çocuklarının TV izlemesini günde 1–2 saatle sınırlandırılmalıdır.

Ebeveynler çocuklarının seyredeceği programların, internette ziyaret ettikleri sitelerin seçimine katılmalıdır.

Ebeveynler çocukların izlediklerini yorumlamalarına yardım etmek amacıyla onlarla birlikte TV izlemelidir.

En önemlisi de anne ve baba çok fazla televizyon seyrederek çocuklarına olumsuz model olmamalı ve boş zamanlarını daha çok diğer aktivitelerle (kitap okuma, müzik dinleme vb.) doldurmaya çalışarak çocuklarına da bu konuda olumlu bir model oluşturmalarıdır.

Kaynakça

Akın,M., “Lise Öğrencilerinin Madde Kullanımının Zararlarına İlişkin Sağlık Eğitim Gereksinimleri”, Bağımlılık, C. 1, S. 1,İstanbul,Mart 2000.

Alacakaptan, U., Suçun Unsurları, Ankara, 1961.

Anık, C., Siyasal İkna, Ankara, 2000.

Asna, A.,“Kamuoyunun Oluşumunda Kitle İletişim Araçları”, Yeni Türkiye Medya Özel Sayısı, C.2, S.11, Ankara, 1996.

Ataseven,C., Suça Etki Eden Sosyal Faktörler (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, 2006.

Aydede, C., Profesyonel Bir İlişki- Medya ve Halkla İlişkiler, İstanbul, 2004.

Aydın, M., Z.,"Çocuklar Kitle İletişim Araçlarının Zararlarından Korunmalıdır", Somuncu Baba Dergisi, S.71, Ankara, 2006.

Aydoğan, A., “Çocuklarımız da Zehirleniyor”, Milliyet, 20 Mart 2002.

Aziz, A., Elektronik Yayıncılıkta Temel Bilgiler, Ankara, 1989.

Aziz, A., Radyo Televizyona Giriş, Ankara, 1982.

Aziz, A., Radyo ve Televizyonla Eğitim, Ankara, 1982.

Balcı, F.-Gergin, N., “Medya ve Çocuk:Medyadaki Şiddetin Çocuklara Etkisi”, Medya ve Gençlik Rehberi, Konya, 2008.

Balcıoğlu, İ., Şiddet ve Toplum, İstanbul, 2001.

Baltaş, Z.-Baltaş, A., “Gençlik Çağı ve Stres”, Aile Yazıları 3(Der. Dikeçligil, B.-Çiğdem, A.), Ankara, 1990.

Baymur, F., Genel Psikoloji, İstanbul, 1990.

Berkay, F., “Kültürel Değerlerin Taşıyıcısı Olarak Aile,Kitle İletişim Araçları ve Gelecek”, III.Aile Şurası Bildirileri, Ankara, 1998.

Bir Gün, “ ‘Genç Şiddet’ Aldı Başını Gidiyor”, 1 Haziran 2006.

Budak, Y., “Kitle İletişim Araçları: Okula Tehdit Mi Destek Mi?”, Eğitim Araştırmaları Dergisi, S.9, Ankara, 2002.

Buharalı, M., “Elektronik İletişim Araçlarının Şiddetin Yaygınlaşmasındaki Rolü”, Hürriyet Vakfı Eğitim Yayınları 8:Kitle İletişim Araçları ve Şiddet, İstanbul, 1985.

Büker, S.-Kıran, A., Televizyon Reklamlarında Kadına Yönelik Şiddet, İstanbul, 1999.

- Celkan, H., Y., Eğitim Sosyolojisi, Erzurum, 1991.
- Çelebi, N., “Genç Sosyalleşmesi, Sosyal ve Kültürel Yapı”, Aile Yazıları 3 (Der. Dikeçligil, B.-Çiğdem, A.), Ankara, 1990.
- Çilenti, K., “Kitle İletişimi ve Eğitim”, Kitle İletişim Araçları ve Eğitim Sempozyumu, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, Nu:137, Ankara, 1985.
- Demirbaş, T., Kriminoloji, Ankara, 2001.
- Dönmezer, S., “Çocuk ve Gençlik Suçluluğunda Boş Zamanların Rolü”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. 30, İstanbul, 1964.
- Dönmezer, S., Kriminoloj, İstanbul, 1994.
- Duman, N., “Çeteye Katılma Potansiyeli Olan ve Olmayan Liseli Gençlerin Arkadaş Grupları İle İlişkileri: Çeteye Katılma Potansiyeli Olan Gençlerin Grup Dinamikleri”, 1.Ulusal Çocuk ve Suç: Nedenler ve Önleme Çalışmaları Sempozyumu, Ankara, 2001.
- Durkheim, E., Sosyolojik Metodun Kuralları (Çev. Aytekin, E.), İstanbul, 1986.
- Ekrem, F., Türk Ceza Hukuku, C. I, Ankara, 1995.
- Ekşi, A., “Gençlik Döneminde Uyum ve Davranış Sorunları”, Aile Yazıları 3 (Der. Dikeçligil, B.-Çiğdem, A.), Ankara, 1990.
- Erdoğan, İ., “Bilgi Toplumu Olmanın Gerektirdiği Eğitim Paradigması”, Yeni Türkiye Dergisi, S.19, Ankara, 1998.
- Erjem, Y.-Çağlayandereli, M., “Televizyon ve Gençlik: Yerli Dizilerin Gençlerin Model Alma Davranışı Üzerindeki Etkisi”, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C. 30, Nu:1, Sivas, Mayıs 2006.
- Erkan, N., Gençlik ve Demokrasi, Ankara, 1985.
- Ertürk, Y. D.-Gül, A. A., Çocuğunuzu Televizyona Teslim Etmeyin, Ankara, 2006.
- Fakihoğlu, B., “Televizyonsuz Bir Hayat Mümkünmüş”, Türkiye, 30 Nisan 2008.
- Gökçe, B., Orta Öğretim Gençliğinin Beklenti ve Sorunları, Ankara, 1984.
- Göktürk, G., Medyanın Çocuk Eğitimindeki Rolü ve “Türkiye Çocuk Dergisi Örneği” (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2001.
- Görgün, Ş., Hukukun Temel Kavramları, Ankara, 1996.
- Gültekin, Z., Bir Popüler Kültür Ürünü Olarak Mafya Dizileri: Kurtlar Vadisi Örneği (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2006.

Güz, N.,“Türk Basınında Gündem Oluşturma”, Yeni Türkiye Dergisi Medya Özel Sayısı, C. 2, S.12, Ankara, 1996.

Hançerlioğlu, O., Toplumbilim Sözlüğü, İstanbul, 1986.

Hesapçioğlu, M., “Postmodern / Küresel Toplumda Eğitim, Okul ve İnsan Hakları”, 21. Yüzyılda Eğitim ve Türk Eğitim Sistemi, İstanbul, 2001.

İçli, T., Kriminoloji, Ankara, 1994.

İçli, T., Türkiye’de Suçlular,Sosyal ,Kültürel ve Ekonomik Özellikleri, Ankara, 1992.

İçli, T.-Öğün, A., “Sosyal Değişme Süreci İçinde Kadın Suçluluğu”, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, C. 5, S. 2, Ankara, Aralık 1988.

İnan, A. M., Toplum İdeoloji Gençlik, Ankara, 1989.

Kahraman, H., Aile Yaşamlarında Şiddet Olan Ergenlerin Ana-Babalarıyla Olan İlişkilerini ve Kendilerini Değerlendirmeleri (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) , Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2000.

Kaner, S., “Suça İtilmiş Çocuklara/Gençlere Genel Bir Bakış”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, C. 24, S.1, Ankara, 1991.

Kaplan, P., “En Çok Cinayet Haberleri Okunuyor”, Sabah, 29 Ekim 2006.

Kaplan, P., “Evde Gençler İnterneti Chat İçin Kullanıyor”, Sabah, 28 Ekim 2006.

Karatay, G., “Ergenlerde Madde Kullanımı ve İlgili Risk Faktörleri”, Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi, C. 17, S. 2, İstanbul, 2008.

Kaykılar, D., “Sancılı Dönem Ergenlik”, Akşam, 18 Ekim 2005.

Kasatura, İ., Gençlik ve Bağımlılık”, İstanbul, 1998.

Kaya, R.A., Kitle İletişim Sistemleri, Ankara, 1985.

Kocabaşoğlu, U., Şirket Telsizinden Devlet Radyoculuğuna, Ankara, 1989.

Kocadaş, B., “Kitle İletişim Araçları Eğitim İlişkisi”, Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi IV, S.2, Samsun, 2004.

Kocadaş, B., Görsel Medya Ve Şiddet Kültürü (Ortaöğretim Çağı Gençliğinin Şiddet Eğiliminde Görsel Medyanın Etkisi) -Malatya Uygulaması- (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya, 2002.

Kongar, E., Toplumsal Değişme Kuramları Türkiye Gerçeği, İstanbul, 1995.

Köknel, Ö., İnsanı Anlamak, İstanbul, 1997.

Köknel, Ö., Kimliğini Arayan Gençliğimiz, İstanbul, 2001.

- Köksal, A., T.- Oktay, D.-Eser, S., İnternet, İstanbul, 1999.
- Kulaksızoğlu, A., Ergenlik Psikolojisi, İstanbul, 2007.
- Millî Gazete, “Medyatik Kirlenme, Medyatik Şiddet, Televizyon ve Mağdurları Üzerine Bir Deneme”, 19 Ekim 2005.
- Oktay, A., Kültür ve İdeoloji, İstanbul, 1987.
- Oktay, M., İletişimciler İçin Davranış Bilimlerine Giriş, İstanbul, 2000.
- Oskay, Ü., Toplumsal Gelişmede Radyo ve Televizyon, Ankara, 1978.
- Öğülmüş,S.,“Okullarda Şiddet ve Alınabilecek Önlemler”, Eğitime Bakış,S.7,Ankara,2006.
- Ömeroğlu, E.-Ulutaş, İ., Çocuk ve Ergen Gelişimi, İstanbul, 2007.
- Özbey, H.-Öztürk, E., Gençlik, İstanbul, 1992.
- Özdemir, S., Medya Emperyalizmi ve Küreselleşme, İstanbul, 1998.
- Özgüven, A., İktisat Bilimine Giriş, İstanbul, 1991.
- Öztürk, H., Eğitim Sosyolojisi ,Ankara, 1985.
- Öztürk, Ö., İstanbul H Tipi Cezaevinde Kalan Ergenlerde Suçluluk-Utanç Duygusunun Değerlendirilmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Karaelmas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Zonguldak, 2005.
- Palabıykoğlu, R., “Medya ve Şiddet”, Kriz Dergisi, S.5, Ankara, 1997.
- Radikal, “Lombroso’nun Hayaleti”, 6 Şubat 2005.
- Sabah, “İşsizlik Oranı Yüzde 9.7’ye Çıktı”, 15 Ocak 2008.
- Selçuk, Z., Eğitim Psikolojisi, Ankara, 2007.
- Senemoğlu, N., Gelişim, Öğrenme Ve Öğretim, Ankara, 1999.
- Sokulu-Akıncı, R. F., Kriminoloji, İstanbul, 2007.
- Uğur-Tanrıöver, H., “ ‘Vadi’de Büyüyen Erkek Çocuklar”,Medya ve Çocuk Rehberi, Konya, 2008.
- Terzi, A.K., Kent Ölçeğinde Çocuk Suçluluğu Çankaya Örnek Araştırması (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2007.

Tokgöz, O., Türkiye ve Ortadoğu Ülkelerinde Radyo-Televizyon Sistemleri, Ankara, 1972.

TUİK, Haber Bülteni, S. 101, Ankara, 2008.

Tuna, O.-Yalçıntaş, N., Sosyal Siyaset, İstanbul, 1994.

Türkiye, “Gençlik Okumuyor”, 20 Aralık 2006.

Uğurel-Şemin, R., Gençlik Psikolojisi, İstanbul, 1980.

Uztuğ, F., Siyasal İletişim Yönetimi, İstanbul, 2004.

Ünver, Ö., 12-24 Yaş Gençliğinin Sosyo-Ekonomik Sorunları, Ankara, 1986.

www.68aksaray.gen.tr/forum/medyanin_toplum_uzerindekit7305.html?s=04dd3fba4c2c5cdcb7fd0443a675f8ca&t=7305 (22.07.2008)

www.akader.info/KHUKA/2_98_ekim/suc_cocuk_ve.htm (02.08.2008)

www.anadolucinar.net/ekim_2006/analiz.htm (10.08.2008)

www.artidusunce.org/basin/basinaciklamasi2006-01.doc (22.06.2008)

www.belgeselfotograf.com/aid=99.phtml (19.07.2008)

www.benimblog.com/ozdilekgorgulu/193157/MEDYANIN+YARARLARI+VE+ZARARLARI.html (12.07.2008)

www.dorduncukuvvetmedya.com/dkm/article.php?sid=8582 (19.07.2008)

www.dosyaroportaj.blogspot.com/2008/02/rolmodelini-syle-kim-olduunu-syleyeyim.html (08.08.2008)

www.eblacksea.com/medya/i100 (05.06.2008)

www.egitimvadisi.net/forum/tvsiddet-ve-cocuklarimiz-t855.0.html;wap= (05.08.2008)

www.freewebtown.com/hayalperdesi/library/document/g_rsel_medyan_305_n_etkileri.pdf (04.08.2008)

www.genbilim.com/content/view/843/39/ (01.04.2008)

www.google.com.tr/search?hl=tr&q=gen%C3%A7likte+model+alma&meta= (23.03.2008)

www.insanbilimleri.com/ojs/index.php/uib/article/viewFile/86/84 (28.07.2008)

www.internethukuk.com/idare-hukuku/73-devlet-memurlar-kanununda-duezenlenen-disiplin-suc-ve-cezalar.html?start=2 (11.06.2008)

www.istanbul.edu.tr/iletim/75/haberler/saglik2.htm (12.03.2008)

www.istanbulsaglik.gov.tr/w/sigara/sigara.asp (10.08.2008)

www.kahramanmaras.pol.tr/CocukveSuc.asp (30.05.2008)

www.kriminoloji.com/Krminolojide%20Suc.htm (21.01.2008)

www.kriminoloji.com/Suc%20kavrami.htm (22.05.2008)

www.kriminoloji.com/Suc_ve_Kadin.Balcioğlu.htm (02.08.2008)

www.kriminoloji.com/Sucun%20Nedenleri%20Sosyolojik.htm (18.03.2008)

www.korhek.org/khb/khb_007_03-191.pdf (15.08.2008)

www.kv-pusu.info/2008/05/rtk-bakan-genler-en-ok-polat-alemdar.html (12.07.2008)

www.kv-pusu.info/2008/05/rtk-bakan-genler-en-ok-polat-alemdar.html (12.07.2008)

www.medyakuryazarligi.com/index.php?topic=25.0 (30.06.2008)

www.merkezforum.biz/showthread.php?t=106922 (15.06.2008)

www.ntvmsnbc.com/news/366867.asp (07.08.2008)

www.rehberabi.net/Konu.asp?ID=740 (28.05.2008)

www.saglik.corlu.org/2008/07/16/s202-medyanin-ergenlik-cagindaki-gencler-uzerindeki-etkileri.html (16.08.2008)

[www.saglikkutuphanesi.com/Ruh_Sa%C4%9Fl%C4%B1%C4%9F%C4%B1 / Psikoloji/Kohlberg Moral Geli%C5%9Fim_i1379.htm](http://www.saglikkutuphanesi.com/Ruh_Sa%C4%9Fl%C4%B1%C4%9F%C4%B1_Psikoloji/Kohlberg_Moral_Geli%C5%9Fim_i1379.htm) (23.03.2008)

www.showtvnet.com/yardim/izleyicitemsilcisinden_2.asp (04.08.2008)

www.sizinti.com.tr/konular.php?KONUID=3188 (10.08.2008)

www.sosyalbil.selcuk.edu.tr/sos_mak/makaleler%5CHasan%20%20C5%9EAHAN%20-%20Vedat%20%20C3%87INAR%5C312-321.pdf (10.07.2008)

www.sosyalhizmetuzmani.org/cocukinternet.htm (15.06.2008)

www.sozsoze.com/?p=312 (12.04.2008)

www.sucbilimi.org/?ana=kriminoloji&alt=sucluluk (25.05.2008)

www.tdk.gov.tr/TR/SozBul.aspx?F6E10F8892433CFFAAF6AA849816B2EF4376734BED947CDE&Kelime=gen%c3%a7lik (22.03.2008)

www.ttkb.meb.gov.tr/ogretmen/modules.php?name=downloads&d_op=getit&lid=1056
(30.07.2008)

www.usluer.com/turk_pop_arabesk_muzik_arastirma.doc (10.08.2008)

www.wsws.org/tr/2008/jun2008/yout-j21.shtml (05.04.2008)

www.yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi57/cetinkaya.htm (25.07.2008)

www.yeniumit.com.tr/yazdir.php?konu_id=311 (24.03.2008)

Yavuzer, H., Çocuk ve Suç, İstanbul, 2006.

Yeni Şafak, “ Gençlerin Modeli Dizi Kahramanları”, 08 Şubat 2007.

Yeni Şafak, “ Gençler Kitap Okumuyor”, 20 Mayıs 2005.

Yıldız, N., Türkiye’de Siyasetin Yeni Biçimi - Liderler, İmajlar, Medya, Ankara, 2002.

Yörükoğlu, A., Gençlik Çağı, İstanbul, 2004.

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.34.00.18.580/ 440
Konu : Anket (Şerife KOPTUR)

21.102/2007

BEYKENT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sosyal Bilimler Enstitüsü)

- İlgi: a) Valilik Makamının 19.02.2007 tarih ve 580/403 sayılı onayı.
b) Millî Eğitim Bakanlığı Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığının 18.08.2003 gün ve 2430 sayılı emri.
c) Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünün 08.02.2007 tarih ve 53 sayılı yazısı.

Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans öğrencisi Şerife KOPTUR "İstanbul'da Öğrencileri Suça İten Faktörler" konulu anket uygulaması yapma isteği İLGİ (a) Valilik Oluru ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi, gereğinin İLGİ (a) Valilik Oluru doğrultusunda, İlçe Millî Eğitim Müdürlüklerinin bilgisinden sonra Okul Müdürlüklerine gerekli duyurunun anketçi tarafından yapılmasını, işlem bittikten sonra 2(iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Kültür Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

Erdem DEMİRCİ
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EKLER :
Ek-1. İLGİ (a) Valilik Oluru
Ek-2. Onaylı Anket soruları

EK 2

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ORTA ÖĞRETİM KURUMLARI ÖDÜL VE
DİSİPLİN

YÖNETMELİĞİ

Yayın: Resmi Gazete

Yayın Tarihi ve Sayısı: 31/01/1995 - 22188

ÜÇÜNCÜ KISIM
Cezalar ve Davranışlar

BİRİNCİ BÖLÜM

Disiplin Cezaları ve Cezayı Gerektiren Davranışlar

Disiplin Cezaları

Madde 16- Öğrencilere, kusurlu veya cezayı gerektiren davranışlarının niteliklerine göre;

- a) Uyarma-Mahrumiyet-Kınama,
 - b) Okuldan Kısa Süreli Uzaklaştırma,
 - c) Okuldan Tasdikname ile Uzaklaştırma,
 - ç) Örgün Eğitim Dışına Çıkarma,
- cezalarından biri verilir.

Davranışlar

Madde 17- Cezayı gerektiren davranışlar şunlardır:

- a) Uyarma-Mahrumiyet-Kınama cezalarını gerektiren davranışlar;
 1. Görgü kurallarına uymamak,
 2. Okulda başkalarını rahatsız edecek şekilde yüksek sesle konuşmak,
 3. Okulu ve çevresini kirletmek,
 4. Öğretmen veya okul yönetimi tarafından verilen ödevleri ve görevleri yapmamak,
 5. Kılık-kıyafet yönetmeliğine uymamak,
 6. Okulda sigara içmek,
 7. Başkasına ait eşyayı sahibinin izni olmadan almak veya kullanmak,
 8. Dersle ilgili araç ve gereçleri yanında bulundurmamak, bu konuda uyarılara aldırış etmemek,
 9. Yalan söylemek,
 10. Duvarları, sıraları kirletmek,
 11. Yürürlükten kaldırılmıştır. (Mart 2002-2534 s.TD)
 12. Okula geldiği halde özürsüz olarak derslere, törenlere, etütlere, diğer eğitici çalışmalara, sınavlara, atölye, laboratuvar ve uygulama çalışmalarına katılmamak, geç katılmak veya katıldıktan sonra ayrılmak ve okulu terk etmek,
 13. Okul kitaplığından, laboratuvarlarından, atölyelerinden, pansiyonundan veya spor yurdundan aldığı kitap, araç ve gereçleri geri vermemek, eksik vermek, kötü kullanmak,
 14. Okul içinde veya dışında yöneticilere, öğretmenlere, arkadaşlarına ve okulun diğer personeline kaba ve saygısız davranmak,
 15. Dersin ve ders dışı faaliyetlerin akışını ve düzenini bozacak davranışlarda bulunmak,
 16. Okul yönetimi tarafından verilen izin süresini özürsüz olarak uzatmak,
- b) Okuldan Kısa Süreli Uzaklaştırma cezasını gerektiren davranışlar:
 1. Arkadaşlarına sarkıntılık, hakaret ve iftira etmek veya başkalarını bu gibi davranışlara kışkırtmak,

2. (Değişik: Mart 2002-2534 s.TD) Kişileri veya grupları; dil, ırk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din ve mezheplerine göre ayırmayı, kınamayı, kötülemeyi amaçlayan davranışlarda bulunmak veya ayrımcılığı körükleyici semboller taşımak,
3. Okul içinde öğrenciler arasında gruplaşmalara, sürtüşmelere, çatışmalara neden olabilecek izinsiz gösteri veya toplantı düzenlemek, siyasî partilere, bu partilere bağlı yan kuruluşlara veya sendikalara ait amblem, rozet, yazı, slogan, bildiri, ilân, broşür ve benzeri propaganda araçlarını dağıtmak,
4. Yatılı okullarda gece izinsiz ve özürsüz dışarıda kalmak,
5. Okul demirbaş eşyasına, kendisinin ve arkadaşlarının araç ve gereçlerine ahlâk dışı, ideolojik veya siyasî amaç taşıyan resim, amblem ve benzerlerini yapmak, yazılar yazmak,
6. Yasaklanmış her türlü yayını okula, okula bağlı yerlere sokmak veya yanında bulundurmak,
7. Kişisel durumu ve adresi ile ilgili bilgileri okula yanlış bildirmek,
8. Okul yetkililerinin ve disiplin kurulunun çağrılarına uymamak, çağrı yazılarını almaktan kaçınmak,
9. Kumar oynamak veya oynatmak,
10. Öğretmen veya okul yönetimi tarafından verilen görevlerin yapılmasına engel olmak,
11. Okulda bulunduğu halde kasıtlı olarak bayrak törenlerine katılmamak, özürsüz olarak bayram törenlerine gelmemek,
12. (Ek: Mart 2002-2534 s.TD) Okul ve çevresinde kavga etmek,

c) Okuldan Tasdikname ile Uzaklaştırma cezasını gerektiren davranışlar:

1. Hırsızlık yapmak,
2. Okulla ilişkisi olmayan kimseleri okulda veya okula ait yerlerde barındırmak,
3. Okulca verilen kimlik kartında veya başka belgelerde değişiklik yapmak, sahte belge düzenlemek, üzerinde değişiklik yapılmış belgeleri kullanmak, bu belgelerin sağladığı haklardan başkalarını yararlandırmak,
4. Yasaklanmış kitap, dergi, broşür, gazete, bildiri, beyanname, ilân ve benzerlerini dağıtmak, duvarlara ve diğer yerlere asmak, yapıştırmak, yazmak, okul araç ve gereçlerini bu amaçlar için kullanmak,
5. Okul sınırları içinde herhangi bir yeri okul yönetiminden izinsiz olarak eğitim ve öğretim amaçları dışında kullanmak veya kullanılmasına yardımcı olmak,
6. Okulun bina, eklenti ve donanımlarını, okula ait taşınır veya taşınmaz malları tahrip etmek,
7. Ders, sınav ve diğer faaliyetlerin yapılmasını engellemek veya arkadaşlarını bu eylemlere katılmaya kışkırtmak,
8. Öğretmenlere, yöneticilere, memurlara ve diğer görevlilere hakaret etmek, karşı gelmek, onların okulda veya eklentilerinde görevlerini yapmalarına engel olmak,
9. Okula yaralayıcı, öldürücü silâh ve patlayıcı maddeler getirmek veya bunları bulundurmak,
10. Zor kullanarak veya tehditle kopya yapmak veya yapılmasını sağlamak,
11. Okulda içki içmek, içkili olarak okula gelmek veya uyuşturucu madde kullanmak,
12. Türk Bayrağı'na, Sancağı'na kasıtlı olarak saygısızlık yapmak,
13. Millî ve manevî değerleri sözle, yazıyla veya başka bir şekilde aşağılamak, bu değerlere küfretmek,
14. Kendi yerine başkasını sınava sokmak, başkasının yerine sınava girmek,
15. Okul içinde siyasî partilerin, bu partilere bağlı yan kuruluşların, ideolojik amaçlı dernek ve kuruluşların veya sendikaların siyasî ve ideolojik görüşleri doğrultusunda eylem düzenlemek, başkalarını bu gibi eylemleri düzenlemeye kışkırtmak, düzenlenmiş eylemlere etkin biçimde katılmak,

16. Herhangi bir kurum, dernek, örgüt ve parti adına üye kaydetmek; para toplamak veya bağışta bulunmaya zorlamak,
17. (Ek: Mart 2002-2534 s.TD) Toplumun ortak değerleriyle bağdaşmayan ve eğitim-öğretim ortamını olumsuz yönde etkileyen davranışlarda bulunmak,
 - ç) Örgün Eğitim Dışına Çıkarma cezasını gerektiren davranışlar:
 1. Kişileri veya grupları dil, ırk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din ve mezheplerine göre ayırmayı, kınamayı, kötülemeyi amaçlayan bölücü toplu eylemlere katılmak,
 2. Disiplin ile ilgili işleri ve disiplin kurulunun çalışmasını zor kullanarak veya tehditle engellemek,
 3. Okulda uyuşturucu madde ticareti yapmak,
 4. Yürürlükten kaldırılmıştır. (Mart 2002-2534 s.TD)
 5. Güvenlik kuvvetleri tarafından aranan kişileri okulda veya okula ait yerlerde saklamak ve barındırmak,
 6. Okula, derslere, sınavlara girilmesine, ders veya sınavların yapılmasına engel olmak, dersteki öğrencileri dışarı çıkarmak, çıkarmayı kışkırtmak ve zorlayıcı davranışlarda bulunmak,
 7. Okul içinde ve dışında tek veya toplu halde okulun yöneticilerine, öğretmenlerine ve diğer personeline karşı saldırıda bulunmak, bu gibi hareketleri düzenlemek veya kışkırtmak,
 8. Okulun bina, eklenti ve donanımlarını, okula ait taşınır veya taşınmaz malları kasıtlı olarak tahrip etmek,
 9. Okul içinde veya dışında yaralayıcı, öldürücü her türlü alet, silâh, patlayıcı maddeler kullanmak suretiyle herhangi bir kimseyi yaralamaya teşebbüs etmek, yaralamak, öldürmek, maddî ve manevî zarara yol açmak,
 10. Kişi veya kişilere her ne sebeple olursa olsun eziyet etmek, işkence yapmak veya yaptırmak,
 11. Kanun dışı kuruluşlara üye olmak, bu kuruluşlarda faaliyet göstermek, bu gibi kuruluşların propagandasını yapmak,
 12. "Türkiye Cumhuriyeti'nin devleti ve milletiyle bölünmezliği" ilkesine ve "Türkiye Cumhuriyeti'nin insan haklarına ve Anayasa'nın başlangıcında belirtilen temel ilkelere dayalı millî, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti niteliklerine aykırı miting, forum, direniş, yürüyüş, boykot ve işgal gibi ferdî veya toplu eylemler düzenlemek, düzenlenmesini kışkırtmak, düzenlenmiş bu gibi eylemlere katılmak veya katılmaya zorlamak,
 13. Yol kesmek, adam kaçırmak, haraç almak.

EK 3

ANKET SORULARI

1.Cinsiyetiz:

- 1)Kız
- 2)Erkek

2.Doğum tarihiniz:

3.Okul türünüz:

- 1)Genel Lise
- 2)Yabancı Dil Ağırlıklı Lise
- 3)Meslek Lisesi
- 4)Anadolu Lisesi

4.Sınıfınız:

- 1)1. Sınıf
- 2)2.Sınıf
- 3)3.Sınıf

5.Doğum yeriniz:

6.Oturduğunuz ev:

- 1)Kira
- 2)Kendi eviniz
- 3)Diğer(Belirtiniz)

7.Oturduğunuz ev kaç oda kaç salondan oluşuyor?

8.Kendinize ait odanız var mı?

- 1)Evet
- 2)Hayır

9.Kaç kardeşiniz?

10.Ailede kaçınıcı çocuksunuz?

- 1)En büyük çocuk
- 2)En küçük çocuk
- 3)Kendimden büyük ve küçük kardeşlerim var.

11.Hangi ilçenin hangi mahallesinde oturuyorsunuz?

12.Aile reisiniz İstanbul'a kaç yıl önce geldi?

13. Aile reisiniz İstanbul'a hangi ilden geldi?

14.Ailenizin aylık toplam geliri ne kadardır?

- 1)500-1000 YTL
- 2)1000-1500 YTL
- 3)1500-2000 YTL
- 4)2000-2500 YTL

5)2500 ve üstü YTL

15.Otomobiliniz var mı?

1)Evet 2)Hayır

16.Annenizin öğrenim düzeyi nedir?

1)Okuma yazması yok

2)Okuma yazması var

3)İlkokul

4)Ortaokul

5)Lise

6)Yüksekokul

7)Üniversite

17.Babanızın öğrenim düzeyi nedir?

1)Okuma yazması yok

2)Okuma yazması var

3)İlkokul

4)Ortaokul

5)Lise

6)Yüksekokul

7)Üniversite

18.Nasıl bir aile yapınız var?

1)Çekirdek aile(Anne,baba ve çocuklar)

2)Geleneksel aile(Anne,baba,çocuklar ve aile büyükleri)

3)Boşanma sonucu dağılmış aile

4)Anne vefat etmiş aile

5)Baba vefat etmiş aile

6)Annem ve babam şehir dışında

19.Anneniz vefat ettiyse o vefat ettiğinde kaç yaşındaydınız?

1)Annem vefat etmedi

2)..... yaşındaydım

20. Babanız vefat ettiyse o vefat ettiğinde kaç yaşındaydınız?

1)Babam vefat etmedi

2)..... yaşındaydım

21.Üvey anneniz ya da üvey babanız var mı?(Varsa hangisinin üvey olduğunu belirtiniz.)

1)Yok 2)Var(.....)

22.Ailenizin oturduğu konutun tipi nedir?

1)Apartman dairesi

2)Gece kondu

3)Müstakil ev (Bahçeli ya da dubleks)

23.Annenizin mesleği nedir ? (Ayrıntılı olarak yazınız)

1)Çalışmıyor

2).....

24.Babanızın mesleği nedir? (Ayrıntılı olarak yazınız)

- 1)Çalışmıyor
- 2).....

25.Size göre anne ve babanız nasıl geçinir?

- 1)İyi geçinirler
- 2)Zaman zaman birbirlerine sözlü hakaret ederler
- 3)Aynı evin içinde birbiriyle pek konuşmazlar
- 4)Bazen babam annemi döver

26.Şu anda gelir getiren bir işte çalışıyor musunuz?

- 1)Evet çalışıyorum
- 2)Hayır çalışmıyorum

27.Hangi işte çalışıyorsunuz?

- 1)Çalışmıyorum
- 2).....

28.En çok beğenerek dinlediğiniz müzik türü hangisidir?

- 1)Arabesk müzik
- 2)Özgün müzik
- 3)Pop müzik
- 4)Rock müzik
- 5)Rap müzik
- 6)Türk halk müziği
- 7)Türk sanat müziği
- 8)Diğer (Belirtiniz)

29.İkinci olarak en çok beğenerek dinlediğiniz müzik türü hangisidir?

- 1)Arabesk müzik
- 2)Özgün müzik
- 3)Pop müzik
- 4)Rock müzik
- 5)Rap müzik
- 6)Türk halk müziği
- 7)Türk sanat müziği
- 8)Diğer (Belirtiniz)

30. Satın almasanız da en çok okuma fırsatı bulduğunuz ve beğendiğiniz gazete hangisidir?

- 1)Gazete okumam
- 2)Sabah
- 3)Hürriyet
- 4)Milliyet
- 5)Cumhuriyet
- 6)Akşam
- 7)Posta
- 8)Yeni Şafak
- 9)Zaman
- 10)Ortadoğu

- 11)Özgür Gündem
- 12)Rastgele
- 13)Diğer(Belirtiniz)

31.Son bir ay içinde kitap ya da dergi satın alıp okudunuz mu?

- 1)Evet satın alıp okudum
- 2)Hayır okumadım

32. En çok beğenerek seyrettiğiniz TV kanalı hangisidir?

- 1)ATV
- 2)KANAL D
- 3)CNBSE
- 4)CNN TÜRK
- 5)KANAL 7
- 6)NTV
- 7)SAMANYOLU TV
- 8)SHOW TV
- 9)STAR TV
- 10)FOKS TV
- 11)TRT
- 12)Diğer (Belirtiniz)

33.Aşağıdaki iletişim araçlarından en çok hangisine güveniyorsunuz?

- 1)İnternet
- 2)Gazete
- 3)Radyo
- 4)Kitap ve Dergi
- 5)Televizyon
- 6)Hiçbiri

34.Medyanın sizin tutum ve davranışlarınızın üzerinde etkili olduğuna inanıyor musunuz?

- 1)Çok etkili
- 2)Biraz etkili
- 3)Kararsızım
- 4)Etkili değil
- 5)Hiç etkili değil

35.Televizyonu en çok hangi amaçla izliyorsunuz?

- 1)Televizyon izlemiyorum
- 2)Dinlenmek ve eğlenmek için
- 3)Haber almak ve bir şeyler öğrenmek için
- 4>Hem eğlenmek hem de öğrenmek için
- 5)Zaman geçirmek için
- 6)Hepsi için
- 7)Diğer (Belirtiniz)

36. Televizyonda en çok hangi programları izliyorsunuz?

- 1) Televizyon izlemiyorum
- 2)Haber

- 3)Belgesel
- 4)Dizi
- 5)Spor
- 6)Magazin
- 7)Yarışma
- 8)Diğer

37.Size göre televizyonun zararlı yönleri var mı?

- 1)Evet var
- 2)Hayır yok

38. Eğer zararlı ise hangi yönlerden zararlıdır?

- 1)Zararlı değildir
- 2)Ders çalışmayı engelliyor
- 3)Dini ve ahlaki açıdan zararlı
- 4)İnsanları kendine bağımlı hale getirir
- 5)Örf ve adetleri zayıflatıyor
- 6)Davranış bozukluğu yaratıyor
- 7)Diğer (Belirtiniz)

39. Televizyonsuz bir hayat hakkında ne düşünüyorsunuz?

- 1)Televizyonsuz bir hayat düşünemiyorum
- 2)Televizyon olmasa da olur
- 3)Televizyon olmasa daha iyi olurdu
- 4)Televizyon vazgeçilmez bir araçtır

40. Dizilerde gördüğünüz karakterlerin davranışları okuldan öğrendiklerinizle çelişiyor mu?

- 1)Hayır hiç çelişmiyor
- 2)Evet ara sıra çelişiyor
- 3)Evet çoğu zaman çelişiyor

41. En çok beğenerek seyrettiğiniz yerli dizi hangisidir?

- 1)Dizi izlemem.
- 2)Sağır Oda
- 3)Kaybolan Yıllar
- 4)Arka Sokaklar
- 5)Avrupa Yakası
- 6)Hırsız Polis
- 7)Yabancı Damat
- 8)Kurtlar Vadisi
- 9)Acı Hayat
- 10)Diğer (Belirtiniz)

42. En çok beğenerek seyrettiğiniz ikinci yerli dizi hangisidir?

- 1)Dizi izlemem.
- 2)Sağır Oda
- 3)Kaybolan Yıllar
- 4)Arka Sokaklar
- 5)Avrupa Yakası

- 6)Hırsız Polis
- 7)Yabancı Damat
- 8)Kurtlar Vadisi
- 9)Acı Hayat
- 10)Diğer (Belirtiniz)

43. İzlediğiniz dizide en çok kimin yerinde olmak istersiniz?

- 1)Dizi izlemem
- 2)Kimsenin yerinde olmak istemem
- 3)..... yerinde olmak isterim

44.Şiddet içerikli filmleri izlemekten hoşlanıyor musunuz ?

- 1)Evet hoşlanıyorum
- 2)Hayır hoşlanmıyorum

45.İnterneti en çok ne amaçla kullanıyorsunuz?

- 1)Kullanmıyorum.
- 2)Chat (sohbet) için
- 3)Derslerim için
- 4)Gazete okumak için
- 5>Oyun oynamak için
- 6>Sörf yapmak için
- 7)Diğer (Belirtiniz)

46.İnterneti ikinci sırada en çok ne amaçla kullanıyorsunuz?

- 1)Kullanmıyorum.
- 2)Chat (sohbet) için
- 3)Derslerim için
- 4)Gazete okumak için
- 5>Oyun oynamak için
- 6>Sörf yapmak için
- 7)Diğer (Belirtiniz)

47.Ailenizin size karşı tutumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

- 1)Baskıcı
- 2)İlgili
- 3)Anlayışlı ve demokrat
- 4)İlgisiz
- 5)Diğer (Belirtiniz)

48.Birileri tarafından maruz kaldığımız kötü davranış var mı ?

- 1) Evet
- 2) Hayır

49.Maruz kaldığımız kötü davranış hangisi?

- 1)Maruz kaldığım kötü davranış yok.
- 2)Dayak
- 3)Küfür
- 4)Cinsel taciz
- 5)Alay etme
- 6)Aşağılama

50. Kötü davranışta bulunan var ise kim/kimler ?

- 1)Kötü davranışta bulunan kimse yok.
- 2)Anne
- 3)Baba
- 4)Kardeş
- 5)Akraba
- 6)Öğretmen
- 7)Arkadaş
- 8)Diğer

51. Size karşı kötü davranış var ise kaç yaşında başladı?

- 1)Bana karşı kötü davranışta bulunan kimse yok
- 2)..... yaşında başladı

52. Size karşı olan kötü davranış hala devam ediyor mu?

- 1) Evet
- 2) Hayır

53. Derslerdeki başarı durumunuz nedir?

- 1)Çok iyi
- 2)İyi
- 3)Orta
- 4>Zayıf
- 5)Çok zayıf

54. Okul devamsızlığınız tahminen kaç gündür?

- 1)0-5 gün
- 2)6-10 gün
- 3)11-15 gün
- 4)16-20 gün
- 5)20 günden fazla

55. Alkol kullanıyor musunuz?

- 1)Hayır kullanmıyorum
- 2)Bir kez kullandım
- 3)Bazen kullanıyorum
- 4)Çoğu zaman kullanıyorum

56. Sigara içiyor musunuz?

- 1)Evet
- 2)Hayır

57. Sigaraya nasıl alıştınız?

- 1)Sigara içmiyorum
- 2)Ailemde içen var onlara özendim
- 3)Arkadaş çevresinde alıştım
- 4)Televizyonun etkisiyle alıştım
- 5)Çevrenin etkisiyle alıştım
- 6)Diğer (Belirtiniz)

58. Sinemaya gider misiniz?

- 1)Sürekli
- 2)Bazen
- 3)Bir kez
- 4)Hiç

59.Spor yapıyor musunuz?

- 1)Sürekli 2)Bazen 3)Bir kez 4)Hiç

60.Tiyatroya gider misiniz?

- 1)Sürekli 2)Bazen 3)Bir kez 4)Hiç

61.Size göre gençliğin en önemli sorunu nedir?

- 1)Cinsel sorunlar
2)Ekonomik sorunlar
3)İşsizlik
4)Kuşak çatışması (Anne baba büyüklerle çatışma)
5)Psikolojik sorunlar
6)Diğer (Belirtiniz)

62.Sizce gençler üzerinde aşağıdakilerden hangisi daha etkilidir?

- 1)Aile
2)Okul
3)Medya
4)Arkadaşlar

63.Grup halinde hiç kavgaya karıştınız mı?

- 1)Evet karıştım
2)Hayır karışmadım

64.Bir başkası ile şiddet içeren bir mücadeleye girdiniz mi?

- 1)Evet girdim
2)Hayır girmedim

65.Hangi durumlarda şiddete yönelirsiniz?

- 1)Şiddete yönelmem
2)Şiddete maruz kaldığımda
3)Baskı altındayken
4)Haksızlığa uğradığımı düşündüğümde
5)Sinirliyken
6)Uykusuzken/Yorgunken
7)Diğer(Belirtiniz)

66.Okulunuzda ya da çevrenizde herhangi bir gruplaşma var mı, siz bunlara ilgi duyuyor musunuz?

- 1)Hayır yok
2)Evet var ve ilgi duyuyorum
3)Evet var ve ilgi duymuyorum

67.Okulunuzdaki ya da çevrenizdeki gruplaşmanın içinde misiniz?

- 1)Evet içindeyim
2)Hayır içinde değilim

68.Bir gruba ait olmak size güven verir mi?

- 1)Evet 2)Hayır

69. Hiç evden kaçtınız mı?
1) Evet bir kez 2) Evet birden fazla 3) Hayır
70. Evden kaçmayı düşünürüm (düşündüm)
1) Her zaman 2) Sık sık 3) Arada bir 4) Bir kez 5) Hiç
71. Hiç intihar girişiminde buldunuz mu?
1) Evet bir kez 2) Evet birden fazla 3) Hayır
72. İntihar etmeyi düşünürüm (düşündüm)
1) Her zaman 2) Sık sık 3) Arada bir 4) Bir kez 5) Hiç
73. Gelecekle ilgili aşırı korkularım oluyor (oldu)
1) Her zaman 2) Sık sık 3) Arada bir 4) Bir kez 5) Hiç
74. Nedenini tanımlayamadığım kaygılarım oluyor (oldu)
1) Her zaman 2) Sık sık 3) Arada bir 4) Bir kez 5) Hiç
75. Her şeyi anlamsız buluyorum
1) Her zaman 2) Sık sık 3) Arada bir 4) Bir kez 5) Hiç
76. Kendime hiçbir konuda güvenmiyorum
1) Her zaman 2) Sık sık 3) Arada bir 4) Bir kez 5) Hiç
77. Şiddetli öfke ya da öfkeye hakim olamama, hiddetlenme halleriniz olur mu ?
1) Her zaman 2) Sık sık 3) Arada bir 4) Bir kez 5) Hiç
78. Arkadaşlarınıza sözlü saldırıda bulunur musunuz ?
1) Her zaman 2) Sık sık 3) Arada bir 4) Bir kez 5) Hiç
79. Arkadaşlarınızla kavga eder misiniz?
1) Her zaman 2) Sık sık 3) Arada bir 4) Bir kez 5) Hiç
80. Genç insanlar filmlerdeki kahramanların kullandığı yöntemlerle kendi problemlerini çözmek ister.
1) Kesinlikle katılıyorum
2) Katılıyorum
3) Kararsızım
4) Katılmıyorum
5) Kesinlikle katılmıyorum
81. Şiddet içeren filmler ve programlar gençler için kötü örnek olur.
1) Kesinlikle katılıyorum
2) Katılıyorum
3) Kararsızım
4) Katılmıyorum
5) Kesinlikle katılmıyorum
82. Anneme babama neredeyse vurma noktasına geldiğim olmuştur.
1) Kesinlikle katılıyorum

- 2)Katılıyorum
- 3)Kararsızım
- 4)Katılmıyorum
- 5)Kesinlikle katılmıyorum

83.Kardeşlerimin en az birinden nefret ediyorum.

- 1)Kesinlikle katılıyorum
- 2)Katılıyorum
- 3)Kararsızım
- 4)Katılmıyorum
- 5)Kesinlikle katılmıyorum

84.Dürüst olmak gerekirse, anne babam ne derse desin istediğimi yaparım.

- 1)Kesinlikle katılıyorum
- 2)Katılıyorum
- 3)Kararsızım
- 4)Katılmıyorum
- 5)Kesinlikle katılmıyorum

85.Kardeş(ler)imle birlikte bir şeyler yapmaya çalıştığımızda, işin sonu büyük bir kavgayla biter.

- 1)Kesinlikle katılıyorum
- 2)Katılıyorum
- 3)Kararsızım
- 4)Katılmıyorum
- 5)Kesinlikle katılmıyorum

86.Bana yapmış olduğu korkunç şeylerden dolayı anne babamı affedemiyorum.

- 1)Kesinlikle katılıyorum
- 2)Katılıyorum
- 3)Kararsızım
- 4)Katılmıyorum
- 5)Kesinlikle katılmıyorum

87.Millî ve manevî değerlerimize (din,dil,bayrak vs.) bir saldırıda bulunulduğunda müdahaleyi sadece ilgili devlet kurumları yapmalıdır, kişiler ve konuyla ilgisi olmayan kurumlar müdahale etmemelidir.

- 1)Kesinlikle katılıyorum
- 2)Katılıyorum
- 3)Kararsızım
- 4)Katılmıyorum
- 5)Kesinlikle katılmıyorum

88. Millî ve manevî değerlerimize (din,dil,bayrak vs.) bir saldırıda bulunulduğunu görürsem kendim müdahale ederim.

- 1)Kesinlikle katılıyorum
- 2)Katılıyorum
- 3)Kararsızım
- 4)Katılmıyorum
- 5)Kesinlikle katılmıyorum

ÖZ GEÇMİŞ

16 Mart 1981 tarihinde İstanbul'da doğdum. İlk ve ortaöğrenimimi İstanbul'un Zeytinburnu ilçesinde tamamladıktan sonra, 1998 yılında Mimar Sinan Üniversitesi Türk dili ve edebiyatı bölümüne kaydoldum. Bu bölümden 2002 yılında mezun oldum.2003 yılında Kastamonu'nun İnebolu ilçesinde Türk dili ve edebiyatı öğretmeni olarak göreve başladım. “Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yönetimi Anabilim Dalı, EğitimYönetimi ve Denetimi Bilim Dalı”nda yüksek lisan eğitimine başlamam nedeniyle 2005 yılında İstanbul ili Bağcılar ilçesine atandım.2005 yılından beri buradaki görevimi sürdürmekteyim.

Aday: Şerife KOPTUR ŞEN